

AKTUALIZACE ÚZEMNĚ ANALYTICKÝCH PODKLADŮ KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE 2011

ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

ZPRACOVAL:

KRAJSKÝ ÚŘAD KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

ODBOR ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ A STAVEBNÍHO ŘÁDU

ODDĚLENÍ ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

KVĚTEN 2011

OBSAH

1	ÚVOD	10
2	STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	11
3	PODKLADY PRO RURÚ – ÚDAJE O ÚZEMÍ	12
4	POŽADAVKY NA ZABEZPEČENÍ VYVÁŽENÝCH PODMÍNEK UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	13
4.1	ÚČEL ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ	14
4.2	PRIORITY ZUR	14
5	ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ – TÉMATICKÉ ROZBORY	16
5.1	HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ A GEOLOGIE	18
5.1.1	<i>Horninové prostředí, geologie, těžba a její vliv na životní prostředí</i>	18
5.1.2	<i>SWOT analýza</i>	25
5.1.3	<i>Problémy k řešení v rámci územního plánování</i>	25
5.1.4	<i>Indikátory (viz. obr. HPG-6)</i>	26
5.2	VODA A VODNÍ REŽIM	28
5.2.1	<i>Základní geografický, hydrologický a vodohospodářský přehled</i>	28
5.2.2	<i>Vodní režim v krajině (viz. obr. VR-3, VR-4)</i>	29
5.2.3	<i>Stav povrchových a podzemních vod</i>	32
5.2.4	<i>Podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci a ČOV a podíl obyvatel zásobovaných pitnou vodou z veřejného vodovodu</i>	37
5.2.5	<i>SWOT analýza</i>	38
5.2.6	<i>Problémy k řešení v rámci územního plánování</i>	39
5.3	HYGIENA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	41
5.3.1	<i>Ovzduší</i>	41
5.3.2	<i>Odpadové hospodářství</i>	45
5.3.3	<i>Další hygienické závady území</i>	49
5.3.4	<i>SWOT analýza</i>	49
5.3.5	<i>Problémy k řešení v rámci územního plánování</i>	51
5.4	OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY	52
5.4.1	<i>Ochrana přírody (OPK-1)</i>	52
5.4.2	<i>Koeficient ekologické stability krajiny (OPK-2)</i>	54
5.4.3	<i>Územní systém ekologické stability (OPK-3)</i>	55
5.4.4	<i>SWOT analýza</i>	57
5.4.5	<i>Problémy k řešení v rámci územního plánování</i>	57
5.5	ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA.....	59
5.5.1	<i>Zemědělský půdní fond</i>	59
5.5.2	<i>Pozemky určené k plnění funkcí lesa</i>	61
5.5.3	<i>SWOT analýza</i>	66
5.5.4	<i>Problémy k řešení v rámci územního plánování</i>	66
5.6	DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA.....	68
5.6.1	<i>Dopravní infrastruktura</i>	68
5.6.1.1	<i>Rozvojové oblasti a rozvojové osy</i>	68
5.6.1.2	<i>Plochy a koridory dopravní infrastruktury</i>	69
5.6.1.3	<i>Silniční síť (viz. obr. VDTI-1)</i>	70
5.6.1.4	<i>Železniční síť (viz. obr. VDTI-2)</i>	72
5.6.1.5	<i>Letecká doprava (viz. obr. VDTI-3)</i>	74
5.6.1.6	<i>Vodní doprava</i>	74
5.6.2	<i>Technická infrastruktura</i>	74
5.6.2.1	<i>Zásobování vodou a stav vodovodních sítí</i>	75
5.6.2.2	<i>Kanalizace a čištění odpadních vod</i>	76
5.6.2.3	<i>Hospodaření s odpady</i>	76
5.6.2.4	<i>Zásobování plynem</i>	78
5.6.2.5	<i>Zásobování teplem</i>	80

5.6.2.6	Obnovitelné zdroje energie.....	81
5.6.2.7	Zásobování elektřinou	81
5.6.3	Indikátory dopravní a technické infrastruktury.....	82
5.6.4	SWOT analýza dopravní a technické infrastruktury	84
5.6.5	Problémové oblasti dopravní a technické infrastruktury	87
5.7	SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY	93
5.7.1	Základní prostorové znaky řešeného území	93
5.7.2	Rozmístění a sídelní hierarchie Královéhradeckého kraje	96
5.7.3	Populační vývoj Královéhradeckého kraje	100
5.7.4	Věkové složení a proces stárnutí obyvatel Královéhradeckého kraje.....	104
5.7.5	Ostatní vnější vlivy populačního vývoje Královéhradeckého kraje	108
5.7.6	SWOT analýza	110
5.7.7	Problémy k řešení v rámci územního plánování	111
5.7.8	Indikátory.....	112
5.8	BYDLENÍ.....	116
5.8.1	Základní charakteristika bytového fondu a vývoj bydlení	116
5.8.2	Bytová výstavba	117
5.8.3	SWOT analýza	118
5.8.4	Indikátory.....	120
5.9	REKREACE A CESTOVNÍ RUCH.....	123
5.9.1	Úvod.....	123
5.9.2	Rekreační oblasti s celoročním a sezónním využitím	124
5.9.3	Lázeňská místa a areály.....	126
5.9.4	Základní infrastruktura cestovního ruchu	127
5.9.5	Doprovodná infrastruktura cestovního ruchu	129
5.9.6	SWOT analýza	136
5.9.7	Úkoly (problémy) k řešení rekreace v územních plánech obcí a v ZÚR kraje	138
5.9.8	Indikátory.....	138
5.10	HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY.....	140
5.10.1	Ekonomický rozvoj	140
5.10.2	Zaměstnanost a nezaměstnanost.....	147
5.10.3	Daňová výtěžnost obcí v Královéhradeckém kraji v roce 2006	149
5.10.4	Uzavřenost a otevřenost ORP	151
5.10.5	Indikátory.....	156
5.10.6	SWOT analýza	161
5.10.7	Problémové oblasti.....	162
6	VYHODNOCENÍ ROZBORU UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ.....	164
6.1	VYHODNOCENÍ VYVÁŽENOSTI PILÍŘŮ (VIZ. OBR. VYHODNOCENI-PILIRU-KHK.JPG).....	164
6.2	VYHODNOCENÍ HORIZONTÁLNÍCH VAZEB MEZI PILÍŘI	168
7	ÚZEMNÍ STŘETY A PROBLÉMY V ÚZEMÍ	171
7.1	SLABÉ STRÁNKY ÚZEMÍ.....	171
7.2	ÚZEMNÍ STŘETY	171
8	ZÁVĚR	172
8.1	URBANISTICKÉ, DOPRAVNÍ A HYGIENICKÉ ZÁVADY V ÚZEMÍ.....	172
8.2	OHROŽENÍ V ÚZEMÍ	172
8.3	PROBLÉMY	173
8.4	STŘETY V ÚZEMÍ	173
8.5	PROBLÉMOVÉ OKRUHY V ÚZEMÍ K ŘEŠENÍ	173
8.6	HODNOCENÍ KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE JAKO CELKU	175
9	POUŽITÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE.....	176

Seznam obrázků:

Obrázek č. 5.6.1: Rozvojové oblasti a rozvojové osy	68
Obrázek č. 5.6.2: Doprava silniční	69
Obrázek č. 5.6.3: Doprava železniční PÚR ČR	72
Obrázek č. 5.6.4: Plynárenství	79
Obrázek č. 5.7.1: Poloha a administrativní členění Královéhradeckého kraje	94
Obrázek č. 5.7.2: Kartogram indexu vitality správních obvodů ORP KHK	114
Obrázek č. 5.7.3: Kartogram indexu migračního zisku správních obvodů ORP KHK	114
Obrázek č. 5.7.4: Kartogram indexu stárí správních obvodů ORP KHK (rok 2009)	115
Obrázek č. 5.7.5: Kartogram váhy nejmenších obcí podle správních obvodů ORP KHK (rok 2009)	115
Obrázek č. 5.8.1: Intenzita bytové výstavby v letech 2000 -2009	119
Obrázek č. 5.8.2: Intenzita bytové výstavby v letech 2007 - 2009	119
Obrázek č. 5.9.1: Turisticky významná území Královéhradeckého kraje	123
Obrázek č. 5.10.1: KfV pro ORP v Královéhradeckém kraji	155
Obrázek č. 5.10.2: Stuhový kartodiagram dojížděky do ORP Hradec Králové	156

Seznam tabulek:

Seznam tabulek:	4
Tabulka č. 5.1.1: Přehled dobývacích prostorů v Královéhradeckém kraji (2010)	19
Tabulka č. 5.1.2: Přehled ložisek v Královéhradeckém kraji (2010)	20
Tabulka č. 5.1.3: Přehled největších chráněných ložiskových území v Královéhradeckém kraji (2010)	21
Tabulka č. 5.1.4: Přehled plošně největších poddolovaných území KHK	23
Tabulka č. 5.1.5: Přehled plošně největších sesuvných lokalit KHK	24
Tabulka č. 5.1.6: Přehled ložisek ve vztahu k třídě ochrany ZPF	26
Tabulka č. 5.1.7: Přehled hodnocení indikátoru	27
Tabulka č. 5.2.1: Chráněné oblasti přirozené akumulace vod v Královéhradeckém kraji	28
Tabulka č. 5.2.2: Podíl vodních ploch na výměře ORP	30
Tabulka č. 5.2.3: Podíl ploch záplavového území Q100 na výměře ORP	30
Tabulka č. 5.2.4: Výměra orných svažitých pozemků v jednotlivých ORP (viz. obr. VR-2)	31
Tabulka č. 5.2.5: Hodnocení rizikovitosti útvarů povrchových vod tekoucích z hlediska chemického stavu v rámci jednotlivých ORP KHK kraje	33
Tabulka č. 5.2.6: Hodnocení rizikovitosti útvarů povrchových vod tekoucích z hlediska ekologického stavu v rámci jednotlivých ORP KHK kraje	34
Tabulka č. 5.2.7: Rizikovitost útvarů podzemních vod z hlediska kvantitativního a chemického stavu v jednotlivých ORP KHK	35
Tabulka č. 5.2.8: Stav povrchových a podzemních vod – hodnocení indikátoru	36
Tabulka č. 5.2.9: Stav napojení na veřejnou kanalizaci a vodovod	37
Tabulka č. 5.3.1: Překročení imisního limitu (LV) a cílového imisního limitu (TV) v rámci kraje (zóny) a České republiky (bez přízemního ozonu), % plochy územního celku, 2008	42
Tabulka č. 5.3.2: Překročení cílového imisního limitu O ₃ pro ochranu zdraví v rámci Královéhradeckého kraje (zóny) a České republiky, % plochy územního celku, 2008	42
Tabulka č. 5.3.3: Překročení imisního limitu (NO _x) a cílového imisního limitu (AOT40) pro ochranu ekosystémů a vegetace v rámci NP a CHKO, % plochy NP a CHKO, 2008	43
Tabulka č. 5.3.4: Emise hlavních znečišťujících látek ze stacionárních zdrojů na území ORP Královéhradeckého kraje v letech 2009 a 2010	43
Tabulka č. 5.3.5: Emise hlavních znečišťujících látek (REZZO 1 až 4) na území Královéhradeckého kraje a srovnání výše emisí s doporučeným krajským emisním stropem pro rok 2010 podle přílohy č. 2 nařízení vlády č. 351/2002 Sb. (NV 417/2003 Sb.)	44
Tabulka č. 5.3.6: Hodnocení ORP na základě indikátorů (indikátor = I(HP1) + I(HP2))	45
Tabulka č. 5.3.7: Produkce odpadu (kt) na území Královéhradeckého kraje v letech 2007 – 2009 ..	45
Tabulka č. 5.3.8: Produkce odpadu na obyvatele (kg/obyv./rok) na území Královéhradeckého kraje v letech 2007 – 2009	45
Tabulka č. 5.3.9: Produkce a nakládání s odpadem (t) na území KHK v letech 2007 - 2009	46
Tabulka č. 5.3.10: Produkce odděleného sběru komunálních odpadů a obalů na obyvatele (kg/obyv/rok) v letech 2007 – 2009	46
Tabulka č. 5.3.11: Podíl materiálově využitých odpadů v letech 2007 - 2009	46

Tabulka č. 5.3.12: Přehled skládek odpadů na území Královéhradeckého kraje k 31.8.2010.....	47
Tabulka č. 5.3.13: Spalovny	47
Tabulka č. 5.3.14: Priority pro odstraňování starých ekologických škod	48
Tabulka č. 5.4.1: Rozloha velkoplošných zvláště chráněných území v KHK (v km ²) a jejich % podíl na celkové ploše území.....	52
Tabulka č. 5.4.2: Největší maloplošně zvláště chráněných území v KHK.....	53
Tabulka č. 5.4.3: Hodnocení koeficientu ekologické stability.....	55
Tabulka č. 5.4.4: Hodnocení ÚSES a kumulativní hodnocení	56
Tabulka č. 5.5.1: Výměra zemědělské půdy v Královéhradeckém kraji (v ha).....	60
Tabulka č. 5.5.2: Výměra zemědělské půdy I. a II. třídy ochrany (v ha).....	61
Tabulka č. 5.5.3: Přírodní lesní oblasti v Královéhradeckém kraji	61
Tabulka č. 5.5.4: Stupeň přirozenosti lesa (SPL) v Královéhradeckém kraji.....	62
Tabulka č. 5.5.5: Lesnatost Královéhradeckého kraje podle ORP	63
Tabulka č. 5.5.6: Přehled kategorií lesa v Královéhradeckém kraji	64
Tabulka č. 5.5.7: Přehled kategorií lesa v jednotlivých ORP Královéhradeckého kraje	65
Tabulka č. 5.6.1: Rozsah silniční sítě Královéhradeckého kraje.....	70
Tabulka č. 5.6.2: Přehled tras silnic I. třídy	71
Tabulka č. 5.6.3: Délka a hustota silniční sítě KHK v letech 2006-2010*	71
Tabulka č. 5.6.4: Zásobování vodou – množství vyrobené vody (mezikrajské srovnání)	75
Tabulka č. 5.6.5: Produkce odpadů v krajích ČR v letech 2005 – 2009	77
Tabulka č. 5.6.6: Spotřeba vybraných paliv v roce 2009 – mezikrajské srovnání.....	80
Tabulka č. 5.6.7: Spotřeba elektrické energie v roce 2009 – mezikrajské srovnání.....	82
Tabulka č. 5.6.8: Kanalizace s napojením na čističky odpadních vod, 2006*	82
Tabulka č. 5.6.9: Plynofikace, 2006.....	83
Tabulka č. 5.6.10: Koncepce rozvoje silniční sítě - silnice I. třídy.....	88
Tabulka č. 5.6.11: Koncepce rozvoje zásobování plynem dle Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje.....	91
Tabulka č. 5.6.12: Koncepce rozvoje elektřinou dle Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje	92
Tabulka č. 5.7.1: Územní jednotky ČR podle krajského rozložení k 1.1.2010.....	95
Tabulka č. 5.7.2: Sídlní hierarchie krajů České republiky k 1.1.2010	97
Tabulka č. 5.7.3: Populační podíly velikostních kategorií obcí na krajích dané velikostní kategorie k 1.1.2010.....	97
Tabulka č. 5.7.4: Populační podíly velikostních kategorií obcí na České republice dané velikostní kategorie k 1.1.2010	98
Tabulka č. 5.7.5: Proces urbanizace v letech 1971 až 2010 podle krajů ČR	99
Tabulka č. 5.7.6: Proces urbanizace podle správních obvodů ORP KHK k 1.1.2010.....	99
Tabulka č. 5.7.7: Váhy vybraných indikátorů za SO ORP Královéhradeckého kraje	113
Tabulka č. 5.8.1: Hlavní charakteristiky bytového fondu KHK podle okresů (SLDB 2001)	117
Tabulka č. 5.8.2: Vyhodnocení indikátoru: Vývoj bydlení.....	120
Tabulka č. 5.8.3: Vyhodnocení indikátoru: Bytová výstavba.....	121
Tabulka č. 5.8.4: Vyhodnocení indikátoru: Vývoj struktury a životní úroveň domácností.....	122
Tabulka č. 5.9.1: Vymezení rekreačních oblastí pro turisticko poznávací cestovní ruch v KHK.....	125
Tabulka č. 5.9.2: Významné koupací oblasti v Královéhradeckém kraji.....	126
Tabulka č. 5.9.3: Významná přírodní koupaliště v Královéhradeckém kraji	126
Tabulka č. 5.9.4: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v okresech k 31. 12. 2009.....	128
Tabulka č. 5.9.5: Hromadná ubytovací zařízení podle SO ORP k 31. 12. 2009.....	128
Tabulka č. 5.9.6: Poměr kategorií hromadných ubytovacích zařízení v okresech k 31.12.2009	129
Tabulka č. 5.9.7: Cyklistické trasy na území KHK.....	130
Tabulka č. 5.9.8: Evropské cyklotrasy na území KHK	131
Tabulka č. 5.9.9: Nadregionální cyklotrasy na území KHK.....	132
Tabulka č. 5.9.10: Regionální cyklotrasy na území KHK	133
Tabulka č. 5.9.11: Hrady, zříceniny a zámky v KHK	134
Tabulka č. 5.9.12: Technické památky v KHK.....	134
Tabulka č.5.9.13: Váhy vybraných ukazatelů rekreace a cestovního ruchu za SO ORP Královéhradeckého kraje.....	139
Tabulka č. 5.10.1: Vývoj HDP v krajích v běžných cenách (2005 – 2009)	140
Tabulka č. 5.10.2: Vývoj HDP v krajích v přepočtu na 1 obyvatele (2005 – 2009).....	140

Tabulka č. 5.10.3: Produktivita práce	141
Tabulka č. 5.10.4: Podíl HDP kraje na HDP ČR (2005-2009)	142
Tabulka č. 5.10.5: Odvětvová struktura hospodářství kraje (2005-2009)	142
Tabulka č. 5.10.6 tvorba hrubého fixního kapitálu v krajích ČR (2005-2009).....	143
Tabulka č. 5.10.7 Míra investic v krajích ČR (2005-2008)	143
Tabulka č. 5.10.8 Čistý disponibilní důchod domácností v krajích ČR (2005-2008)	144
Tabulka č. 5.10.9: Regionální rozdíly základních ukazatelů vědy a výzkumu	146
Tabulka č. 5.10.10: Uchazeči o zaměstnání a průměrná míra nezaměstnanosti v ORP KHK.....	147
Tabulka č. 5.10.11: Míra ekonomické aktivity v ORP KHK	148
Tabulka č. 5.10.12 Podíl evidovaných uchazečů o zaměstnání nad 12 měsíců v roce 2009	148
Tabulka č. 5.10.13 Míra podnikatelské aktivity v ORP v roce 2009.....	149
Tabulka č. 5.10.14: Daňová výtěžnost obcí v krajích v roce 2009 (kumulativně za kraje ČR).....	150
Tabulka č. 5.10.15: Daňová výtěžnost obcí v krajích v roce 2009 – statistika, výpočty	150
Tabulka č. 5.10.16: Daňová výtěžnost obcí v obvodech ORP v KHK v roce 2009	151
Tabulka č. 5.10.17: Dojíždějící a vyjíždějící do/z ORP v Královéhradeckém kraji	152
Tabulka č. 5.10.18: Vyjíždka z ORP v Královéhradeckém kraji.....	152
Tabulka č. 5.10.19: Dojíždka do ORP v Královéhradeckém kraji	153
Tabulka č. 5.10.20: Vyjíždka studentů z ORP v Královéhradeckém kraji.....	153
Tabulka č. 5.10.21: Dojíždka studentů do ORP v Královéhradeckém kraji	154
Tabulka č. 5.10.22: KfV pro ORP v KHK.....	155
Tabulka č. 5.10.23: Vyhodnocení indikátoru Míra zaměstnanosti	156
Tabulka č. 5.10.24: Vyhodnocení indikátoru Míra nezaměstnanosti	157
Tabulka č. 5.10.25: Vyhodnocení indikátoru Počet uchazečů na 1 volné místo (2007).....	157
Tabulka č. 5.10.26: Vyhodnocení indikátoru Podíl nezaměstnaných nad 12 měsíců (2009).....	158
Tabulka č. 5.10.27: Vyhodnocení indikátoru Daňová výtěžnost	158
Tabulka č. 5.10.28: Vyhodnocení indikátoru Míra podnikatelské aktivity (2009).....	159
Tabulka č. 5.10.29: Vyhodnocení indikátoru Koeficient funkční velikosti (KfV).....	159
Tabulka č. 5.10.30: Vyhodnocení indikátoru Vyjíždka do zaměstnání mimo ORP	160
Tabulka č. 5.10.31: Vyhodnocení indikátoru Vyjíždka do škol mimo ORP	160
Seznam kartogramů:.....	192

Seznam grafů

Graf č. 5.6.1: Produkce komunálního odpadu v krajích ČR přepočtená na 1 obyvatele v letech 2005 – 2009.....	78
Graf č. 5.7.1: Podíly jednotlivých krajů ČR na rozloze a počtu obyvatel (2009) státu	94
Graf č. 5.7.2: Vývoj počtu obyvatel Královéhradeckého kraje v letech 1869 - 2010	100
Graf č. 5.7.3: Vývoj počtu obyvatel KHK v letech 2000 - 2010	101
Graf č. 5.7.4: Celkový přírůstek obyvatelstva krajů ČR v letech 2000 až 2009.....	102
Graf č. 5.7.5: Celkový přírůstek obyvatel SO ORP KHK v letech 2000 až 2009.....	103
Graf č. 5.7.6: Průměrný celkový přírůstek obyvatel SO ORP KHK v letech 2000 až 2009	103
Graf č. 5.7.7: Změny <i>ima</i> krajů ČR mezi roky 2000 a 2010 (data k 31.12.)	104
Graf č. 5.7.8: Složení obyvatelstva v krajích podle věku v letech 2000 a 2009	106
Graf č. 5.7.9: Vývoj dětské složky v krajích ČR v letech 2000 a 2009	106
Graf č. 5.7.10: Vývoj stárnoucí složky v krajích ČR v letech 2000 a 2009	107
Graf č. 5.7.11: Vývoj dětské složky SO ORP Královéhradeckého kraje v letech 2000 a 2009.	108

Seznam kartogramů	196
-------------------------	-----

SEZNAM ZKRATEK:

BAT	Best available technology (Nejlepší dostupná technika)
BPEJ	Bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BREF	Best Available Techniques Reference Documents (Referenční dokumenty o nejlepších dostupných technikách)
BRKO	Biologicky rozložitelný komunální odpad
BRO	Biologicky rozložitelný odpad
CLRTAP	Convention on Long-range Transboundary Air Pollution (Konvence o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států)
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DP	Dobývací prostor
EHK OSN	Evropská hospodářská komise Organizace spojených národů
EHS	Evropské hospodářské společenství
EN	Energetická náročnost
ENV	Environmentální (pilíř)
EU	Evropská unie
EZ	Ekologické zemědělství
FB	Farmářský blok
GIS	Geografické informační systémy
HDP	Hrubý domácí produkt
HEIS	Hydroekologický informační systém
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHLÚ	Chráněné ložiskové území
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
CHUEV	Chráněné území evropského významu
IACS	Integrated Administrative Control System
	Integrovaný administrativní a kontrolní systém
IAD	Individuální automobilová doprava
IDE	Identifikační číslo útvaru podzemních vod
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control
	Integrovaná prevence a omezování znečištění
KES	Koeficient ekologické stability
KPSE	Krajský program snižování emisí
KPÚ	Komplexní pozemkové úpravy
LDN	Léčebna dlouhodobě nemocných
LPF	Lesní půdní fond
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NATURA 2000	Soustava chráněných území a stanovišť evropského významu
NPSE	Národní program snižování emisí

NRBK	Nadregionální biokoridor
NR ÚSES KHK	Plán nadregionálního a regionálního územního systému ekologické stability Královéhradeckého kraje
OKEČ	Odvětвовá klasifikace ekonomických činností
OP	Ochranné pásmo
ORP	Obec s rozšířenou působností
OZE	Obnovitelné zdroje energie
OZV	Obecně závazná vyhláška
PEZ	Prvotní energetické zdroje
PHO	Pásmo hygienické ochrany
PNND	Přepravní náročnost v nákladní dopravě
POH	Program odpadového hospodářství
POU	Pověřený obecní úřad
PP	Přírodní park
PUPFL	Pozemky určené k plnění funkcí lesa
PZKO	Program zlepšení kvality ovzduší
RBK	Regionální biokoridor
REZZO	Registr zdrojů znečišťování ovzduší
RPB	Registr půdních bloků
RURÚ	Rozbor udržitelného rozvoje území
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SOC	Sociodemografický (pilíř)
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SWOT	strengths, weaknesses, opportunities, threats (silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení)
TUR ČR	Trvale udržitelný rozvoj ČR
ÚAP	Územně analytické podklady
UDI	Úroveň dopravní infrastruktury
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ÚMP	Úhrnná míra plodnosti
ÚPG	Územní prognóza
ÚPD	Územní plánovací dokumentace
ÚPN VÚC	Územní plán velkého územního celku
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu)
ÚSES	Územní systém ekologické stability
VŠE	Vysoká škola ekonomická
VUT	Vysoké učení technické
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka
VVN / ZVN	Velmi vysoké napětí / zvláště vysoké napětí
ZABAGED	Základní báze geografických dat
ZCHÚ	Zvláště chráněná území

ZPF Zemědělský půdní fond

ŽP Životní prostředí

Poznámka: jedná se o zkratky použité v textu, případně jeho přílohách

Jednotky:

GJ gigajoule

GWh gigawatthodiny

ha hektar

kg kilogram

km kilometr

kt kilotuna

t tuna

Značky chemických prvků, chemické vzorce, uzanční názvy analýz:

B(a)P benzo(a)pyren

BSK biologická spotřeba kyslíku

CHSK chemická spotřeba kyslíku

N dusík

NO oxid dusnatý

NO₂ oxid dusičitý

NO_x oxidy dusíku (oxid dusnatý a dusičitý)

NH₃ amoniak

P fosfor

PM pevné prachové částice suspendované v ovzduší

PM₁₀ pevné prachové částice suspendované v ovzduší o velikosti do 10 um

SO₂ oxid siřičitý

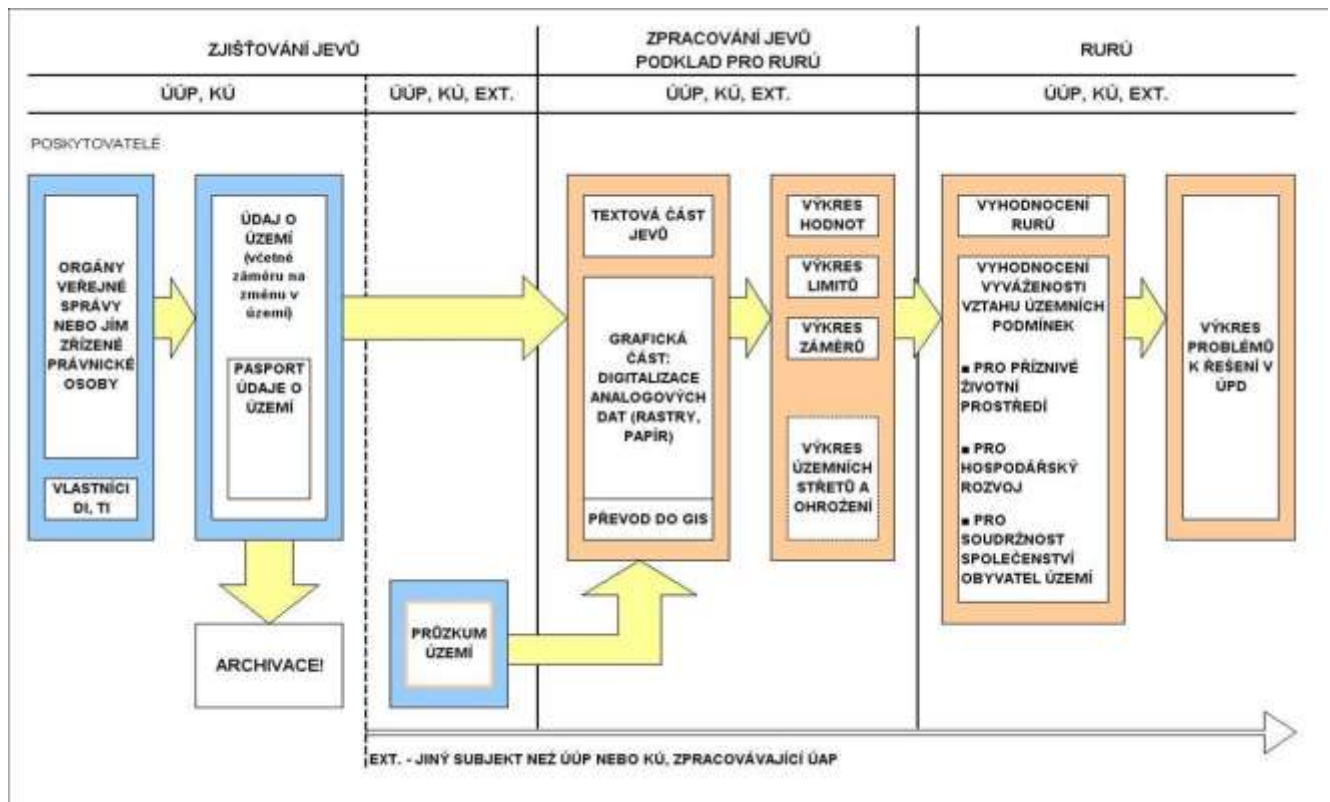
VOC těkavé organické látky

1 ÚVOD

Tato práce má za úkol provést aktualizaci územně analytických podkladů Královéhradeckého kraje - rozbor udržitelného rozvoje území královéhradeckého kraje (RURÚ KHK). Jedná se o zpracování 10 tematických oblastí v souladu s vyhláškou 500/2006 Sb., všech třech pilířích udržitelného rozvoje. Toto hodnocení je součástí územně analytických podkladů a tvoří s nimi nedílnou součást pro územní plánování.

Zpracování RURÚ vychází z ÚAP KHK 2008 - RURÚ, který byl zpracován na základě smlouvy mezi fy EKOTOXA s.r.o. a Královéhradeckým krajem, ze dne 10. 1. 2008 (resp. 14. 1. 2008). Aktualizace byla založena na původně použité metodě a schématu, byly zpracovány veškeré nově dostupné údaje od poskytovatelů, včetně aktualizací ÚAP obcí 2010, které jejich pořizovatelé (úřady územního plánování ve správním obvodu Královéhradeckého kraje) dokončili a předali do zákonem daného termínu, tj. 31. 12. 2010.

Obrázek č. 1 Schéma ÚAP - RURÚ

Na výše uvedeném schématu je uveden vztah mezi zjišťovanými územně analytickými podklady a vlastním vyhodnocením udržitelného rozvoje. Z tohoto schématu je i patrné, že se tento text bude zabývat pouze třetí částí, ve schématu umístěnou vpravo.

Nedílnou součástí této zprávy jsou i přílohy umístěné v samostatných souborech, které mají za úkol podat v dané problematice komplexnější informaci. Konkrétně se jedná o přílohy:

- PŘÍLOHA Č. 1 Kompletní seznam výroků ze SWOT analýz pro všechny tři pilíře (součást tohoto souboru)
 - PŘÍLOHA Č. 2 Seznam nejdůležitějších výroků ze SWOT analýz pro všechny tři pilíře (součást tohoto souboru)
 - PŘÍLOHA Č. 3 Přehled zpracovaných karet pro RURÚ KHK a kartogramy (zvláštní soubor)
 - PŘÍLOHA Č. 4 Územní střety záměrů v území Královéhradeckého kraje (zvláštní soubor)
- GRAFICKÁ PŘÍLOHA – Problémový výkres (v měřítku 1:100 000)

2 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Řešené území zaujímá celé správní území Královéhradeckého kraje rozkládající se v severovýchodní části Čech, při hranicích s Polskou republikou (délka státní hranice s Polskou republikou je zhruba 208 km). Státní hranici provází na severu pohoří Krkonoše (nejvyšší vrchol Sněžka 1602 m n. m.), na východě pohoří Orlické hory (nejvyšší vrchol Velká Deštná 1115 m n. m.). Na severozápadě sousedí s Libereckým krajem, na západě a jihozápadě se Středočeským krajem, na jihu a jihovýchodě s krajem Pardubickým. Při jižní hranici kraje vytváří hladina Labe nejnižší místo kraje (202 m n. m.). Se soudními Libereckým a Pardubickým krajem tvoří oblast Severovýchod, která patří mezi tři největší oblasti v republice jak rozlohou, tak počtem obyvatel.

Území kraje je po reformě státní správy od 1.1.2000 tvořeno pěti okresy – Hradec králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. K 1.1.2007 došlo ke změně hranic okresů Hradec Králové a Rychnov nad Kněžnou o tři obce – obce Jílovice, Ledce a Vysoký Újezd přešly z okresu Rychnov nad Kněžnou do okresu Hradec Králové. Tím došlo ke sladění hranic správních obvodů obcí s rozšířenou působností a hranicemi území okresů. Od 1.1.2003 je zřízeno 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Hradec Králové, Jaroměř, Jičín, Kostelec nad Orlicí, Náchod, Nová Paka, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov a Vrchlabí) a 35 správních obvodů obcí s pověřeným úřadem.

Rozlohou 4758 km² zaujímá Královéhradecký kraj šest procent rozlohy České republiky a řadí se na 9. místo v pořadí krajů. Je pátým krajem s nejvyšším podílem zemědělské půdy i orné, podíl lesních pozemků je 8. nejvyšší. K 31. 12.2009 představovala zemědělská půda 59 % celkové rozlohy kraje, podíl orné půdy činil 40 % a lesy pokrývaly území z 31 %. Rozlohou je největší okres Trutnov, který tvoří téměř čtvrtinu rozlohy kraje, za ním následuje okres Rychnov nad Kněžnou s 21,0 % a zbytek území se dělí rovnoměrně zhruba po 18 % mezi tři zbývající okresy.

Ke konci roku 2009 měl Královéhradecký kraj celkem 554 402 obyvatel, což je 5,3 % celkového počtu obyvatel České republiky. Ke konci roku 2010 byl počet obyvatel 554 803. Nejlidnatějším okresem je okres Hradec Králové s téměř 163 tisíci osobami. Naopak populačně nejmenší s 79 238 obyvateli je okres Rychnov nad Kněžnou. Hustotou 117 obyvatel na km² kraj nedosahuje celorepublikového průměru 133 osob na km². Rozdílná hustota obyvatel je i v okresech a pohybuje se od nejvyšší v okrese Hradec Králové (183 obyvatel na km²) po nejnižší v okrese Rychnov nad Kněžnou (81 obyvatel na km²).

Na území kraje je celkem 448 obcí, z nichž k 31.12.2009 mělo 48 statut města a 10 statut městyse. Podíl městského obyvatelstva dosáhl 67,8 %. Hlavním centrem kraje je statutární město Hradec Králové s 94 493 obyvateli, druhým největším městem s 31 005 obyvateli je město Trutnov. Nejméně urbanizován je okres Jičín, kde žije i nejvíce obyvatel v obcích do 500 obyvatel (více než pětina). V kraji činil tento podíl 12,8 % obyvatel.- Průměrná rozloha obce je 1 062 ha a průměrný počet obyvatel v obci dosáhl 1 238 osob.

Královéhradecký kraj měl k 31.12.2009 stále nejnižší podíl obyvatel ve věku 15 – 64 let ze všech krajů (69,5 %) a zároveň druhý nejvyšší podíl obyvatel ve věku nad 65 let (16,07 %) hned po hlavním městě Praze. Stejně je tomu v porovnání s krajským průměrem v okresech h

Hradec Králové a Jičín. Nejvyšší podíl obyvatel do 14 let měly okresy Rychnov nad kněžnou a Náchod, nejvyšší podíl obyvatel ve věku 15 – 64 let byl v okrese Trutnov a ve věkové skupině nad 65 let v okrese Hradec králové.

Královéhradecký kraj lze charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový s bohatě rozvinutým cestovním ruchem. Průmysl je soustředěn do velkých měst, intenzivní zemědělství do oblasti Polabí. Největší koncentrací cestovního ruchu v České republice se vyznačují Krkonoše. Národní park Krkonoše zasahuje na území kraje dvěma třetinami své výměry a nacházejí se zde nejcennější lokality parku. Mezi chráněné krajinné oblasti patří Broumovsko, Orlické hory a Český ráj, jehož území bylo zapsáno mezi Geoparky UNESCO.

Na tvorbě hrubého domácího produktu v České republice se kraj v roce 2009 podílel pouze 4,5 %, v přepočtu na 1 obyvatele však dosahuje 84,3 % republikového průměru a je mezi kraji na 6. pozici.

Podle výběrového šetření pracovních sil bylo v roce 2009 v hospodářství kraje zaměstnáno celkem 254,7 tisíc osob, z toho necelých 29 % ve zpracovatelském průmyslu, 12 % v obchodě, opravách motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu, 10 % ve stavebnictví, 8 % v odvětví zdravotní a sociální péče, 7 % ve vzdělávání, 4 % v zemědělství, lesnictví, rybářství a necelá 4 % v ubytování, stravování a pohostinství.

V zemědělství převažuje v rostlinné výrobě pěstování obilovin, řepky a kukuřice, významná je též produkce cukrovky a pěstování ovoce. V živočišné výrobě se jedná především o chov skotu a prasat. V průmyslu převažuje z odvětvového hlediska podle počtu zaměstnanců zpracovatelský průmysl, v jeho rámci pak textilní výroba a výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení. V České republice však kraj nepatří mezi rozhodující průmyslové oblasti, podíl na tržbách průmyslových podniků v roce 2009 činil 3,0 %.

V roce 2009 se v kraji v 958 statisticky sledovaných hromadných ubytovacích zařízeních ubytovalo více než 810 tisíc hostů, z toho více než 224 tisíc ze zahraničí, převážně z Německa, Polska a Nizozemska. Průměrná doba pobytu dosáhla necelých pěti dní. Z celkového počtu 43 turistických oblastí vymezených pro domácí cestovní ruch se na území Královéhradeckého kraje nacházejí Podzvičinsko, Kladské pomezí, Hradecko, Krkonoše – východ, na území sousedních krajů zasahují turistické oblasti Český ráj, Orlické hory a Podorlicko a Krkonoše - střed.

V posledních letech se rozvíjí mnoho forem přeshraniční spolupráce. Jednou z nich je Euroregion Glacensis, který vznikl v roce 1995 jako jeden z euroregionů působících na polsko-českém příhraničním území.

(zdroj pro statistické údaje: http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/strucna_charakteristika_kraje, aktualizace k 10.1.2011)

3 PODKLADY PRO RURÚ – ÚDAJE O ÚZEMÍ

Základním podkladem pro zpracování „Rozboru udržitelného rozvoje území“ jsou údaje o území, jejichž seznam pořizovaný v rámci ÚAP je dán vyhláškou.

V listopadu roku 2006 byla schválena konečná verze **vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti**. Seznam údajů o území je uveden v příloze I vyhlášky, která je rozdělena do dvou částí:

- Část A - Územně analytické podklady obcí - podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území (119 jevů)
- Část B - Územně analytické podklady kraje - podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území (37 jevů)

Příčemž 119. a 37. jev je tvořen dalšími informacemi mimo vlastní stanovené jevy ÚAP.

Při zpracování se dále vycházelo zejména ze strategických koncepcí a plánů vypracovaných pro území Královéhradeckého kraje a České republiky, statistických údajů z Českého statistického úřadu apod.

4 POŽADAVKY NA ZABEZPEČENÍ VYVÁŽENÝCH PODMÍNEK UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI

Dle ustanovení § 187 odst. 6 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, s účinností od 1.1.2007, se zpracovávají Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje.

Zásady územního rozvoje kraje (ZÚR) stanovují priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území, který spočívá ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území.

Dále se vymezují oblasti se zvýšenými požadavky na změny v území z důvodů soustředění aktivit (mezinárodního) republikového a nadmístního významu, které svým významem přesahují území jedné obce (dále jen „rozvojové oblasti“ a „rozvojové osy“). Změnou v území se rozumí změna jeho využití nebo prostorového uspořádání.

Jsou také vymezeny oblasti se specifickými hodnotami a se specifickými problémy (mezinárodního) republikového a nadmístního významu, které svým významem přesahují území jedné obce (dále jen „specifické oblasti“).

Zásady územního rozvoje kraje stanovují zejména základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání území kraje, vymezují plochy a koridory nadmístního významu a stanoví požadavky na jejich využití, zejména plochy a koridory pro veřejně prospěšné stavby, veřejně prospěšná opatření a asanace, stanoví kritéria pro rozhodování o možných variantách nebo alternativách změn v jejich využití. Koridorem se rozumí plocha vymezená pro umístění vedení dopravní a technické infrastruktury. Zásady územního rozvoje vymezují plochy a koridory s cílem prověřit možnosti jejich budoucího využití, jejichž dosavadní využití nesmí být měněno způsobem, který by znemožnil nebo podstatně ztížil prověřované budoucí využití (dále jen „územní rezerva“). Součástí zásad územního rozvoje je i vyhotovení vlivů na udržitelný rozvoj území. Ve vyhodnocení vlivů na životní prostředí jsou popsány a vyhodnoceny zjištěné a předpokládané závažné vlivy zásad územního rozvoje na životní prostředí a přijatelné alternativy naplňující jejich cíle.

Zásady územního rozvoje kraje ve vybraných plochách a koridorech ukládají prověřit změny jejich využití územní studií a pořídít a vydat regulační plán jako podmínku pro rozhodování o změnách ve využití vybraných ploch a koridorů; v tomto případě stanovují podmínky pro jeho pořizování a pro jeho vydání, které jsou zadáním regulačního plánu.

Zásady územního rozvoje v nadmístních souvislostech území kraje zpřesňují a rozvíjejí cíle a úkoly územního plánování v souladu s Politikou územního rozvoje ČR, určují strategii pro jejich naplňování a koordinují územně plánovací činnost obcí.

Rovněž stanovují ve vymezených oblastech, plochách a koridorech požadavky na jejich využití, kritéria a podmínky pro rozhodování o možnostech změn v území a pro jejich posuzování, zejména s ohledem na jejich budoucí význam, možná ohrožení, rozvoj, útlum, preference a rizika v území.

ZÚR vycházejí především ze závěrů Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje pro období 2006-2015, která je jedním z významných dlouhodobých koncepčních dokumentů, určujících hlavní směr rozvoje Královéhradeckého kraje. Upřesňuje v podmínkách kraje Politiku územního rozvoje ČR na základě podkladových dokumentů uvedených ve schváleném zadání a dle dalších dostupných podkladů.

4.1 ÚČEL ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

Priority územního plánování kraje jsou stanoveny k dosažení vyváženého vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území. Formulují požadavky na udržitelný rozvoj území vyjádřené v Politice územního rozvoje České republiky v souladu s charakterem území kraje a místními podmínkami (struktura osídlení, přírodní a hospodářské podmínky) tak, aby byly uspokojeny potřeby současné generace, a přitom nebyly ohroženy podmínky života generací budoucích.

Priority územního plánování kraje jsou určeny ke konkretizaci cílů a úkolů územního plánování a požadavků na udržitelný rozvoj území v územně plánovací činnosti měst a obcí, kterou jsou stanovovány podmínky pro změny v konkrétních plochách.

4.2 PRIORITY ZUR

Poznámka: Převzato z návrhu ZUR KHK (zpracováno SURPMO HK, stav textu v termínu veřejného projednání, tj. 1.2.2011)

- Ochrana území prvků územního systému ekologické stability nadregionálního a regionálního významu a zlepšování biologické prostupnosti krajiny, zejména známých a potenciálních migračních tras živočichů
- Péče o půdní fond (ZPF a PUPFL) jako jednu z hlavních složek životního prostředí
- Ochrana území s podzemními a povrchovými zdroji pitné vody pro zajištění dlouhodobého optimálního zásobování území kraje
- Podpora protierozních opatření, akumulace a zvyšování přirozené retence srážkových vod v území, zachycování a regulace odvodu přívalových vod (protipovodňová opatření), včetně revitalizací říčních systémů a přírodě blízkých protipovodňových opatření
- Územní podpora rozvoje aktivit vedoucích k dalšímu využívání odpadů jako surovin
- Stanovování požadavků na budoucí využití území s ohledem na preventivní ochranu území a obyvatelstva před potenciálními riziky a přírodními katastrofami v území (záplavy, sesuvy půdy, eroze atd.) s cílem minimalizovat rozsah případných škod, zajišťování územní ochrany ploch potřebných pro umístování staveb a opatření na ochranu před povodněmi a pro vymezení území určených k rozlivům povodní
- Vymezování zastavitelných ploch a stanovení podmínek jejich využití v záplavových územích jen ve zcela výjimečných a zvláště odůvodněných případech
- Tvorba územních podmínek pro rozvoj ekonomického potenciálu, zejména v území vymezených rozvojových oblastí a rozvojových os
- Ochrana územních podmínek pro zachování potenciálu zemědělství a lesního hospodářství
- Tvorba územních podmínek zejména v oblasti dopravní infrastruktury pro rozvoj cestovního ruchu, využívajícího charakteristických podmínek jednotlivých turisticky významných území kraje
- Tvorba územních podmínek pro rozvoj občanského vybavení nadmístního významu, podporujícího ekonomickou prosperitu kraje
- Tvorba územních podmínek pro rozvoj dopravní infrastruktury nadmístního významu potřebné pro zajištění optimální dopravní dostupnosti území kraje z území sousedních krajů a Polské republiky, včetně jeho vnitřní prostupnosti
- Tvorba územních podmínek pro rozvoj technické infrastruktury nadmístního významu potřebné pro zajištění optimálního napojení rozvojových oblastí a ploch na tyto systémy
- Přednostní nové využití nevyužívaných výrobních a skladových areálů, míst opuštěných armádou a ploch vyžadujících asanaci a rekultivaci (brownfields)

- Vytváření územních podmínek pro zajištění kvalitního bydlení, včetně zajištění dodávek vody a zpracování odpadních vod v obcích nad 500 ekvivalentních obyvatel (splňujících požadavky na vysokou kvalitu života v současnosti i v budoucnosti) na celém území kraje a zlepšení vzhledu měst a obcí odpovídajícího charakteristickým podmínkám konkrétních částí historicky rostlé sídelní struktury
- Navrhování územních řešení, směřujících k prevenci nežádoucí míry prostorové sociální segregace s negativními vlivy na sociální soudržnost obyvatel
- Vytváření územních podmínek pro doplnění občanského vybavení na venkově (zdravotních, sociálních a kulturních služeb)
- Vytváření územních podmínek pro rozvoj a využití předpokladů území pro nadmístní turistické a rekreační aktivity, odpovídající podmínkám turisticky významných území kraje
- Vytváření územních podmínek pro zlepšení dopravní prostupnosti a zabezpečení optimální dopravní obslužnosti s cílem zajištění dostupnosti pracovních příležitostí a občanského vybavení včetně rekreace
- Ochrana kulturního dědictví, spočívajícího v polycentrické sídelní struktuře, hodnotách zachovalých urbanistických celků, včetně architektonických a archeologických památek

5 **ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ – TÉMATICKÉ ROZBORY**

V této kapitole jsou uvedena všechna povinná témata (celkem 10) daných vyhláškou č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti. Součástí této kapitoly jsou i SWOT analýzy za jednotlivá témata a problémy k řešení v rámci územního plánování, případně jiné problémy, které byly při zpracování vlastních témat identifikovány. Tyto texty se mohou odkazovat na bližší, podrobnější zpracování v kartě jevů (procesů), které byly zpracovány jednotně současně s tématy.

Zpracovaná témata

- Horninové prostředí a geologie (HP)
- Voda a vodní režim (VR)
- Hygiena životního prostředí (HZP)
- Ochrana přírody a krajiny (OPK)
- Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa (ZPF-PUPFL)
- Dopravní a technická infrastruktura (VDTI)
- Sociodemografické podmínky (SP)
- Bydlení (B)
- Rekreace a cestovní ruch (R)
- Hospodářské podmínky (HP)
-

V rámci zpracování vlastních témat byly zpracovány následující **karty jevů (procesů)**:

Voda a vodní režim

- Voda

Hygiena životního prostředí

- Ovzduší
- Produkce, separace a využití komunálních odpadů

ZPF a PUPFL

- Lesní půdní fond

Dopravní a technická infrastruktura

- Úroveň dopravní infrastruktury
- Dopravní výkon nákladní dopravy
- Dopravní výkon v přepravě osob

Sociodemografické podmínky

- Prostorové znaky a sídelní hierarchie
- Populační vývoj
- Vývoj demografických struktur obyvatelstva

Bydlení

- Vývoj bydlení
- Bytová výstavba
- Vývoj struktury a životní úrovně domácností

Rekreace a cestovní ruch

- Cestovní ruch

Hospodářské podmínky

- Ekonomická aktivita
- Ekonomická výkonnost
- Mzdy
- Nezaměstnanost
- Odvětvová struktura zaměstnanosti
- Podnikatelská struktura
- Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání a škol

5.1 HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ A GEOLOGIE

5.1.1 Horninové prostředí, geologie, těžba a její vliv na životní prostředí

Stručný popis geologické stavby

Území Královéhradeckého kraje tvoří regionálněgeologické jednotky tří strukturních pater Českého masivu – předplatformní lugická oblast, limnický permokarbon a platformní jednotky reprezentované Českou křídovou pánví, terciérem a kvartérem.

Lugická oblast (lugikum) sem zasahuje pouze svou jižní částí, většina je ho v Polsku. Jeho jižní hranici u nás představuje labské zlomové pásmo (labská linie) a zlomy v jeho pokračování, směřující do Hornomoravského úvalu. Z pohledu geologické stavby kraje je pro nás významným segmentace lugika na četná dílčí pásma, kry a bloky, omezené dislokacemi různého významu, resp. řádu a stáří. Díky tomu lze lugikum rozdělit na následující řadu jednotek (bloků), přičemž na stavbě Královéhradeckého kraje se z nich uplatňují především krkonošský blok a orlickosněžnický blok.

Limnický permokarbon lugika vznikl šířením limnické sedimentace z centra u Walbrzychu v Polsku k JZ. Na rozhraní karbon-perm se lugický permokarbon od středočeského odděluje a jako samostatný sedimentační prostor byl aktivní až do spodního triasu.

Na sedimenty podkrkonošské limnické pánve jsou vázány výskyty černouhelných slojí, sloje syřenovského souvrství v podkrkonošské pánvi a intenzivně do nedávna těžené sloje žacléřskosvatoňovické a rtyňsko-oslavanské ve vnitrosudetské pánvi.

Vývoj Českého masivu byl složitý. V mezozoiku, terciéru a kvartéru nastupuje jeho platformní strukturní vývoj. Dochází především k rozsáhlé peneplenizaci variských elevací a k občasným transgresím. Časově a prostorově omezené propojení epikontinentálního moře na severu s alpsko-karpatskou předhlubní přes území Moravy je reprezentováno denudačními zbytky jurských vápenců a vápnitých hornin na brněnsku. Výraznější transgrese byla vyvolána v křídě a zachovala se v podobě zprvu sladkovodních cenomanských a na ni navazujících mocných mořských cenomanských, turonských i coniackých sedimentů české křídové pánve. Z ložiskového hlediska mají mezozoické horniny velký význam především jako zdroj sklářských písků a slévárenských písků (ložisko Střeleč). Nezanedbatelné je i využití zpevněných cenomanských či turonských pískovců jako zdrojů kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, které jsou jedinečnými zdroji nadregionálního významu (Božanov, Podhorní Újezd, atd.)

K posledním výraznějším sedimentacím docházelo v terciéru v důsledku ožívování regionálních zlomových pásem a tvorbě neogenních pánví. V území kraje pak to jsou terciérní sedimenty reprezentované říčními uloženinami západně od řeky Úpy, na území Orlických hor a podhůří a v povodí Tiché Orlice. Dalším významným fenoménem Českého masivu jsou neovulkanity a jeho doprovodné produkty. Vázány jsou hlavně na staré zlomové struktury. Aktivita začala v období křídové sedimentace a přetrvala až do kvartéru. Známé jsou i na několika místech Královéhradeckého kraje, ložiskové využití v podobě stavebního kamene, tak jako v jiných krajích však nemají.

Z kvartérních uloženin mají největší význam říční štěrky a písky, uložené ve větší rozloze a mocnosti mezi Hradcem Králové a Pardubicemi a dále mezi Chocní a Hradcem Králové.

Dobývací prostory (viz. obr. HPG-1)

V Královéhradeckém kraji je stanoveno celkem 38 dobývacích prostorů (DP) o celkové ploše 29,12 km², z nichž je v současné době 26 v těžbě (povolena hornická činnost). Celková rozloha dobývacích prostorů, v nichž probíhá těžba je 26,53 km². Podíl rozlohy všech DP na celkové rozloze kraje činí pouze 0,612 %. Většina DP je menší rozlohy než 1 km², pouze 5 DP tuto rozlohu překračuje, přičemž největší rozlohou je DP na černé uhlí Žacléř (9,25 km²). Nejvíce dobývacích prostorů je stanoveno pro těžbu štěrkopísků (12), stavebního kamene (7) a pískovce (6). Přehled plošně největších dobývacích prostor je uveden v tabulce.

Tabulka č. 5.1.1: Přehled dobývacích prostorů v Královéhradeckém kraji (2010)

VÝMĚRA (ha)	Č. D.PROSTORU	NÁZEV	STAV VYUŽITÍ	ORGANIZACE	SUROVINA
924,73	20060	Žacléř	těžené	GEMEC - UNION a.s., Jívka	Uhlí černé - Uhlí černé
393,83	70897	Žďár nad Orlicí	těžené	Českomoravské štěrkovny, a.s., Mokrá	Štěrkopísky - Štěrkopísky
333,77	71109	Běleč nad Orlicí I	těžené	Městské lesy Hradec Králové a.s.	Štěrkopísky - Štěrkopísky
294,50	70994	Lípa nad Orlicí III	těžené	Jana Lobová, Pardubice	Štěrkopísky - Štěrkopísky
170,63	60041	Střeleč	těžené	Sklopísek Střeleč, a.s., Mladějov	Písky sklářské a slévárenské - písky sklářské a slévárenské
78,10	70941	Štít I	těžené	Tarmac CZ a.s., Liberec	Štěrkopísky - Štěrkopísky
61,78	70589	Předměřice I	s ukončenou těžbou	RASTRA AG-CZ a.s., Pardubice	Štěrkopísky - Štěrkopísky
51,73	71167	Smiřice	těžené	Ing.Petr Moravčík, Hradec Králové	Štěrkopísky - Štěrkopísky
44,67	70905	Kosičky	těžené	Agropodnik Humburky, a.s.	Štěrkopísky - Štěrkopísky
43,54	70560	Kostelec nad Orlicí	těžené	Cihelna Kinský s.r.o., Kostelec n.Orl.	Cihlářská surovina - Cihlářská surovina
43,27	70491	Deštné v Orlických horách	se zastavenou těžbou	M - SILNICE a.s., Pardubice	Stavební kámen - Stavební kámen
Celk.výměra všech DP	2912,38 ha				

Těžba nerostných surovin v regionu (viz. obr. HPG-2)

Královéhradecký kraj není územím příliš bohatým na suroviny, zejména zde nejsou téměř žádné zdroje rud a jen omezené množství energetických surovin. Největší surovinové bohatství tvoří ložiska písků a štěrkopísků, cihlářské hlíny, kameniva a sklářských písků. Z ostatních surovin je nejvýznamnější dolomit.

V současné době se na území Královéhradeckého kraje nachází 168 ložisek nerostných surovin o celkové výměře 21 141,99 ha, z toho bilancovaných výhradních ložisek (subregistr B) 10 147,88 ha, evidovaných nevýhradních ložisek (subregistr D) 2 116,05 ha, schválených prognóz vyhrazených nerostů (subregistr P) 2 126,05 ha, prognóz schválených nevyhrazených nerostů (subregistr R) 696,93 ha a ostatních prognóz, tj. neschválených (subregistr Q) 6 055,08 ha. V počtu výhradních ložisek jsou nejvíce zastoupeny ložiska štěrkopísku, cihlářských surovin, stavebního kamene a kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu. Dále se na území Královéhradeckého kraje nachází ložiska vápence, polodrahokamů a dolomitu. K roku 2010 bylo využíváno, tj. těženo celkem 51 ložisek z toho 43 povrchově a 112 bilancovaných výhradních ložisek nerostných surovin o celkové rozloze 12 466 ha. V počtu výhradních ložisek jsou nejvíce zastoupeny ložiska štěrkopísků (23 - písek, šterk), cihlářských surovin (27 – jílovec, hlína, spraš), stavební kámen (15), kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu (mramor, pískovec) a černé uhlí. Dále se na území Královéhradeckého kraje nachází ložiska vápence, polodrahokamů (granáty) a dolomitu. K roku 2010 bylo využíváno (těženo) celkem 51 ložisek z toho 43 povrchově a 9 z vody.

Prognózní zdroje nerostných surovin jsou území s předpokládanými ložisky nerostných surovin, které jsou ve smyslu § 13 zákona ČNR č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů považovány za území zvláštní geologické stavby. Ke zpracované územně plánovací dokumentaci v těchto územích uplatňuje MŽP ČR své stanovisko, popř. závazné

stanovisko při územním řízení. Prognózní zdroje nerostných surovin jsou dle stupně ověření a významu děleny na schválené (subregistr P; R), evidované (subregistr Q) a dokumentované (subregistr Z). Na území Královéhradeckého kraje jsou vymezena 3 prognózní ložiska pro vyhrazené nerosty (černé uhlí – Bernartice, Malé Svatoňovice a Podkrkonošská pánev - Syřenov), 4 pro nevyhrazené nerosty (slínovec, sprašová hlína, štěrkopísky) a 40 ostatních prognóz (zejm. štěrkopísky, kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu).

Zdroje evidující surovinu štěrkopísek, cihlářské suroviny a stavební kámen dávají ze zákona reálný předpoklad zahájení těžby a to formou nevýhradních těžeb. Příkladem jsou nevýhradní těžby např. štěrkopísků na Královéhradecku a jinde.

Tabulka č. 5.1.2: Přehled ložisek v Královéhradeckém kraji (2010)

VÝMĚRA (ha)	Č. LOŽISKA	NÁZEV	SUBREGISTR	SUROVINA
1915,03	9072400	Radvanice	Q	Uhlí černé
1878,36	3198000	Syřenov	B	Uhlí černé - Uhlí černé
1723,89	3075100	Radvanice-Důl Kateřina	B	Radioaktivní suroviny - Radioaktivní suroviny
1518,38	3074937	Rtyně-Svatoňovické sloje	B	Radioaktivní suroviny - Radioaktivní suroviny
99,46	3074937	<i>Rtyně-Svatoňovické sloje</i>	<i>B</i>	<i>Radioaktivní suroviny - Radioaktivní suroviny</i>
6,95	3074937	<i>Rtyně-Svatoňovické sloje</i>	<i>B</i>	<i>Radioaktivní suroviny - Radioaktivní suroviny</i>
5,81	3074937	<i>Rtyně-Svatoňovické sloje</i>	<i>B</i>	<i>Radioaktivní suroviny - Radioaktivní suroviny</i>
1237,01	9061800	Podkrkonošská pánev-Syřenov	P	Uhlí černé
1219,74	3074938	Rtyně-Žacléřské sloje	B	Uhlí černé - Uhlí černé
1213,64	9062000	Mnichovohradištská pánev	Q	Uhlí černé
2,68	9062000	<i>Mnichovohradištská pánev</i>	<i>Q</i>	<i>Uhlí černé</i>
0,45	9062000	<i>Mnichovohradištská pánev</i>	<i>Q</i>	<i>Uhlí černé</i>
0,36	9062000	<i>Mnichovohradištská pánev</i>	<i>Q</i>	<i>Uhlí černé</i>
613,79	3075000	Žacléř	B	Uhlí černé - Uhlí černé
463,31	9004100	Bernartice	P	Uhlí černé
425,72	9072600	Malé Svatoňovice	P	Uhlí černé

Chráněná ložisková území (viz. obr. HPG-3)

Chráněné ložiskové území (CHLÚ) zahrnuje území, na kterém by stavby a zařízení, které nesouvisí s dobýváním výhradního ložiska mohly znemožnit, nebo ztížit dobývání výhradního ložiska. Stanovení CHLÚ není v žádném případě rozhodnutím o využívání ložiska. To znamená, že předmětem řízení o stanovení CHLÚ není posuzování využitelnosti ložiska ani způsob jeho otvírky a těžby. Stanovením CHLÚ rovněž nedochází k narušení ochrany přírody a krajiny, vodních zdrojů, zásahu do krajiny či do zájmů chráněných zvláštními předpisy.

V Královéhradeckém kraji je stanoveno celkem 69 chráněných ložiskových území o celkové ploše 113,93 km². 15 z těchto ložiskových území má rozlohu větší než 1 km², zbylá mají rozlohu menší. Největší rozlohou jsou CHLÚ Rtyně a Syřenov s rozlohou přes 34 (22) km² – černé uhlí. Podíl rozlohy všech CHLÚ na celkové rozloze kraje činí 2,4 %. Nejvíce CHLÚ je stanoveno pro cihlářské suroviny (25x), stavební kámen (11x) a štěrkopísek (16x).

Tabulka č. 5.1.3: Přehled největších chráněných ložiskových území v Královéhradeckém kraji (2010)

VÝMĚRA (ha)	Č. CHLÚ	NÁZEV	SUROVINA
3440,94118	05460000	Kostelec nad Orlicí	Cihlářská surovina
2233,37011	18260200	Choustníkovo Hradiště I.	Cihlářská surovina
2043,1502	05450000	Pulice	Cihlářská surovina
375,256036	05360000	Kozojedy	Cihlářská surovina
345,079754	23640001	Jeníkovice I.	Cihlářská surovina
323,387158	05430001	Svobodné Dvory I.	Cihlářská surovina
262,165023	05440000	Plotiště nad Labem III.	Cihlářská surovina
251,685363	05370003	Sloupno I.	Cihlářská surovina
149,088881	05340004	Velký Třebešov IV.	Cihlářská surovina
127,942875	05290003	Staré Místo	Cihlářská surovina
122,762496	05370004	Sloupno	Cihlářská surovina
118,113738	05410001	Předměřice nad Labem	Cihlářská surovina
112,080434	10120000	Šárovцова Lhota	Cihlářská surovina
109,557647	23640002	Jeníkovice II.	Cihlářská surovina
101,498725	05430002	Svobodné Dvory	Cihlářská surovina
99,317138	05340001	Velký Třebešov I.	Cihlářská surovina
85,1442245	05370002	Nový Bydžov	Cihlářská surovina
82,1929447	05340003	Velký Třebešov III.	Cihlářská surovina
78,096504	05400002	Plotiště nad Labem II.	Cihlářská surovina
70,6762838	05370001	Sloupno II.	Cihlářská surovina
70,1991881	05410002	Předměřice nad Labem I.	Cihlářská surovina
62,6062065	05400001	Předměřice nad Labem II.	Cihlářská surovina
54,3359568	05340002	Velký Třebešov II.	Cihlářská surovina
53,2233011	05290001	Staré Místo II.	Cihlářská surovina
45,5392176	05290002	Staré Místo III.	Cihlářská surovina

Stav využití zásob nerostných surovin

Na území Královéhradeckého kraje jsou těženy ve významném množství sklářské a slévárenské pisky, dolomity, ze stavebních surovin především štěrkopisky. Celorepublikový význam má především těžba sklářských písků na ložisku Střeleč a to zejména s ohledem na kvalitu suroviny, která dosahuje světových parametrů. Nadregionální význam má i těžba písků slévárenských, která je však nižší. V Královéhradeckém kraji je těženo jedno ze dvou využívaných ložisek dolomitu v ČR (ložisko Lánov – 97 % objemu těžby v ČR), na které připadá naprostá většina objemu celorepublikové těžby. Ze stavebních surovin převládá v kraji těžba štěrkopísků. Těžba kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu (KA) sice nepřekračuje rámec regionu objemem těžby, ale region zastává nezastupitelný význam v těžbě pískovce, který se jinde v republice takřka netěží. Těžba vápenců, cihlářských surovin a velmi nízká těžba jednoho ložiska černého uhlí má lokální význam.

Ložiska rud v tomto kraji měla i v minulosti pouze lokální význam a dnes jsou pouze historickou záležitostí (v současnosti není evidováno žádné rudní ložisko).

Palivoenergetické suroviny na území kraje jsou představovány především ložisky černého uhlí, z nichž největší význam měla ložiska ve vnitrosudetské pánvi. Menší částí, asi 30 % celkové plochy, zasahuje z Polska na severovýchodní část území kraje vnitrosudetská (dolnoslezská) pánev. Celková mocnost sedimentární výplně spolu s doprovodnými vulkanity je

4 až 5 km. Černé uhlí je vyvinuto v lampertickém a strážkovickém souslojí žacléřského souvrství (stáří westfal) a ve svatoňovickém a radvanickém souslojí odolovského souvrství (stáří westfal-stefan). Ve 2. polovině 20. století se pánev stala třetím nejdůležitějším černouhelným revírem v ČR. Postupně se těžba (hlubinná) koncentrovala do tří oblastí – Žacléřska na SZ, Radvanicka a Svatoňovicka na JZ. Vrchol produkce zde byl počátkem 70. let. Definitivně bylo hlubinné dobývání černého uhlí v revíru ukončeno v roce 1993 uzavřením Dolu Kateřina v Radvanicích. Těžba na ložisku Žacléř skončila rok před tím a na Svatoňovicku již v roce 1990 uzavřením ložiska Rtyně-žacléřské sloje (svatoňovické sloje se zde přestaly dobývat počátkem roku 1979). V současné době je ve státní bilanci zásob evidováno celkem 5 ložisek vesměs s nebilančními zásobami. Výjimku tvoří malé množství bilančních zásob uhlí z odvalu dolu Žacléř, které je povrchově těženo. V severozápadní části kraje leží (částečně zasahuje do okresu Semily) podkrkonošská pánev, kde je vyhodnoceno a evidováno ložisko energetického černého uhlí Syřenov. Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi malé ložisko a navíc poměrně hluboce uložené (200 m na J – 800 m na S, průměrně kolem 500 m), není jeho báňská otvírka reálná.

Na území kraje jsou evidovaná ložiska **radioaktivních surovin**, konkrétně bilancovaná výhradní ložiska č. 3074937 (Rtyně – Svatoňovické sloje) a č. 3075100 (Radvanice – Důl Kateřina), ve kterých již byla dřívější hlubinná činnost ukončena.

Ložiska **sklářských a slévárenských písků** na území kraje mají celorepublikový význam. Nejvýznamnější ložisko Střeleč (celková rozloha: 102,6 ha) je situováno asi 5 km severovýchodně od Sobotky. Nejvýznamnějším střetem zájmů na ložisku je bezprostřední sousedství stávající části CHKO Český ráj na severu a možnost ovlivnění režimu podzemních vod při zahlubování těžebny. I přes tyto problémy těžené ložisko Střeleč a sousední rezervní, dosud netěžené ložisko Mladějov (rozloha 49,7 ha) představují dlouhodobě perspektivní a nenahraditelné zdroje sklářských a slévárenských písků, vysoce převyšující krajský, ne-li celorepublikový význam.

Ložisko **dolomitů** až vápnatých dolomitů Lánov východně od Vrchlabí leží v ochranném pásmu Krkonošského národního parku (KRNAP) a představuje největší a nejperspektivnější zdroj kvalitního dolomitu v celé ČR.

Na dolním toku Olešnického potoka je těženo výhradní rozsypové ložisko **českých granátů** Vestřev jihozápadně od Hostinného. Spolu s ložiskem Podsedice (bývalý okres Litoměřice) se jedná o ojedinělou využívanou lokalitu pyropů pro šperkařské účely v ČR. Lokalita Vestřev bude však v brzké době vytěžena.

Ložiska **stavebních surovin** jsou v kraji rozložena nerovnoměrně. Nejvýznamnější surovinou jsou štěrkopísky, jejichž ložiska jsou soustředěna v povodí větších řek. Naopak ložiska kamene se vyskytují prakticky jen v severní a východní části kraje. Surovina **kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu (KA)** je reprezentována především křídovými pískovci české křídové pánve a krystalickými karbonáty (mramory) krkonoško-jizerského krystalinika. Kraj je z hlediska zásob i těžby stavebního kamene deficitní, a to zejména v jeho jihozápadní části. Ložiska **cihlářských surovin** jsou kromě horských oblastí prakticky rovnoměrně rozložena po celém území kraje. V současnosti jsou v kraji povrchově těžena 3 výhradní ložiska, která zcela nezajišťují potřeby regionu zejména v náročnějších cihlářských výrobcích. Jedno výhradní ložisko (Choustníkovo Hradiště) je doposud netěženo.

Stav a využití zásob

Životnost bilančních volných zásob černého uhlí na ložisku Žacléř se při zachování zhruba stejné výše těžby pohybuje zhruba mezi 30 a 40 roky; Životnost bilančních zásob velmi kvalitních sklářských a slévárenských písků na ložisku Střeleč je solidní – v případě sklářských písků cca 90 až 100 let, u písků slévárenských cca 60 až 100 let. Nevysoké jsou bilanční volné zásoby na ložisku Černý důl (vápence ostatní), jejich životnost dosahuje několik let a brzy bude uzavřena; Naopak velmi vysoká je životnost bilančních volných zásob dolomitu na lokalitě Lánov, kde by při současném objemu těžby měla surovina dostávat na více než 300 let.

Velmi vysoké jsou životnosti ložisek dekoračního kamene. Také v případě Královéhradeckého regionu se jedná o ložiska, jejichž životnost se pohybuje v řádu stovek až tisíců let. Velmi solidní jsou i životnosti většiny ložisek stavebního kamene (SK), což je s ohledem na malé zastoupení ložisek SK v kraji a na relativně nízkou těžbu, dobře. Relativně nejnižší je životnost bilančních volných zásob u lokality Mastý (28-31 let), u ostatních ložisek se jedná o životnost v řádu stovek let, respektive tisíců let (Královec – 1160 až 1355 let). Existuje tedy potenciál pro případné zvýšení těžby stavebního kamene. Životnost bilančních zásob na většině lokalit ložisek štěrkopísků je velmi solidní. V případě cihlářských surovin (CS) dosahují životnosti bilančních zásob zpravidla sta a více let - v případě Kostelce nad Orlicí – ložiska s největší těžbou CS – se jedná o 90 až 100 let.

Poddolovaná území a stará důlní díla (viz. obr. HPG-4)

Na území Královéhradeckého kraje se vyskytuje řada poddolovaných území a starých důlních děl. Nejvíce se jich nachází v ORP Vrchlabí, Trutnov, Jičín, Rychnov nad Kněžnou a Náchod.

V současné době je evidováno 100 poddolovaných území bodových a 68 plošných (o rozloze 9364,1 ha), které tvoří 1,96 % rozlohy kraje. Vznikly převážně po těžbě rud a černého uhlí.

Tabulka č. 5.1.4: Přehled plošně největších poddolovaných území KHK

VYMĚRA (m2)	NAZEV	ROZSAH	ROK	PROJEVY	STARI
10762145,43	Radvanice	Systém důlních děl	1983		před i po 1945
8475700	Rtyně v Podkrkonoší- Tmavý Důl	Systém důlních děl	1998		po r. 1945
7469077,271	Bernartice	Systém důlních děl	1983		před r. 1945
6693676,261	Černý Důl	Systém důlních děl	1983	haldy+propadliny+otevřená ústí	před i po 1945
6326038,549	Bohdašín n.Olešnicí	Systém důlních děl	1996		před r. 1945
4742536,964	Malé Svatoňovice	Systém důlních děl	1983		před i po 1945
4529950,479	Královec	Systém důlních děl	1996		před i po 1945
4240846,596	Velké Svatoňovice	Systém důlních děl	1996		před i po 1945
3293660,938	Žacléř-Jan Šverma	Systém důlních děl	1983	haldy+propadliny+otevřená ústí	před i po 1945
2945639,147	Žacléř	Systém důlních děl	1996		před i po 1945
2603535	Horní Kalná - Důl Fortuna	Systém důlních děl	1983	haldy+propadliny+otevřená ústí	před i po 1945
2395641,5	Špindlerův Mlýn 1-Svatý Petr	Systém důlních děl	1983	haldy+propadliny+otevřená ústí	před i po 1945
2360922	Zálesní Lhota	Systém důlních děl	1983		do 19. století
2354044,5	Hertvíkovice	Systém důlních děl	1983	haldy+propadliny	do 16. století
2152200,233	Bystré u Stárkova 2	Systém důlních děl	1996		před r. 1945
1974530	Dolní Branná	Systém důlních děl	1996		před i po 1945
1847629,5	Horní Verněřovice	Systém důlních děl	1983		před i po 1945
1779291,5	Rtyně v Podkrkonoší- východ	Systém důlních děl	1998		před i po 1945
1660884	Horní Kalná-Na Mořidle- Příčnice	Systém důlních děl	1996		před i po 1945
1636240,5	Hronov	Systém důlních děl	1996		před r. 1945

Sesuvná území (viz. obr. HPG-5)

V Královéhradeckém kraji je vysoká koncentrace sesuvných území. Je zde evidováno 1014 plošných sesuvných území. Z hlediska plošných sesuvů 76,82 % je klasifikováno jako potenciálních a 22,58 % jako aktivních. Celkově zaujímají plochu 2810 ha, což vytváří určitá omezení pro územní rozvoj. Bodových sesuvů je evidováno 265, přičemž 194 je aktivních, 69 potencionálních a 2 stabilizované. Nejvíce sesuvných území se nachází v ORP Jičín, Náchod a Vrchlabí, nejméně na území ORP Hradec Králové, Nový Bydžov a Dobruška.

Tabulka č. 5.1.5: Přehled plošně největších sesuvných lokalit KHK

VÝMĚRA (m ²)	KLÍČ	LOKALITA	KLASIF.	STUPĚŇ AKTIVITY	ROK REVIZE
644601,5	6392	Vysoká nad Labem	sesuv	aktivní	1997
490939,5043	5302	Vernéřovice	sesuv	potenciální	1984
412650	5296	Vernéřovice	sesuv	potenciální	1984
397632,5	6393	Vysoká nad Labem	sesuv	aktivní	1997
367657	1906	Choťovice	sesuv	aktivní	1986
354861,5064	4542	Debrné	sesuv	stabilizovaný	1982
342672,5	1699	Prachov	sesuv	aktivní	1986
314172,5	5297	Vernéřovice	sesuv	potenciální	1984
224590,5	5479	Křinice	sesuv	potenciální	1984
206884,5	1566	Staré Hrady	sesuv	aktivní	1979
185860	5455	Broumov	sesuv	potenciální	1984
183747,5	4726	Synkov	sesuv	aktivní	1983
180825,5	5366	Teplice nad Metují	sesuv	potenciální	1984
178911	4528	Zvičina	sesuv	potenciální	1982
164052	1801	Zebín	sesuv	aktivní	1979
163524,5	5458	Jetřichov	sesuv	potenciální	1984
161268,5	4761	Suchá Rybná	sesuv	aktivní	1983
159036	1603	Libáň	sesuv	aktivní	1979
157531,5	4770	Zdelov	sesuv	potenciální	1983
156113,5	4327	Dolní Olešnice	sesuv	potenciální	1981
154186,5	1457	Hubojedy	sesuv	aktivní	1978
150666,5	1594	Važice	sesuv	aktivní	1979
144530	1406	Libošovice	sesuv	aktivní	1978
142992	3459	Dolní Kněžice	sesuv	stabilizovaný	1988
142865	4192	Karlov	blokový posuv	pohřbený	1980

Vlivy těžební činnosti na životní prostředí

Do řešeného území zasahují, nebo v něm leží řada ploch dle zákona č. 114/92 Sb. vyhlášených za zvlášť chráněná území - jeden národní park (KRNAP), tři chráněné krajinné oblasti (Broumovsko, Český ráj, Orlické hory) a další. Vedle značného počtu lokálních zdrojů pitné vody jsou zde také i chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV – Krkonoše, Orlické hory, Polická pánev, Severočeská křída, Východočeská křída, Žamberk-Králíky).

Těžba a úprava nerostných surovin již svým principem nutně musí působit nepříznivě na životní prostředí. Negativním důsledkem těžby v některých lokalitách je destrukce výskytu ohrožených

a zvláště chráněných organismů, negativní ovlivňování krajiny morfologicky cizorodými útvary výsypek neupotřebitelných zemin a hornin, vysoká prašnost, hlučnost, vibrace, seismické účinky trhacích prací, úbytek lesních ploch, nenávratná ztráta zemědělských ploch, jakož i další problémy spojené s přepravou vytěžené suroviny (hluk, zátěž dopravní infrastruktury). Lze předpokládat i ovlivnění místního klimatu při prolomení hřbetů ochranných masivů či při likvidaci celých kopců. Dále je třeba uvést, že zejména s těžbou štěrkopísků je spojeno zvýšené riziko vzniku nového typu krajiny – jezerní.

5.1.2 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dostatečné zásoby stavebního kamene, štěrkopísku, cihlářských surovin, sklářských písků a dolomitu – zajišťující suroviny na dlouhou dobu dopředu.	Nízké množství potenciálně využitelných částí nerostných surovin, zejména rud.
Krátké přepravní vzdálenosti vzhledem k hustotě těžby	Velké množství sesuvných a poddolovaných území – omezení pro územní rozvoj.
	Střety těžby (současné i potenciální) s ochranou přírody (chráněná území a NP).
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Rekultivace území, kde je v plánu ukončení těžby – snížení střetů se zájmy životního prostředí.	Střety se zájmy ochrany životního prostředí při rozšíření těžby – limity využití území.
Vznik vodních rekreačních ploch, popř. zvýšení podílu ploch lesa	Využívání vytěžených prostor pro ukládání odpadů
	Riziko šíření invazivních rostlin na nesprávně ošetřovaných plochách
	Zábor kvalitních zemědělských půd
	Tvorba rozsáhlých vodních ploch vedoucích k radikální proměně typu krajiny

5.1.3 Problémy k řešení v rámci územního plánování

- Při vymezování ploch a koridorů zajistit dostatečnou ochranu ložisek nerostných surovin (dobývacích prostorů), respektive chráněných ložiskových území.
- Pro zajištění dostatečného množství stavebních a jiných surovin vymezit dostatečné množství ploch vhodných pro těžbu nerostných surovin, a to zejména s ohledem na ochranu přírody a krajiny, podzemních a povrchových vod a životního prostředí obyvatel.
- Při umísťování ploch a koridorů respektovat jako omezení pro rozvoj výskyt sesuvných a poddolovaných území.
- Vytvářet podmínky pro komplexní sanace a rekultivace

5.1.4 Indikátory (viz. obr. HPG-6)

Podíl ploch 1. a 2. třídy ochrany zemědělského půdního fondu na plochách ložisek, tj. zábor kvalitních půd v souvislosti s prováděnou činností. Z provedené analýzy vyplývá, že 10 v současnosti těžených ložisek se určitým procentem výměry nachází na plochách 1. třídy ochrany ZPF (4 ložiska cihlářských surovin, 4 ložiska štěrkopísku, 1 ložisko černého uhlí) a 9 ložisek na plochách 2. třídy ochrany ZPF. Dále bylo zkoumáno, o jaká konkrétní ložiska se jedná – zejména z hlediska probíhající nebo možné budoucí těžební činnosti.

Tabulka č. 5.1.6: Přehled ložisek ve vztahu k třídě ochrany ZPF

celková plocha TO (%)	Plocha TO (m2)	třída ochrany ZPF	Plocha ložiska (m2)	č. ložiska	název ložiska	subregistr	surovina	ORP
SOUČASNĚ POVRCHOVĚ TĚŽENÁ LOŽISKA VE VZTAHU K 1. TŘÍDĚ OCHRANY ZPF								
82,219%	825645,0135	1	1004201,43	3054600	Kostelec nad Orlicí	B	Cihlářská surovina	Kostelec n. O.
77,240%	68293,73927	1	88417,5	5263300	Ždár nad Orlicí-Tůmovka	D	Štěrkopísky	Kostelec n. O.
63,894%	39825,33616	1	62330,5	5239500	Jetřichov u Broumova	D	Štěrkopísky	Broumov
SOUČASNĚ Z VODY TĚŽENÁ LOŽISKA VE VZTAHU K 1. TŘÍDĚ OCHRANY ZPF								
100,000%	918665,7524	1	918665,7524	3046800	Smiřice	B	Štěrkopísky	Hradec Králové
98,965%	1114516,382	1	1126176,512	9262800	Kostelec nad Orlicí	R	Cihl.surovina - slínovec, spraš.hlína	Kostelec n. O.
98,670%	784437,323	1	795007,0449	9262900	Černíkovice	R	Cihl.surovina - slínovec, spraš.hlína	Rychnov n. K.
95,347%	655313,012	1	687291,4131	3182602	Choustníkovo Hradiště	B	Cihlářská surovina	Dvůr Králové n. L.
78,611%	1164512,14	1	1481365	9217800	Niva Metuje	Q	Štěrkopísky	Jaroměř, Nové Město n. M.
68,643%	1253706,856	1	1826415	9217900	Dolany-niva Úpy	Q	Štěrkopísky	Jaroměř
58,357%	15076,29929	1	25834,5	9368700	Chotěvice	Q	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	Hořice
SOUČASNĚ POVRCHOVĚ TĚŽENÁ LOŽISKA VE VZTAHU K 2. TŘÍDĚ OCHRANY ZPF								
87,799%	99579,89994	2	113417,445	3230400	Vestřev	B	Polodrahokamy - pyroponosná hornina	Trutnov
69,866%	177704,8022	2	254349,5	3004400	Praskačka	D	Štěrkopísky	Hradec Králové
SOUČASNĚ Z VODY TĚŽENÁ LOŽISKA VE VZTAHU K 2. TŘÍDĚ OCHRANY ZPF								
80,339%	140582,0033	2	174986,5	3004900	Plačice	D	Štěrkopísky	Hradec Králové
DOPOSUD NETĚŽENÁ LOŽISKA VE VZTAHU K 2. TŘÍDĚ OCHRANY ZPF								
100,000%	4125,516228	2	4125,5	9410400	Horní Olešnice	Q	Polodrahokamy	Trutnov
100,000%	9046,034398	2	9046,041235	3263300	Horní Olešnice 1	B	Polodrahokamy - pyroponosná hornina	Trutnov

99,562%	19380,80517	2	19466,0313	3263400	Horní Olešnice 2	B	Polodrahokamy - pyroponosná hornina	Trutnov
60,891%	201294,9283	2	330584,0737	9218100	Chloumek - Boháňka	Q	Kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu	Hořice

Tabulka č. 5.1.7: Přehled hodnocení indikátoru

NÁZEV ORP	KÓD ORP	INDIKÁTOR
BROUMOV	5201	0
DOBRUŠKA	5202	1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	5203	-1
HOŘICE	5204	0
HRADEC KRÁLOVÉ	5205	-1
JAROMĚŘ	5206	-1
JIČÍN	5207	1
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	5208	-1
NÁCHOD	5209	1
NOVÁ PAKA	5210	1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	5211	0
NOVÝ BYDŽOV	5212	1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	5213	-1
TRUTNOV	5214	0
VRCHLABÍ	5215	1

Hodnocení indikátoru: -1 = velké zastoupení

0 = neutrální

1 = malé nebo žádné zastoupení

5.2 VODA A VODNÍ REŽIM

5.2.1 Základní geografický, hydrologický a vodohospodářský přehled

Charakteristickým rysem podnebí v České republice je převládající západní proudění a intenzivní cyklonální činnost vyvolávající nestálost počasí. Rozhodující vliv na vytváření klimatu má nadmořská výška. S rostoucí nadmořskou výškou klesá teplota (cca 0,6°C na každých 100 m) a vzrůstá množství srážek.

Roční chod teploty je charakterizován tím, že nejchladnějším měsícem bývá zpravidla leden (každým čtvrtým rokem únor, výjimečně prosinec nebo březen), nejteplejším červenec popř. srpen.

Letní polovina roku (duben - září) je na srážky bohatší. Projevuje se zde vliv letních bouřek. V průběhu roku připadají nejvyšší měsíční úhrny srážek právě na letní měsíce. Nejméně srážek je v únoru a v březnu, přičemž podíl zimních srážek s nadmořskou výškou vzrůstá. Srážkové poměry jsou napříč územím nerovnoměrné. Nejvíce srážek je zaznamenáváno v horských oblastech Krkonoš a Orlických hor, nejméně srážek v jižní části kraje (okres Hradec Králové). Průměrný roční úhrn srážek je v Polabí 550 - 650 mm, v Orlických horách 1000 - 1200 mm, v Krkonoších 1200 - 1600 mm. Sněhová pokrývka leží v nižších polohách průměrně 30 - 60 dní v roce, na horách více než 100 dní (na hřebenech Krkonoš až 180 dní). Na horách se první sníh objevuje již začátkem listopadu a v nejvyšších polohách se drží až do začátku května. Období tání sněhové pokrývky je nepravidelné, povodňové průtoky z tání mohou vzniknout prakticky kdykoliv od prosince (tzv. vánoční obleva) do dubna.

Významné vodní toky:

Labe, Úpa, Metuje, Stěna, Orlice, Bystřice, Cidlina a další

Ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů:

Janské Lázně, Běloves, Hronov, Velichovky, Lázně Bělohrad

Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (viz. obr. VR-1)

Královéhradecký kraj poskytuje ve své velké části hodnotné území s příznivým geomorfologickým profilem a relativně málo narušené v horských a podhorských oblastech. To umocňuje jeho vodohospodářský význam ve vazbě na pramenní oblasti významných vodních toků Labe, Metuje a Orlice (včetně četných přítoků). Chráněné oblasti přirozené akumulace vod představují 43,08 % plochy Královéhradeckého kraje, přičemž 75% ploch CHOPAV náleží do druhého typu, tedy podzemních vod. Tedy 32,3% výměry kraje leží v chráněné oblasti přirozené akumulace **podzemních** vod.

Tabulka č. 5.2.1: Chráněné oblasti přirozené akumulace vod v Královéhradeckém kraji

VÝMĚRA CHOPAV (km ²)	KÓD	NÁZEV	ZPŮSOB VYHLÁŠENÍ	TYP CHOPAV	PODÍL K VÝMĚRE KRAJE (4759 km ²)
216,202	217	Polická pánev	Nařízení vlády č. 85/1981 Sb.	2	4,54%
260,558	104	Krkonoše	Nařízení vlády č. 40/1978 Sb.	1	5,48%
23,756	113	Žamberk-Kralupy	Nařízení vlády č. 10/1979 Sb.	1	0,50%
73,867	215	Severočeská křída	Nařízení vlády č. 85/1981 Sb.	2	1,55%
227,750	105	Orlické Hory	Nařízení vlády č. 40/1978 Sb.	1	4,79%
1248,001	216	Východočeská křída	Nařízení vlády č. 85/1981 Sb.	2	26,22%

5.2.2 Vodní režim v krajině (viz. obr. VR-3, VR-4)

Neporušená krajina má schopnost akumulovat a zpomalit odtok velkého množství vody. Tuto schopnost krajiny výrazně snižuje především velkovýrobní způsob hospodaření v krajině, jako je především vysoké zornění půdy, velké půdní bloky s nízkým obsahem organického podílu v půdě, nevhodnou skladbou dřevin v lese (smrková kultura na nevhodných místech). Tyto negativní projevy přináší nižší stabilitu krajiny a v konečném důsledku zvyšující se riziko povodní.

Nejhorší kombinací pro přirozený vodní režim v krajině je intenzivní zemědělská činnost na svažitém území. Tomu u nás odpovídá definice orné půdy na sklonitých pozemcích. Dle metodik je považován z hlediska zrychleného odtoku pro ornou půdu kritický sklon nad 7°. Z těchto důvodů je tento typ kultury a sklonitosti předpokladem ke zhoršování přirozeného vodního režimu v krajině. Důsledkem je zvýšené riziko vzniku lokálních povodní nebo vysychání a degradace půdy.

Při erozních procesech s nižší intenzitou dochází ke ztrátě jemných půdních částic. Tím se mění půdní textura a struktura a snižuje se vodní kapacita půdy. Při procesech vodní eroze s vyšší intenzitou, při nichž dochází ke smyvu značné části vrchního horizontu, nepřijímá nižší horizont, obvykle s menším obsahem organické hmoty a s menší propustností, v dostatečné míře srážkovou vodu; půdní profil je ochuzen o zásobu vláhy, což má v suchých obdobích výrazný vliv na vývoj vegetace. Je tedy potřeba navrhnout a realizovat taková opatření, která zlepší odtokové poměry v krajině a přispějí ke zlepšení ekologické stability krajiny (vyjadřované jako KES). Provedení těchto přírodně blízkých opatření bude mít nezanedbatelný přínos nejen pro postupnou obnovu vodního režimu v krajině, ale také pro ochranu před povodněmi.

Povodně jsou přírodní fenomén, kterému nelze zabránit. Krajina zde představuje prostor, který podstatným způsobem ovlivňuje časový a prostorový průběh povodní, jejichž důsledky se pak projevují v zastavěných oblastech. Proto by protipovodňová ochrana měla být řešena už od povodí nižšího řádu a měla by být realizována v první řadě ve volné krajině s využitím její retenční schopnosti. Jejich nepravidelný výskyt a variabilní rozsah nepříznivě ovlivňují vnímání rizik, která přinášejí, což komplikuje systematickou realizaci preventivních opatření. Povodně představují pro Českou republiku největší přímé nebezpečí v oblasti přírodních katastrof a mohou být i příčinou závažných krizových situací, při nichž vznikají nejenom rozsáhlé materiální škody, ale rovněž ztráty na životech obyvatel postižených území a dochází k rozsáhlé devastaci kulturní krajiny včetně ekologických škod.

Ochrana před povodněmi není nikdy absolutní. Lze však částečně omezit povodňové kulminační průtoky, transformovat povodňovou vlnu a tím příznivěji ovlivnit časový průběh povodní, což umožňuje přijmout účinnější opatření pro záchranu životů a majetku.

Při aplikaci protipovodňových opatření v krajině je nezbytné usilovat o vytvoření prostorové rovnováhy mezi hospodářským rozvojem a urbanizací území na jedné straně a potřebami využití toto území ke zpomalení odtoku a akumulaci vody na straně druhé. Veškerá opatření na ochranu před povodněmi musí sledovat dopad na životní prostředí. Opatření v krajině jsou především změny využívání pozemků, změny rostlinného pokryvu, zatravnění břehů a přirozených inundací, tvorba protierozních mezí a vegetačních pásů a změny ve strukturách krajiny prováděné za účelem zachycení vody v povodí a zpomalení jejího odtoku.

Kulminační průtoky zejména na malých a středních tocích lze částečně omezit pomocí opatření sloužících k zachování, resp. obnově přirozené retenční a akumulační schopnosti krajiny, vodních toků a údolních niv. Je rovněž nutné zachovávat a vhodným způsobem využívat přirozená inundační území. To znamená umožnit jejich zaplavení v případě povodní. Voda, která bude takto zadržena a prosákne do půdy, je ziskem pro hospodaření v přírodě a znamená snížené nebezpečí z extrémních srážek a povodní.

V krajině se nachází velké množství upravených (napřímených, opevněných, zatrubněných) drobných vodních toků, které napomáhají rychlému odvedení vody z horních částí povodí. Zejména v zemědělsky obhospodařované krajině se často jedná o toky, které plnily meliorační funkci. V současné době, kdy se část orné půdy zatravňuje a provádí se množství ochranných

opatření proti erozi, je možné alespoň část těchto toků vrátit do přírodě blízkého stavu. Principem revitalizací je obnova přirozené délky a trasy toku, přirozeného podélného i příčného profilu a umožnění vybřežování toků již při nižších průtocích (tam, kde je to možné) – to vše v závislosti na geomorfologických podmínkách. Součástí revitalizace je i obnova břehových porostů. Nejlepším způsobem revitalizace je vyčlenění dostatečně širokého potočního pásu, ve kterém mohou probíhat přirozené korytotvorné procesy. V některých případech pak stačí relativně malé změny současného stavu upravených koryt, aby byly nastartovány vhodné podmínky.

Cílem je využití přirozeného retenčního potenciálu vodních toků a jejich niv ve vazbě na protipovodňovou ochranu území a zabezpečení funkční vazby mezi vodními toky a jejich nivami včetně umožnění přirozeného neškodného rozlivu a zajištění prostoru pro přirozené korytotvorné procesy drobných vodních toků.

Opatření v krajině není možné podceňovat, protože tvoří významnou část preventivních opatření, ale na druhou stranu nemůže být jejich účinek hlavně při extrémních povodňových situacích přeceňován. Těmito opatřeními lze snížit velikost průtoku velkých povodní řádově v procentech. Pro podporu realizace těchto opatření je nutné využívat stávající programy určené ke zlepšení stavu životního prostředí a jeho složek. Hlavním nástrojem pro jejich realizaci jsou především komplexní pozemkové úpravy (KPÚ).

Tabulka č. 5.2.2: Podíl vodních ploch na výměře ORP

KÓD ORP	NÁZEV ORP	VÝMĚRA ORP (km ²)	VÝMĚRA VODNÍCH PLOCH v ORP (km ²)	PODÍL VODNÍCH PLOCH k VÝMĚŘE ORP
5201	Broumov	259,349	0,501	0,19%
5202	Dobruška	279,219	1,272	0,46%
5203	Dvůr Králové nad Labem	257,8	1,063	0,41%
5204	Hořice	192,9	0,803	0,42%
5205	Hradec Králové	677,4	6,675	0,99%
5206	Jaroměř	138,6	0,573	0,41%
5207	Jičín	596,8	4,497	0,75%
5208	Kostelec nad Orlicí	223,5	1,065	0,48%
5209	Náchod	355,7	5,809	1,63%
5210	Nová Paka	97,1	0,224	0,23%
5211	Nové Město nad Metují	98,1	4,446	4,53%
5212	Nový Bydžov	214,2	1,363	0,64%
5213	Rychnov nad Kněžnou	479,4	0,593	0,12%
5214	Trutnov	595,4	0,892	0,15%
5215	Vrchlabí	293,5	0,383	0,13%
	CELKEM	4759	30,159	0,63%

Zdrojem dat: HEIS VÚV T.G.M.

Tabulka č. 5.2.3: Podíl ploch záplavového území Q100 na výměře ORP

KÓD ORP	NÁZEV ORP	VÝMĚRA ORP (km ²)	VÝMĚRA Q100 v ORP (km ²)	PODÍL Q100 k VÝMĚŘE ORP
5201	Broumov	259,3	0,822	0,32%
5202	Dobruška	279,2	11,425	4,09%
5203	Dvůr Králové nad Labem	257,8	10,905	4,23%
5204	Hořice	192,9	11,079	5,74%

5205	Hradec Králové	677,4	50,576	7,47%
5206	Jaroměř	138,6	20,753	14,97%
5207	Jičín	596,8	10,285	1,72%
5208	Kostelec nad Orlicí	223,5	17,383	7,78%
5209	Náchod	355,7	9,251	2,60%
5210	Nová Paka	97,1	0,872	0,90%
5211	Nové Město nad Metují	98,1	6,711	6,84%
5212	Nový Bydžov	214,2	14,834	6,93%
5213	Rychnov nad Kněžnou	479,4	8,991	1,88%
5214	Trutnov	595,4	4,929	0,83%
5215	Vrchlabí	293,5	3,299	1,12%
	CELKEM KRAJ	4759	182,114	3,83%

Zdrojem dat: HEIS VÚV T.G.M.

Při návrhu preventivních protipovodňových opatření je potřeba nalézt vhodnou kombinaci opatření v krajině zvyšující přirozenou akumulaci a retardaci vody v území a technických opatření ovlivňujících průtoky a objemy povodňových vln. Je potřeba použít takovou kombinaci opatření, aby byla co nejvíce využita pozitiva jednotlivých metod a odstraněna jejich negativa a tím bylo dosaženo efektivního výsledku.

Je velmi důležité omezovat aktivity v záplavových územích zhoršující odtokové poměry a zvyšující povodňová rizika.

- opatření v krajině tam, kde je tento přístup možný a kde k nim stejně musí dojít
- zkapacitnění koryt v sídlech tam, kde je to možné a nakolik je to efektivní v porovnání s náklady
- systém nádrží tam, kde výrazně převáží efekt a přitom stavby nádrží nezasáhnou do sídel či infrastruktury
- systém stabilních hrází chránících části obcí
- mobilní hráze, hlavně tam, kde z různých důvodů nelze vybudovat hrazení stabilní, tedy hlavně na exponovaných parcelách v sídlech
- poldry, odsazené hráze, revitalizace koryt - tam, kde je to nejúčelnější

Pokud se tedy dokáže částečně snížit zrychlený odtok vody z plochy povodí do vodních toků a umožní se v údolních nivách mimo zastavěné území rozliv vody během povodňových stavů, nemusí být úpravy na tocích (převážně v zastavěném území) tak technicky náročné a zároveň finančně nákladné.

Tabulka č. 5.2.4: Výměra orných svažitých pozemků v jednotlivých ORP (viz. obr. VR-2)

VÝMĚRA ORNÉ PŮDY V ORP(km2)	VÝMĚRA SKLONITÉ ORNÉ PŮDY (km2)	KÓD ORP	NÁZEV ORP	VÝMĚRA ORP (km2)	PODÍL SKLONITÉ ORNÉ PŮDY K VÝMĚRE ORNÉ PŮDY V ORP	INDIKÁTOR
73,496	19,685	5201	Broumov	259,3	26,78%	-1
115,914	12,784	5202	Dobruška	279,2	11,03%	0
95,903	19,794	5203	Dvůr Králové nad Labem	257,8	20,64%	-1
105,447	9,971	5204	Hořice	192,9	9,46%	1
401,863	14,065	5205	Hradec Králové	677,4	3,50%	1
87,231	9,757	5206	Jaroměř	138,6	11,19%	0
336,248	42,351	5207	Jičín	596,8	12,60%	0
64,480	7,689	5208	Kostelec nad Orlicí	223,5	11,92%	0

106,285	32,840	5209	Náchod	355,7	30,90%	-1
26,862	16,894	5210	Nová Paka	97,1	62,89%	-1
51,162	7,186	5211	Nové Město nad Metují	98,1	14,05%	0
139,102	1,495	5212	Nový Bydžov	214,2	1,07%	1
135,218	29,308	5213	Rychnov nad Kněžnou	479,4	21,67%	-1
66,342	28,268	5214	Trutnov	595,4	42,61%	-1
38,114	18,205	5215	Vrchlabí	293,5	47,76%	-1
1843,667	270,292		KRAJ CELKEM	4759,0	14,66%	0

Pozn. 1: Hodnocení indikátoru: hodnota -1 = podíl do 10%; hodnota 0 = podíl v rozmezí 10 – 20%, hodnota 1 = podíl nad 20%

Pozn. 2: Výměry ploch orné půdy v ORP a data sklonitosti terénu jsou odvozeny z digitálních dat ZABAGED

Pozn. 3: Vzhledem k dostupným datům sklonitosti byla jako kritická hranice zvolena hranice 10%, tj. cca 9° sklon svahu

Absolutně největší množství ploch se svažitou ornou půdou se nachází v ORP Jičín a to 42,351 km². Toto množství činí přes 12% veškeré orné půdy na území ORP. Největší podíl sklonité orné půdy z celkové výměry orné půdy je v ORP Nová Paka a to více než 62,89%. Velké množství takto rizikových ploch se nachází také v ORP Vrchlabí, Trutnov, Náchod a Broumov. V těchto místech hrozí zvýšené riziko zrychleného odtoku vody při přívalových srážkách a s tím související nebezpečí vzniku lokálních povodní. Naprosto opačná je situace v ORP Nový Bydžov, Hradec Králové a Hořice, kde se nenachází téměř žádná sklonitá plocha využívaná jako orná půda.

Celkem je v celém kraji 270 km² orné půdy umístěné na pozemcích o sklonu větším než 9°. K celkové výměře veškeré zemědělské půdy v kraji (1843,667 km²) tyto plochy zabírají 14,66%. Cílem je snížit množství takových ploch na minimum.

5.2.3 Stav povrchových a podzemních vod

Znečištění vod je jedním z největších environmentálních problémů současného světa. Voda transportuje živiny, ale zúčastňuje se rovněž na zprostředkování pohybu škodlivin v rámci různých ekosystémů. Důsledkem je, že může dojít ke kumulaci - nahromadění škodliviny v některé ze součástí životního prostředí. Znečištění vod je způsobováno chemickými látkami anorganického charakteru, hlavně těžkými kovy, nebo látkami organickými. Hlavním typem znečištění vod v našich podmínkách je eutrofizace – znečištění vod nadměrným obsahem živin. Odpadní vody splaškové mohou být znečištěny mikrobiálně. Významnou měrou se na znečištění vod podílí také zemědělská výroba. Problémem vody je rovněž její dosažitelnost a distribuce. Přibližně třetina toků ČR zůstává i přes výrazné zlepšení za posledních 15 let stále nadměrně znečištěna.

Rizikovitost útvarů povrchových vod tekoucích z hlediska splnění environmentálních cílů

Stav povrchových vod byl hodnocen pomocí indikátoru: Rizikovitost útvarů povrchových vod tekoucích z hlediska splnění environmentálních cílů. Základní jednotkou pro hodnocení stavu povrchových vod jsou útvary povrchových vod tekoucích a útvary povrchových vod stojatých. Pro zpracování hodnocení byly využity aktuální údaje (r. předání 2011) od Povodí Labe s.p. Hodnocené útvary jsou zařazeny do tříd rizikovitosti podle výsledků hodnocení a sice stav vyhovující, potenciálně nevyhovující a nevyhovující, tj. útvary vod, které pravděpodobně nedosáhnou v roce 2015 dobrého stavu, pokud nebudou přijata příslušná opatření.

Jak dokládá následující tabulka, největší procento ploch útvarů povrchových vod tekoucích s klasifikací „nevyhovující“ z hlediska chemického stavu je klasifikováno na území ORP Broumov a Dvůr Králové nad Labem, ovšem je třeba dodat, že rozsáhlá území v rámci ORP Jaroměř, Nové Město nad Metují a Nová paka náleží do území hodnoceného jako potenciálně nevyhovujícího z hlediska chemického stavu.

Tabulka č. 5.2.5: Hodnocení rizikovosti útvarů povrchových vod tekoucích z hlediska chemického stavu v rámci jednotlivých ORP KHK kraje

NÁZEV ORP	KÓD ORP	PLOCHA ORP (km ²)	HODNOCENÍ CHEMICKÉHO STAVU	VÝMĚRA PLOCHY S HODNOCENÍM (km ³)	% PLOCHA ORP S PŘÍSLUŠNÝM HODNOCENÍM
BROUMOV	5201	259,3	nevyhovující	154,225	59,47%
			potenciálně nevyhovující	72,232	27,85%
			vyhovující	27,283	10,52%
DOBRUŠKA	5202	279,2	potenciálně nevyhovující	17,916	6,42%
			vyhovující	260,142	93,17%
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	5203	257,8	nevyhovující	146,877	56,97%
			potenciálně nevyhovující	4,909	1,90%
			vyhovující	106,024	41,13%
HOŘICE	5204	192,9	potenciálně nevyhovující	57,436	29,77%
			vyhovující	135,485	70,24%
HRADEC KRÁLOVÉ	5205	677,4	nevyhovující	112,874	16,66%
			potenciálně nevyhovující	294,322	43,45%
			vyhovující	270,247	39,89%
JAROMĚŘ	5206	138,6	nevyhovující	17,127	12,36%
			potenciálně nevyhovující	99,512	71,80%
			vyhovující	21,974	15,85%
JIČÍN	5207	596,8	potenciálně nevyhovující	82,015	13,74%
			vyhovující	514,766	86,25%
KOSTELEC NAD ORLICÍ	5208	223,5	potenciálně nevyhovující	63,831	28,56%
			vyhovující	159,706	71,46%
NÁCHOD	5209	355,7	nevyhovující	2,165	0,61%
			potenciálně nevyhovující	172,854	48,60%
			vyhovující	174,761	49,13%
NOVÁ PAKA	5210	97,1	potenciálně nevyhovující	48,596	50,05%
			vyhovující	48,529	49,98%
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	5211	98,1	potenciálně nevyhovující	49,567	50,53%
			vyhovující	48,515	49,45%
NOVÝ BYDŽOV	5212	214,2	potenciálně nevyhovující	66,411	31,00%
			vyhovující	147,785	68,99%
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	5213	479,4	potenciálně nevyhovující	52,094	10,87%
			vyhovující	427,324	89,14%
TRUTNOV	5214	595,4	nevyhovující	5,880	0,99%
			potenciálně nevyhovující	63,255	10,62%
			vyhovující	511,388	85,89%
VRCHLABÍ	5215	293,5	potenciálně nevyhovující	103,082	35,12%
			vyhovující	190,431	64,88%

Pozn: celkový součet ploch a podílů neodpovídá celkové ploše KHK a není 100%. Drobné odchylky jsou způsobeny faktem, že data nejsou plošně za celé území kraje

Na území kraje je celkově 9,23 % území plochy útvarů povrchových vod tekoucích klasifikováno jako nevyhovující a téměř 22,26 % jako potenciálně nevyhovujících z hlediska chemického stavu.

Téměř celá území ORP Hořice, Jičín, Nová Paka, Hradec Králové, Nový Bydžov a Dobruška jsou z hlediska ekologického stavu klasifikována jako „nevyhovující“. Alarmující je i skutečnost o rozsáhlých územích „potenciálně nevyhovujícího“ ekologického stavu v dalších ORP. Podrobné údaje, viz. následující tabulka.

Tabulka č. 5.2.6: Hodnocení rizikovosti útvarů povrchových vod tekoucích z hlediska ekologického stavu v rámci jednotlivých ORP KHK kraje

NÁZEV ORP	KÓD ORP	PLOCHA ORP (km ²)	HODNOCENÍ EKOLOGICKÉHO STAVU	VÝMĚRA PLOCHY S HODNOCENÍM (km ³)	% PLOCHA ORP S PŘÍSLUŠNÝM HODNOCENÍM
BROUMOV	5201	259,3	nevyhovující	181,506	69,99%
			potenciálně nevyhovující	72,234	27,85%
DOBRUŠKA	5202	279,2	nevyhovující	275,194	98,56%
			vyhovující	2,863	1,03%
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	5203	257,8	nevyhovující	221,888	86,07%
			vyhovující	0,785	0,30%
			?	35,137	13,63%
HOŘICE	5204	192,9	nevyhovující	192,900	100,00%
HRADEC KRÁLOVÉ	5205	677,4	nevyhovující	672,507	99,28%
			potenciálně nevyhovující	4,936	0,73%
JAROMĚŘ	5206	138,6	nevyhovující	117,034	84,44%
			potenciálně nevyhovující	21,578	15,57%
JIČÍN	5207	596,8	nevyhovující	596,781	100,00%
KOSTELEC NAD ORLICÍ	5208	223,5	nevyhovující	151,212	67,66%
			potenciálně nevyhovující	58,212	26,05%
			vyhovující	14,114	6,31%
NÁCHOD	5209	355,7	nevyhovující	186,579	52,45%
			potenciálně nevyhovující	146,851	41,29%
			?	16,348	4,60%
NOVÁ PAKA	5210	97,1	nevyhovující	97,126	100,03%
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	5211	98,1	nevyhovující	69,333	70,68%
			?	28,750	29,31%
NOVÝ BYDŽOV	5212	214,2	nevyhovující	214,196	100,00%
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	5213	479,4	nevyhovující	242,857	50,66%
			potenciálně nevyhovující	60,535	12,63%
			vyhovující	176,026	36,72%
TRUTNOV	5214	595,4	nevyhovující	274,310	46,07%
			potenciálně nevyhovující	125,259	21,04%
			vyhovující	179,095	30,08%
			?	1,859	0,31%
VRCHLABÍ	5215	293,5	nevyhovující	114,175	38,90%
			potenciálně nevyhovující	105,600	35,98%
			vyhovující	73,739	25,12%

Na území kraje je celkově 75,81 % území plochy útvarů povrchových vod tekoucích klasifikováno jako nevyhovující a téměř 12,51 % jako potenciálně nevyhovujících z hlediska ekologického stavu.

Rizikovost útvarů podzemních vod z hlediska splnění environmentálních cílů

Stav podzemních vod byl hodnocen pomocí indikátoru: Rizikovost útvarů podzemních vod z hlediska splnění environmentálních cílů. Základní jednotkou pro hodnocení stavu podzemních vod jsou útvary podzemních vod, které jsou zjednodušeně vyjádřeny plochami ve třech vertikálních vrstvách (svrchní útvary kvartérních sedimentů a coniacu, útvary základní vrstvy, útvary bazálního křídového kolektoru).

Hodnocené útvary jsou zařazeny do tříd rizikovosti podle výsledků hodnocení, které bylo krajskému úřadu předáno Povodím Labe s.p. Třídy rizikovosti (nevyhovující, vyhovující a potenciálně nevyhovující) identifikují tzv. rizikové vodní útvary, tj. útvary vod, které pravděpodobně nedosáhnou v roce 2015 dobrého stavu, pokud nebudou přijata příslušná opatření.

Tabulka č. 5.2.7: Rizikovost útvarů podzemních vod z hlediska kvantitativního a chemického stavu v jednotlivých ORP KHK

NÁZEV ORP	KÓD ORP	PLOCHA ORP (km ²)	CHEMICKÝ STAV	Celkem (km ²)	% PLOCHA ORP S PŘÍSLUŠNÝM HODNOCENÍM	KVANTITATIVNÍ STAV	Celkem (km ²)	% PLOCHA ORP S PŘÍSLUŠNÝM HODNOCENÍM
BROUMOV	5201	259,3	nevyhovující	259,22	100,0%	vyhovující	170,92	65,9%
			vyhovující	0,00	0,0%	potenciálně nevyhovující	88,30	34,1%
DOBRUŠKA	5202	279,2	nevyhovující	138,45	49,6%	vyhovující	140,74	50,4%
			vyhovující	140,74	50,4%	potenciálně nevyhovující	138,45	49,6%
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	5203	257,8	nevyhovující	252,11	97,8%	vyhovující	44,91	17,4%
			potenciálně nevyhovující	5,70	2,2%	potenciálně nevyhovující	212,90	82,6%
HOŘICE	5204	192,9	nevyhovující	192,92	100,0%	vyhovující	58,54	30,3%
			potenciálně nevyhovující	0,00	0,0%	potenciálně nevyhovující	134,38	69,7%
HRADEC KRÁLOVÉ	5205	677,4	nevyhovující	676,64	99,9%	vyhovující	562,68	83,1%
			potenciálně nevyhovující	0,80	0,1%	potenciálně nevyhovující	114,76	16,9%
JAROMĚŘ	5206	138,6	nevyhovující	59,72	43,1%	potenciálně nevyhovující	138,61	100,0%
			potenciálně nevyhovující	78,89	56,9%	vyhovující	417,65	70,0%
JIČÍN	5207	596,8	nevyhovující	596,78	100,0%	vyhovující	179,13	30,0%
			potenciálně nevyhovující	0,00	0,0%	potenciálně nevyhovující	92,26	41,3%
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	5208	223,5	nevyhovující	223,54	100,0%	vyhovující	92,26	41,3%
			potenciálně nevyhovující	0,00	0,0%	potenciálně nevyhovující	131,28	58,7%
NÁCHOD	5209	355,7	nevyhovující	105,07	29,5%	vyhovující	132,46	37,2%
			vyhovující	54,90	15,4%	potenciálně nevyhovující	223,22	62,8%
			potenciálně nevyhovující	195,71	55,0%	vyhovující	96,17	99,0%
NOVÁ PAKA	5210	97,1	nevyhovující	97,13	100,0%	potenciálně nevyhovující	0,96	1,0%

NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	5211	98,1	nevyhovující	35,43	36,1%	vyhovující	19,54	19,9%
			vyhovující	19,54	19,9%	potenciálně nevyhovující	78,54	80,1%
			potenciálně nevyhovující	43,11	43,9%			
NOVÝ BYDŽOV	5212	214,2	nevyhovující	214,20	100,0%	vyhovující	214,20	100,0%
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	5213	479,4	nevyhovující	241,13	50,3%	vyhovující	239,18	49,9%
			vyhovující	238,16	49,7%	potenciálně nevyhovující	240,10	50,1%
TRUTNOV	5214	595,4	nevyhovující	288,83	48,5%	vyhovující	564,46	94,8%
			vyhovující	277,96	46,7%	potenciálně nevyhovující	30,83	5,2%
			potenciálně nevyhovující	28,51	4,8%			
VRCHLABÍ	5215	293,5	nevyhovující	133,44	45,5%	vyhovující	293,48	100,0%
			vyhovující	160,03	54,5%			

Zdroj dat: Povodí Labe s.p.

Největší plochy útvarů podzemních vod s klasifikací „nevyhovující“ z hlediska kvantitativního stavu na území ORP z hlediska chemického stavu se nacházejí na území ORP Broumov, Hořice, Kostelec nad Orlicí, Nová Paka, Nový Bydžov, Dobruška a Kostelec nad Orlicí, z hlediska chemického na území ORP Broumov, Hradec Králové a Nový Bydžov.

Celkově lze konstatovat, že na území kraje je zhruba 35 % plochy útvarů podzemních vod klasifikováno jako potenciálně nevyhovujících z hlediska kvantitativního stavu. Chemický stav je pak klasifikován jako potenciálně nevyhovující u 19 % ploch a nevyhovující u dalších 73,85% ploch.

Porovnání situace na území jednotlivých ORP v rámci kraje:

indexace: -1 / 0 / +1 (+1 nejlepší, 0 neutrální, -1 nejhorší)

Hodnocení bylo provedeno tak, že nejprve byl zhodnocen stav povrchových vod. ORP kde se vyskytovala převaha (dle výměry) ploch s hodnocením „nevyhovující“ získala hodnotu indikátoru povrchových vod „-1“, pokud se vyskytovala převaha ploch s hodnocením „potenciálně nevyhovující“ byl indikátor „0“ a hodnotu „1“ získala ta ORP, kde se vyskytovala převážná většina ploch s hodnocením „vyhovující“. Následně byla stejnou metodou ohodnocena území ORP i dle hodnocení podzemních vod. Celkové hodnocení indikátoru stavu povrchových a podzemních vod pak bylo dáno na základě následujících pravidel:

Způsob hodnocení:

Výsledné hodnocení vychází se „součtů“ hodnot indikátorů povrchových a podzemních vod, přičemž pro dosažení hodnoty -1 jsou možné kombinace hodnot indikátorů -1 a -1, -1 a 0; pro dosažení hodnoty 0 pak kombinace hodnot indikátorů -1 a 1, 0 a 0, a pro výsledné hodnocení 1 pak kombinace 0 a 1 případně 1 a 13

Tabulka č. 5.2.8: Stav povrchových a podzemních vod – hodnocení indikátoru

NÁZEV ORP	KÓD ORP	INDIKÁTOR		CELKOVÝ INDIKÁTOR
		POVRCHOVÉ VODY	PODZEMNÍ VODY	
BROUMOV	5201	-1	1	0
DOBRUŠKA	5202	0	1	1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	5203	-1	0	-1
HOŘICE	5204	0	1	1
HRADEC KRÁLOVÉ	5205	-1	-1	-1
JAROMĚŘ	5206	-1	1	0

JIČÍN	5207	0	-1	-1
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	5208	0	0	0
NÁCHOD	5209	-1	1	0
NOVÁ PAKA	5210	0	1	1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	5211	0	1	1
NOVÝ BYDŽOV	5212	0	-1	-1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	5213	0	1	1
TRUTNOV	5214	-1	1	0
VRCHLABÍ	5215	0	1	1

5.2.4 Podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci a ČOV a podíl obyvatel zásobovaných pitnou vodou z veřejného vodovodu

Počet obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu činil v roce 2009 (podle údajů ČSÚ) 8,530 mil. obyvatel, tj. 81,3 % obyvatelstva ČR. Královéhradecký kraj patří v současnosti k nejméně vybaveným krajům veřejnými kanalizacemi a čistírnami odpadních vod. Z hlediska podílu obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci (73,0%) se řadí Královéhradecký kraj na 11. místo v pořadí krajů ČR a z hlediska podílu obyvatel napojených na veřejný vodovod (91,6%) pak na 9. místo.

Tabulka č. 5.2.9: Stav napojení na veřejnou kanalizaci a vodovod

rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
VODOVODY PRO VEŘEJNOU POTŘEBU										
Podíl obyvatel zásobovaných (%)	86,5	86,6	88,2	88,4	90,8	90,9	91,2	91,2	91,3	91,6
KANALIZACE PRO VEŘEJNOU POTŘEBU										
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených (%)	71,9	72,3	72,1	72,2	73,8	74,3	73,1	73,0	73,1	73,0
Podíl čistěných odpadních vod (%)	92,4	92,2	91,1	96,3	93,4	94,4	93,7	93,1	93,0	91,4
Počet ČOV	58	67	67	76	109	110	101	105	110	124

Počet obyvatel kraje k 31.12.2009: 554 402

Při tom největší rozdíl mezi trvale bydlícími obyvateli napojenými na veřejnou kanalizaci a kanalizaci zakončenou ČOV je v územním celku Jičín (20 %). Neuspokojivé postavení Královéhradeckého kraje je dáno zejména velkým počtem malých obcí do 1000 obyvatel, které nejsou odkanalizovány vyhovujícími kanalizačními systémy. Z celkového počtu 448 obcí Královéhradeckého kraje je pouze 243 obcí vybaveno veřejnou kanalizací (54,2 %). Nelze vyloučit, že skutečný stav bude s ohledem na to, že 166 kanalizací je ve správě obcí a o jejich technickém stavu není dostatek informací, pravděpodobně horší.

Rozhodujícími vodními zdroji Královéhradeckého kraje jsou podzemní zdroje. Na těchto zdrojích je založeno zásobení vodou celého Jičínska, Náchodska a v podstatě i Rychnovska (mimo Rokytnici v Orlických horách). Povrchové vody jsou využívány na Trutnovsku a to přímým odběrem z toků Úpy, Labe a Sněžného potoka (Žacléř).

Významné přebytky kvalitní pitné vody jsou zejména na Náchodsku (Polická křídová pánev) a Rychnovsku (Litá), které dotují potřeby Východočeské vodárenské soustavy. Nejhůře je zdroji zabezpečené území Královéhradecka, které přebírá převážnou část potřebné pitné vody z Náchodska a Rychnovska. Úpravna vody na Orlici v Hradci Králové je definována jako tzv. intervenční zdroj (150 l/s) udržovaný v pohotovosti pro případ krizových situací s provozem především v období letních měsíců. Jičínsko a Trutnovsko jsou kapacitou vodních zdrojů zcela soběstačné.

Nerovnoměrná potřeba zásobení vodou a likvidace odpadních vod je zpravidla v sezónních cyklech v důsledku vysoké návštěvnosti (kapacity pro desítky tisíc návštěvníků) velkých rekreačních center v Krkonoších: Pec pod Sněžkou, Špindlerův Mlýn, Malá Úpa, Strážné, Vrchlabí, Janské Lázně. V Orlických horách pak v Říčkách, Rokytnici nad Orlicí a Deštném. Převážně jde o rekreaci v zimním období. Pro letní období lze citovat nádrž Rozkoš, Jinolické rybníky a Velkovřešťovský rybník.

Královéhradecký kraj je vybaven vodovody v obcích a městech s mírně nižším procentem zásobovaných obyvatel (91,6 %) než je průměr za celou ČR (92,8 %). Z porovnání procent zásobovaných obyvatel v jednotlivých územních celcích je zřejmé, že nižší úroveň zásobení z veřejných vodovodů v Královéhradeckém kraji padá na vrub Jičínska a částečně Královéhradecka.

5.2.5 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dostatečné množství významných vodních zdrojů, vysoký podíl CHOPAV na území kraje. Dostatek kvalitní pitné vody v současnosti, ale i pro budoucnost. Není potřeba zajištění dalších nových zdrojů.	Nejsou plněny cíle environmentální kvality povrchových vod z hlediska chemického nebo ekologického stavu/ekologického potenciálu.
Rozhodujícími vodními zdroji Královéhradeckého kraje jsou podzemní zdroje.	Nejsou plněny cíle environmentální kvality podzemních vod z hlediska chem. stavu.
Vysoký podíl obyvatel zásobovaných pitnou vodou z veřejných vodovodů (mimo Jičínska).	Existence lokálně znečištěných zdrojů podzemních vod v důsledku negativních dopadů hospodaření v minulosti.
Příznivý stav vodního režimu v krajině v oblastech s vysokým koeficientem ekologické stability, vysokou mírou zalesnění a nízkou svažitostí.	Nedostačující intenzita čištění odpadních vod. Královéhradecký kraj patří v současnosti k nejméně vybaveným krajům veřejnými kanalizacemi a čistírnami odpadních vod. Největší deficit napojení trvale bydlicích obyvatel na veřejnou kanalizaci a kanalizaci zakončenou ČOV je v územním celku Jičín.
	Mírně nižší procento zásobovaných obyvatel z veřejných vodovodů než je průměr za celou ČR; spolu s tím se projevují územní disparity.
	Výskyt oblastí s nepříznivými podmínkami vodního režimu, s nízkým koeficientem ekologické stability, vysokým stupněm zornění a svažitosti, snížená přirozená retenční schopnost území.
	Často nejsou odděleny dešťové a splaškové kanalizace.

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Podpora modernizace a rekonstrukce stávající kanalizační sítě a rozvoje napojení obyvatel na veřejnou kanalizaci zakončenou v ČOV.	Klesající jakost podzemních vod vlivem znečištěných vod povrchových (Polická křídová pánev).
Vyřešení napojení části ubytovacích zařízení v turistických oblastech na technickou infrastrukturu (voda, kanalizace, ČOV, plyn).	Rizika lokálních povodní v územích s velkým podílem sklonité orné půdy a nízkým koeficientem ekologické stability.
Snížování spotřeby vody.	Znečištění povrchových vod vodní a větrnou erozí.
Dodržování zásad správné zemědělské praxe pro snížení obsahu dusičnanů v podzemních a povrchových vodách.	Lokální rizika při nedokončení kompletních protipovodňových opatření.
Ochrana a obnova přirozeného vodního režimu, revitalizace toků a vodních ekosystémů.	Povolení výstavby v územích ohrožených povodní.
Nastartování procesu KPÚ v oblastech s nepříznivým stavem vodního režimu a nízkým koeficientem ekologické stability.	Nerovnoměrná potřeba zásobení vodou a likvidace odpadních vod zpravidla v sezónních cyklech v důsledku vysoké návštěvnosti velkých rekreačních center v Krkonoších a Orlických horách.
Finanční zdroje ze státního rozpočtu a fondů EU pro zajištění čištění odpadních vod a zásobování pitnou vodou, na realizaci projektů protipovodňové ochrany.	Masivní rozšiřování vrtů pro geotermální vytápění objektů, kterým se zpřístupňují podzemní vody možnému znečištění.
	Napjatá bilance (kvantitativní) podzemních vod především v letním období, na které se podílí nevyváženě dimenzované povolené odběry i nelegální čerpání.
	Nedostatečná kapacity pro zajištění financování na rozvoj technické infrastruktury (kanalizace a ČOV).
	Nárůst množství dešťových vod v často poddimenzovaných kanalizačních soustavách v důsledku rozrůstajících se zpevněných ploch v sídelních oblastech.

5.2.6 Problémy k řešení v rámci územního plánování

- Nahrazování méně kvalitních vodních zdrojů novými s vyšší kvalitou (Jičínsko). Návrh nových tras skupinových vodovodů, využití kvalitních vodních zdrojů (rozšíření stávajících skupinových vodovodů na Rychnovsku, Královéhradecku, Jičínku a na Trutnovsku).

- Zvýšená ochrana podzemních vod, respektive povrchových vod, před znečištěním v důsledku antropogenní činnosti zejména v geologické oblasti zlomových pásem v severní části kraje (Polická křídová pánev).
- Lokalizace protipovodňových opatření.
- Omezování aktivit v záplavových územích zhoršující odtokové poměry a zvyšující povodňová rizika.
- Podporovat posilování retenční schopnosti území, dbát na nenarušení povrchových a podzemních zdrojů vody a pramenišť minerálních a léčivých vod a podporovat jejich hospodárné využívání.
- Vytváření územních rezerv pro budování a modernizaci infrastruktury pro čištění odpadních vod, modernizace stávajících ČOV a dokončení výstavby kanalizací a čistíren odpadních vod v sídlech nad 500 EO, realizace místních kanalizací a ČOV v menších sídlech.
- Přispívat k prevenci a snižování znečišťování povrchových a podzemních vod v důsledku zemědělské a průmyslové činnosti.

5.3 HYGIENA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

5.3.1 Ovzduší

Znečištění ovzduší je stále vážný environmentální problém nejen v ČR, ale i v Evropě a po celém světě. Důsledky znečišťování jsou velmi široké. Jsou prokázány přímé negativní účinky látek znečišťujících ovzduší na zdraví obyvatel, zvířat, rostlin, půdu a materiály. Respirace zvýšených koncentrací látek znečišťujících ovzduší má přímé následky na zdravotní stav obyvatel. Zdraví obyvatel může být zasaženo také nepřímou, ukládáním těchto látek v dalších složkách životního prostředí (půda, voda, biota), vstupem chemikálií do potravního řetězce s následkem další expozice lidí. Navíc tyto účinky mohou ovlivnit strukturu a funkci ekosystémů, včetně jejich schopnosti samoregulace. Tyto účinky se mohou projevovat okamžitě, ale současně také s určitým časovým zpožděním (např. degradace lesních ekosystémů).

Znečištění venkovního ovzduší je nejčastěji vyvoláno směsí znečišťujících látek emitovaných z celé řady zdrojů: významné stacionární (bodové) zdroje, doprava, plošné zdroje (souhrn malých zdrojů, např. lokálních topenišť). Ke znečištění ovzduší na místní úrovni přispívají rovněž znečišťující látky přenášené ze středních a velkých vzdáleností (desítky až stovky kilometrů).

Při hodnocení kvality ovzduší se nelze vyhnout prostorovým diskrepancím emisních a imisních charakteristik. Tzn., účinky látek znečišťujících ovzduší emitovaných v určité oblasti se mohou negativně projevovat v oblastech více či méně vzdálených (desítky až stovky kilometrů). Řadu problémů tedy nelze řešit izolovaně v rámci sledovaného území (kraj, ORP, obec), ale nutná je spolupráce na větších územních celcích (kraje, ČR, mezinárodně - přeshraniční vlivy). Opatření provedené na území v působnosti pověřeného stavebního úřadu se mohou, ale také nemusí projevit na témže území (zvláště v případě velkých a zvláště velkých zdrojů znečištění ovzduší).

Výběr parametrů pro hodnocení kvality ovzduší byl veden snahou o zjednodušení složité problematiky za účelem podání rychlé a srozumitelné informace o stavu ovzduší ve smyslu platné legislativy. Zároveň bylo nutné zohlednit možnosti získání relevantních údajů vyjádřených pro plochu jednotlivých ORP. Hlavní parametry: **HP1: Plocha území, na které došlo v daném roce k překročení imisních limitů pro ochranu ekosystémů a vegetace** byly navrženy na základě požadavků platné legislativy (zahrnují současné nejpalčivější problémy ochrany ovzduší). Indikace problémů ve vývoji imisních koncentrací látek znečišťujících ovzduší byla stanovena na základě vyhodnocení překročení imisních limitů pro ochranu zdraví lidí a limitů pro ochranu ekosystémů a vegetace. **HP2: Plnění doporučených krajských emisních stropů**, sleduje dodržení legislativou doporučených krajských emisních stropů. Všechny použité parametry mají přímou či nepřímou souvislost s plněním mezinárodních závazků České republiky v rámci jednotlivých protokolů Konvence o dálkovém znečišťování ovzduší přecházejícím hranice států (CLRTAP).

Základní hodnocení sledovaných jevů je uvedeno v kartě procesu, která je zařazena v příloze v tématu Hygiena životního prostředí.

Vyhodnocení území, na kterém došlo v daném roce k překročení imisních limitů a cílových imisních limitů pro ochranu zdraví lidí (viz. obr. HZP-1)

Na území kraje nedošlo v roce 2008 k překročení hodnot 24h imisního limitu pro PM_{10} . V roce 2008 rovněž nebyly překročeny hodnoty 24h imisního limitu pro SO_2 ani imisní limit pro benzen. Ročního imisního limitu pro NO_2 , byl překročen na 0,02 % území kraje (zóny). Na 0,78 % území kraje (zóny) došlo k překročení cílových imisních limitů pro ochranu zdraví pro polycyklické aromatické uhlovodíky vyjádřené jako benzo(a)pyren (BaP). Pro porovnání za celou ČR byl 24h imisní limit pro PM_{10} překročen na 2,73 % plochy území.

Tabulka č. 5.3.1: Překročení imisního limitu (LV) a cílového imisního limitu (TV) v rámci kraje (zóny) a České republiky (bez přízemního ozonu), % plochy územního celku, 2008

ÚZEMÍ	PM ₁₀	PM ₁₀	NO ₂	Benzen	SOUHRN PŘEKROČENÍ LV	BaP	SOUHRN PŘEKROČENÍ TV
	roční průměr	36. max. 24h průměr	roční průměr	roční průměr		roční průměr	
	>40 µg.m ⁻³	>50 µg.m ⁻³	>40 µg.m ⁻³	>5 µg.m ⁻³		>1 ng.m ⁻³	
ZÓNA KHK	-	-	0,02	-	0,02	0,78	0,78
ČR	0,45	2,73	0,08	0,02	2,80	3,60	3,66

Zdroj údajů: Sdělení odboru ochrany ovzduší MŽP o hodnocení kvality ovzduší – vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší na základě dat za rok 2008 (Věstník MŽP č. 4/2010)

Na 97,06 % území kraje (zóny) došlo v roce 2008 k překročení hodnoty cílového imisního limitu pro ochranu zdraví lidí pro troposférický ozon.

 Tabulka č. 5.3.2: Překročení cílového imisního limitu O₃ pro ochranu zdraví v rámci Královéhradeckého kraje (zóny) a České republiky, % plochy územního celku, 2008

NÁZEV ORP	KÓD ORP	VÝMĚRA ORP (km ²)	VÝMĚRA (m ²)		% PLOCHY ÚZ.CELKU S PŘEKROČENÍM MAX.DENNÍHO 8h KLOUZAVÉHO PŮRMĚRU O ₃
			O ₃ h8 = 0 (nepřekročen limit)	O ₃ h8 = 1 (překročen limit)	
Broumov	5201	259,3	0	259266891,7	100%
Dobruška	5202	279,2	1999672,876	277165866,2	99%
Dvůr Králové nad Labem	5203	257,8	4999725,003	252804951,9	98%
Hořice	5204	192,9	3999681,627	188920661,4	98%
Hradec Králové	5205	677,4	85127352,58	592047201,9	87%
Jaroměř	5206	138,6	6999285,89	131613191	95%
Jičín	5207	596,8	2999840,985	593526103,5	99%
Kostelec nad Orlicí	5208	223,5	9997766,417	213412357,5	95%
Náchod	5209	355,7	7999227,19	347678205,1	98%
Nová Paka	5210	97,1	0	97099680,49	100%
Nové Město nad Metují	5211	98,1	6999116,958	91083190,91	93%
Nový Bydžov	5212	214,2	3999494,911	210164570,8	98%
Rychnov nad Kněžnou	5213	479,4	4998772,797	474283327,2	99%
Trutnov	5214	595,4	0	595307230,7	100%
Vrchlabí	5215	293,5	0	293408679,2	100%
KRAJ CELKEM		4759,0		4617782110	97%

Zdroj údajů: Sdělení odboru ochrany ovzduší MŽP o hodnocení kvality ovzduší – vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší na základě dat za rok 2008 (Věstník MŽP č. 4/2010), data OZKO 2008, provedena GIS analýza

Podrobné hodnocení jevu (procesu): I(HP1): Plocha území, na které došlo v daném roce k překročení imisních limitů pro ochranu ekosystémů a vegetace

 Tabulka č. 5.3.3: Překročení imisního limitu (NO_x) a cílového imisního limitu (AOT40) pro ochranu ekosystémů a vegetace v rámci NP a CHKO, % plochy NP a CHKO, 2008

CHKO+NP	DOTČENÍ ORP (KÓD)	NO_x roční průměr > 30 $\mu\text{g.m}^{-3}$	O_3 - AOT 40 > 18 000 $\mu\text{g.m}^{-3}.\text{h}$	SOUHRN (%)
KRNAP	5214, 5215	0,1	100	100
CHKO BROUMOVSKO	5201, 5209	-	100	100
CHKO ČESKÝ RÁJ	5207	0,2	100	100
CHKO ORLICKÉ HORY	5202, 5213	-	100	100

Hodnocení jevu (procesu) I(HP2): Plnění doporučených krajských emisních stropů

Nejvýznamnější zdroje emisí:

- ČEZ a. s., Praha OJ Elektrárny Poříčí – provoz Elektrárna Poříčí
- ČEZ a. s., Praha OJ Elektrárny Poříčí – provoz Teplárna Dvůr Králové nad Labem
- KA Contracting s.r.o. - Teplárna Náchod
- SAINT – GOBAIN ORSIL s. r. o., Častolovice
- Škoda auto a. s., Mlada Boleslav – závod Kvasiny
- ALFA Plywood, a.s. Solnice
- Cukrovary a lihovary TTD a.s. České Meziříčí

Tabulka č. 5.3.4: Emise hlavních znečišťujících látek ze stacionárních zdrojů na území ORP Královéhradeckého kraje v letech 2009 a 2010

NÁZEV ORP	KÓD ORP	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009
		TZL		SO_2		NO_x		CO		VOC		NH_3	
BROUMOV	5201	0,108	0,123	0,048	0,049	7,592	7,291	0,4	0,49	6,758	3,351	19,744	11,704
DOBRUŠKA	5202	40,235	27,634	470,805	298,729	137,388	86,079	139,851	93,426	20,675	15,544	38,887	41,832
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	5203	9,906	7,669	422,064	531,877	112,352	128,805	32,808	55,632	15,015	7,535	65,871	111,153
HOŘICE	5204	0,299	0,167	0,011	0,016	3,304	3,337	15,332	12,011	4,065	6,794	38,833	5,44
HRADEC KRÁLOVÉ	5205	12,439	17,68	165,961	235,469	81,775	102,764	54,982	79,813	648,333	99,567	277,176	277,779
JAROMĚŘ	5206	0,328	2,419	0,08	0,042	18,606	8,176	11,604	6,078	5,383	28,947	13,93	0
JIČÍN	5207	12,34	13,971	1,412	2,405	24,181	30,364	19,404	22,184	2,806	0,993	138,477	101,81
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	5208	33,193	66,688	193,041	229,718	75,573	64,625	29,377	40,546	9,127	27,144	55,36	59,122
NÁCHOD	5209	5,2461	8,656	776,685	934,189	183,929	235,668	17,593	12,542	46,607	72,717	45,835	45,678
NOVÁ PAKA	5210	4,201	1,373	0,964	0,018	6,139	3,816	4,404	3,889	7,374	3,695	0	0
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	5211	1,824	3,978	37,5	65,129	13,027	25,344	3,397	5,566	7,188	56,405	15,552	22,135
NOVÝ BYDŽOV	5212	0,908	0,462	11,56	1,704	16,793	10,876	28,084	12,189	68,194	69,168	116,415	217,866
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	5213	70,919	32,407	168,955	150,423	103,949	102,908	118,77	90,465	292,789	11,941	37,647	39,085
TRUTNOV	5214	51,988	98,018	1373,932	2971,868	503,128	620,959	27,035	53,349	76,429	161,652	7,062	0

VRCHLABÍ	5215	0,966	2,994	3,68	5,939	27,592	76,827	15,799	101,66	30,097	16,046	0	0
CELKEM KRAJ		244,9001	284,239	3626,698	5427,575	1315,328	1507,839	518,84	589,84	1240,84	581,499	870,789	933,604

Zdroj údajů: REZZO 2009 a 2010, průběžné výsledky (skutečné hodnoty v jednotlivých ORP se mohou lišit, neboť do doby zpracování RURÚ nebyly známy hodnoty všech oznamovatelů)

Porovnání situace na území kraje vzhledem k ostatním krajům (aglomeracím): 1

indexace: -1 / 0 / +1 (+1 nejlepší, 0 neutrální, -1 nejhorší)

Na území Královéhradeckého kraje nedochází (s výjimkou jedné oblasti) k překračování imisních limitů pro ochranu lidského zdraví a ochranu ekosystémů a vegetace sledovaných látek znečišťujících ovzduší. Z porovnání území Královéhradeckého kraje vyplývá, že celkové vykazované emise k roku 2008 jsou ve všech sledovaných kategoriích výrazně pod celorepublikovými hodnotami. Nejvíce se Královéhradecký kraj celorepublikovým hodnotám přibližuje u ročních průměrných nadlimitních hodnot NO₂ (0,02 % území KHK proti 0,08 % území ČR). Zvýšené imisní koncentrace přízemního ozonu nejsou výjimečné, k překračování imisních limitů dochází na většině území České republiky. Z hlediska navrženého cílového stavu indikátorů (nulové překročení imisních limitů pro ochranu lidského zdraví a ekosystémů a vegetace a plnění doporučených krajských emisních stropů) je však situace hodnocena celkově pozitivně.

Tabulka č. 5.3.5: Emise hlavních znečišťujících látek (REZZO 1 až 4) na území Královéhradeckého kraje a srovnání výše emisí s doporučeným krajským emisním stropem pro rok 2010 podle přílohy č. 2 nařízení vlády č. 351/2002 Sb. (NV 417/2003 Sb.)

KRAJ	TZL		SO ₂		NO _x		CO		VOC*		NH ₃ *	
	[t/rok]	%	[t/rok]	%	[t/rok]	%	[t/rok]	%	[t/rok]	%	[t/rok]	%
Hl.m. Praha	2320,4	3,6%	1768,9	1,0%	8603,6	3,2%	19666,9	4,4%	13158,6	8,0%	374,7	0,7%
Středočeský	11108,2	17,1%	22969,2	13,0%	39915,3	15,1%	60186,1	13,5%	24891,7	15,0%	7439,8	13,0%
Jihočeský	5279,5	8,1%	10174,4	5,7%	13854,2	5,2%	26635,8	6,0%	11386,7	6,9%	7165,7	12,5%
Plzeňský	4706,9	7,3%	9304,3	5,3%	13599,1	5,1%	23798,5	5,4%	9539,3	5,8%	5252,1	9,2%
Karlovarský	2107,2	3,2%	9868,5	5,6%	11803,5	4,5%	10039,2	2,3%	5358,4	3,2%	1445,1	2,5%
Ústecký	5188,1	8,0%	59740,5	33,7%	63538,4	24,0%	26201,8	5,9%	14913,2	9,0%	2609,0	4,6%
Liberecký	2255,0	3,5%	3052,5	1,7%	4884,8	1,8%	12044,2	2,7%	6184,2	3,7%	1599,0	2,8%
Královéhradecký	3484,8	5,4%	7269,8	4,1%	9065,3	3,4%	18342,1	4,1%	8971,5	5,4%	4067,5	7,1%
Pardubický	3404,9	5,2%	12960,0	7,3%	17790,1	6,7%	17579,4	4,0%	8501,8	5,1%	4209,2	7,4%
Vysočina	5177,3	8,0%	2771,8	1,6%	13609,3	5,1%	24673,7	5,5%	9827,2	5,9%	7610,9	13,3%
Jihomoravský	5227,3	8,1%	4207,5	2,4%	19181,8	7,2%	33357,1	7,5%	17084,6	10,3%	5865,6	10,3%
Olomoucký	3762,2	5,8%	4354,2	2,5%	11667,3	4,4%	19269,2	4,3%	9396,6	5,7%	3514,7	6,1%
Zlínský	2490,9	3,8%	5473,4	3,1%	8284,3	3,1%	13516,1	3,0%	8774,2	5,3%	2538,6	4,4%
Moravskoslezský	8376,7	12,9%	23101,8	13,1%	28960,1	10,9%	139409,8	31,3%	17466,3	10,6%	3493,5	6,1%
CELKEM	64889,4	100,0%	177016,8	100,0%	264757,1	100,0%	444719,9	100,0%	165454,3	100,0%	57185,4	100,0%
EMISNÍ STROP KHK	-		9700		10700		-		14200		5600	
PLNĚNÍ EMISNÍHO STROPU KHK			PLNĚN		PLNĚN				PLNĚN		PLNĚN	

*emise VOC a NH₃ rozpočteny do krajů odborným odhadem, emise NH₃ nezahrnují emise z použití minerálních hnojiv (cca 23 tis. t/rok)

Zdroj dat: Český hydrometeorologický ústav, <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/oez/embil/08embil/08embil.html>

Na území Královéhradeckého kraje nejsou k roku 2008 překročeny doporučené krajské emisní stropy pro rok 2010 podle přílohy č. 2 nařízení vlády č. 351/2002 Sb. (novelizováno nařízením vlády č. 417/2003 Sb.) pro SO₂, NO_x, VOC a NH₃.

a) Porovnání situace v rámci ORP

Tabulka č. 5.3.6: Hodnocení ORP na základě indikátorů (indikátor = I(HP1) + I(HP2))

ORP	I(HP1)	I(HP2)	VYSLEDNÉ HODNOCENÍ INDIKÁTORU
Broumov	-1	1	0
Dobruška	-1	1	0
Dvůr Králové nad Labem	nehodnoceno	1	1
Hořice	nehodnoceno	1	1
Hradec Králové	nehodnoceno	1	1
Jaroměř	nehodnoceno	1	1
Jičín	-1	1	0
Kostelec nad Orlicí	nehodnoceno	1	1
Náchod	-1	1	0
Nová Paka	nehodnoceno	1	1
Nové Město nad Metují	nehodnoceno	1	1
Nový Bydžov	nehodnoceno	1	1
Rychnov nad Kněžnou	-1	1	0
Trutnov	-1	1	0
Vrchlabí	-1	1	0

5.3.2 Odpadové hospodářství

Dle informačního systému odpadového hospodářství (ISOH), který je provozován Centrem pro hospodaření s odpady, byla produkce odpadu dle jednotlivých odvětví v letech 2007 až 2009 následující:

Tabulka č. 5.3.7: Produkce odpadu (kt) na území Královéhradeckého kraje v letech 2007 – 2009

rok	VŠECHNY ODPADY (kt)	NEBEZPEČNÉ ODPADY (kt)	OSTATNÍ ODPADY (kt)	KOMUNÁLNÍ ODPADY (kt)
2007	857,6	45,76	811,84	178,02
2008	945,08	53,74	891,34	156,48
2009*	807,58	52,76	754,81	165,34
2009**	976,06	47,24	928,82	217,91

* = dle metodiky 2008

** = dle metodiky 2009 - dopočítává se produkce za subjekty, které nepodaly hlášení

Tabulka č. 5.3.8: Produkce odpadu na obyvatele (kg//obyv./rok) na území Královéhradeckého kraje v letech 2007 – 2009

rok	VŠECHNY ODPADY	NEBEZPEČNÉ ODPADY	OSTATNÍ ODPADY	KOMUNÁLNÍ ODPADY
2007	1546,59	82,52	1464,07	321,03
2008	1704,35	96,92	1607,43	282,2
2009*	1456,37	95,15	1361,23	298,17
2009**	1760,22	85,19	1675,02	410,58

* = dle metodiky 2008

** = dle metodiky 2009 - dopočítává se produkce za subjekty, které nepodaly hlášení

Celková produkce odpadů byla v roce 2009 976,06 tis. tun., což je mírný nárůst oproti roku 2008. Nejvíce k tomuto množství přispívá průmyslový, stavební a demoliční odpad, jiné odpady a komunální odpad. Krom komunálního odpadu byl oproti roku 2005 patrný nárůst u většiny ostatních složek vykazovaného množství odpadu. Jako významní původci odpadů na území Královéhradeckého kraje působí podniky lehkého průmyslu, činné v oblasti automobilové výroby, zdravotnictví, spojových zařízení a přístrojů. Nezanedbatelnými původci jsou i nadále textilní a strojírenský průmysl. Souhrnné informace o následném nakládání s tímto odpadem jsou uvedeny v tabulce.

Tabulka č. 5.3.9: Produkce a nakládání s odpadem (t) na území KHK v letech 2007 - 2009

	2007			2008			2009		
	CELKEM	NEBEZP.	OSTATNÍ	CELKEM	NEBEZP.	OSTATNÍ	CELKEM	NEBEZP.	OSTATNÍ
Nakládání s odpady celkem	1 467 004	102 329	1 364 674	1 493 284	80 919	1 412 365	1 442 962	53 219	1 389 743
z toho:									
recyklace (R4, R5)	173 226	-	173 226	192 064	i.d.	i.d.	151 124	i.d.	i.d.
spalování (R1, D10)	2 620	941	1 680	1 469	836	633	7 666	1 847	5 819
skládování a ostatní způsoby ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (D1-D5)	426 893	2 647	424 246	481 844	6 889	474 955	453 546	2 255	451 291

Zdroj dat: ČSÚ

R4= recyklace/znovuzískávání kovů a kovových sloučenin; R5=recyklace/znovuzískávání ostatních anorganických materiálů; R1= využití odpadu způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie; D1= ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu; D2= úprava půdními procesy; D3= hlubinná injektáž; D4= ukládání do povrchových nádrží; D5= ukládání do speciálně technicky provedených skládek; D10= spalování na pevnině

Jedním z indikátorů, který charakterizuje stav odpadového hospodářství, je produkce komunálního odpadu a dále míra jeho separace, respektive využití. Oproti ostatním „nekomunálním“ odpadům je míra separace a následného využití těchto odpadů nízká.

Tabulka č. 5.3.10: Produkce odděleného sběru komunálních odpadů a obalů na obyvatele (kg//obyv/rok) v letech 2007 – 2009

ROK	KOMUNÁLNÍ ODPADY A OBALY
2007	59,56
2008	62,17
2009*	56,03
2009**	85,58

* = dle metodiky 2008

** = dle metodiky 2009 - dopočítává se produkce za subjekty, které nepodaly hlášení

Tabulka č. 5.3.11: Podíl materiálově využitých odpadů v letech 2007 - 2009

ROK	VŠECHNY ODPADY (%)	NEBEZPEČNÉ ODPADY (%)	OSTATNÍ ODPADY (%)	KOMUNÁLNÍ ODPADY (%)
2007	81,78	81,18	81,81	4,16
2008	69,10	44,31	70,59	5,82
2009*	65,00	20,36	68,12	7,40
2009**	53,28	22,74	54,84	5,86

* = dle metodiky 2008

** = dle metodiky 2009 - dopočítává se produkce za subjekty, které nepodaly hlášení

Celková průměrná produkce komunálních odpadů na jednoho člověka v Královéhradeckém kraji je 410,58 kg/os. rok, což je o něco více než úroveň dlouhodobého cíle, který je uváděn v

Plánu odpadového hospodářství ČR – NV č. 197/2003 Sb. (340 kg/os. rok). Co se týče míry separace odpadů, průměrná hodnota v letech 2007 – 2009 je 11,66 %, což je mírně nad průměrem ČR (Dle POH ČR 10 %). Dlouhodobý cíl uváděný ve Strategii udržitelného rozvoje ČR je 50 % materiálové využití komunálního odpadu nebude pravděpodobně ještě dlouhou dobu dosažen.

Zařízení na zpracování odpadu

V Královéhradeckém kraji jsou průběžně připravovány a realizovány záměry v oblasti odpadového hospodářství, zejména sběrné dvory ve městech a obcích, třídící linky, kompostárny, bioplynové stanice apod. Stále narůstá počet středisek na úpravu stavebních odpadů, která jsou vybavena stabilním, případně semimobilním strojním zařízením. Průběžně vznikají zařízení na sběr, výkup a úpravu autovraků a dalších druhů využitelných odpadů. Další požadavky na technickou vybavenost území z hlediska nakládání s odpady jsou součástí zpracovaného a schváleného Plánu odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje (POH). Přehled skládek odpadu a jejich stav využívání je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 5.3.12: Přehled skládek odpadů na území Královéhradeckého kraje k 31.8.2010

PROVOZOVATEL	IČ	NÁZEV	KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ	SKUPINA	PROJEKTOVANÁ KAPACITA (tis. m ³)
Marius Pedersen a.s.	42194920	Skládka Křovice	Křovice	S-OO	734,000
Marius Pedersen a.s.	42194920	Skládka Dolní Branná	Dolní Branná	S-OO	1 609,245
Společnost Horní Labe a.s.	46506306	Skládka Trutnov Kryblice II	Bohuslavice nad Úpou, Starý Rokytník	S-OO	10 000,000
Technické služby města Jičína	64814467	Skládka odpadů Popovice-Libec	Popovice u Jičína	S-OO	435,000
Skládka Pod Haldou s.r.o.	25295080	Řízená skládka TKO Pod haldou	Rtyně v Podkrkonoší	S-OO	198,062
Obec Potštejn	00275271	Skládka odpadů S-OO-Černá skála Potštejn	Potštejn	S-OO	21,220
A.S.A.HP spol.s r.o.	49623877	Skládka Lodín a solidifikační linka	Lodín	S-NO + S-OO	900,000

zdroj VÚV, v.v.i. Atlas odpadů 2010

Tabulka č. 5.3.13: Spalovny

NÁZEV	PROVOZOVATEL	IČO	KAPAC. t/h	KAPAC. t/den	KAPAC. t/rok	SPÁLENO t/r			1) Plnění emisních limitů podle NV č. 354/2002 Sb. 2) Povolení k provozu podle § 17 odst. 1 a 2 zákona č. 86/2002 Sb.
						2007	2008	2009	
Fakultní nemocnice Hradec Králové - Spalovna NO a kotelna	Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové	00179906	0,1	4,0	1 000	797	717	780	1) ano 2) ano
Oblastní nemocnice Trutnov a. s. - Kotelna a spalovna	Maxima Gorkého 77, 541 21 Trutnov	26000237	0,1	0,5	1 000	143	144	149	1) ano 2) ano

Ve spolupráci kraje a firem zabývajících se svozem a zpracováním odpadů probíhají projekty na zvýšení míry separace a využití odpadů (*Čistá obec, čisté město, čistý kraj*) a také vzniká řada projektů na řešení zařízení na využívání biologicky rozložitelných odpadů včetně kalů z komunálních ČOV (kompostování, bioplynové stanice).

Staré ekologické zátěže

Za starou ekologickou zátěž považujeme závažnou kontaminaci horninového prostředí, podzemních nebo povrchových vod, ke které došlo nevhodným nakládáním s nebezpečnými látkami v minulosti (zejména se jedná např. o ropné látky, pesticidy, PCB, chlorované a

aromatické uhlovodíky, těžké kovy apod.). Zjištěnou kontaminaci můžeme považovat za starou ekologickou zátěž pouze v případě, že původce kontaminace neexistuje nebo není znám.

Kontaminovaná místa mohou být rozmanitého charakteru – může se jednat o skládky odpadů, průmyslové a zemědělské areály, drobné provozovny, nezabezpečené sklady nebezpečných látek, bývalé vojenské základny nebo území postižená těžbou nerostných surovin.

Tabulka č. 5.3.14: Priority pro odstraňování starých ekologických škod

Nabyvatel	Právní forma	Druh znečištění	Sanace	Priorita	Okres
KARA - Trutnov	a.s.	PCE, TCE, DCE, NEL	ne	8,05	TU
DUKLA CZ - Trutnov	a.s.	CIU, NEL, BTEX, TK – hornin. prostředí a podzemní vody	ano	7,8	TU
BENZINA – Trutnov – distribuční sklad	a.s.	NEL, BTEX - znečištění zemin a podzemních vod velkého rozsahu	ano	7,35	TU
DEPRAG CZ – Lázně Bělohrad	a.s.	Kontaminace NEL a CIU	ne	7,45	JC
DS BENZINA a ČD - Jičín	a.s.	NEL, BTEX	ano	7,2	JC
TESLA-YS – Hradec Králové	a.s.	Znečištění horninového prostředí a podzemních vod Cl a etén	ne	7,05	HK
Kovoplast – Chlumeck nad Cidlinou		PCE, TCE, Cr		6,45	HK
DUO - Opočno	s.r.o.	Probíhá sanace		5,65	RK
ZPA Nová Paka - zánik		Znečištění podzemních vod CIU a TK	ne	5,6	JC
Býv. neřízená skládka – Jetřichov Pasa		Výluh pesticidů		5,15	NA
BENZINA – Hradec Králové	a.s.	Kontaminace NEL, BTX - pouze zeminy	ano	3,9	HK
ESAB - Vamberk	a.s.	CIU - kontaminace zemin	ano	3,55	RK
Autopříslušenství Hajnice	a.s.	Znečištění horninového prostředí CIU, ropnými látkami a rádiem	ne	3,4	TU
ŠKODA AUTO - Kvasiny	a.s.	NEL, BTX, znečištění podz. vod a horninového prostředí	ano	3,4	RK
ŠKODA AUTO - Vrchlabí	a.s.	NEL, CIU, PAU - znečištění zemin	ano	3,4	TU
BENZINA - Dobruška	a.s.	NEL		1,9	RK
ZIMA - Opočno	s.r.o.	NEL		1,4	RK

POH KHK (2004), stále v platnosti

Na území kraje se nacházejí staré ekologické zátěže a devastace charakteru starých skládek a kontaminovaných průmyslových objektů. Nejvýznamnější situace se týká starých zátěží v okresech Trutnov, Jičín a Hradec Králové, které navíc nebyly dosud sanovány. Značná většina starých ekologických zátěží byla již vyřešena, nicméně dodnes se na území kraje nacházejí staré ekologické zátěže charakteru starých skládek a kontaminovaných průmyslových objektů. Problémem jsou taktéž nové nepovolené skládky.

Cíl sanace starých zátěží je s výhradami plněn, jak vyplývá z Hodnocení je plnění plánu odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje za rok 2010 (zveřejněno mj. na: www.kr-kralovehradecky.cz/assets/krajsky-urad/ziv-prostredi-zemedelstvi/aktuality/odpady/Vyhodnoceni-POH-Hk-za-rok-2009.pdf).

Sanace starých zátěží je finančně velmi náročný proces, a proto jsou využívány finanční prostředky z Operačního programu Životní prostředí. Tento program zaštiťuje Státní fond Životního prostředí České republiky, který vyhlásil na podzim roku 2009 výzvu v rámci, které bylo možno podávat žádosti o podporu na odstranění starých zátěží. Přednostně jsou finanční prostředky z rozpočtu Královéhradeckého kraje uvolňovány na řešení havarijních stavů. Do

budoucná bude vhodné maximálně informovat a následně podpořit obce kraje, na jejichž území se staré zátěže nacházejí, za účelem přípravy a zpracování a podání žádostí o podporu na odstranění starých zátěží do OPŽP.

Plán odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje

Plán odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje je základním koncepčním dokumentem pro usměrňování činnosti v oblasti odpadového hospodářství. Tento dokument byl zpracován firmou ISES, s. r. o. v roce 2004 a je zpracován v časovém horizontu k roku 2014.

5.3.3 Další hygienické závady území

- **Území v dosahu liniových zdrojů emisí (dálnice, rychlostní silnice, silnice 1. třídy)**
(viz téma: Dopravní a technická infrastruktura)
- **Radonové riziko (zastavěné území s vysokým rizikem výskytu radonu) – viz. obr. HZP-4.**
- **Ochranná pásma letišť.**
- Stávající veřejná vnitrostátní letiště Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Jičín, Vrchlabí, Broumov, Velké Poříčí, Nové Město nad Metují, Jaroměř. Neveřejné vnitrostátní vrtulníkové letiště Nová Amerika a heliporty pro záchrannou leteckou službu Hradec Králové, Náchod a Trutnov. **Obyvatelé žijící v ochranném pásmu letiště jsou ovlivněni především hlukovou zátěží, což lze považovat za významnou hygienickou závadu území.**
- **Podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci.**
(viz téma: Dopravní a technická infrastruktura)
- **Podíl obyvatel zásobovaných pitnou vodou z veřejného vodovodu.**
(viz téma: Dopravní a technická infrastruktura)

5.3.4 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
K roku 2008 nebylo zjištěno překračování imisních limitů pro SO ₂ , NO _x , NH ₃ a krajských emisních stropů pro SO ₂ , NO _x , VOC a NH ₃	Nadlimitní imisní koncentrace přízemního ozonu z hlediska ochrany ekosystémů a vegetace jsou monitorovány na 100 % chráněných území.
V obcích jsou zavedeny systémy separovaného sběru pro základní druhy odpadů.	Zátěž pro životní prostředí představují emise z automobilové dopravy.
Skládkovací kapacity vyhovující potřebám kraje. Míra separace a využití odpadu roste.	Míra separace a následného využití komunálního odpadu je nízká oproti požadavkům SUR.
Velmi malá část zastavěného území je v oblastech s vysokým rizikem výskytu radonu. Jen malá část kraje je klasifikována jako území s vysokým radonovým rizikem.	Je využíváno pouze malé množství biologicky rozložitelného odpadu a většina ukládána na skládky.
Vysoká úroveň napojení obyvatel na veřejné vodovody s kvalitní pitnou vodou.	Relativně velké množství dosud nevyřešených starých ekologických zátěží – omezení využití území.

<p>Významné přebytky kvalitní pitné vody jsou zejména na Náchodsku (Polická křídová pánev) a Rychnovsku (Litá), Jičínsko a Trutnovsko jsou kapacitou vodních zdrojů zcela soběstačné.</p>	<p>Nedostatek technických kapacit pro nakládání s odpadem (vyjma skládek).</p>
	<p>Královéhradecký kraj patří v současnosti k nejméně vybaveným krajem veřejnými kanalizacemi a čistírnami odpadních vod.</p>
	<p>Problematické plnění závazků vůči EU ohledně zásobování kvalitní pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod v aglomeracích nad 2000 EO.</p>
	<p>Královéhradecký kraj je vybaven vodovody v obcích a městech (především Jičínsko, Královéhradecko) s mírně nižším procentem zásobovaných obyvatel (91,6 %) než je průměr za ČR (92,8 %).</p>
	<p>Nevyhovující voda menších vodovodů (obsah dusičnanů) především na Jičínsku.</p>
	<p>Nejhůře je vodními zdroji zabezpečené území Královéhradecka, které přebírá převážnou část potřebné pitné vody z Náchodska a Rychnovska.</p>

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<p>Zlepšování čistoty povrchových vod v důsledku nové výstavby, modernizace a rekonstrukce ČOV.</p>	<p>Zvyšování intenzity dopravy může vést ke zvýšení emisí a imisních koncentrací látek znečišťujících ovzduší a hlukové zátěže ve městech, obcích a v blízkosti významných dopravních komunikací.</p>
<p>Vysoká úroveň plynofikace celého kraje může při efektivním využití přispívat ke snížení emisí látek znečišťujících ovzduší a zlepšení imisní situace v „dýchací“ vrstvě atmosféry.</p>	<p>Nárůst emisí z plošných zdrojů (REZZO 3) v důsledku používání nešetných technologií spalování a spoluspalování komunálního odpadu.</p>
<p>Realizace opatření vycházejících z programů KPSE, PZKO.</p>	<p>Nepříznivé meteorologické či jiné přírodní podmínky ovlivňující rozptyl látek znečišťujících ovzduší.</p>
<p>Využívání nejlepších dostupných technologií v průmyslu a při vytápění domácností.</p>	<p>Občané nebudou ochotni spolupracovat při separaci komunálního odpadu – zvyšování produkce odpadu.</p>
<p>Využívání vhodných typů obnovitelných zdrojů energie.</p>	<p>Nerovnoměrná potřeba zásobení vodou a likvidace odpadních vod zpravidla v sezónních cyklech v důsledku vysoké návštěvnosti (kapacity pro desítky tisíc návštěvníků) velkých rekreačních center v Krkonoších a Orlických horách.</p>
<p>Uplatňování zásad správné zemědělské praxe v zemědělství.</p>	<p>Vznik pachového znečištění z bioplynových stanic vlivem nesprávně navržené či provozované technologie.</p>
<p>Regulace automobilové dopravy, budování obchvatů obcí a měst.</p>	<p>Omezení využití území vlivem neřešení problematiky starých ekologických zátěží.</p>
<p>Rozvoj nových technologií pro zpracování</p>	

odpadu, např. výstavba kompostáren a ve vhodných lokalitách i bioplynových stanic.	
Zvýšení míry separace komunálního odpadu.	
Odstraňování a rekultivace starých ekologických zátěží.	
Využití prostředků z evropských fondů na výstavbu zařízení pro nakládání s odpadem a na odstraňování a rekultivace SEZ.	

5.3.5 Problémy k řešení v rámci územního plánování

- Budování obchvatů měst a obcí pro snížení imisní a hlukové zátěže území.
- Provoz letišť je výraznou hygienickou závadou v území především z hlediska hluku.
- Identifikace starých ekologických zátěží a vymezení ploch potřebných k jejich asanaci.
- V rámci územních plánů obcí vytipovat a vymežit vhodné plochy pro umístění bioplynových stanic s ohledem na hygienické požadavky.
- V rámci územních plánů obcí nebo regionů vytipovat lokality vhodné pro umístění zařízení pro kompostování biomasy.
- Plánování územních kapacit pro řešení nerovnoměrností v zásobení vodou a likvidaci odpadních vod v sezónních cyklech v důsledku vysoké návštěvnosti velkých rekreačních center v Krkonoších a Orlických horách.

5.4 OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

5.4.1 Ochrana přírody (OPK-1)

Podle současné české legislativy je chráněná veškerá volná krajina (zákon č. 114/1992 Sb., v platném znění). Dále jsou rozeznávána tzv. **zvláště chráněná území**.

Mezi velkoplošná zvláště chráněná území patří národní parky a chráněné krajinné oblasti. Mezi maloplošná zvláště chráněná území se řadí národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. Po vstupu České republiky do EU přibyla také NATURA 2000 – soustava chráněných území, vytvořená na základě jednotných principů na území států EU. Spadají do ní ptačí oblasti a evropsky významné lokality.

V České republice tvoří velkoplošná chráněná území 16 % rozlohy státu (je to jeden z environmentálních ukazatelů Státní politiky životního prostředí ČR pro roky 2004-2010).

Tabulka č. 5.4.1: Rozloha velkoplošných zvláště chráněných území v KHK (v km²) a jejich % podíl na celkové ploše území

NÁZEV ORP	KÓD ORP	VÝMĚRA ORP (km ²)	NP (km ²) bez OP	CHKO (km ²)	VÝMĚRA VZCHŮ V ORP CELKEM (km ²)	VÝMĚRA NATURA 2000 (km ²) mimo plochy ve VZCHŮ	VÝMĚRA CHRÁNĚNÝCH ÚZEMÍ V ORP CELKEM (km ²)	PODÍL PLOCHY ORP V VZCHŮ (%)	HODNOCENÍ INDIKÁTORU
BROUMOV	5201	259,3	0,000	259,306	259,3	0,001	259,307	99,98%	1
DOBRUŠKA	5202	279,2	0,000	59,258	59,3	4,396	63,654	22,80%	1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	5203	257,8	0,000	0,000	0,0	0,017	0,017	0,01%	-1
HOŘICE	5204	192,9	0,000	0,000	0,0	9,070	9,070	4,70%	-1
HRADEC KRÁLOVÉ	5205	677,4	0,000	0,000	0,0	52,344	52,344	7,73%	-1
JAROMĚŘ	5206	138,6	0,000	0,000	0,0	0,665	0,665	0,48%	-1
JIČÍN	5207	596,8	0,000	50,251	50,3	45,299	95,550	16,01%	0
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	5208	223,5	0,000	0,000	0,0	30,745	30,745	13,76%	0
NÁCHOD	5209	355,7	0,000	132,246	132,2	7,698	139,944	39,34%	1
NOVÁ PAKA	5210	97,1	0,000	0,000	0,0	0,000	0,000	0,00%	-1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	5211	98,1	0,000	0,000	0,0	8,982	8,982	9,16%	-1
NOVÝ BYDŽOV	5212	214,2	0,000	0,000	0,0	28,444	28,444	13,28%	0
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	5213	479,4	0,000	168,068	168,1	1,112	169,180	35,29%	1
TRUTNOV	5214	595,4	129,580	40,655	170,2	108,767	279,001	46,86%	1
VRCHLABÍ	5215	293,5	117,268	0,000	117,3	107,066	224,334	76,43%	1
KRAJ CELKEM		4759,0	246,848	709,784	956,6	404,606	1361,238	28,60%	1

Pozn: Hodnocení indikátoru - vzhledem k ČR (podíl plochy chráněných území na plochu celé ČR je 16 %)

-1.....pod 13 %

0.....13-18 %

1.....nad 18 %

Celková plocha velkoplošných ZCHŮ (tj. NP Krkonoše, CHKO Orlické hory, CHKO Broumovsko, CHKO Český ráj) spolu s plochami, tvořícími soustavu NATURA 2000 činí v Královéhradeckém kraji 1361,238 km², což představuje **28,6 %** plochy území celého kraje. V souvislostech celého kraje a ve vztahu k celorepublikovému průměru se jedná o **nadprůměrný stav indikátoru**.

V rámci rozdělení kraje na obce s rozšířenou působností se projevují značné disproporce mezi jednotlivými ORP. Nejvíce chráněných ploch leží v ORP Broumov, kde 99,98 % území pokrývá CHKO Broumovsko a v ORP Vrchlabí, kde 39,96 % v Národním parku Krkonoše (tato hodnota vyjadřuje vlastní plochu NP, bez ochranného pásma) a 36,48 v lokalitách soustavy NATURA 2000. Významné pokrytí chráněnými přírodními oblastmi je také v ORP Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. Průměrné pokrytí je v ORP Jičín, Kostelec nad Orlicí a Nový Bydžov. Naproti tomu existují 3 ORP, kde se chráněná území téměř nevyskytují – Hradec Králové, Nový Bydžov a Nové Město nad Metují. A do pěti ORP nezasahují přírodně chráněná území vůbec – Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Jaroměř, Kostelec n. Orlicí a Nová Paka.

Další navýšení ploch v kategorii se zvláštní ochranou přírody lze předpokládat pouze při dílčích úpravách lokalit NATURA 2000. Vzhledem k tomu, že chráněných ploch je ve srovnání s celostátním průměrem hodně, je vhodné do budoucna vytvořit reprezentativní soustavu chráněných území a zajistit v nich kvalitní ochranu a péči.

Dále je území Královéhradeckého kraje z 1,44 % tvořeno dílčími plochami maloplošně zvláště chráněných území.

Potřebné digitální vrstvy z ÚAP:

národní park včetně zón a ochranného pásma, chráněná krajinná oblast včetně zón

maloplošně zvláště chráněná území, včetně ochranného pásma

NATURA 2000 - evropsky významná lokalita, NATURA 2000 – ptačí oblast

Tabulka č. 5.4.2: Největší maloplošně zvláště chráněných území v KHK

VÝMĚRA (km ²)	KÓD MZCHÚ	TYP MZCHÚ	NÁZEV MZCHÚ
17,12	2401	NPR	Adršpašsko-teplické skály
6,86	5325	NPP	Polické stěny
5,57	2430	NPR	Broumovské stěny
3,28	2404	NPP	Babiččino údolí
3,23	1895	PR	Peklo u Nového Města nad Metují
3,07	540	NPR	Žehuňský rybník
2,62	337	PR	Prachovské skály
2,17	1988	PP	Žlutické polesí
1,81	5314	PP	Sklenářovické údolí
1,35	1989	PP	Cidlinský hřeben
1,11	1675	PR	Podtrosecká údolí
1,07	1985	PP	Veselský háj a rybník Smrkovák
0,92	384	PR	Sedloňovský vrch
0,92	1040	PR	Zemská brána
0,90	1676	PR	Údolí Plakánek

celková výměra 68,7 km²

podíl na výměře kraje 1,44%

5.4.2 Koeficient ekologické stability krajiny (OPK-2)

Ekologická stabilita představuje schopnost krajiny samovolnými vnitřními mechanismy vyrovnávat rušivé vlivy vnějších faktorů bez trvalého narušení přírodních mechanismů, tzn., že se systém brání změnám během působení cizího činitele zvenčí nebo se vrací po skončeném působení cizího činitele k normálu. Protože potenciálními nositeli ekologické stability krajiny jsou přirozené ekosystémy, racionální využívání krajiny nejen nevylučuje, ale nutně zahrnuje jejich trvalou existenci.

Výsledné určení hodnoty ekologické stability konkrétního území, resp. administrativní jednotky, je vyjádřeno koeficientem ekologické stability (KES). Tento ukazatel umožňuje získat základní informaci o stavu krajiny daného území a míře problémů, které se v ní vyskytují.

Koeficient ekologické stability je poměrové číslo a stanovuje poměr ploch tzv. stabilních a nestabilních krajinnotvorných prvků ve zkoumaném území.

Pro zjištění stavu krajiny z hlediska její vyváženosti a rovnováhy se krajina oceňuje koeficientem ekologické stability. Pro účely tohoto hodnocení byla zvolena klasifikace vytvořená ing. Igorem Míchalem, která je doporučována i ÚÚR. Hodnotu koeficientu KES uvádí ČSÚ, vyjádřenou jednotlivě pro správní území jednotlivých obcí. V zásadě se obě vyjádření tohoto koeficientu liší v tom, jak hodnotí plochy chmelnic. Vyjádření dle metodiky ÚÚR tyto plochy zařazuje do nestabilních ploch, neboť dochází k jejich každoročnímu rozorávání. Naproti tomu metodika používaná ČSÚ tyto plochy řadí mezi plochy stabilní. Při výpočtu koeficientu KES Královéhradeckého kraje pro účely aktualizace úap 2011 ovšem toto nehraje roli, neboť v kraji nejsou v rámci žádné obce plochy chmelnic.

$$\text{KES} = \frac{\text{plocha ekologicky stabilních ploch}}{\text{plocha ekologicky nestabilních ploch}}$$

Ekologicky stabilní plochy:

vinice, zahrady, ovocné sady, trvalé travní porosty, lesní půda, vodní plochy

Ekologicky nestabilní plochy:

chmelnice, orná půda, zastavěné plochy, ostatní plochy

Klasifikace území na základě hodnoty KES

Krajinný typ A – krajina zcela přeměněná člověkem

KES do 0,39: území nestabilní - nadprůměrně využívaná území s jasným porušením přírodních struktur, kde základní ekologická funkce musí být soustavně nahrazovány technickými zásahy

KES 0,40 – 0,89: území málo stabilní - intenzivně využívaná kulturní krajina s výrazným uplatněním agroindustriálních prvků

Krajinný typ B - krajina intermediální

KES 0,90 – 2,99: území mírně stabilní - běžná kulturní krajina, v níž jsou technické objekty v relativním souladu s charakterem relativně přírodních prvků

Krajinný typ C - krajina relativně přírodní

KES 3,00 – 6,29: území stabilní - technické objekty jsou roztroušeny na malých plochách při převaze relativně přírodních prvků

KES nad 6,30: území relativně přírodní

Tabulka č. 5.4.3: Hodnocení koeficientu ekologické stability

ORP	KES ÚAP 2009 / hodnocení indikátoru 2009	KES ÚAP 2011	krajinný typ	hodnocení území	hodnocení indikátoru
BROUMOV	1,23 / 0	1,23	B	mírně stabilní	0
DOBRUŠKA	1,00 / 0	0,99	B	mírně stabilní	0
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	1,16 / 0	1,17	B	mírně stabilní	0
HOŘICE	0,60 / -1	0,60	A	málo stabilní	-1
HRADEC KRÁLOVÉ	0,43 / -1	0,43	A	málo stabilní	-1
JAROMĚŘ	0,45 / -1	0,45	A	málo stabilní	-1
JIČÍN	0,58 / -1	0,58	A	málo stabilní	-1
KOSTELEK NAD ORLICÍ	1,65 / 0	1,68	B	mírně stabilní	0
NÁCHOD	1,49 / 0	1,50	B	mírně stabilní	0
NOVÁ PAKA	0,67 / 0	1,51	B	mírně stabilní	0
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	0,42 / -1	0,67	A	málo stabilní	-1
NOVÝ BYDŽOV	1,48 / -1	0,42	A	málo stabilní	-1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	1,75 / 0	1,79	B	mírně stabilní	0
TRUTNOV	2,24 / 0	2,28	B	mírně stabilní	0
VRCHLABÍ	3,06 / 1	2,90	B	mírně stabilní	0
KRAJ CELKEM	1,03 / 0	1,03	B	mírně stabilní	0

Pozn.: Hodnocení indikátoru: -1KES pod 0,9 - území ekologicky nestabilní – neudržitelné

0KES 0,9 –2,99 - území ekologicky mírně stabilní

1KES nad 3,0 - území ekologicky stabilní

V rámci Královéhradeckého kraje se pohybuje koeficient ekologické stability v 9 z 15 ORP nad stanoveným limitem udržitelnosti KES = 0,9. Celkově lze z tohoto hlediska považovat rozvoj kraje nad hranicí udržitelnosti. Z hlediska srovnání s Českou republikou je KES Královéhradeckého kraje v podstatě roven celorepublikovému průměru (KES ČR, = 1,03).

Při porovnání hodnot s vyhodnocením KES pro ÚAP 2009 došlo k mírné změně. V ORP Dvůr Králové nad Labem, Kostelec nad Orlicí, Náchod, Nová Paka, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov došlo k mírnému zlepšení ukazatele. V ORP Dobruška k velmi nepatrnému zhoršení. K výrazné změně došlo v ORP Vrchlabí, což se promítlo i do změny hodnocení indikátoru.

5.4.3 Územní systém ekologické stability (OPK-3)

Územní systém ekologické stability krajiny (ÚSES) je definován v § 3 odst. (1) písm. a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozmeněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní (lokální), regionální a nadregionální systém ekologické stability. Základními skladebnými částmi ÚSES jsou biocentra a biokoridory.

Biocentrum je definováno prováděcí vyhláškou č. 395/1992 Sb. (§ 1 písm. a) jako biotop nebo soubor biotopů v krajině, který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozmeněného, avšak přírodě blízkého ekosystému.

Biokoridor je definován rovněž prováděcí vyhláškou č. 395/1992 Sb. (§ 1 písm. b) jako území, které neumožňuje rozhodující části organismů trvalou dlouhodobou existenci, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentry a tím vytváří z oddělených biocenter síť.

Vymezení a hodnocení územního systému ekologické stability provádějí dle § 4 odst. (1) zákona č. 114/1992 Sb. a dle §§ 2 a 3 vyhlášky č. 395/1992 Sb. orgány územního plánování a ochrany přírody.

Ochrana systému ekologické stability je podle § 4 odst. (1) zákona č. 114/1992 Sb. povinností všech vlastníků a uživatelů pozemků tvořících jeho základ; jeho vytváření je veřejným zájmem, na kterém se podílejí vlastníci pozemků, obce i stát.

Krajský úřad Královéhradeckého kraje zadal v roce 2009 zpracování Plánu nadregionálního a regionálního územního systému ekologické stability pro území kraje. Plán NR ÚSES KHK zpracovala na základě výběrového řízení společnost AGERIS s.r.o. a dokončila jej v roce 2010. Plán NR ÚSES KHK byl poskytnut mimo jiné pro potřeby zpracování ÚAP obcí všem ORP. Z tohoto dokumentu vychází i návrh zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje, zpracovaný k veřejnému projednání v listopadu 2010.

Plán NR ÚSES KHK vytvořil jednotný a aktuální podklad pro rozhodování na úseku ochrany přírody a krajiny, využitelný zároveň ve smyslu ustanovení § 30 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), jako výchozí podklad ÚSES (územní studie) pro územně plánovací dokumentaci kraje (zásady územního rozvoje) i obcí (územní plány).

Klasifikace území na základě hodnoty ÚSES

Pro klasifikaci území je použita celková plocha nadregionálních a regionálních biocenter v jednotlivých ORP. Pro stanovení agregovaného ukazatele (indikátoru) ÚSES je použita 1/10 podílu plochy ÚSES na výměře ORP.

Kumulativní hodnocení ochrany přírody a krajiny

Indikátor pro hodnocení je definována jakou součet hodnoty KES a ÚSES, přičemž indikátor je roven:

-1 ... KES + ÚSES je menší než 1,5

0 ... KES + ÚSES je mezi 1,51 a 2,40

1 ... KES + ÚSES je větší než 2,41

Tabulka č. 5.4.4: Hodnocení ÚSES a kumulativní hodnocení

NÁZEV ORP	VÝMĚRA ORP (km ²)	VÝMĚRA NADREG. A REG. BIOCENTER V ORP (km ²)	PODÍL PLOCH BIOCENTER V ORP	KOEFICIENT ÚSES V ORP	KES	HODNOCENÍ KES	SOUČET KES+ÚSES	VÝSLEDNÝ INDIKÁTOR
Broumov	259,3	33,33	12,85%	1,285	1,229	0	2,51	1
Dobruška	279,2	25,31	9,06%	0,906	0,988	0	1,89	0
Dvůr Králové nad Labem	257,8	15,12	5,88%	0,588	1,174	0	1,76	0
Hofice	192,9	7,05	3,65%	0,365	0,600	-1	0,96	-1
Hradec Králové	677,4	62,81	9,27%	0,927	0,429	-1	1,36	-1
Jaroměř	138,6	5,65	4,08%	0,408	0,447	-1	0,85	-1
Jičín	596,8	23,09	3,87%	0,387	0,581	-1	0,97	-1
Kostelec nad Orlicí	223,5	12,83	5,74%	0,574	1,679	0	2,25	0
Náchod	355,7	34,71	9,76%	0,976	1,499	0	2,47	1
Nová Paka	97,1	2,81	2,90%	0,29	1,505	0	1,80	0
Nové Město nad Metují	98,1	10,65	10,86%	1,086	0,673	-1	1,76	0
Nový Bydžov	214,2	9,63	4,49%	0,449	0,424	-1	0,87	-1
Rychnov nad Kněžnou	479,4	27,94	5,83%	0,583	1,793	0	2,38	0
Trutnov	595,4	58,55	9,83%	0,983	2,282	0	3,27	1
Vrchlabí	293,5	61,83	21,07%	2,107	2,902	0	5,01	1
KRAJ CELKEM	4759,0	391,35	8,22%	0,822	1,030	0	1,85	0

5.4.4 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Vysoký podíl území se zachovalou a rozmanitou krajinou – téměř čtvrtina kraje leží v systému zvláště chráněných území (severní a východní části kraje).	Z hlediska KES je kraj těsně nad hranicí udržitelnosti ekologické stability krajiny.
rozsáhlé kompaktní oblasti lesů (ORP Vrchlabí, Trutnov, Rychnov nad Kněžnou, Dobruška, Hradec Králové)	Vysoký podíl zorněné půdy v nižších polohách.
Relativně nízký podíl urbanizované krajiny	
Jednotná koncepce NR ÚSES v rámci kraje	
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Kvalitní péče o chráněná území.	Nebezpečí postupující devastace lesů, zejména v horských oblastech.
V dlouhodobém výhledu možnost zlepšení stavu chráněných území – kvalitní evidence, nájemní smlouvy o péči, financování péče z dotačních titulů MŽP, ŽP.	Přetrvávající trend zemědělského hospodaření.
Snížení podílu orné půdy ve prospěch ekologicky stabilních ploch	Střety s výstavbou v krajině - dělení souvislých zachovalých ploch na menší části.
	Přírodní katastrofy – přemnožení škůdců, záplavy.
	Nedostatek pozemků ve vlastnictví státu pro realizaci prvků ÚSES
	Otevírání ložisek surovin
	Úbytek nelesní zeleně
	Střety se zájmy vlastníků pozemků a nenaplnění plánů péče o ZCHÚ
	Tlak na turistické využívání atraktivních lokalit ve VZCHÚ
	Urbanizace volné krajiny

5.4.5 Problémy k řešení v rámci územního plánování

- Zásadním předpokladem rozvoje využívání území je zachování mimořádných přírodních hodnot řešeného území (CHKO, maloplošná ZCHÚ, přírodní parky, atd.). Vzhledem k vysokému podílu chráněných ploch jsou velmi časté střety se zájmy územního rozvoje a navazujících aktivit.

- Základní charakteristikou životního prostředí Královéhradeckého kraje je jeho relativní zachovalost a dobrá kvalita přírody ve srovnání s jinými kraji České republiky. Tato charakteristika předurčuje kraj pro rozvoj turistiky a cestovního ruchu. To zároveň představuje i největší problém. V rámci ZÚR, ale i v rámci jiných dokumentů a procesů, bude nezbytné hledat vyvážený kompromis, který umožní ekonomicky pozitivní způsob využívání krajiny pro potřeby turistiky a cestovního ruchu a zároveň zajistí zachování, případně rozšíření všech hodnot.
- Důležitým faktorem je vedení všech navrhovaných tras dopravní infrastruktury (silniční komunikace, železnice, energovody, produktovody), mimo zvláště chráněná území všech kategorií. Budování nových liniových staveb s sebou přináší zvýšenou fragmentaci území a zhoršení prostupnosti pro biotu. Uvedené negativní vlivy je nutno kompenzovat technickými a organizačními opatřeními.

5.5 ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND A POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA

5.5.1 Zemědělský půdní fond

Zemědělství, lesnictví a rybářství, které je tradičním a charakteristickým odvětvím hospodářství Královéhradeckého kraje, se významně podílí na údržbě a tvorbě východočeské krajiny. Má zásadní vliv na zachování venkovského prostoru, obnovu vesnic a jejich budoucí ekonomický rozvoj. Zemědělství zaměstnávalo ke konci roku 2009 4,03 % z celkového počtu zaměstnaných osob v Královéhradeckém kraji. (v roce 2007 to bylo 3,99 % a v roce 2008 3,78%).

Půdní bilance na území Královéhradeckého kraje je, dle údajů ČSÚ k 30.6.2010 278,4 tis. ha zemědělské půdy, z toho připadá 192 tis. ha na ornou půdu. Okresy s převážující zemědělskou výrobou na svém území jsou Hradec Králové a Jičín. V místech s nepříznivými podmínkami pro intenzivní zemědělskou činnost jsou vytvořeny předpoklady pro úspěšné rozšiřování mimoprodukčních funkcí zemědělství, rozvoj agroturistiky a cestovního ruchu. Jedná se o okres Trutnov, část okresu Rychnov nad Kněžnou a Náchod.

Zemědělská půda zaujímá plochu 278,4 tis. ha zemědělské půdy, která představuje 58,5 % rozlohy Královéhradeckého kraje. Mírný pokles výměry zemědělské půdy je přirozený a odpovídá záborům. Výraznějším trendem je úbytek orné půdy a nárůst luk a pastvin hlavně v marginálních oblastech (okresy Trutnov, Rychnov nad Kněžnou, Náchod) související s nárůstem podílu extenzivního způsobu hospodaření.

Orná půda zaujímá 192 tis. ha (69 % rozlohy zemědělské půdy, resp. 40 % rozlohy kraje) a trvalé travní prostory 70 tis. ha (25 % rozlohy zemědělské půdy, resp. 14,8 % rozlohy kraje).

V zemědělství převažuje v rostlinné výrobě pěstování obilovin, olejnin a píce, významná je též produkce brambor. V živočišné výrobě se jedná především o chov skotu a prasat.

Ochrana zemědělského půdního fondu (ZPF)

Plošná ochrana půdy je definována ustanoveními zákona č. 334/1992 Sb. o ochraně zemědělského půdního fondu ve znění pozdějších předpisů.

Zábor půd, především pro stavební účely je většinou nevratným procesem, který podstatně omezuje nebo úplně odstraňuje plnění funkcí půdy.

Zábory půd patří podle závěrů dokumentu „Politika ochrany půdy EU“ mezi nejzávažnější procesy poškozující půdní fond jako celek.

Pro nezemědělské účely je nutno co nejméně používat zemědělskou půdu, navržené odnětí ze ZPF v nezbytných případech je třeba zdůvodňovat, přitom je nutno co nejméně narušovat organizaci ZPF, hydrologické poměry v území a zemědělskou cestní síť. Dále je třeba co nejméně ztěžovat obhospodařování zemědělské půdy a po ukončení stavby nebo jiné nezemědělské činnosti rychle provést úpravu či rekultivaci dotčené půdy.

Do 1. třídy ochrany jsou zařazeny bonitně nejcennější půdy v jednotlivých klimatických regionech, které je možno odejmout ze ZPF pouze výjimečně, a to převážně na záměry související s obnovou ekologické stability krajiny, případně pro liniové stavby zásadního významu.

Do 2. třídy ochrany jsou situovány zemědělské půdy, které mají v rámci jednotlivých klimatických regionů nadprůměrnou produkční schopnost. Ve vztahu k ochraně ZPF jde o půdy vysoce chráněné, jen podmíněně odnímatelné a s ohledem na územní plánování také jen podmíněně zastavitelné.

V rámci Královéhradeckého kraje je zařazeno v rámci první třídy ochrany zemědělského půdního fondu 26,7 % zemědělské půdy. Další (25,8 %) je zařazeno do druhé třídy ochrany. Dohromady zaujímají zemědělské půdy s nejvyšší třídou ochrany 1461,2 km². Z hlediska trvalé udržitelnosti je problematické, že velká část zemědělské půdy s vysokou třídou ochrany se nachází v okolí větších obcí, kde existuje největší tlak na vyjmutí půdy ze zemědělského půdního fondu.

Tabulka č. 5.5.1: Výměra zemědělské půdy v Královéhradeckém kraji (v ha)

KÓD ORP	NÁZEV ORP	CELKOVÁ VÝMĚRA (ha)	ZEMĚDĚLSKÁ PŮDA						NEZEMĚDĚLSKÁ PŮDA				ZEMĚDĚLSKÁ PŮDA CELKEM (ha)	NEZEMĚDĚL SKÁ PŮDA CELKEM (ha)
			ORNÁ PŮDA (ha)	CHMELNICE (ha)	VINICE (ha)	ZAHRADY (ha)	OVOCNÉ SADY (ha)	TRVALÉ TRAVNÍ POROSTY (ha)	LESNÍ PŮDA (ha)	VODNÍ PLOCHY (ha)	ZASTAVĚNÉ PLOCHY (ha)	OSTATNÍ PLOCHY (ha)		
5205	HRADEC KRÁLOVÉ	67 742,89	39 113,33	0,00	0,00	1 957,08	711,73	4 839,86	11 411,50	1 415,10	1 864,52	6 429,77	46 622,00	21 120,89
5212	NOVÝ BYDŽOV	21 415,49	13 388,56	0,00	1,24	476,49	85,94	2 058,00	3 423,66	326,22	461,36	1 194,01	16 010,23	5 405,25
<i>celkem</i>	<i>okres Hradec Králové</i>	<i>89 158,38</i>	<i>52 501,89</i>	<i>0,00</i>	<i>1,24</i>	<i>2 433,57</i>	<i>797,67</i>	<i>6 897,87</i>	<i>14 835,17</i>	<i>1 741,32</i>	<i>2 325,88</i>	<i>7 623,78</i>	<i>62 632,23</i>	<i>26 526,14</i>
5204	HOŘICE	19 279,77	10 376,33	0,00	0,00	512,34	560,88	1 881,09	4 023,88	248,67	422,81	1 253,77	13 330,65	5 949,12
5207	JÍČÍN	59 666,08	32 826,36	0,00	0,00	1 341,42	1 220,19	6 167,10	12 156,38	1 047,55	1 208,89	3 698,19	41 555,07	18 111,01
5210	NOVÁ PAKA	9 719,33	2 886,59	0,00	0,00	325,98	109,87	2 321,71	3 016,32	65,80	202,67	790,38	5 644,15	4 075,18
<i>celkem</i>	<i>okres Jičín</i>	<i>88 665,18</i>	<i>46 089,28</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>2 179,74</i>	<i>1 890,95</i>	<i>10 369,90</i>	<i>19 196,58</i>	<i>1 362,02</i>	<i>1 834,36</i>	<i>5 742,34</i>	<i>60 529,87</i>	<i>28 135,31</i>
5201	BROUMOV	25 938,65	9 843,67	0,00	0,00	322,48	23,33	4 749,59	9 013,96	191,64	305,25	1 488,73	14 939,06	10 999,58
5206	JAROMĚŘ	13 856,95	8 162,47	0,00	0,00	452,47	221,97	1 856,52	1 490,27	259,09	361,77	1 052,39	10 693,43	3 163,52
5209	NÁCHOD	35 558,57	10 849,07	0,00	0,00	1 330,78	656,23	7 482,89	10 933,97	909,15	845,27	2 551,21	20 318,96	15 239,61
5211	NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	9 809,25	4 882,32	0,00	0,00	275,47	127,72	1 240,14	1 669,42	633,07	255,63	725,49	6 525,65	3 283,60
<i>celkem</i>	<i>okres Náchod</i>	<i>85 163,42</i>	<i>33 737,53</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>2 381,20</i>	<i>1 029,25</i>	<i>15 329,13</i>	<i>23 107,61</i>	<i>1 992,96</i>	<i>1 767,92</i>	<i>5 817,83</i>	<i>52 477,11</i>	<i>32 686,31</i>
5202	DOBRUŠKA	27 901,44	11 917,58	0,00	0,00	611,39	28,48	4 857,63	8 032,06	334,78	534,40	1 585,11	17 415,08	10 486,36
5208	KOSTELEČ NAD ORLICÍ	22 348,81	6 437,82	0,00	0,00	545,94	120,38	2 939,82	9 963,45	437,75	442,67	1 460,97	10 043,97	12 304,84
5213	RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	47 938,09	13 840,45	0,00	0,00	1 031,63	246,37	10 235,41	18 861,45	400,78	711,01	2 610,98	25 353,87	22 584,22
<i>celkem</i>	<i>okres Rychnov nad Kněžnou</i>	<i>98 188,34</i>	<i>32 195,86</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>2 188,97</i>	<i>395,23</i>	<i>18 032,87</i>	<i>36 856,96</i>	<i>1 173,31</i>	<i>1 688,08</i>	<i>5 657,06</i>	<i>52 812,92</i>	<i>45 375,42</i>
5203	DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	25 781,89	9 701,77	0,00	0,00	983,07	204,58	3 633,87	8 770,49	331,44	439,03	1 717,63	14 523,29	11 258,59
5214	TRUTNOV	59 554,97	12 736,59	0,00	0,00	1 034,12	25,97	10 849,61	29 043,19	458,80	788,29	4 618,41	24 646,28	34 908,69
5215	VRCHLABÍ	29 343,13	5 061,88	0,00	0,00	388,59	21,88	5 347,36	15 735,61	329,62	379,43	2 078,76	10 819,71	18 523,42
<i>celkem</i>	<i>okres Trutnov</i>	<i>114 679,98</i>	<i>27 500,24</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>2 405,78</i>	<i>252,42</i>	<i>19 830,84</i>	<i>53 549,29</i>	<i>1 119,87</i>	<i>1 606,74</i>	<i>8 414,80</i>	<i>49 989,28</i>	<i>64 690,70</i>
CELKEM	KHK	475 855,30	192 024,80	0,00	1,24	11 589,26	4 365,50	70 460,62	147 545,62	7 389,48	9 222,98	33 255,80	278 441,42	197 413,88

Zdroj: ČSÚ. 30.6.2010

Tabulka č. 5.5.2: Výměra zemědělské půdy I. a II. třídy ochrany (v ha)

NÁZEV ORP	KÓD ORP	VÝMĚRA ORP (km ²)	I. TŘÍDA OCHRANY (km ²)	II. TŘÍDA OCHRANY (km ²)	CELKEM (km ²)	PODÍL I. TŘÍDY OCHRANY NA VÝMĚRE ORP (%)	PODÍL II. TŘÍDY OCHRANY NA VÝMĚRE ORP (%)
BROUMOV	5201	259,3	55,080	35,647	90,727	21,24%	13,74%
DOBRUŠKA	5202	279,2	21,237	42,611	63,848	7,61%	15,26%
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	5203	257,8	46,375	35,517	81,891	17,99%	13,78%
HOŘICE	5204	192,9	36,612	42,436	79,048	18,98%	22,00%
HRADEC KRÁLOVÉ	5205	677,4	137,062	135,677	272,739	20,23%	20,03%
JAROMĚŘ	5206	138,6	39,849	25,627	65,476	28,75%	18,49%
JIČÍN	5207	596,8	168,129	112,440	280,569	28,17%	18,84%
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	5208	223,5	17,522	29,487	47,008	7,84%	13,19%
NÁCHOD	5209	355,7	26,750	52,876	79,626	7,52%	14,87%
NOVÁ PAKA	5210	97,1	19,792	5,551	25,343	20,38%	5,72%
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	5211	98,1	17,702	15,085	32,786	18,04%	15,38%
NOVÝ BYDŽOV	5212	214,2	48,794	59,318	108,112	22,78%	27,69%
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	5213	479,4	21,805	61,838	83,643	4,55%	12,90%
TRUTNOV	5214	595,4	59,405	43,663	103,069	9,98%	7,33%
VRCHLABÍ	5215	293,5	27,400	19,951	47,351	9,34%	6,80%
CELKEM	KRAJ	4759,0	743,513	717,723	1 461,236	15,62%	15,08%

Zdroj dat: VÚMOP, (2011)

5.5.2 Pozemky určené k plnění funkcí lesa

Přírodní lesní oblasti (ZPF-PUPFL – 1)

Základní přírodní charakteristiky včetně zhodnocení ekologických funkcí a střetů zájmů jsou obecně vyhodnoceny v rámci lesnické biogeografické rajonizace přírodních lesních oblastí (dále PLO) jako trvalých přírodních rámců nezávislých na správním rozdělení. PLO jsou oblasti s příbuznými přírodními podmínkami vývojově spolu souvisejícími, charakter každé oblasti je dán geomorfologií, makroklimatickými podmínkami, vegetačními poměry (zastoupení vúdčích dřevin) a specifickými vlastnostmi.

Tabulka č. 5.5.3: Přírodní lesní oblasti v Královéhradeckém kraji

NÁZEV	č. PLO	VÝMĚRA (km ²)	PODÍL PLO Z VÝMĚRY KRAJE
Českomoravské mezihorí	31	2,138	0,65%
Severočeská pískovcová plošina a Český ráj	18	137,588	0,38%
Orlické hory	25	225,291	0,53%
Krkonoše	22	289,820	0,46%
Sudetské mezihorí	24	580,111	0,50%
Předhorí Orlických hor	26	660,038	0,55%
Podkrkonoší	23	1241,467	0,48%
Polabí	17	1622,261	0,36%

Stupeň přirozenosti lesa

Stupeň přirozenosti lesa dle OPRL je stanoven na jednotlivé PLO, v rámci kraje se však liší.

V PLO 17 je 3,8 – průměrný, jde o oblast s nízkou lesnatostí a lesy tu jsou převážně hospodářské a pak v kategorii lesů zvláštního určení v uznaných oborách a samostatných

bažantnicích, dále pro zachování biologické různorodosti a v neposlední řadě lesy příměstské a se zvýšenou funkcí rekreační. Jde o ORP Hradec Králové, Kostelec nad Orlicí, Nový Bydžov, Jičín, jižní část ORP Hořice, západní část ORP Dobruška a části ORP Jaroměř a Nové Město nad Metují.

V PLO 18 je 2,8 – nízký, lesy jsou tu zejména hospodářské a dále lesy zvláštního určení v 1. zónách CHKO, v přírodních rezervacích a přírodních památkách, lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodochrannou, klimatickou nebo krajinnou a lesy pro zachování biologické rozmanitosti.

V PLO 22 je 4,0 – průměrný, díky velkému zastoupení přirozených smrčín. Lesy jsou řazeny v kategoriích lesů ochranných a lesů zvláštního určení (zejména lesy se zvýšenou funkcí rekreační, lesy v ochranném pásmu zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod.

V PLO 23 je 2,7 – nízký, především díky velkému zastoupení rozsáhlých pomniškovin. Jedná se o rozsáhlé smrkové porosty staré sedmdesát, osmdesát let, které byly vysázeny často nepůvodními populacemi smrku po mniškové kalamitě ve třicátých letech 20. století. Tyto porosty oslabené imisemi, kyselými dešti a dalšími negativními vlivy včetně přirozených (kúrovec, námrazy, sníh, vliv větru a déletrvajících dešťů) jsou velmi zranitelné. Lesy plní funkce (kromě lesů hospodářských), lesů zvláštního určení – zejména lesy se zvýšenou funkcí rekreační a lesy v ochranném pásmu přírodních léčivých a stolních minerálních vod,

V PLO 24 je 3,0 – nízký, jedná se o ORP Broumov, severovýchodní část ORP Náchod, a východní část ORP Trutnov, jedná se o lesy s velkým zastoupením kulturních smrčín. Lesy jsou tu zejména hospodářské, dále lesy ochranné a lesy zvláštního určení v 1. zónách CHKO, v přírodních rezervacích a přírodních památkách, lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodochrannou, klimatickou nebo krajinnou a lesy v ochranném pásmu zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod.

V PLO 25 je 3,8 – průměrný, vysokou ekologickou stabilitu mají lesy Colloredo-Mansfelda a Parise a lesy v CHKO Orlické hory. Jde o ORP Rychnov nad Kněžnou a východní část Dobrušky.

V PLO 26 je 3,1 – nízký, je ovlivněn vysokým podílem smrkových monokultur ve 2. veg. stupni. Jde o ORP Rychnov nad Kněžnou, části ORP Dobruška a Nové Město nad Metují.

Tabulka č. 5.5.4: Stupeň přirozenosti lesa (SPL) v Královéhradeckém kraji

NÁZEV ORP	prům. hodnota SPL	hodnocení SPL	VÝMĚRA ORP (km ²)	STUPEŇ PŘIROZENOSTI LESA V ORP (km ²)							
				nehodnoceno st. 0	nevhodný st. 1	velmi nízký st. 2	nízký st. 3	průměrný st. 4	vysoký st. 5	velmi vysoký st. 6	mimořádný st. 7
Broumov	3,1	3 = nízký	259,3	0,000	0,000	23,461	198,927	33,736	3,050	0,000	0,000
Dobruška	3,5	4 = průměrný	279,2	0,000	0,000	29,754	103,410	79,574	35,881	30,546	0,000
Dvůr Králové nad Labem	2,7	3 = nízký	257,8	1,627	1,892	124,424	109,836	20,018	0,012	0,000	0,000
Hořice	3,6	4 = průměrný	192,9	21,776	0,000	7,420	79,863	24,637	15,639	21,026	22,560
Hradec Králové	3,7	4 = průměrný	677,4	80,745	0,000	66,046	129,668	148,651	141,387	102,399	8,281
Jaroměř	3,1	3 = nízký	138,6	1,098	0,000	21,982	58,984	40,437	10,884	5,227	0,000
Jičín	3,5	4 = průměrný	596,8	22,328	7,488	84,100	177,736	70,244	66,330	167,534	5,156
Kostelec nad Orlicí	3,0	3 = nízký	223,5	0,000	0,000	19,012	176,858	21,944	5,605	0,000	0,000
Náchod	2,8	3 = nízký	355,7	1,681	0,880	162,527	148,011	26,362	12,999	3,184	0,000
Nová Paka	2,3	2 = velmi nízký	97,1	0,000	0,006	72,224	22,165	2,725	0,000	0,000	0,000
Nové Město nad Metují	3,4	3 = nízký	98,1	4,342	0,000	15,801	38,659	29,474	8,829	0,976	0,000
Nový Bydžov	4,8	5 = vysoký	214,2	15,648	5,374	2,478	11,867	3,874	54,906	79,524	40,508
Rychnov nad Kněžnou	3,3	3 = nízký	479,4	0,000	0,000	52,599	209,575	198,314	18,810	0,000	0,000

Trutnov	3,0	3 = nízký	595,4	0,000	0,000	164,778	245,906	96,144	69,254	19,211	0,000
Vrchlabí	3,2	3 = nízký	293,5	0,000	0,000	44,189	113,001	52,552	83,717	0,000	0,000
KRAJ CELKEM	3,3	3 = nízký	4759,0	149,244	15,640	890,794	1824,466	848,688	527,304	429,627	76,504

Dřevinná skladba

V Královéhradeckém kraji převažuje zastoupení jehličnatých dřevin, z toho na prvním místě smrk ztepilý a borovice, z listnatých dřevin je nejvíce zastoupen dub, bříza a buk.

Lesnatost

Podíl lesní půdy v Královéhradeckém kraji činí 31,24 %, což je o něco málo méně než je průměr za Českou republiku (33,8 %). Lesnatost jednotlivých ORP je velmi rozdílná. Nejmenší je v oblastech intenzivně využívaných kvalitních zemědělských půd (lesnatost ORP Jaroměř 10,83%, Nový Bydžov 16,03%, Nové Město nad Metují 17,14% a Hradec Králové 17,19%), největší je v oblasti hor a vrchovin (lesnatost ORP Vrchlabí 54,31 %, Trutnov 49,12 % a Kostelec nad Orlicí 44,79 %).

Tabulka č. 5.5.5: Lesnatost Královéhradeckého kraje podle ORP

ORP	KÓD ORP	VÝMĚRA ORP (KM2)	VÝMĚRA PLOCH LESA (km ²)	INDIKÁTOR - PODÍL PLOCH LESA K VÝMĚŘE ORP	HODNOCENÍ INDIKÁTORU
BROUMOV	5201	259,35	90,073	34,73%	1
DOBRUŠKA	5202	279,22	80,820	28,94%	-1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	5203	257,80	87,926	34,11%	1
HOŘICE	5204	192,90	40,745	21,12%	-1
HRADEC KRÁLOVÉ	5205	677,40	116,464	17,19%	-1
JAROMĚŘ	5206	138,60	15,006	10,83%	-1
JIČÍN	5207	596,80	122,782	20,57%	-1
KOSTELEK NAD ORLICÍ	5208	223,50	100,105	44,79%	1
NÁCHOD	5209	355,70	110,161	30,97%	0
NOVÁ PAKA	5210	97,10	30,213	31,12%	0
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	5211	98,10	16,812	17,14%	-1
NOVÝ BYDŽOV	5212	214,20	34,345	16,03%	-1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	5213	479,40	189,297	39,49%	1
TRUTNOV	5214	595,40	292,481	49,12%	1
VRCHLABÍ	5215	293,50	159,407	54,31%	1
CELKEM KRAJ		4759	1486,636	31,24%	0

Pozn.: Hodnocení indikátoru – vzhledem k ČR (lesnatost v ČR je 33,8 %)

-1... ..pod 29 %

0... ..29-34 %

1... ..nad 34 %

Kategorie lesa

Podle lesního zákona č. 289/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se veškeré lesy člení podle převažujících funkcí do tří kategorií, a to na lesy ochranné, lesy zvláštního určení a lesy hospodářské.

lesy ochranné - dominuje mimoprodukční funkce, vyloučení intenzivních zásahů, omezení se na nezbytné pěstební zásahy "jemnou" formou; produkce dřevní hmoty je podružná

lesy zvláštního určení - významné jsou mimoprodukční funkce lesa, vyžadující upravený způsob hospodaření s ohledem na subkategorii, ale též celkově na životní prostředí; dochází zde ke zdůraznění vztahů lesa k celospolečenským zájmům a jejich obhospodařování musí být zaměřeno k uchování mimoprodukčních funkcí lesa, i když není vyloučena produkce dřevní hmoty

lesy hospodářské - mají funkci produkční, nutno dodržovat princip trvale obnovitelného zdroje dřevní hmoty

V roce 2009 (dle údajů ÚHÚL) tvořily plochy lesů z hlediska celé ČR z 75,0% lesy hospodářské, z 2,7% lesy ochranné a z 22,3% lesy zvláštního určení. V souhrnu Královéhradeckého kraje pak z aktualizovaných údajů ÚAP vyplývá, že plochy lesů v KHK jsou z hlediska kategorií tvořeny 66,27% lesy hospodářskými, 8,85% lesy ochrannými a 24,89% lesy zvláštního určení. Z uvedených hodnot je zřejmé, že se KHK kromě kategorie lesů hospodářských pohybuje nad celorepublikovými průměry k roku 2009.

Tabulka č. 5.5.6: Přehled kategorií lesa v Královéhradeckém kraji

KÓD SUBKATEG.	SUBKATEGORIE	KATEGORIE LESA	ÚAP 2011			ÚAP 2009		
			VÝMĚRA (km ²)	PODÍL K VÝMĚRE KRAJE (4759 km ²)	PODÍL K VÝMĚRE LESŮ KRAJE (1486,64 km ²)	VÝMĚRA (km ²)	PODÍL K VÝMĚRE KRAJE (4759 km ²)	PODÍL K VÝMĚRE LESŮ KRAJE (1474,36km ²)
10	lesy, které nejsou zařazeny v kategorii lesů ochranných nebo zvláštního určení	H	985,1407	20,70%	66,27%	101,585	2,13%	6,89%
21a	lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích	O	54,5804	1,15%	3,67%	68,117	1,43%	4,62%
21b	vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace chránící níže položené lesy a lesy na exponovaných hřebenech		44,9567	0,94%	3,02%	42,510	0,89%	2,88%
21c	lesy v klečovém lesním vegetačním stupni		31,9665	0,67%	2,15%	26,897	0,57%	1,82%
		O	131,5036	2,76%	8,85%	137,513	2,89%	9,33%
31a	lesy v pásmu hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně	Z	0,5687	0,01%	0,04%	0,737	0,02%	0,05%
31b	lesy v ochranném pásmu zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod		15,9696	0,34%	1,07%	12,476	0,26%	0,85%
31c	lesy na území NP a NPR		135,7123	2,85%	9,13%	154,323	3,24%	10,47%
31e	lesy v systému ekologické stability území		0,0004	0,00%	0,00%	0,000	0,00%	0,00%
32a	lesy v 1. zónách CHKO, lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách		33,6356	0,71%	2,26%	5,618	0,12%	0,38%
32b	lázeňské lesy	0,5326	0,01%	0,04%	0,161	0,00%	0,01%	
32c	příměstské a další les se zvýšenou funkcí rekreační	41,2852	0,87%	2,78%	32,489	0,68%	2,20%	
32d	lesy sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce	12,3674	0,26%	0,83%	0,262	0,01%	0,02%	
32e	lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou nebo krajinnou	46,5617	0,98%	3,13%	1,174	0,02%	0,08%	
32f	lesy pro zachování biologické různorodosti	62,5108	1,31%	4,20%	19,916	0,42%	1,35%	

32g	lesy v uznávaných oborách a samostatných bažantnicích		13,1205	0,28%	0,88%	9,155	0,19%	0,62%
32h	lesy v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření		7,7265	0,16%	0,52%	49,902	1,05%	3,38%
		Z	369,9913	7,77%	24,89%	286,212	6,01%	19,41%

Zdroj: ÚHÚL, k 9.2010

V rámci lesů ochranných tvoří největší podíl lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (54,58 km²), v rámci lesů zvláštního určení tvoří největší podíl lesy na území národních parků a národních přírodních rezervací (135,71 km²).

Tabulka č. 5.5.7: Přehled kategorií lesa v jednotlivých ORP Královéhradeckého kraje

ORP	KÓD ORP	VÝMĚRA ORP (KM2)	VÝMĚRA PLOCH LESA (km ²)	INDIKÁTOR - PODÍL PLOCH LESA K VÝMĚRE ORP	A037 lesy ochranné		A038 lesy zvláštního určení		A039 lesy hospodářské	
BROUMOV	5201	259,35	90,073	34,73%	12,238	4,72%	14,631	5,64%	63,204	24,37%
DOBRUŠKA	5202	279,22	80,820	28,94%	6,479	2,32%	16,853	6,04%	57,487	20,59%
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	5203	257,80	87,926	34,11%	0,229	0,09%	6,285	2,44%	81,413	31,58%
HOŘICE	5204	192,90	40,745	21,12%	0,004	0,00%	0,875	0,45%	39,867	20,67%
HRADEC KRÁLOVÉ	5205	677,40	116,464	17,19%	0,000	0,00%	35,869	5,30%	80,595	11,90%
JAROMĚŘ	5206	138,60	15,006	10,83%	0,060	0,04%	0,939	0,68%	14,007	10,11%
JIČÍN	5207	596,80	122,782	20,57%	2,172	0,36%	15,973	2,68%	104,636	17,53%
KOSTELEEC NAD ORLICÍ	5208	223,50	100,105	44,79%	0,092	0,04%	19,399	8,68%	80,614	36,07%
NÁCHOD	5209	355,70	110,161	30,97%	6,729	1,89%	20,890	5,87%	82,543	23,21%
NOVÁ PAKA	5210	97,10	30,213	31,12%	0,060	0,06%	1,099	1,13%	29,053	29,92%
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	5211	98,10	16,812	17,14%	0,436	0,44%	6,320	6,44%	10,056	10,25%
NOVÝ BYDŽOV	5212	214,20	34,345	16,03%	0,000	0,00%	0,989	0,46%	33,356	15,57%
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	5213	479,40	189,297	39,49%	9,803	2,04%	35,927	7,49%	143,567	29,95%
TRUTNOV	5214	595,40	292,481	49,12%	43,838	7,36%	110,721	18,60%	137,922	23,16%
VRCHLABÍ	5215	293,50	159,407	54,31%	49,363	16,82%	83,222	28,36%	26,822	9,14%
CELKEM KRAJ		4759	1486,636	31,24%	131,504	8,85%	369,991	24,89%	985,141	66,27%

Z porovnání charakteru lesních ploch mezi jednotlivými ORP KHK vyplývá, že největší podíl ploch lesů ochranných a zvláštního určení má ORP Vrchlábí, největší rozsah ploch lesů hospodářských k celkové výměře správního území má ORP Kostelec nad Orlicí.

Ochrana pozemků určených k plnění funkce lesa

Ze znění lesního zákona č. 289/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů, vyplývá, že odněti pozemků plnících funkci lesa pro stavby nebo jiné účely může být dočasné nebo trvalé. Lesní zákon rovněž užívá termínu omezení, kterým se rozumí stav, kdy na dotčených pozemcích nemohou být plněny některé funkce lesa v obvyklém rozsahu. V lesích kategorie ochranných nebo zvláštního určení nesmí nové stavby narušit plnění funkcí, pro které byly tyto lesy vyhlášeny.

Předpokladem, aby nedošlo ke střetům s PUPFL je vždy výběr takové varianty záměru, kdy dojde k co nejmenšímu odnětí. Realizace některých záměrů v území vede pouze k omezení hospodaření s lesními pozemky (př. nadzemní vedení VVN, plynovody apod.). V případě záměrů typu vedení koridorů nových dopravních staveb se vždy jedná o trvalé odnětí PUPFL, tudíž musí být přihlédnuto k podmínce minimalizace odnětí a odůvodnění veřejného zájmu.

5.5.3 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Nadprůměrná výměra zemědělské půdy.	Horší půdní a klimatické podmínky pro zemědělství.
Vysoké zastoupení kvalitních půd.	Nevhodná druhová skladba lesních porostů v imisních oblastech (v oblasti Krkonoš a Orlických hor převážně smrkové monokultury).
Nadprůměrné zatížení zemědělské půdy skotem, které dává předpoklad pro zajištění využití travních porostů.	Limitujícím faktorem obnovy lesa v imisních oblastech je v mnoha lokalitách trvalé poškozování nově zakládaných porostů lesní zvěří.
Vysoký podíl lesů na území národních parků a nár. přír. rezervací, vytváří předpoklad vysoké ekologické stability v severní části území kraje.	Ne zcela přesná databáze ohledně kategorií lesa.
Stabilizovaná, s trendem mírného růstu, výměra PUPFL	
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Ekologizace zemědělství zejména v chráněných územích.	Úbytek zemědělské půdy.
Postupné nahrazování hospodářských dřevin s předpokládanou vysokou citlivostí ke klimatickým změnám v pěstebních polohách, které neodpovídají jejich přirozenému rozšíření. Důsledné omezování negativního vlivu zvěře na přirozenou i umělou obnovu lesa v imisních oblastech.	Úbytek nelesní zeleně.
Podporovat mimoprodukční funkce lesa.	Atraktivní území pro zimní sporty v horských oblastech, možné zábory lesního půdního fondu, zejména v LZO a LO.
Možnost individuální rekreace v lesích hospodářských.	Nadprůměrná lesnatost v některých částech kraje může vést v těchto oblastech k ekonomické a sociální závislosti na lese.

5.5.4 Problémy k řešení v rámci územního plánování

- Při tvorbě územně plánovací dokumentace se snažit minimalizovat zábory zemědělské půdy a zejména zemědělské půdy s vysokým stupněm ochrany. Snažit se především

využívat stávajících ploch, které jsou již vyjmuty ze zemědělského půdního fondu a rovněž navracet půdu po rekultivacích zpět do ZPF.

- Při plánování zejména liniových staveb minimalizovat zábory lesního půdního fondu v územích s nízkou lesnatostí tak, aby se omezilo odnětí pozemků z PUPFLU nebo omezení hospodaření na těchto pozemcích.
- Využít k zalesnění zemědělsky nevyužívané pozemky v oblastech s nízkou lesnatostí zejména ve spojitosti se zakládáním ÚSES a zvýšit tak podíl lesa a ekologickou stabilitu území.
- Podpořit v rámci zalesňování těchto ploch spolupráci nejen s orgány ochrany přírody ale i místními spolky (myšlivci).
- Podpořit krajinnotvornou funkci lesa a mimolesní zeleně.

5.6 DOPRAVNÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

5.6.1 Dopravní infrastruktura

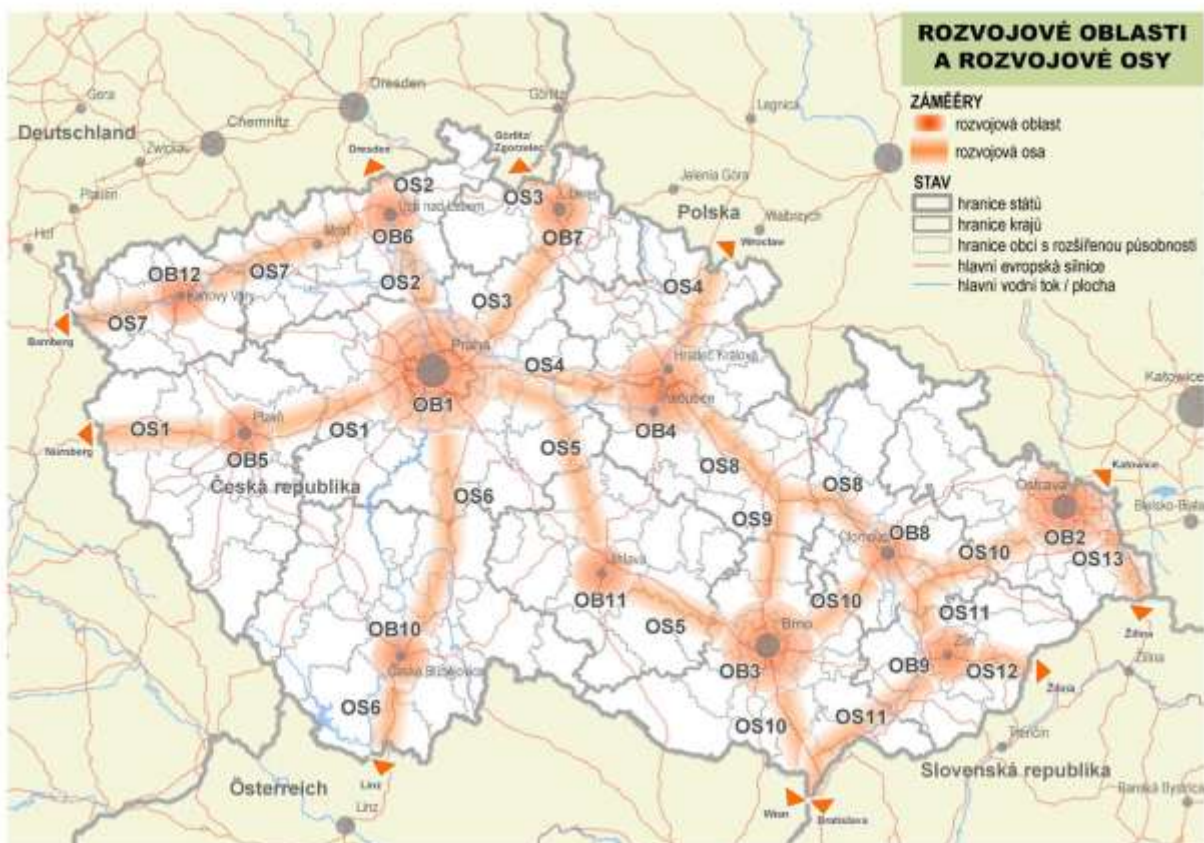
Pro hodnocení tohoto jevu na území Královéhradeckého kraje byla využita řada analytických a koncepčních materiálů, především Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006-2015, dále návrh Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje (listopad 2010), statistické údaje Ministerstva dopravy a Českého statistického úřadu. Dále byly zapracovány některé úkoly a priority v rozvoji dopravní infrastruktury ČR a Královéhradeckého kraje vymezené v návrhu Politiky územního rozvoje České republiky 2008. K problematice dopravní infrastruktury se vztahují karty jevu (procesu) Úroveň dopravní infrastruktury, Dopravní výkon nákladní dopravy a Dopravní výkon v přepravě osob, které jsou zařazené v příloze v tématu Dopravní a technická infrastruktura.

5.6.1.1 Rozvojové oblasti a rozvojové osy

K hlavním prioritám Politiky územního rozvoje patří vytvářet podmínky pro zlepšování dostupnosti území rozšiřováním a zkvalitňováním dopravní infrastruktury s ohledem na potřeby veřejné dopravy, zejména uvnitř rozvojových oblastí a rozvojových os. Je-li to účelné, umísťovat dopravní a technickou infrastrukturu s ohledem na minimalizaci fragmentace krajiny do společných koridorů.

Na území ČR byly vymezeny následující rozvojové oblasti a osy.

Obrázek č. 5.6.1: Rozvojové oblasti a rozvojové osy

Zdroj: PÚR ČR 2008

Na území Královéhradeckého kraje byla vymezena rozvojová oblast Hradec Králové/Pardubice (OB4) a rozvojová osa OS4 Praha – Hradec Králové/Pardubice – Trutnov – hranice ČR/Polsko (–Wrocław). Rozvojová oblast OB4 je na území Královéhradeckého kraje vymezena v rozsahu následujících obcí: Albrechtice nad Orlicí, Babice, Barchov, Běleč nad Orlicí, Benátky, Blešno, Boharyně, Bolehošť, Borohrádek, Černilov, Černožice, Čištěves, Divec, Dobřenice, Dohalice, Dolní Přím, Habřina, Hněvčevy, Holohlavy, Hořiněves, Hradec Králové, Hrádek, Humburky,

Hvozdnice, Chlumeč nad Cidlinou, Chudeřice, Jaroměř, Jasenná, Jeníkovice, Jílovice, Káranice, Klamoš, Kobylice, Kosice, Kosičky, Králíky, Kratonohy, Kunčice, Ledce, Lejšovka, Lhota pod Libčany, Libčany, Libníkovice, Librantice, Libřice, Lípa nad orlicí, Lišice, Lodín, Lochenice, Lovčice, Lužany, Lužec nad Cidlinou, Máslojedy, Měník, Mlékosrby, Mokrovousy, Mžany, Neděliště, Nechanice, Nepolisy, Nová Ves, Nové Město, Nový Bydžov, Nový Ples, Obědovice, Olešnice, Osice, Osičky, Petrovice, Písek, Prasek, Praskačka, Předměřice nad Labem, Převýšov, Pšánky, Puchlovice, Račice nad Trotinou, Radíkovice, Radostov, Rasošky, Roudnice, Rožnov, Sadová, Sendražice, Skalice, Smiřice, Smržov, Sovětice, Stará Voda, Stěžery, Stračov, Střezetice, Světí, Syrovátka, Těchlovice, Třebechovice pod Orebem, Třesovice, Týniště nad Orlicí, Urbanice, Vlkov, Vrchovnice, Všestary, Výrava, Vysoká nad Labem, Vysoký Újezd, Zachrašťany, Zdechovice, Žďár nad Orlicí. Rozvojová osa OS4 je na území Královéhradeckého kraje vymezena správními územími následujících obcí: Bernartice, Bílá Třemešná, Dolany, Dvůr Králové nad Labem, hajnice, Heřmanice, Hořenice, Choustníkovo Hradiště, Chvalkovice, Kocbeře, Kohoutov, Královec, Kuks, Lampertice, Litíč, Nemojov, Stanovice, Staré Buky, Trutnov, Velichovky, Vítězná, Vlčkovice v Podkrkonoší, Zaloňov, Zlatá Olešnice.

5.6.1.2 Plochy a koridory dopravní infrastruktury

Královéhradeckému kraji chybí přímé kapacitní napojení na sousední regiony, resp. na evropskou dopravní síť, a to z důvodu teprve rozestavěné dálnice D11 a nedostatku navazujících rychlostních komunikací.

Hlavním předpokladem pro napojení kraje na evropskou a celorepublikovou dopravní síť v odpovídající kvalitě je dokončení základní sítě kapacitních dopravních cest. Na území kraje byly vymezeny koridory dálnice D11 a dále rychlostní silnice R11 a R35.

Dálnice D11

Dobudování dálnice D11 v úseku Hradec Králové–Smiřice–Jaroměř zajistí (spolu s plánovanou výstavbou rychlostní silnice R11) mezinárodní propojení na vyšší úroveň koridoru dopravy v trase Praha - Hradec Králové - Trutnov - Polsko (v souladu s Evropskou dohodou o hlavních silnicích s mezinárodním provozem – AGR).

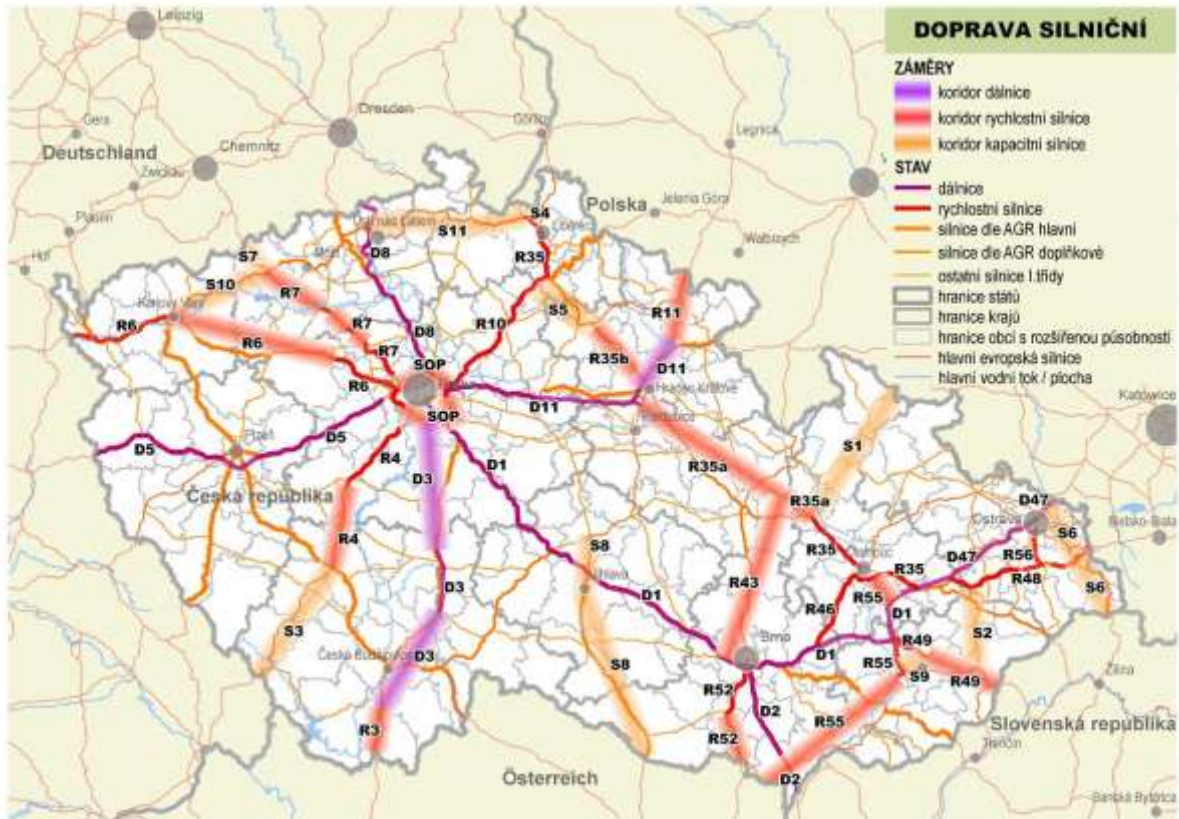
Rychlostní komunikace

Další kapacitní dopravní cesty byly na území kraje vymezeny následovně.

V návaznosti na dálnici D11 je vymezen koridor **rychlostní komunikace R11** v trase Jaroměř–Trutnov–hranice ČR/Polsko (–Walbrzych), jež zajistí zkvalitnění dostupnosti území a přeshraničních dopravních vazeb. V návaznosti na D11 v trase Praha-Hradec Králové (Sedlice) je vymezena **rychlostní komunikace R35** v úseku (Hradec Králové) Sedlice – Olomouc, která zajistí ucelení druhého kapacitního západovýchodního silničního propojení, jež umožní převedení části dopravních výkonů z přetížené D1.

Koridory dopravní infrastruktury Královéhradeckého kraje z PÚR 2008 jsou vymezeny v následující mapě.

Obrázek č. 5.6.2: Doprava silniční

Zdroj: PÚR ČR 2008

5.6.1.3 Silniční síť (viz. obr. VDTI-1)

Dopravní systém na území Královéhradeckého kraje je do značné míry diferencovaný, což souvisí s charakterem území. V oblasti Polabské nížiny je hustota dopravní sítě nejvyšší a klesá směrem k příhraničním pohořím. Centrum představuje krajské město Hradec Králové, odkud se dopravní síť paprskovitě rozbíhá. V podhůří Krkonoš a Orlických hor jsou vedeny okružní tahy.

Protože dálnice D11 je zatím pouze rozestavěná a chybí navazující rychlostní komunikace, je existující síť regionálních silnic I. třídy přetížená v některých trasách tranzitní dopravou, což má výrazný negativní vliv na životní prostředí obyvatel.

Silniční síť Královéhradeckého kraje činila v roce 2010 celkem 3 826,17 km silnic a dálnic, z toho 35,89 km činil úsek dálnic a 455,68 km silnic I. třídy, což je zhruba pouze 11,91 % z celkové délky silniční sítě. Vysoký podíl silnic III. třídy je i důsledkem příhraniční polohy kraje s rozsáhlými horskými oblastmi, ve kterých převažují silnice III. třídy, jež představují cca 63,72 % délky silniční sítě kraje.

Tabulka č. 5.6.1: Rozsah silniční sítě Královéhradeckého kraje

ROK	ZDROJ	DÁLNIČE (km / %)	SILNICE I. TŘÍDY (km / %)	SILNICE II. TŘÍDY (km / %)	SILNICE III. TŘÍDY (km / %)	CELKEM (km)
2010	GIS analýza .shp dat	35,89 / 0,94	455,68 / 11,91	896,54 / 23,43	2438,06 / 63,72	3826,17
2009	ČSÚ	17 / 0,45	443 / 11,74	893 / 23,67	2420 / 64,14	3773
2008	ČSÚ	16 / 0,42	437 / 11,60	894 / 23,74	2418 / 64,21	3766
2007	ČSÚ	16 / 0,42	437 / 11,59	894 / 23,71	2423 / 64,27	3770
2006	ČSÚ	16 / 0,42	437 / 11,58	895 / 23,72	2425 / 64,27	3773

Silnice I., II. a III. třídy

Silnice I. třídy tvoří základ silniční sítě kraje. K nejméně zatíženým patří především silnice I/11 v trase Poděbrady – Hradec Králové – Vamberk – Šumperk, dále I/33 v trase Hradec Králové – Jaroměř – Náchod – (Polsko) a I/35 v trase Liberec - Jičín - Hradec Králové - Litomyšl – M. Třebová – Mohelnice.

V následující tabulce je přehled stávajících silnic I.třídy, jež je dle *Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje* nezbytné na území kraje respektovat.

Tabulka č. 5.6.2: Přehled tras silnic I. třídy

SILNICE	TRASA
I/11	Poděbrady - Hradec Králové - Žamberk - Šumperk
I/14	Liberec - Vrchlaví - Trutnov - Náchod - Vamberk - Ústí n/O – Č. Třebová
I/16	Mladá Boleslav - Jičín - Trutnov - Královec
I/31	okruh Hradec Králové
I/32	Poděbrady – Jičín
I/33	Hradec Králové - Jaroměř - Náchod – PR
I/35	Liberec - Jičín - Hradec Králové - Litomyšl – M. Třebová - Mohelnice
I/36	Chlumec n/C - Pardubice - Holice
I/37	Ždírec n/D - Chrudim - Pardubice – H. Králové – Trutnov

zdroj: *Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje, vlastní úpravy*

Délka silnic byla v roce 2010 celkem 3826,17 km, z toho 35,89 km byl úsek již vybudované dálnice. Silnice I. třídy činí pouze 455,68 km, silnice II. třídy činí 896,54 km a délka silnic III. třídy je 2 438,06 km.

Hustota silniční sítě v regionu je 0,804 km/km² což znamená, že mírně převyšuje průměrnou hustotu silniční sítě v ČR, která mírně přesahuje 0,7 km/km². Problémem však zůstává špatný stav a technická zanedbanost regionální silniční sítě odrážející se v nedostatečných parametrech, dopravních závadách včetně nedostatečné kapacity nebo kvality.

Délka silniční sítě ve vztahu k počtu obyvatel činí cca 6,98 km na 1000 obyvatel a je nad republikovým průměrem. To znamená značné náklady na její údržbu, jež jsou dále ovlivňovány členitostí (hornatostí) území a klimatickými podmínkami.

Tabulka č. 5.6.3: Délka a hustota silniční sítě KHK v letech 2006-2010*

ROK	ZDROJ	DÁLNIČE (km / %)	SILNICE I. TŘÍDY (km / %)	SILNICE II. TŘÍDY (km / %)	SILNICE III. TŘÍDY (km / %)	CELKEM (km)	HUSTOTA SILNIČNÍ SÍTĚ (km/km ²)
2010	GIS analýza .shp dat	35,89 / 0,94	455,68 / 11,91	896,54 / 23,43	2438,06 / 63,72	3826,17	0,804
2009	ČSÚ	17 / 0,45	443 / 11,74	893 / 23,67	2420 / 64,14	3773	0,793
2008	ČSÚ	16 / 0,42	437 / 11,60	894 / 23,74	2418 / 64,21	3766	0,791
2007	ČSÚ	16 / 0,42	437 / 11,59	894 / 23,71	2423 / 64,27	3770	0,792
2006	ČSÚ	16 / 0,42	437 / 11,58	895 / 23,72	2425 / 64,27	3773	0,793

* délka silniční sítě i výpočet hustoty vycházejí s GIS analýzy dat ŘSD. Významné rozdíly u dat dálnic a silnic I. třídy jsou způsobeny zejména tím, že v rámci předaných a použitých podkladů jsou mezi linie dálnic a silnic I. třídy předány vektory sjezdů a mimoúrovňových křížení

Hraniční přechody

Na území Královéhradeckého kraje je v provozu 6 silničních hraničních přechodů do Polska, a to v obcích Meziměstí (Starostín), Náchod, Otovice, Orlické Záhvoří, Královec a Malá Úpa (Pomezní boudy). V Královéhradeckém kraji působí regionální sdružení Euroregion Glacensis zahrnující pohraniční území ČR a Polska (Sdružení měst Kladské oblasti), založený v prosinci 1996.

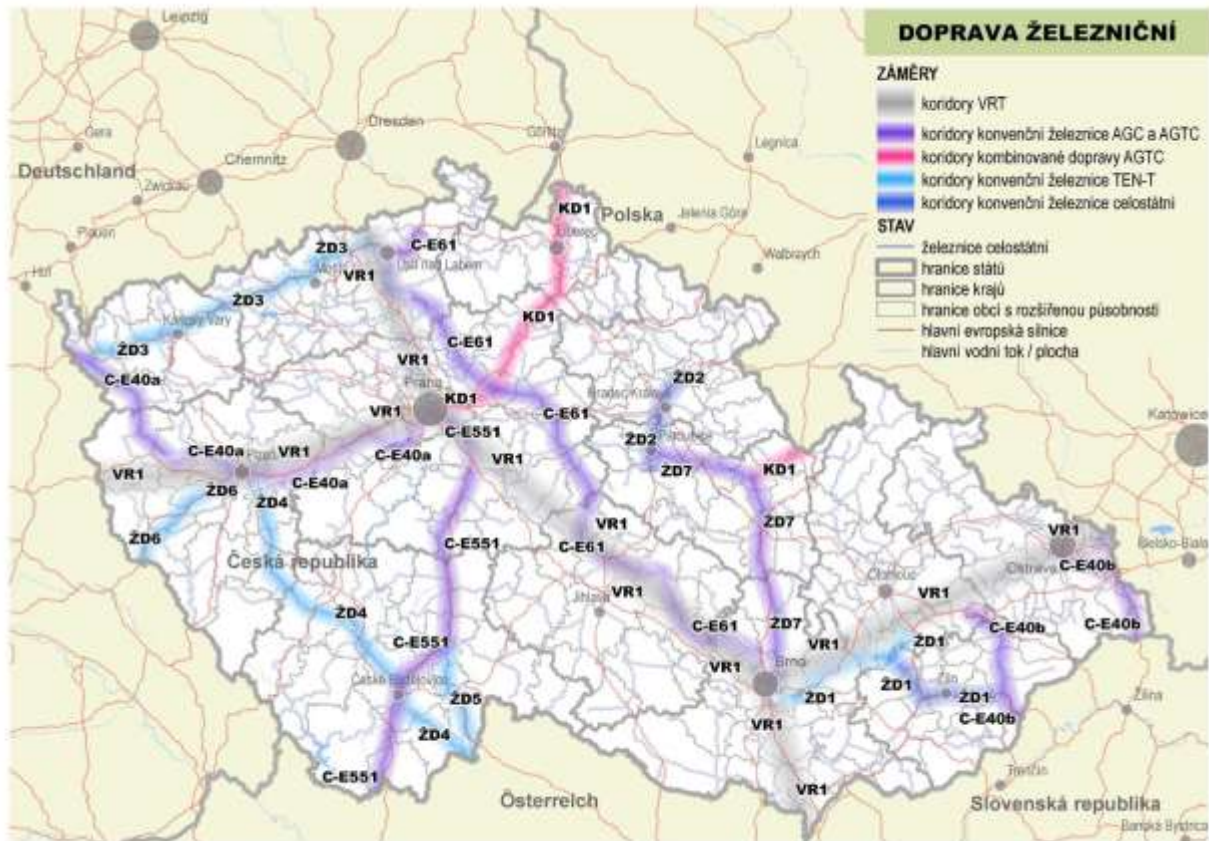
5.6.1.4 Železniční síť (viz. obr. VDTI-2)

Koridory konvenční železniční dopravy

Území Královéhradeckého kraje neprotíná žádný tranzitní železniční koridor. V rámci PÚR ČR 2008 byl vymezen železniční koridor ŽD2 **Chrudim–Pardubice–Hradec Králové–Jaroměř**, který dále pokračuje přes Trutnov k hranici ČR (-Walbrzych), s odbočkou Jaroměř- Náchod-hranice ČR (-Kudowa Zdroj – Klodzko).

Důvodem vymezení je jeho vedení částečně novým koridorem kapacitní dopravní cesty, kde je ve stávající stopě vysoká intenzita osobní dopravy. Zavedení dopravy šetrnější k životnímu prostředí do oblastí se zvýšenou ochranou pří-rody a krajiny.

Obrázek č. 5.6.3: Doprava železniční PÚR ČR

Zdroj: PÚR 2008 - návrh

Ve vymezeném koridoru je dle Politiky územního rozvoje a návrhu *Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje* navrhována

- optimalizace a zdvoukolejnění tratě č. 031 Jaroměř - Hradec Králové hl. n. - Pardubice hl. n. se zvýšením traťové rychlosti na min. 120 km/hod, včetně odstranění míst

s omezenou propustností v uzlu Hradec Králové (záměr označován jako DZ2, vyplývá z PÚR ČR 2008)

- optimalizace trati č. 032 Jaroměř – Náchod s výstavbou tzv. Vysokovské spojky (v ZÚR záměr označován jako DZ1 (dotčené správní území: obce Vysokov)

Železniční doprava

Železniční síť v kraji patří svojí hustotou v rámci ČR k nadprůměrným. Strategicky důležitá je blízkost modernizovaného I. železničního koridoru v sousedním pardubickém regionu, který zajišťuje železniční spojení s hlavním městem ČR. Příčné propojení se IV. panevropským koridorem bude zajišťovat trať Pardubice-Hradec Králové-Turnov-Liberec-Česká Lípa-Děčín.

Provozní délka železničních tratí na území kraje je 715 km (tento údaj vychází z informací ČSÚ a je založen na délce osy příslušné trati. Pro tabulkové výpočty v roce 2010 byly využity GIS data, která ovšem zahrnují i případné dvoj a vícekolejné úseky v rámci železničních uzlů.

Hustota železniční sítě na území kraje je 15 km na 100 km² (výpočet proveden ze statistických dat ČSÚ). Vzhledem k tomu, že železniční síť pokrývá rozhodující přepravní směry v kraji, do budoucna se neuvažuje s jejím rozšiřováním. Počítá se však s rekonstrukcí a modernizací regionálních či lokálních úseků, které neodpovídají daným parametrům. Obdobně jako v řadě jiných regionů snižují konkurenceschopnost železniční dopravy ve srovnání se silniční přepravou především dlouhé jízdní doby a zastaralý vozový park. Pro hodnocení efektivity železniční dopravy nejsou k dispozici potřebné údaje.

Další možnou charakteristikou je přeprava věcí (zboží). Pro tento ukazatel jsou k dispozici pouze údaje bez tranzitu. Jak vyplývá z následujících údajů, nákladní železniční přeprava v posledních 5ti letech klesá. Zatímco v roce 2000 činila přeprava věcí po železnici v rámci regionu pouze 70,3 tis. tun a v roce 2002 stoupla na 131,8 tis. tun, v následujících letech však klesla o více než 50 % (v roce 2006 již činila pouze 62,9 tis. tun) Údaje ČSÚ ke konci roku 2009 dokládají další pokles na 60 ti. tun.

Obdobná tendence se projevuje v rámci celé České republiky, což se projevuje ve změně struktury nákladů podle forem dopravy.

V Královéhradeckém kraji klesla přeprava věcí silniční nákladní dopravou z 18 655,1 tis. tun v roce 2002 na 15 573,4 tis. tun v roce 2006, což znamená pokles zhruba o 17 %. Další pokles je patrný z dat ČSÚ ke konci roku 2009, a sice na 12 869 tis. tun.

Dopravní obsluha po železnici: V Královéhradeckém kraji docházelo mezi lety 2003 – 2006 k nárůstu počtu přepravených cestujících po železnici. Z dostupných údajů MD vyplývá, že zde od roku 2003 postupně vzrostl počet přepravených cestujících z 5 467,0 tisíc osob na 7 219,8 tisíc v roce 2006, což znamená růst o cca 32 %. Ke konci roku 2009 došlo ovšem k opětovnému poklesu počtu přepravených osob na 6333 tis. Podíl osob přepravených železniční dopravou činí pouze 30 % z celkového počtu osob přepravených veřejnou dopravou.

Dopravní obsluha veřejnou autobusovou dopravou: Ze sledovaných údajů vyplývá, že setrvale klesá počet přepravených cestujících ve veřejné autobusové dopravě z 18 558,0 tis. (rok 2003), 16 376,0 tis. osob (rok 2006) a 16 180 tis. osob (konec roku 2009), což souvisí s růstem individuální automobilové dopravy a následným omezováním řady spojů ve veřejné dopravě. Ačkoliv se v posledních letech situace zlepšuje, na území kraje stále přetrvává nerovnoměrná dopravní obslužnost.

Významnou úlohu ve veřejné přepravě cestujících má městská hromadná doprava. Počet cestujících městskou hromadnou dopravou a v kraji roste i význam integrovaného dopravního systému, který propojuje různé druhy dopravy.

Systém kombinované dopravy zatím není v regionu dostatečně rozvinut (vzhledem ke stávajícímu charakteru dopravní sítě převážně regionálního charakteru). Z významných dopravních cest vhodných pro využití kombinovanou dopravou je možno uvést realizovanou/připravovanou dálnici D11, v sousedním Pardubickém kraji I. železniční koridor a

mezinárodní vodní cestu po Labi a jeho plánované splavnění do Pardubic s navazujícím logistickým centrem, jehož součástí bude také přístav. (Dle Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje je třeba v rámci kraje a dotčených obcí vyhledat plochu pro rozvoj podnikatelských aktivit o výměře 30 ha a větší v prostoru 2 km západně od koridoru dálnice D11 – např. logistické služby spojené se skladováním a distribucí zboží, obchodní činnost, lehká a střední průmyslová výroba bez negativních vlivů na okolí).

Železniční hraniční přechody

Podle údajů Ministerstva vnitra ČR za rok 2010 jsou na území Královéhradeckého kraje 2 hraniční železniční přechody do Polska. Jedná se o přechod Meziměstí/Mioszów pro nákladní a osobní přepravu, který je v nepřetržitém provozu a dalším železničním hraničním přechodem je hraniční přechod Královec – Lubawka.

5.6.1.5 Letecká doprava (viz. obr. VDTI-3)

Na území kraje se nachází celkem 8 veřejných vnitrostátních letišť (Broumov, Dvůr Králové nad Labem, Jaroměř, Jičín, Nové Město nad Metují, Velké Poříčí (Hronov) a Vrchlabí), z nichž žádné nemá mezinárodní statut. Na území kraje se dále nachází neveřejné mezinárodní letiště Hradec Králové, neveřejné vnitrostátní vrtulníkové letiště a heliporty pro LZS (Hradec Králové – nemocnice, Trutnov – Horní Staré Město a Náchod – nemocnice). Letecká doprava v kraji má pouze doplňkovou úlohu. Letiště s mezinárodním provozem se nachází v nedalekých Pardubicích, cca 20 km od Hradce Králové.

5.6.1.6 Vodní doprava

V Královéhradeckém kraji je vodní doprava využívána pouze pro rekreační účely. Řeka Labe je splavněna pouze do Chvaletic a ani v budoucnu se nepočítá s jejím splavněním na území kraje. Prodloužení splavnosti Labe do Pardubic umožní v kombinaci s jinou dopravou i vyšší využití vodní dopravy.

5.6.2 Technická infrastruktura

Vysoká úroveň technické infrastruktury je důležitým faktorem pro další rozvoj Královéhradeckého kraje. V zájmu kraje v oblasti technické infrastruktury je dosáhnout na svém území takového stavu, kdy bude zabezpečeno odpovídající napojení obyvatelstva a příslušných sektorů hospodářství na všechny inženýrské sítě. Tato napojení však musí respektovat územní omezení a požadavky, které klade na rostoucí ekonomiku kraje koncepce udržitelného rozvoje. Systémy provozních souborů, vedení objektů, zařízení a ploch technické infrastruktury nezbytně vyžadují koordinaci v území, a to právě s ohledem na ochranu tohoto území pro následné využití budoucími generacemi. V rámci *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje na léta 2006-2015* se technickou infrastrukturou zabývá prioritní oblast č. 4 *Infrastruktura* s prioritní osou *Technická infrastruktura* s prioritním cílem „rozvoje infrastruktury a dopravní dostupnosti jako jednoho z klíčových atributů úspěšného rozvoje regionu při respektování ochrany životního prostředí“. Specifickými cíli v oblasti technické infrastruktury jsou: *zkvalitnění a rozvoj technické podnikatelské infrastruktury a vznik a rozvoj sítí pro informační a telekomunikační technologie včetně jejich dosahu a využití*.

Zvýšené nároky na území kraje lze charakterizovat především v souvislosti se snahou o zlepšení technického stavu vodohospodářské infrastruktury, se zabezpečením energetických potřeb území kraje, se zvyšováním využití obnovitelných zdrojů energie a se zabezpečováním komunikačních potřeb. Rozvoj technické infrastruktury je podmíněn i komplexním řešením energetických sítí na území kraje a jednotlivých energetických zdrojů za účelem dlouhodobého zajištění spolehlivosti jejich dodávek a snížení ztrát z energie. Možnosti zlepšení dané situace jsou závislé především na cíleném řešení konkrétních slabých míst v území. Ačkoliv například plynofikace obcí, i přes svou frekventovanost v zavádění, nemusí vždy být vzhledem k souvisejícím charakteristikám lokality nejvhodnějším řešením.

Pro hodnocení stavu a možností rozvoje technické infrastruktury na území Královéhradeckého kraje byla využita celá řada analytických a koncepčních materiálů, mezi nimi i: *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje na léta 2006-2015*, *Statistické ročenky Královéhradeckého*

kraje, Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje (2004), Územní energetická koncepce Královéhradeckého kraje, Plán odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje (2004). Dále byly zapracovány některé úkoly a priority v rozvoji technické infrastruktury Královéhradeckého kraje, vymezené v návrhu *Politiky územního rozvoje České republiky 2008* a v *Zásadách územního rozvoje Královéhradeckého kraje*

5.6.2.1 Zásobování vodou a stav vodovodních sítí

Královéhradecký kraj má poměrně dobře rozvinutý systém veřejných vodovodů. Ze statistického sledování Českého statistického úřadu vyplývá, že v Královéhradeckém kraji činil v roce 2006 podíl obyvatelstva zásobovaného vodou z veřejných vodovodů 91,6 %. Ve srovnání s celorepublikovým průměrem je však tato hodnota o 1,2 % nižší, mezi ostatními regiony se řadí Královéhradecký kraj současně spolu s Jihočeským krajem na 9. místo ze 14. Celkem bylo na území kraje v roce 2009 vyrobeno 33,085 mil. m³ pitné vody, což představuje 5,06 % celkově vyrobené pitné vody z vodovodů pro veřejnou potřebu za celou Českou republiku. V produkci pitné vody se řadí Královéhradecký kraj na 7. místo ve srovnání jednotlivých krajů. Přičemž v roce 2006 (údaj z původních ÚAP KHK) bylo množství vyrobené vody 35,763 mil m³ a kraj rovněž obsazoval 7. místo v pořadí krajů. Přepočtené množství vyrobené vody na 1 obyvatele kraje zařazuje Královéhradecký kraj na 6. místo v pořadí krajů ČR.

Tabulka č. 5.6.4: Zásobování vodou – množství vyrobené vody (mezikrajské srovnání)

ÚZEMÍ	POČET OBYV. ÚZ. CELKU	POČET ÚRAVEN VODY	VODA VYROBENÁ - CELKEM	VYROBENÁ Z PODZEM. VODY	PODÍL NA CELKOVĚ VYROBENÉ VODĚ	PŘEPOČET MN. VYROBENÉ VODY NA 1 OBYV.
ČESKÁ REPUBLIKA	10 506 813	1 866	653 338	321 227	100,00%	0,06218
HL. MĚSTO PRAHA	1 249 026	3	122 865	18 635	18,81%	0,09837
MORAVSKOSLEZSKÝ	1 247 373	111	85 344	16 473	13,06%	0,06842
JIHOMORAVSKÝ	1 151 708	118	67 843	60 344	10,38%	0,05891
ÚSTECKÝ	836 198	65	58 147	23 990	8,90%	0,06954
STŘEDOČESKÝ	1 247 533	269	48 686	39 484	7,45%	0,03903
JIHOČESKÝ	637 643	245	35 880	15 654	5,49%	0,05627
KRÁLOVÉHRADECKÝ	554 402	105	33 085	29 772	5,06%	0,05968
PLZEŇSKÝ	571 863	179	31 547	11 064	4,83%	0,05517
ZLÍNSKÝ	591 042	98	30 761	17 044	4,71%	0,05205
OLOMOUCKÝ	642 041	116	30 639	25 565	4,69%	0,04772
PARDUBICKÝ	516 329	106	30 367	24 515	4,65%	0,05881
LIBERECKÝ	439 027	60	29 938	18 140	4,58%	0,06819
VYSOČINA	514 992	367	26 588	14 045	4,07%	0,05163
KARLOVARSKÝ	307 636	24	21 648	6 502	3,31%	0,07037

Zdroj dat: ČSÚ

Napojení obyvatel na veřejné vodovody se tak dá charakterizovat jako dobré, stále ale existují především lokální problémy s kvalitou a zajištěním dostatečného zdroje pitné vody pro období sucha a problémy se zajištěním zdroje pro případ katastrof a krizových situací, jako byly povodně. Většina obcí s tímto problémem připravuje projekty zaměřené na rekonstrukci a rozšíření kapacity zdrojů či jejich zajištění pro případ krizových situací. Tyto snahy jsou důležité také z důvodu zajištění podmínek pro další rozvoj těchto lokalit. K dořešení situace v oblasti vodovodů a kanalizací na území kraje je nutný diferencovaný přístup. Pro oblast Jičínka (ORP Jičín, Hořice a Nová Paka) je např. charakteristická značná rozdrobenost a roztržitost sídel, v rámci Královéhradecka (ORP Hradec Králové a Nový Bydžov) je zřejmé výsadní postavení města Hradce Králové a pro Trutnovsko (ORP Trutnov, Vrchlabí a Dvůr Králové n. L.) je naopak příznačné soustředění obyvatel do větších sídel.

Kapacita podzemních a povrchových zdrojů vody je zatím dostatečná a pokrývá potřeby kraje. Z hlediska vodního hospodářství jsou především Náchodsko a Rychnovsko významnými regiony s přebytky vodních zdrojů podzemní vody nadregionálního významu pro Východočeskou vodárenskou soustavu (Polická křídlová pánev, Ústecká synklinála – Litá). Na druhou stranu je třeba poznamenat, že se kraj potýká s obtížným získáním dostatečně kapacitních zdrojů vody v blízkosti velkých sídel. Hlavním skupinovým vodovodem začleněným do Vodárenské soustavy Východní Čechy je SV Hradec Králové. Mezi další významné skupinové vodovody patří SV Náchod, SV Jičín, SV Trutnov a SV Rychnov nad Kněžnou.

o roku 2015 je navrhováno připojení dalších přírodních řadů, i když jejich podíl na celkové dodávce pitné vody vodárenské soustavy v kraji již nebude podstatný. Podle *Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací na území Královéhradeckého kraje* z roku 2004 by se do roku 2015 měl podíl obyvatel připojených na vodovod v obcích do 150 obyvatel zvýšit z 80 % (2002) na 85 % (2015), v obcích od 150 do 500 obyvatel z 85 % (2002) na 93 % (2015), v obcích od 500 do 2000 obyvatel z 90 % (2002) na 96 % (2015) a v obcích nad 2000 obyvatel z 93 % (2002) na 100 % (2015).

5.6.2.2 Kanalizace a čištění odpadních vod

Při počtu obyvatel Královéhradeckém kraji, který byl v roce 2009 554 402 osob, činil podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci ve stejném roce 73 %. K celorepublikovému průměru (81,3 %) chybí Královéhradeckému kraji 8,3 %, přičemž v krajském srovnání je až na 11. místě. V krajském srovnání se v množství vypouštěných vod pohybuje Královéhradecký kraj na 9. místě. Podíl objemu čištěných odpadních vod na celkovém objemu vypouštěných vod byl v roce 2009 v kraji 91,4 %. Tento podíl se pohybuje v ČR v rozmezí hodnot 99,9 (hl. město Praha) a 82,8 (kraj Vysočina). V Královéhradeckém kraji se v roce 2006 nacházelo 124 čističek odpadních vod s celkovou kapacitou zpracování 232 308 m³ odpadních vod denně. V počtu čističek se nachází Královéhradecký kraj v celorepublikovém srovnání na 9. místě.

Královéhradecký kraj tak patří v současnosti k těm méně vybaveným krajům veřejnými kanalizacemi a čistírnami odpadních vod v rámci ČR. Neuspokojivé postavení kraje je dáno zejména velkým počtem malých obcí do 1 000 obyvatel, které nejsou odkanalizovány vyhovujícími kanalizačními systémy. Podíl obyvatel připojených na kanalizaci s koncovkou na ČOV by se měl do roku 2015 zvýšit na 82,1 %. To však s sebou přinese další nároky na území jednotlivých správních obvodů. Při sledování situace v území v napojení obcí na kanalizaci v rámci jednotlivých správních obvodů si nejlépe stojí obvody ORP (Kostelec nad Orlicí, Nová Paka, Trutnov a Vrchlabí) ve kterých podíl obcí připojených na kanalizaci přesahuje hodnotu 40 %. Nejhorší situace je v obvodech (Dvůr Králové n. L., Hořice a Jičín), v kterých podíl obcí připojených na kanalizaci nepřesahuje hodnotu 20 %.

Všeobecně platí, že podíl domácností napojených na kanalizaci s ČOV a podíl čištěné vody by měl růst, což znamená budování kanalizací ve všech větších aglomeracích a také v obcích s malým počtem obyvatel a rozvoj víceúrovňového čištění. Stávající kanalizační systém by měl být rozvíjen s cílem plnit legislativní limity (zejména pro dusík a fosfor) a to především v oblastech CHKO. Plánování rozvoje systému vodovodů v kraji by mělo předpokládat jak budování, tak rekonstrukci zásobování pitnou vodou i systému kanalizace a čištění odpadních vod a to i v místech účinným zařízením doposud nedisponujících. Základním koncepčním dokumentem, z něhož vyplývají opatření pro řešení této problematiky, je již výše zmíněný *Plán rozvoje vodovodů a kanalizací na území Královéhradeckého kraje*.

5.6.2.3 Hospodaření s odpady

Úroveň vybavenosti technickou infrastrukturou v rámci systému nakládání s odpady v kraji zásadně ovlivňuje kvalitu života obyvatel v daném území, má vliv na sociální, kulturní, demografické, zdravotní, ale i ekonomické a environmentální aspekty dalšího rozvoje. Cílem je tedy hospodárné a čisté nakládání s odpady.

Tabulka č. 5.6.5: Produkce odpadů v krajích ČR v letech 2005 – 2009

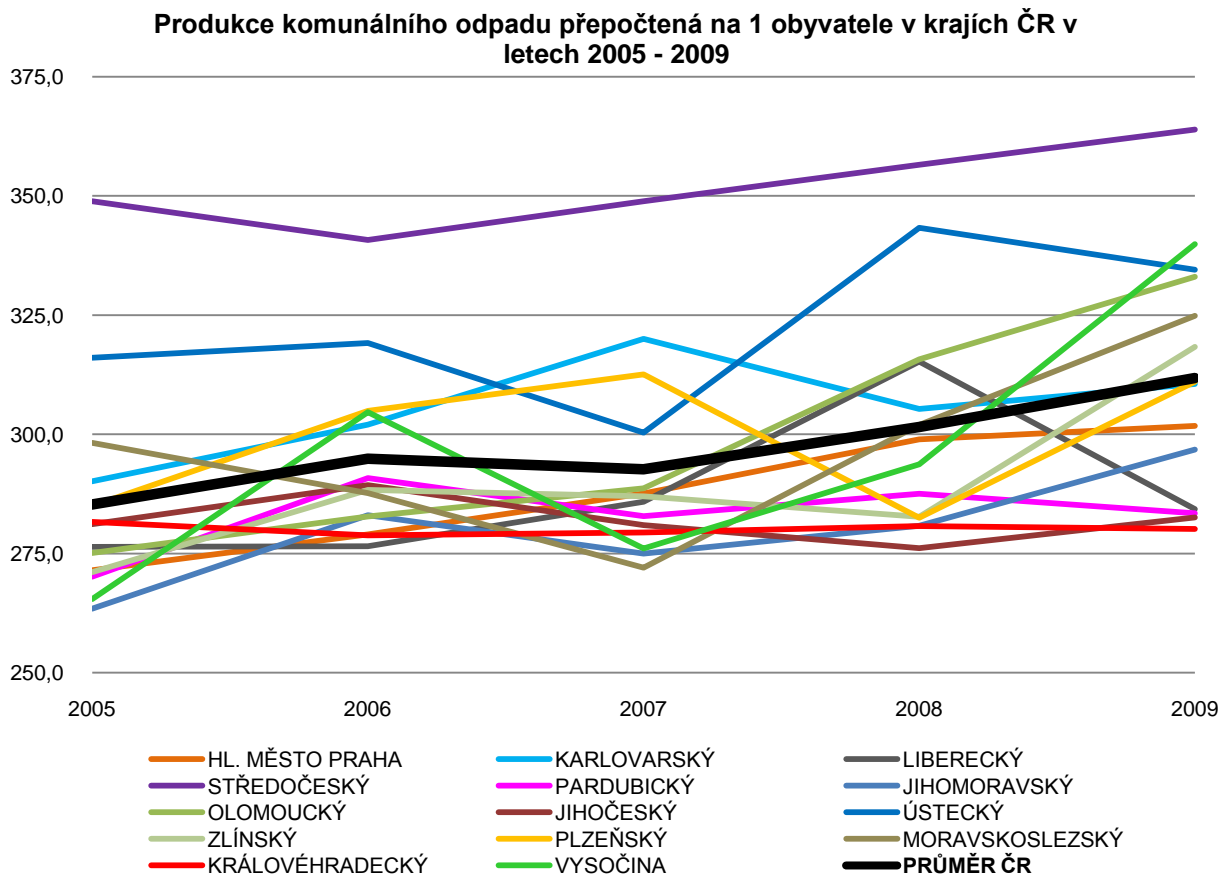
KRAJ:		2005	2006	2007	2008	2009
HL. MĚSTO PRAHA	Podniková produkce odpadu (t)	6 023 583	5 129 008	6 296 501	7 015 428	6 292 563
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	271,5	279,1	287,6	298,9	301,8
KARLOVARSKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	664 217	459 733	286 358	239 171	178 505
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	290,2	302,1	320,0	305,3	310,5
LIBERECKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	528 124	329 277	393 151	733 496	240 675
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	276,4	276,6	285,9	315,3	284,3
STŘEDOČESKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	1 637 012	1 698 792	1 668 733	1 710 974	1 310 608
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	348,9	340,8	348,9	356,5	363,9
PARDUBICKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	361 101	438 364	418 014	354 653	422 409
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	270,1	290,8	282,9	287,5	283,4
JIHOMORAVSKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	3 204 281	2 594 188	3 348 556	2 983 020	3 084 254
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	263,5	283,1	275,0	280,9	296,8
OLOMOUCKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	583 928	642 917	681 243	665 164	571 179
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	275,1	282,8	288,6	315,8	333,0
JIHOČESKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	746 998	795 238	802 085	959 458	1 241 683
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	281,2	289,3	281,0	276,2	282,5
ÚSTECKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	1 496 239	1 655 819	1 522 660	1 580 020	2 059 999
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	316,0	319,2	300,4	343,3	334,5
ZLÍNSKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	672 185	774 210	1 001 458	675 392	594 382
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	271,1	288,4	287,0	282,7	318,3
PLZEŇSKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	2 023 763	1 908 253	1 271 222	1 310 058	1 141 802
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	285,0	305,0	312,5	282,5	311,0
MORAVSKOSLEZSKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	2 655 112	3 727 530	3 061 641	3 166 815	2 714 955
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	298,2	287,7	272,0	302,0	324,9
KRÁLOVÉHRADECKÝ	Podniková produkce odpadu (t)	529 888	365 527	486 984	458 808	337 235
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	281,7	278,8	279,4	280,7	280,1
VYSOČINA	Podniková produkce odpadu (t)	647 963	744 913	412 326	391 062	323 519
	Produkce komun. odpadu/1 obyv. (kg)	265,5	304,7	276,1	293,7	339,9

Zdroj dat: ČSÚ

V meziročním srovnání produkce odpadu lze konstatovat, že od roku 2007 dochází k poklesu množství podnikové produkce odpadů, a zároveň zůstává v podstatě na konstantní úrovni množství komunálního odpadu. V republikovém srovnání je na tom pak Královéhradecký kraj velice dobře z hlediska produkce komunálního odpadu přepočteného na jednoho obyvatele, v tomto srovnání se již dlouhodobě řadí na 13. místo. Z hlediska produkce podnikových odpadů je situace o něco horší, v této kategorii obsazuje Královéhradecký kraj 11 místo

Největší podíl odpadů v kraji vzniká již dlouhodobě ze stavebnictví, z výroby nekovových minerálních výrobků a z potravinářského průmyslu. V produkci komunálního odpadu na jednoho obyvatele dosahuje kraj v roce 2009 hodnoty 280,1 kg, což je méně než republikový průměr (cca 311 kg/1 obyvatele).

Graf č. 5.6.1: Produkce komunálního odpadu v krajích ČR přepočtená na 1 obyvatele v letech 2005 – 2009

V Královéhradeckém kraji však existuje potřeba rekonstrukce či dobudování technické infrastruktury pro ještě efektivnější a účelnější hospodaření s odpady. Sice snižující se, ale přesto stále vysoká celková produkce odpadu, tvoří jeden ze stěžejních problémů, s kterým je nutné se vypořádat v rámci snahy o směřování k udržitelnému vývoji. Zefektivnění hospodaření s odpady je tedy více než žádoucí i vzhledem k zachování vysoké úrovně kvality životního prostředí a znamená tak i výzvu a jednu z možností pro zlepšení péče o krajinu.

Královéhradecký kraj má zpracován *Plán odpadového hospodářství* (z roku 2004), platný do roku 2014. Nicméně důraz by měl být trvale kladen především na vývoj možností a motivací předcházení vzniku odpadu (prevenci), či jeho omezování a následně na co nejúčinnější způsoby recyklace.

5.6.2.4 Zásobování plynem

Většina obyvatel Královéhradeckého kraje (81,5 %) žije v obcích, které již byly plynofikovány. V současné době však dochází ke zpomalování dalšího rozvoje plynofikace obcí z důvodů jak technicko-ekonomické náročnosti výstavby plynovodů v méně osídlených oblastech, tak i zmenšujícího se zájmu obyvatel o připojení na plyn v souvislosti s růstem cen zemního plynu ve srovnání s cenami uhlí.

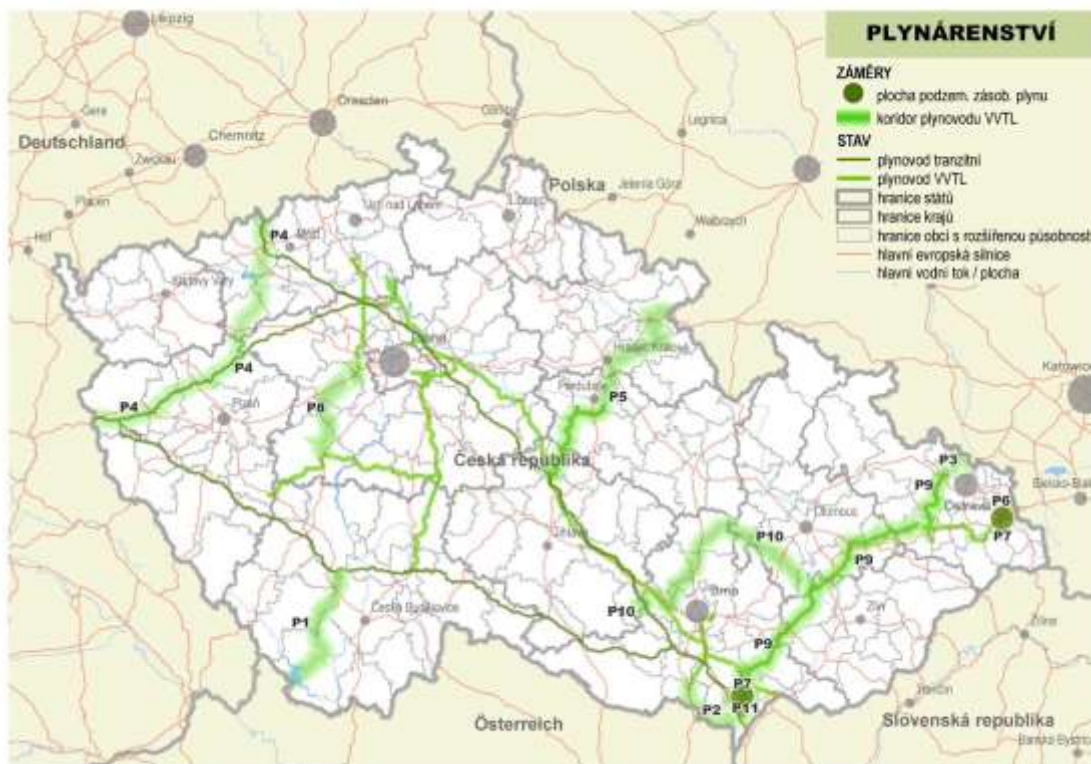
Celkový počet plynofikovaných obcí na území Královéhradeckého kraje stoupl ze 189 obcí v roce 2004 na 272 obcí v roce 2006. Celkem je v současnosti plynofikováno 60,7 % obcí kraje. Nejvyšší podíl plynofikovaných obcí v jednotlivých správních obvodech mají ORP (Nový Bydžov 100 %, Hradec Králové 95,1 % a Kostelec nad Orlicí 86,4 %). Na opačném pólu stojí správní obvody (Broumov 42,9 %, Jičín 41,6 % a Trutnov 38,7 % obcí). Vysoká úroveň plynofikace však nemusí být vždy vzhledem k souvisejícím charakteristikám lokality samotného využívání tohoto fosilního paliva výhodou. Spotřeba plynu v Královéhradeckém kraji se v roce 2006 podílela na celkové spotřebě plynu ČR zhruba ze 3 %.

Všechny výše uvedené statistické údaje jsou převzaty z databáze MOS ČSÚ. Vzhledem ke skutečnosti, že tyto informace nejsou zahrnuty v pravidelné statistické zjišťování, byly pro zpracování využity nejaktuálnější informace, tedy k roku 2006.

Královéhradecký kraj je zásobován zemním plynem z vysokotlakých plynovodů, které jsou ve vlastnictví RWE GasNet s.r.o. a VČP Net., s.r.o. Dodávka zemního plynu odběratelům se uskutečňuje středotlakými plynovody z VTL/STL regulačních stanic, které jsou rozmístěny po území kraje. Do budoucna se počítá s plynifikací dalších lokalit, které bude možno plynifikovat buď ze stávajících regulačních stanic po jejich rekonstrukci nebo rozšíření, případně ze stanic nově vybudovaných. Některé obce mohou být napojeny na stávající středotlaké místní plynovodní sítě v sousedních obcích, které mají vyhovující dimenze potrubí a dostatečné tlakové poměry.

V rámci Politiky územního rozvoje ČR 2008 byl v oblasti plynárenství vymezen následující koridor týkající se přímo Královéhradeckého kraje: Koridor (P5) pro propojovací plynovod VVTL DN 500 PN 63 vedoucí z okolí obce Olešná v kraji Vysočina na hranici ČR – Polsko do okolí hraničního přechodu Náchod – Kudowa Zdroj v Královéhradeckém kraji. Důvodem pro vymezení je územní ochrana koridoru a tím umožnění budoucí výstavby propojovacího plynovodu mezi soustavami RWE Transgas Net (*dnes RWE GasNet s.r.o.*) a GAZ-SYSTEM (dříve PGNiG) v královéhradeckém regionu, tj. propojení přepravních systémů ČR a Polska.

Obrázek č. 5.6.4: Plynárenství

Zdroj: PÚR 2008

Kritériem pro rozhodování o změnách v území je nutnost přednostně vytvářet podmínky pro vytvoření územní rezervy, umožňující naplnění požadavku na diverzifikaci přepravních cest a na posílení bezpečnosti zásobování zemním plynem ve středoevropském prostoru. Úkolem pro územní plánování Královéhradeckého kraje je zajistit územní upřesnění koridoru pro vedení VVTL plynovodu v územně plánovací dokumentaci. Pro zajištění možnosti plynifikace dalších lokalit je nutné respektovat koridory (TP1 až TP9, a Tp1r) pro navrhované VTL a STL

plynovody a plochy pro technologické objekty zásobování zemním plynem definované v Zásadách územního rozvoje Královéhradeckého kraje.

V oblasti elektroenergetiky nedefinuje Politika územního rozvoje ČR – 2008 pro území Královéhradeckého kraje žádné záměry.

5.6.2.5 Zásobování teplem

Údaje o spotřebě paliv v kraji jsou z části omezené a existují v rovině zjišťování spotřeby vybraných paliv a elektrické energie podle ekonomických činností, dále o spotřebě vybraných paliv a energie dle sídla podniku a dle místa spotřeby.

Tabulka č. 5.6.6: Spotřeba vybraných paliv v roce 2009 – mezikrajské srovnání

KRAJ	ČERNÉ UHLÍ (t)	HNĚDÉ UHLÍ vč. LIGNITU (t)	ZEMNÍ PLYN		PODÍL NA CELKOVÉ SPOTŘEBĚ (%)			POŘADÍ SPOTŘEBY		
			tis. m ³	GJ	Č.UHLÍ	H. UHLÍ vč. LIGNITU	ZEMNÍ PLYN	Č.UHLÍ	H. UHLÍ, LIGNIT	ZEM. PLYN
ZLÍNSKÝ	936 224	524 940	191 090	6 497 070	14,20%	1,28%	4,04%	10	9	10
VYSOČINA	1 917	67 934	206 831	7 032 238	0,03%	0,17%	4,38%	8	13	8
ÚSTECKÝ	313	24 258 596	557 488	18 954 586	0,00%	58,97%	11,79%	5	1	5
STŘEDOČESKÝ	28 852	3 411 358	579 586	19 705 909	0,44%	8,29%	12,26%	4	3	4
PLZEŇSKÝ	368	1 036 836	211 579	7 193 690	0,01%	2,52%	4,48%	7	6	7
PARDUBICKÝ	194 729	2 526 071	186 677	6 347 030	2,95%	6,14%	3,95%	11	4	11
OLOMOUCKÝ	348 803	211 618	283 302	9 632 269	5,29%	0,51%	5,99%	6	10	6
MORAVSKOSLEZSKÝ	4 871 428	191 695	588 293	20 001 977	73,91%	0,47%	12,45%	3	11	3
LIBERECKÝ	283	20 415	182 359	6 200 215	0,00%	0,05%	3,86%	12	14	12
KRÁLOVÉHRADECKÝ	9 108	534 948	161 801	5 501 229	0,14%	1,30%	3,42%	13	8	13
KARLOVARSKÝ	10	5 564 847	142 754	4 853 620	0,00%	13,53%	3,02%	14	2	14
JIHOMORAVSKÝ	29 868	103 626	642 265	21 837 001	0,45%	0,25%	13,59%	1	12	1
JIHOČESKÝ	411	874 611	196 003	6 664 093	0,01%	2,13%	4,15%	9	7	9
HL. M. PRAHA	168 578	1 513 824	596 939	20 295 941	2,56%	3,68%	12,63%	2	5	2
ČR - CELKEM	6 590 892	41 134 807	4 726 967	160 716 868						

Zdroj dat: ČSÚ

Města a obce Královéhradeckého kraje jsou zásobovány teplem za pomoci tradičních tepelných zdrojů, které se svým výkonem pohybují od malých (v plynofikovaných obcích spalujících především zemní plyn) až po zdroje vyšších výkonů zejména v městských a podnikových výtopnách spalujících jiná fosilní paliva. Stávající zdroje tepla provozované na fosilní paliva jsou častým zdrojem znečištění přízemní vrstvy atmosféry, v některých případech překračují emisní limity a omezují tak kvalitu života obyvatel.

Celková spotřeba tepla průmyslové, komunální i terciární sféry v jednotlivých oblastech kraje má podobný charakter jako dodávka celkové energie. Podíl dodávky tepla z jednotlivých druhů zdrojů je však velmi rozdílný. Kromě okresu Jičín a okresu Náchod jsou dominantní velké zdroje. Ve všech okresech je též podstatný vliv dodávky tepla z malých zdrojů. Ve městě Hradec Králové a téměř ve všech dalších větších městech v území jsou soustavy centralizovaného zásobování teplem (CZT). Podíl CZT na zásobování obyvatelstva teplem je nejvyšší ve správních obvodech Hradec Králové 70 %, Trutnov 70 % a Náchod 60 % a nejnižší ve správních obvodech Hořice v Podkrkonoší a Kostelec nad Orlicí 25 %. Výše uvedené údaje vycházejí z dostupných podkladů ČSÚ, přičemž je nutné počítat s tím, že statistické údaje jsou převzaty z databáze MOS ČSÚ. Vzhledem ke skutečnosti, že tyto informace nejsou zahrnuty v pravidelné statistické zjišťování, byly pro zpracování využity nejaktuálnější informace, tedy k roku 2006.

Na území Královéhradeckého kraje je nutné respektovat koridory stávajících dálkových (horkovodních a parovodních rozvodů), včetně technologických objektů. Jedná se o soustavy CZT většího rozsahu Hradec Králové, Náchod, Dvůr Králové nad Labem a CZT elektrárny Poříčí u Trutnova.

5.6.2.6 Obnovitelné zdroje energie

Z hlediska rozvoje využívání obnovitelných zdrojů energie v Královéhradeckém kraji se jeví jako perspektivní využití energie biomasy. Na území kraje se vyskytuje biomasa především ve formě odpadů z dřevozpracujících závodů, obilní, kukuřičné a řepkové slámy a lesních odpadů. Nároky na území by si v případě zvýšeného využívání biomasy kladlo především pěstování rychlerostoucích travin a dřevin, kdy by podle *Energetické koncepce Královéhradeckého kraje* při využití veškeré vhodné plochy o rozloze cca 90 000 ha a při průměrném energetickém výnosu v rozmezí 100 až 200 GJ/ha byla využita energie v biomase v rozmezí 9 000 - 18 000 TJ/r a instalovaný výkon spalovacího zařízení by byl 938 - 1 876 MW. Využití solární energie na území kraje odpovídá trendu v ČR, tedy skokový nárůst nově připojovaných zdrojů, zejména v letech 2009 a 2010. V rámci využívání vodní energie hrají v kraji svoji roli vodní elektrárny větších výkonů HK Labe a Jaroměř a dále přes 140 malých vodních elektráren. Dobré podmínky pro využití energie větru jsou jen na velmi malé části území kraje, proto je využití tohoto zdroje prakticky na nulové úrovni.

Pro snížení podílu znečišťování ovzduší vlivem malých, středních i velkých zdrojů tepla je nutno nahrazovat zejména fosilní pevná a kapalná paliva ekologickými palivy a energií.

V lokalitách, kde z technického a ekonomického hlediska není dostupná dodávka tepla ze stávajících ekologických zdrojů tepla, ani připojení na rozvody zemního plynu, je (pro vytápění či ohřev teplé užitkové vody) možné využívat alternativní druhy energie. Jsou to například: zkapalněné topné plyny (propan a propan-butan), topný olej (extra lehký, nízkosirný) a bioplyn vznikající rozkladem organických látek (využití je možné například u čistících stanic odpadních vod nebo u provozoven zemědělské živočišné výroby). Dále pak tepelná čerpadla (poměrně vysoké pořizovací náklady, dlouhodobá ekonomická návratnost), biomasa (dlouhodobá perspektiva zejména tam, kde ani v budoucnu není uvažováno o plynofikaci) či solární kolektory (souběžně s jiným zdrojem energie). Příležitostí je zde participace a využití možností účasti v dotačních programech jak ČR, tak Evropské unie.

5.6.2.7 Zásobování elektřinou

V Královéhradeckém kraji mají sídlo podniky, jejichž výroba je méně náročná na spotřebu elektřiny. Celková spotřeba elektrické energie v kraji byla v roce 2009 1439910 MWh a pohybovala se na úrovni 3,22 % spotřeby elektřiny celé ČR. Region nepatří k energeticky náročným průmyslovým lokalitám, přesto však nemá, vzhledem k existenci jediného významného výrobce elektrické energie (Elektrárna Poříčí u Trutnova), pokrytu stávající spotřebu elektrické energie vlastní výrobou a je tak závislý na systémech dálkových rozvodů.

Celé území je napájeno převážně z TR 400/110 kV situované v centrální části. Síť venkovního vedení 110 kV, do něhož je zaveden také výkon poříčské elektrárny, je páteří rozvodu elektrické energie, ve které je zapojena řada stanic TR 110/35 kV. Systém 110 kV se dále rozvíjí podle nárůstu výkonného zatížení. Slabinou energetického systému je částečná zastaralost sítě, především na vedení 110 kV, kde některé úseky jsou starší než 40 let.

Tabulka č. 5.6.7: Spotřeba elektrické energie v roce 2009 – mezikrajské srovnání

KRAJ	ELEKTRICKÁ ENERGIE (MWh)	PODÍL NA CELKOVÉ SPOTŘEBĚ (%) ELEKTRICKÁ ENERGIE	POŘADÍ KRAJE VE SPOTŘEBĚ EL. ENERGIE
ZLÍNSKÝ	1956001	4,38%	9
VYSOČINA	2667112	5,97%	6
ÚSTECKÝ	8054767	18,02%	1
STŘEDOČESKÝ	5218404	11,68%	3
PLZEŇSKÝ	1798857	4,02%	10
PARDUBICKÝ	1688082	3,78%	11
OLOMOUCKÝ	2238617	5,01%	8
MORAVSKOSLEZSKÝ	6390347	14,30%	2
LIBERECKÝ	1209728	2,71%	14
KRÁLOVÉHRADECKÝ	1439910	3,22%	13
KARLOVARSKÝ	1559761	3,49%	12
JIHOMORAVSKÝ	3715506	8,31%	5
JIHOČESKÝ	2461306	5,51%	7
HL. M. PRAHA	4296115	9,61%	4
ČR - CELKEM	44694513		

Zdroj dat: ČSÚ

V rámci *Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje (2007)* jsou vymezeny koridory navrhovaných vedení VVN včetně ploch pro TR, které je nutné akceptovat. Z tohoto důvodu je nezbytná koordinace při jejich situování v dotčeném území. Jedná se o koridory nadzemního vedení 2x110 kV (**TE1** – Trotina – Hořice – Rohoznice – Bílé Poličany – Červená Třemešná – Miletín; **TE2** – Hradec Králové – Blešno – Divec – Librantice; **TE3** – Veliš – Kostelec – Smidary – Vinary – Česov – Sběř – Jičíněves – Sloupno – Nemyčevy – Volanice – Slatiny – Nový Bydžov – Staré Místo – Kozojedy – Podhradí – Starý Bydžov; **TE3p** – Kramolna – Česká Skalice – Studnice – Náchod – Velký Třebešov – Provodov-Šonov – Dolany – Dolní vdechová – Vysokov – Heřmanice – Rožnov – Zaloňov – Hořenice – Jaroměř – Habřina – Chvalkovice).

5.6.3 Indikátory dopravní a technické infrastruktury

Tabulka č. 5.6.8: Kanalizace s napojením na čističky odpadních vod, 2006*

NÁZEV ORP	KANALIZACE S NAPOJENÍM NA ČOV (v % z celkového počtu obcí ve správním obvodě)*	HODNOCENÍ INDIKÁTORU
BROUMOV	28,57	0
DOBRUŠKA	34,62	1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	14,29	-1
HOŘICE	6,9	-1
HRADEC KRÁLOVÉ	20,99	-1
JAROMĚŘ	26,67	0
JIČÍN	11,69	-1
KOSTELEK NAD ORLICÍ	40,91	1
NÁCHOD	33,33	1

NOVÁ PAKA	40	1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	30,77	0
NOVÝ BYDŽOV	34,78	1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	31,25	0
TRUTNOV	58,06	1
VRCHLABÍ	56,25	1
KHK CELKEM	27,01	0

* aktuálnější údaje nejsou k datu zpracování aktualizace ÚAP k dispozici. Proběhlo vyhodnocení informací poskytnutých v jednotlivých ÚAP ORP (digitálních datech, rozborech udržitelného rozvoje, ale uváděná míra aktuálnosti nejčastěji odpovídala rovněž roku 2006 a dále nebylo možné jednoznačně rozlišit, konkrétní způsob odkanalizování (zejména jde-li o kanalizaci zakončenou ČOV)

Pozn.: dlouhodobý cíl dosáhnoutí 100 %

Vyhodnocení indikátoru: Kanalizace s napojením na čističky odpadních vod

< 21 %.....-1

21 – 33 %... ..0

> 33 %1

Tabulka č. 5.6.9: Plynofikace, 2006

NÁZEV ORP	PLYNOFIKACE (v % z celkového počtu obcí ve správním obvodu)*	HODNOCENÍ INDIKÁTORU
BROUMOV	42,86	-1
DOBRUSKA	46,15	-1
DVUR KRALOVE NAD LABEM	53,57	0
HORICE	58,62	0
HRADEC KRALOVE	95,06	1
JAROMER	73,33	1
JICIN	41,56	-1
KOSTELEK NAD ORLICI	86,36	1
NACHOD	50	0
NOVA PAKA	60	0
NOVE MESTO NAD METUJI	23,08	-1
NOVY BYDZOV	100	1
RYCHNOV NAD KNEZNOU	43,75	-1
TRUTNOV	38,71	-1
VRCHLABI	62,5	0
KHK CELKEM	60,71	0

* aktuálnější údaje nejsou k datu zpracování aktualizace ÚAP k dispozici. Proběhlo vyhodnocení informací poskytnutých v jednotlivých ÚAP ORP (digitálních datech, rozborech udržitelného rozvoje, ale uváděná míra aktuálnosti nejčastěji odpovídala rovněž roku 2006

Pozn.: cíl v podobě plynofikace všech vhodných lokalit

Vyhodnocení indikátoru: Plynofikace

< 50 %.....-1

50 – 72 %... ..0

> 72 %1

5.6.4 SWOT analýza dopravní a technické infrastruktury

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dopravní infrastruktura	Dopravní infrastruktura
Dopravně příznivá geografická poloha aglomerace Hradec Králové.	Absence přímého kapacitního dopravního napojení na sousední regiony.
Hustá síť silnic a železnic.	Nedostatečná kvalita železniční infrastruktury, zastaralý vozový park.
Pravidelná příměstská železniční doprava v aglomeraci Hradec Králové.	Přetíženost stávající silniční sítě a nevyhovující stav silnic.
Kvalitní systém MHD v Hradci Králové.	Chybějící obchvaty obcí pro tranzitní dopravu, nízký objem investičních prostředků v poměru k zanedbanosti silniční sítě.
Stále se zvyšující kvalita dopravní obslužnosti, budování IDS.	Nedostatečná dopravní dostupnost a obslužnost venkovských regionů.
Existence přechodů státní hranice do Polska využívaných pro tranzit i rozvoj příhraniční spolupráce.	Nízká kvalita služeb ve veřejné dopravě způsobující odliv cestujících z veřejné dopravy na individuální automobilovou dopravu.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Dopravní infrastruktura	Dopravní infrastruktura
Výstavba dálnice D11 jako dálniční osy regionu spojující Prahu - Hradec Králové – Jaroměř a další pokračování rychlostní silnicí R11 – Královec (Polsko), modernizace rychlostní komunikace R 35.	Pomalé dobudování páteřních komunikací regionu, nepojení regionu na transevropské dopravní sítě v odpovídajících parametrech.
Rekonstrukce stávající silniční sítě (silnice I. až III. třídy) a místních komunikací.	Vznik dopravních kongescí a kolapsů včetně zvýšení nehodovosti v případě nevybudování městských obchvatů spojených s trvalým nárůstem intenzity vnitrostátní i tranzitní dopravy.
Využití blízkosti mezinárodní železniční magistraly E40 v Pardubicích pro oživení hospodářství regionu.	Negativní dopady budoucí dálnice D11 a rychlostní komunikace R35 na životní prostředí.
Vymezení koridoru ŽD2 pro vybudování kapacitní dopravní cesty, spojené s modernizací, zdvoukolejněním, případně elektrizací tratí.	Ponechání železničních tratí v narůstajícím deficitu údržby, popř. v nevyhovujících parametrech, útlum železnice a pokles rozsahu zejména osobní přepravy.
Využití potenciál letiště v Hradci Králové jako veřejné mezinárodní letiště aglomeračního významu, popř. využít lokalitu i k jinému účelu.	Vzrůstající trend přechodu nákladní dopravy ze železnice na silnici.

Dále rozvíjet proces integrace veřejné dopravy v Královéhradeckém kraji a zlepšit tak dopravní dostupnost v celém regionu.	Omezená lokalizace přímých zahraničních investic v regionu v důsledku celkové nízké úrovně dopravní a technické infrastruktury regionu, nedostatečná připravenost rozvojových ploch.
Zkvalitnit dopravní obslužnost území s cílem podpořit dojížděku do zaměstnání a tím snížení nezaměstnanosti.	Zhoršování dopravní obslužnosti v některých oblastech jako důsledek omezování a rušení nerentabilních autobusových a vlakových spojů.
	Setrvávající tendence veřejnosti preferovat individuální dopravu před hromadnou.

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Technická infrastruktura	Technická infrastruktura
Vysoká úroveň napojení obyvatel na veřejné vodovody s kvalitní pitnou vodou.	Problémy se zásobováním kvalitní pitnou vodou ze sítí veřejných vodovodů v některých okrajových oblastech kraje.
Nadprůměrná kapacita podzemních i povrchových zdrojů vody - očekávané přebytky kvalitní pitné vody i v budoucnu.	Existence lokálně znečištěných zdrojů podzemních vod v důsledku negativních dopadů hospodaření v minulosti.
Zlepšující se čistota povrchových vod i v důsledku nové výstavby, modernizace a rekonstrukce ČOV.	Nedostatečně rozvinutý kanalizační systém s napojením na ČOV v obcích do 2000 obyvatel .
Skládkovací kapacity vyhovující potřebám kraje.	Problematické plnění závazků vůči EU ohledně zásobování kvalitní pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod v aglomeracích nad 2000 EO.
Nízká úroveň produkce nebezpečného odpadu.	Deficit zařízení v oblasti separace komunálního odpadu, nakládání s objemnými odpady, nakládání se směsnými komunálními odpady a zařízení pro demontáž autovraků a elektrošrotu.
Vysoká úroveň plynofikace celého kraje (60,7 % obcí kraje je již plynofikováno).	Vysoký podíl skládkování komunálních odpadů oproti recyklaci.
Vymezení koridoru propojovacího plynovodu VVTL DN 500 PN 63 vedoucího z okolí obce Olešná v kraji Vysočina na hranici ČR – Polsko, a to do okolí hraničního přechodu Náchod – Kudowa Zdroj.	Relativně nízký podíl využití odpadu jako paliva nebo k výrobě energie.
Vymezené koridory (TP1 až TP9) pro navrhované VTL plynovody a plochy pro technologické objekty zásobování zemním plynem v zásadách územního rozvoje kraje.	Nižší úroveň plynofikace v některých správních obvodech kraje (Broumov 42,9 %, Jičín 41,6 % a Trutnov 38,7 % plynofikovaných obcí v daných obvodech).

Rozvinutý systém centralizovaných zdrojů tepla ve větších městech.	Nevyhovující napojení části ubytovacích zařízení v turistických oblastech na technickou infrastrukturu (voda, kanalizace, ČOV, plyn).
Vymezené koridory navrhovaných vedení VVN včetně ploch pro TR TE1 až TE3 a TE3p	Nekoordinovaný a neefektivní rozvoj zásobování některých lokalit energiemi.
Potenciál území pro využití obnovitelných zdrojů vodní energie.	Špatný technický stav rozvodných sítí tepla a v některých lokalitách i zdrojů tepla.
Potenciál území pro využití obnovitelného zdroje biomasy.	Dlouhodobá ekonomická návratnost využití tepelných čerpadel.
Dobrá úroveň zásobování obyvatel i podnikatelských subjektů elektrickou energií.	Problematické využití obnovitelného zdroje v podobě sluneční energie - nízká plošná a zároveň velice proměnlivá intenzita slunečního svitu.
Kvalitní pokrytí celého regionu telekomunikačními sítěmi.	Nevyhovující technický stav, přenosová kapacita a stáří stávajících vedení vysokého a nízkého el. napětí v některých částech území kraje.
Rostoucí využití moderních komunikačních technologií veřejností zejména v oblastech s vyšší hustotou obyvatelstva.	Nedostatečné využívání brownfields s nekvalitní nebo chybějící infrastrukturou.
	Nedostatečná dostupnost vysokorychlostního připojení internetu mimo velké aglomerace.

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Technická infrastruktura	Technická infrastruktura
Zlepšení technického stavu vodohospodářské infrastruktury.	Nedostatečný stav veřejných financí na rozvoj technické infrastruktury.
Vytvoření podmínek pro řešení dalších zdrojů pitné vody.	Lokální rizika při nedokončení kompletních protipovodňových opatření.
Podpora modernizace a rekonstrukce stávající kanalizační sítě a rozvoje napojení obyvatel na veřejnou kanalizaci zakončenou v ČOV.	Překročení hranice životnosti některých zařízení v oblasti vodohospodářské infrastruktury.
Rozvoj nových technologií na zpracování odpadu.	Možné problémy se splněním směrnic EU o čištění městských odpadních vod v aglomeracích 2000-9999 EO do roku 2010.
Zkvalitnění hospodaření s odpady a rozvoj využití odpadů a zavádění třídění odpadů včetně jejich separovaného sběru a konečného využití.	Nedostatek finančních zdrojů pro zajištění závazků vůči EU ohledně čištění odpadních vod a zásobování pitnou vodou, na realizaci projektů protipovodňové ochrany a splnění závazků ve vztahu k nakládání s odpady.

Podpora využití odpadů pro výrobu tepla.	Přetrvávající vysoká úroveň nakládání s odpadem systémem skládkování.
Dokončení plynofikace ve vhodných lokalitách, rekonstrukce a modernizace plynových vytopen.	Zpomalování rozvoje recyklace odpadů v některých sektorech (např. stavebnictví).
Rozvoj zapojení plynárenského systému do integrované evropské sítě.	Hrozba zpětné změny systému vytápění z plynu na fosilní paliva (při neúměrném zdražování cen plynu).
Podpora úsporných systému využívání elektrické energie.	Překročení hranice životnosti některých zařízení v oblasti elektroenergetické infrastruktury.
Zvýšení pokrytí stávající spotřeby elektrické energie z vlastních zdrojů a zkvalitnění zabezpečení krizového zásobování energiemi.	Nedostatečný tlak na zavádění systému úspor v oblasti energetiky.
Rozvoj výstavby zdrojů obnovitelných energií (vodní minielektrárny, spalování biomasy, tepelná čerpadla).	Pomalý rozvoj využívání obnovitelných zdrojů energie.
Podpora využívání ekologických způsobů vytápění.	Neřešení situace starých ekologických zátěží.
Nová výstavba a rekonstrukce zdrojů pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla.	Neřešená situace špatného stavu a nízké přenosové kapacity vedení nízkého a vysokého napětí v některých lokalitách.
Podpora rekonstrukce a modernizace stávajících sítí VVN.	Přetrvávající deficit ve výkonu elektrických trafostanic v několika lokalitách.
Podpora výstavby důležitých optických tras.	Vysoké náklady na zavádění IT technologií na perifériích kraje.
Rozvoj telekomunikační infrastruktury a informačních technologií k posílení investičních příležitostí v regionu.	Pouze zvolna se rozvíjející informační infrastruktura v oblasti cestovního ruchu.
Zkvalitnění přístupu veřejnosti k vysokorychlostnímu Internetu.	Zaostávání okrajových oblastí kraje ve využití moderních komunikačních technologií.

5.6.5 Problémové oblasti dopravní a technické infrastruktury

DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

Pro hodnocení úrovně dopravní infrastruktury je nezbytné ji členit jednak podle jednotlivých druhů, a dále podle jejich výkonů v přepravě osob a v přepravě věcí (zboží).

Výchozími parametry jsou hustota sítě (silniční, železniční), parametry dopravních cest, napojení dopravní infrastruktury na významné dopravní trasy, vybavenost (dopravní plochy pro zázemí). Dalšími významnými kritérii hodnocení je efektivita dopravy, intenzita dopravy a zajištění dopravní obslužnosti území.

Vzhledem k zatím minimálnímu úseku dálnice a absenci rychlostních komunikací je stávající úroveň silniční sítě v řadě tahů nevyhovující po kapacitní stránce i z hlediska technického stavu.

Silniční síť

Hustota silniční sítě v regionu je 0,804 km/km² což znamená, že mírně převyšuje průměrnou hustotu silniční sítě v ČR, která mírně přesahuje 0,7 km/km². Problémem však zůstává špatný stav a technická zanedbanost regionální silniční sítě odrážející se v nedostatečných parametrech, dopravních závadách včetně nedostatečné kapacity nebo kvality.

Protože územím kraje neprochází hlavní celoevropské a republikové silniční trasy/koridory, zatím chybí kapacitní napojení na sousední regiony, resp. na evropskou dopravní síť. Hlavním předpokladem pro napojení kraje na evropskou a republikovou dopravní síť je dokončení základní sítě kapacitních dopravních cest. Na území kraje byly vymezeny koridory dálnice D11 (jako součást mezinárodní trasy „E 67“ dle Evropské dohody o hlavních silnicích s mezinárodním provozem - AGR), a dále rychlostní silnice R11 a R35.

Vzhledem k zatím relativně krátkému úseku dálnice a absenci rychlostních komunikací je stávající úroveň silniční sítě v řadě tahů nevyhovující po kapacitní stránce i z hlediska technického stavu. Současně dochází i k růstu počtu vozidel všech typů, registrovaných na území kraje – s výjimkou poklesu počtu autobusů.

Protože dálnice D11 je prozatím nedokončená a chybí navazující rychlostní komunikace, je **existující síť regionálních silnic značně přetížena tranzitní dopravou**, což má výrazný negativní vliv na životní prostředí obyvatel i vzhledem k chybějícím obchvatům měst/obcí pro tranzitní dopravu.

Silniční síť Královéhradeckého kraje činila v roce 2010 celkem 3 826,17 km silnic a dálnic, z toho 35,89 km činil úsek dálnic a 4553,68 km silnic I. třídy, což je zhruba pouze 11,91 % z celkové délky silniční sítě. Vysoký podíl silnic III. třídy je i důsledkem příhraniční polohy kraje s rozsáhlými horskými oblastmi, ve kterých převažují silnice III. třídy, jež představují cca 63,72 % délky silniční sítě kraje.

Růst individuálního automobilismu a omezování spojů veřejné autobusové dopravy v devadesátých letech značně zhoršily dopravní dostupnost především venkovských regionů, i když v posledních letech se situace do jisté míry zlepšuje (zvýšení počtu dopravních spojů).

Řada silnic I. třídy je v současné době přetížena a nedostatečné a nekvalitní napojení na celorepublikovou a mezinárodní dopravní síť snižuje atraktivitu a může do jisté míry limitovat další rozvoj území.

Koncepce rozvoje silniční sítě Královéhradeckého kraje je založena na realizaci komunikací I. a II. třídy (nebo jejich nových úseků). Koncepce zahrnuje řadu obchvatů měst, jejichž realizace by výrazně snížily stávající zatížení prostředí měst a obcí především tranzitní dopravou, ale i ostatními druhy automobilové dopravy.

Přehled plánovaných komunikací I. třídy nebo jejich nových úseků dle *Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje* uvádí následující tabulka.

Tabulka č. 5.6.10: Koncepce rozvoje silniční sítě - silnice I. třídy

KÓD ZAMĚRU V ZUR	Č. SILNICE	NÁZEV	DOTČENÁ SPRÁVNÍ ÚZEMÍ OBCÍ	CHARAKTER
DS1	D11	dálnice D11	Hradec Králové, Praskačka, Stěžery, Všestary, Světí, Hořenice, Předměřice nad Labem, Lochenice, Smiřice, Holohlavy, Černožice, Zaloňov, Jaroměř	záměr
DS2	R35	rychlostní silnice R35	Hradec Králové, Všestary, Střezetice, Dohalice, Čistěves, Sobvěstice, Mžany, Sadová, Stračov, Milovice u Hořic, Třebnouševy, Hořice, Dobrá Voda u Hořic, Bílsko u Hořic, Holovousy, Ostroměř, Sobčice, Chomutice, Třtěnice, Podhorní Újezd a Vojice, Kovač, Konecchlumí, Lužany, Úlibice, Světí	záměr
DS1p	R11	rychlostní silnice R11	Hořenice, Heřmanice, Stanovice, Trutnov, Choustrníkovo Hradiště, Dvůr Králové nad Labem, Kocbeře, Hajnice, Vlčkovice v Podkrkonoší, Zlatá Olešnice, Bernartice, Lampertice, Královec, Vítězná	záměr převzatý

DS1r		kapacitní silnice S5 v kategorii silnice I. třídy	Dílce, Dolní Lochov, Dřevěnice, Holín, Jičín, Jinolice, Kacákova Lhota, Kněžnice, Kyje, Lužany, Markvartice, Libuň, Ohařice, Ohaveč, Osek, Podhradí, Podůlší, Radim, Samšina, Soběraz, Sobotka, Staré místo, Újezd pod Troskami, Úlibice, Valdice, Železnice	rezerva
DS3	I/16		Dolní Kalná	záměr
DS4	I/14		Záměl, Potštejn	záměr
DS6	I/14		Vrchlabí, Lánov, Dolní Branná	záměr
DS7	I/16		Vidochov, Nová Paka	záměr
DS8	I/32		Staré Místo, Veliš, Podhradí, Nemyčeves, Vitíněves	záměr
DS9	I/32		Jičíněves, Kostelec	záměr
DS10	I/35		Všestary, Hradec Králové	záměr
DS11	I/36		Čestice, Zdelov, Žďár nad Orlicí, Borohrádek	záměr
DS12		jižní spojka - nový úsek silnice mezi I/11 a I/37	Hradec Králové	záměr
DS2p	I/11		Čestice, Častolovice, Kostelec nad Orlicí, Doudleby nad Orlicí, Vamberk	záměr převzatý
DS3p	I/14		Vamberk, Záměl, Doudleby nad Orlicí	záměr převzatý
DS4p	I/14		Nové Město nad metují	záměr převzatý
DS5p	I/14		Červená Kostelec, Studnice, Kramolna, Náchod, Vysokov	záměr převzatý
DS6p	I/33		Česká Skalice, Heřmanice, Hořenice, Dolany, Jaroměř, Velký Třebešov, Říkov	záměr převzatý
DS7p	I/33		Provodov-Šonov, Vysokov, Kramolna, Dolní Radechová, Náchod	záměr převzatý

Zdroj: Zásady územního rozvoje Královéhradeckého kraje

V souvislosti se stávající i plánovanou modernizací silniční sítě kraje jsou kladeny značné nároky na přípravu a vypracování příslušné územně plánovací dokumentace. Dle návrhu Politiky územního rozvoje ČR 2008 (PÚR 2008) se jedná především o zajištění/hájení dopravního koridoru dálnice D11 a koridorů pro vybudování kapacitních dopravních cest R11 a R35a v rámci ÚPD. V ÚPD věnovat zvláštní pozornost využití území v exponovaných plochách při dálnici D11.

Specifické požadavky na územní plánování klade potřeba využití rekreačního potenciálu SOB8 (Specifická oblast Krkonoše a Jizerské hory). Úkolem je vytvářet podmínky pro zlepšení dopravní dostupnosti a dopravní a technické infrastruktury, zejména pro rozvoj ekologických forem dopravy.

Železniční síť

Železniční tratě na území kraje jsou dlouhodobě stabilizované. Základními ukazateli pro hodnocení celkové úrovně železniční dopravy jsou hustota a s tím související dostupnost, dále rychlost a bezpečnost dopravy.

Hustota železniční sítě na území kraje je 15 km na 100 km², což je nad celostátním průměrem. Problémem je nedostatečná kvalita železniční infrastruktury, technická zastaralost a nedostatečná kapacita některých tratí a rovněž zastaralý vozový park. To se promítá i do rapidního poklesu výkonů železniční nákladní přepravy v posledních letech ve srovnání se silniční přepravou věcí (zboží) a tím i snížení podílu železniční přepravy na přepravních výkonech celkem.

Území Královéhradeckého kraje neprotíná žádný tranzitní železniční koridor. Zlepšení situace by mohlo nastat až po realizaci následujících rozvojových záměrů. V rámci PÚR ČR 2008 byl vymezen železniční koridor ŽD2, jenž by umožnil modernizaci, případně zkapacitnění a elektrizaci stávajících tratí ve vymezených úsecích, odstranění nedostatečné

propustnosti (uzel Hradec Králové) a vybudování přeshraničního traťového úseku (Náchod-Kudowa Zdroj).

Dopravní obsluha po železnici: V Královéhradeckém kraji docházelo mezi lety 2003 – 2006 k nárůstu počtu přepravených cestujících po železnici. Z dostupných údajů MD vyplývá, že zde od roku 2003 postupně vzrostl počet přepravených cestujících z 5 467,0 tisíc osob na 7 219,8 tisíc v roce 2006, což znamená růst o cca 32 %. Ke konci roku 2009 došlo ovšem k opětovnému poklesu počtu přepravených osob na 6333 tis. Podíl osob přepravených železniční dopravou činí pouze 30 % z celkového počtu osob přepravených veřejnou dopravou. Pro zkvalitnění dopravní obslužnosti území a zvýšení jeho atraktivity je nezbytné dále rozvíjet proces optimalizace a integrace veřejné dopravy v Královéhradeckém kraji, zejména integraci MHD s příměstskou veřejnou dopravou včetně modernizace vozového parku a budování přestupních terminálů mezi jednotlivými druhy doprav (rozvoj integrovaného dopravního systému s celokrajskou působností).

V souvislosti se stávající i plánovanou modernizací je třeba v rámci územního plánování stabilizovat v ÚPD koridor pro vybudování kapacitní dopravní cesty a dále zabezpečit bezproblémové propojení na stávající železniční síť, koordinovat zejména s rozvojovým záměrem D11, R11 a R35.

Letecká doprava

Letecká doprava v kraji má pouze doplňkovou úlohu. Na území kraje má pouze letiště Hradec Králové mezinárodní statut, je však neveřejné. V úvahu připadá využití jeho potenciálu jako veřejného mezinárodního letiště aglomeračního významu. (Letiště s mezinárodním provozem se nachází v nedalekých Pardubicích cca 20 km od Hradce Králové, proto zkvalitnění (a zrychlení) jejich železničního spojení by zlepšilo podmínky pro jeho využití i pro Královéhradecký kraj.)

Vodní doprava

V Královéhradeckém kraji je vodní doprava využívána pouze pro rekreační účely. Ani v budoucnosti se nepočítá se splavněním řeky Labe na území kraje, prodloužení splavnosti Labe do Pardubic však umožní v kombinaci s jinou dopravou i vyšší využití vodní dopravy pro Královéhradecký kraj.

TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

V oblasti technické infrastruktury se profilují dílčí problémy a střety v území Královéhradeckého kraje v několika dimenzích. Nová výstavba, rekonstrukce a modernizace sítí technické infrastruktury naráží v určitých oblastech na limity udržitelného rozvoje území a znamená často konflikt se snahou o udržení kvality přírodního prostředí v kraji. Na druhou stranu jsou tyto činnosti nezbytné ve vztahu ke zvýšení kvality životní úrovně obyvatel kraje a jeho jednotlivých částí a také v rámci propojení a návaznosti regionálních sítí na republikové i mezistátní úrovni.

Zásobování vodou a stav vodovodních sítí

V rámci vodohospodářské infrastruktury existuje celkově dobré napojení jeho obyvatel na veřejné vodovody. Jsou však i oblasti kraje, v nichž je nutná rekonstrukce stávající sítě a oblasti, kde je nutné vybudováním nových sítí ještě napojení obyvatel na veřejné vodovody zvýšit a dosáhnout v rámci napojení obyvatel na veřejné vodovody uspokojivější úrovně. Jako problém kraje se jeví obtížné získání dostatečně kapacitních zdrojů vody v blízkosti velkých sídel. Rozhodnutí v rámci územního plánování též mohou pomoci vyřešit existující lokální problémy se zabezpečováním dostatečných zdrojů pitné vody v letních obdobích sucha a problémy týkající se rizikových situací v souvislosti se zajištěním zdroje v případě katastrof a krizových stavů (povodně). Většina obcí, kterých se některé z výše zmíněných problémů dotýkají, zpracovává a uskutečňuje projekty na rekonstrukci, modernizaci či rozšíření kapacity zdrojů, což v některých případech znamená citelný zásah do území.

Kanalizace a čištění odpadních vod

Situace v oblasti vybavení kraje veřejnými kanalizacemi a čističkami odpadních vod je již méně uspokojivá. Nároky na územní plánování si v kraji klade především nutnost dobudování připojení na veřejnou kanalizaci a nutnost rekonstrukce či výstavby čističek odpadních vod v několika správních obvodech. Neuspokojivé postavení kraje je dáno zejména velkým počtem malých obcí do 1000 obyvatel, které nejsou odkanalizovány vyhovujícími kanalizačními systémy. Podíl obyvatel připojených na kanalizaci s koncovkou na ČOV by se měl postupně zvyšovat (do roku 2015 by tak mělo být připojeno kolem 82,1 % obyvatel). Největší zásahy co do rozšiřování systému kanalizací a tudíž i řadu s tím souvisejících problémů je možné očekávat ve správních obvodech Hořice, Jičín, Dvůr Králové n. Labem, Jaroměř, Hradec Králové a Broumov, kde se podíl obcí připojených na kanalizaci s napojením na ČOV pohybuje pod hranicí 30 % v rámci jednotlivých správních obvodů.

Hospodaření s odpady

Produkce odpadů a nakládání s odpady v Královéhradeckém kraji s sebou přináší celou řadu problémů, které způsobují konflikty vzhledem ke snaze postupovat ve využívání území udržitelným způsobem. Na průmyslové produkci odpadů se nejvíce podílí oblast stavebnictví, problémem je stále příliš vysoký podíl skládkování jak průmyslového tak komunálního odpadu, což s sebou přináší další nároky na využívání území a naráží na limity absorpční kapacity prostředí. Jako významný se jeví především deficit zařízení v oblasti separace komunálního odpadu, nakládání s objemnými odpady, nakládání se směsnými komunálními odpady a zařízení pro demontáž autovraků a elektrošrotu. Hlavní problémové oblasti současného systému nakládání s odpady na území Královéhradeckého kraje se tedy profilují v oblasti chybějící technické vybavenosti území, a také rozdílností mezi požadavky ze strany státu v oblasti materiálového využití komunálního odpadu a ekonomickými možnostmi obcí a občanů a schopností trhu zpracovávat tříděný odpad. Podíl odstraňovaného odpadu v kraji (se stále vysokým podílem skládkování a fyzikálně-chemickými úpravami) dlouhodobě převyšuje v jednotlivých letech podíl využívaného odpadu (recyklací anebo využitím jako paliva či k výrobě energie). Právě v systémech recyklace má Královéhradecký kraj velké rezervy. Nejzávažnější situace v oblasti starých ekologických zátěží území je v okresech Trutnov, Jičín a Hradec Králové.

Zásobování plynem

Plynofikace na území Královéhradeckého kraje dosahuje vysoké úrovně. V roce 2006 bylo na území kraje plynofikováno 272 obcí, což představuje 60,7 % obcí celého kraje. Územní problémy lokálního charakteru může přinést plynofikace a dostavba přípojek plynu na území obcí, které ještě nebyly plynofikovány, nebo tam, kde probíhá jejich rekonstrukce, či modernizace.

Úkolem pro územní plánování příslušných úřadů územního plánování Královéhradeckého kraje vyplývajícím jednak z Politiky územního rozvoje ČR 2008 a dále ze Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje je zajištění územního upřesnění koridoru pro vedení VVTL plynovodu v územně plánovací dokumentaci. Kromě tohoto propojovacího plynovodu nadnárodního významu je nutno v rámci zajištění možnosti plynofikace dalších lokalit respektovat i koridory (TP1 až TP9, a Tp1r) pro navrhované VVTL, VTL a STL plynovody a plochy pro technologické objekty zásobování zemním plynem vycházející ze Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje.

Tabulka č. 5.6.11: Konceptce rozvoje zásobování plynem dle Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje

OZNAČENÍ ZÁMĚRU	NÁZEV	DOTČENÁ SPRÁVNÍ ÚZEMÍ OBCÍ	CHARAKTER
TP1	VTL Česká Skalice	Česká Skalice, Provodov-Šonov	záměr
TP2	STL Česká Čermná	Česká Čermná, Náchod	záměr
TP3	VTL Úlibice	Úlibice	záměr
TP4	VTL Kněžnice	Kněžnice	záměr

TP5	VTL Choteč	Choteč	záměr
TP6	VTL Horní Radechová	Horní Radechová. Zábrodí	záměr
TP7	VTL Olešnice u Červeného Kostelce	Červený Kostelec. Studnice	záměr
TP8	VTL Starý Rokytník	Trutnov	záměr
TP9	VTL Zaloňov	Zaloňov, Hořenice	záměr
TP1r	VVTL DN 500 PN 63	Blešno, Černilov, České Meziříčí, Divec, Dobruška, Dolní Radechová, Hradec Králové, Chlístov, Jílovice, Kramolna, Libníkovice, Librantice, Náchod, Nové Město nad metují, Opočno, Pohoří, Provodov-Šonov, Studnice, Val, Vršovka, Výrava, Vysoká nad Labem, Vysokov, Zábrodí	rezerva

Zásobování teplem

V rámci zásobování území teplem se jeví jako problémové stávající zdroje tepla provozované na fosilní paliva, které jsou častým zdrojem znečištění přízemní vrstvy atmosféry, v některých případech překračují emisní limity a omezují tak kvalitu života obyvatel. Pro vytápění či ohřev teplé vody je možné využít alternativních druhů energie. Jde např. o zkapalněné topné plyny, lehké topné oleje, bioplyn, biomasu, tepelná čerpadla či solární kolektory. Ovšem rozsáhlejší získávání tepla z těchto alternativních zdrojů může znamenat v některých lokalitách konflikt v záboru půdy a konflikt s názory části obyvatel dotčených území.

Obnovitelné zdroje energie

Královéhradecký kraj má solidní předpoklady pro získávání energie z obnovitelných zdrojů typu slunce, vody a biomasy. Využití solární energie na území kraje odpovídá trendu v ČR, tedy skokový nárůst nově připojovaných zdrojů, zejména v letech 2009 a 2010. Jako problémové se do budoucna v mnohých lokalitách jeví rozsáhlé zábory ZPF pro tento účel.

Ve využívání vodní energie existují rezervy hlavně v podobě možné výstavby dalších mini a mikroelektráren, pro něž existuje v kraji vhodný potenciál vodních toků. Avšak i tyto malé vodní elektrárny naráží ve svém zřizování a výstavbě na limity udržitelnosti území. Využívání biomasy přináší dlouhodobou perspektivu, zejména v oblastech, v nichž se neuvažuje o plynofikaci.

Zásobování elektřinou

V zásobování elektrickou energií v Královéhradeckém kraji je i přes vliv na území nutné respektovat koridory vymezené Zásadami územního rozvoje Královéhradeckého kraje. V této souvislosti je tak nezbytná koordinace při jejich situování v dotčeném území.

Tabulka č. 5.6.12: Koncepce rozvoje elektřinou dle Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje

OZNAČENÍ ZÁMĚRU	CHARAKTERISTIKA ZÁMĚRU	DOTČENÁ SPRÁVNÍ ÚZEMÍ OBCÍ
TE1	koridor nadzemního elektrického vedení 2x110kV, vč. plochy pro trafostanici	Trotina, Hořice, Rohoznice, Bílé Poličany, Červená Třemešná, Miletín
TE2	koridor nadzemního elektrického vedení 2x110kV, vč. plochy pro trafostanici	Hradec Králové, Blešno, Divec, Librantice
TE3	koridor nadzemního elektrického vedení 2x110kV, vč. plochy pro trafostanici	Veliš, Kostelec, Smidary, Vinary, Češov, Sběř, Jičíněves, Sloupno, Nemyčeves, Volanice, Slatiny, Nový Bydžov, Staré Místo, Kozojedy, Podhradí, Starý Bydžov
TE3p	koridor nadzemního elektrického vedení 2x110kV, vč. plochy pro trafostanici	Kramolna, Česká Skalice, Studnice, Náchod, Velký Třebešov, Provodov-Šonov, Dolany, Dolní Radechová, Vysokov, Heřmanice, Rožnov, Zaloňov, Hořenice, Jaroměř, Habřina, Chvalkovice

5.7 SOCIODEMOGRAFICKÉ PODMÍNKY

Pro hodnocení vývoje jednotlivých ukazatelů v čase je vždy stanoveno orientační **časové období**, ve kterém měly být jednotlivé indikátory srovnávány a sledovány:

- Nejčastěji se jedná o vývoj demografických procesů a jevů po roce 1970 do současnosti (tzn. vždy do data, kdy jsou údaje naposledy oficiálně publikované).
- V některých srovnávacích analýzách vývoje populační velikosti budou použita i data starší.
- Velmi důležité je intercensální období let 1991 – 2001, výsledky sčítání lidu v obou uvedených rocích jsou považovány za velmi důvěryhodné a desetiletá perioda je poměrně reprezentativní pro stanovení aktuálních vývojových tendencí a trendů. Cenzy slouží jako korekce dlouhodobých chyb běžné evidence a poskytuje řadu zejména strukturálních charakteristik obyvatelstva.
- Kromě dat ze sčítání lidu jsou významnými zdroji informací data z průběžné evidenční statistiky obyvatelstva Českého statistického úřadu a jejich krajských reprezentací. Především je možné využít běžné evidence přirozené měny a migrace.

5.7.1 Základní prostorové znaky řešeného území

Území Královéhradeckého kraje je po provedené reformě státní správy od 1. 1. 2000 tvořeno pěti okresy (Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov) a patnácti obcemi s rozšířenou působností (ORP, Obrázek č. 5.7.1). Přibližně 40 % délky hranice tvoří příhraniční území s Polskem (cca 180 km) a na zbývajících 60 % nalezneme společné hranice se třemi kraji České republiky (Liberecký, Pardubický a Středočeský).

Krajským městem je současně největší město kraje Hradec Králové, které dosahuje z pohledu politicko-geografické polohy následujících parametrů (vzdálenosti po silnici, zdroj: <http://www.mapy.cz/>):

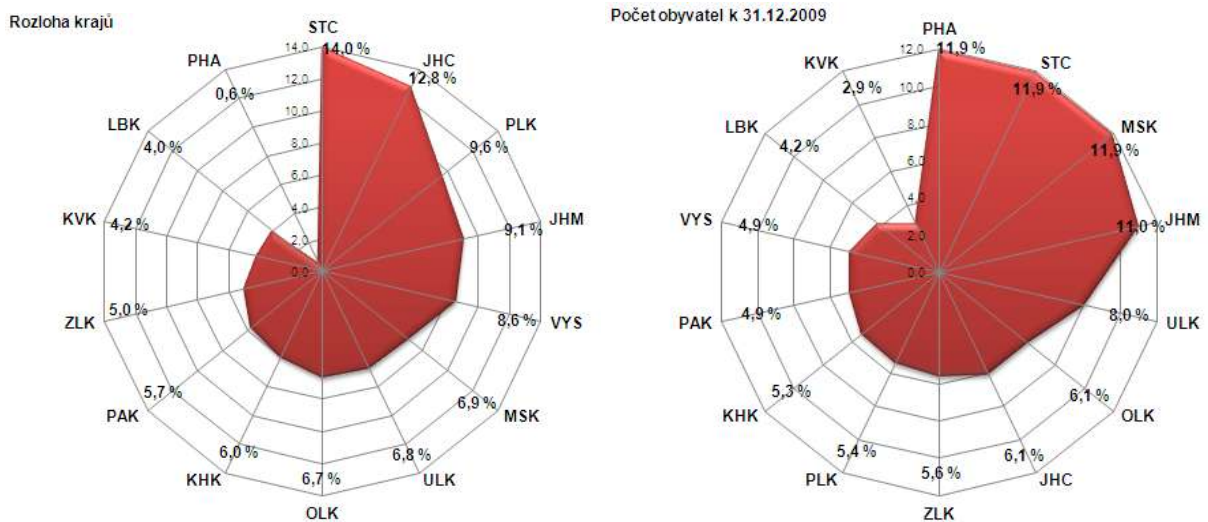
- vzdálenost do hlavního města Prahy je 115 km,
- vzdálenost do Pardubic je 25 km,
- vzdálenost do Liberce je 100 km,
- vzdálenost do polské Wroclawi je 160 km,
- vzdálenost do Ostravy je 230 km a
- do nejvzdálenější ORP Vrchlabí je to 63 km.

Královéhradecký kraj má své specifické postavení v krajském systému České republiky. Matematickogeografická poloha je dána zeměpisnými souřadnicemi 15°08' (Rokytnáň) až 16°35' v.z.d. (Bartošovice v Orlických horách) a 50°03' (Polom) až 50°47' s.z.š. (Špindlerův Mlýn). Svoji rozlohou 4 758 km² je devátým nejrozlehlejším krajem Česka, ještě menší jsou kraje Pardubický, Zlínský, Karlovarský, Liberecký a hlavní město Praha. Podíl kraje na ploše státu je 6 % (Graf č. 5.7.1). Počtem obyvatel se kraj řadí až na desáté místo s relativní váhou na české populaci ještě nižší než bylo u rozlohy (5,3 %, 554 402 obyvatel ke konci roku 2009, Graf č. 5.7.1). Nejlidnatější kraje Středočeský, Moravskoslezský a Hlavní město Praha mají téměř o 700 tisíc obyvatel více, ale populačně nejmenší kraj Karlovarský je méně lidnatý o téměř 250 tisíc.

Obrázek č. 5.7.1: Poloha a administrativní členění Královéhradeckého kraje

Graf č. 5.7.1: Podíly jednotlivých krajů ČR na rozloze a počtu obyvatel (2009) státu

Sociodemografický výzkum je z pohledu prostorového vymezení zaměřen na **Královéhradecký kraj**, který je společně s kraji Libereckým a Pardubickým součástí regionu soudržnosti Severovýchod (NUTS 2¹). Druhou a poslední prostorovou úroveň hodnocení budou správní obvody obcí s rozšířenou působností (ORP) na území Královéhradeckého kraje.

Na národní úrovni jsou ještě k dispozici číselníky obcí s pověřeným obecním úřadem (CISPOU), obcí s rozšířenou působností (CISORP) a správních obvodů hl. m. Prahy (CISOP), které byly oficiálně zavedené na základě sdělení Českého statistického úřadu dnem 1. ledna 2003. V průběhu roku 2004 byly provedeny úpravy v územním vymezení krajů Vysočina, Jihomoravský, Olomoucký a Moravskoslezský. Změny hranic uvedených krajů vyvolaly současně potřebu úpravy ve vymezení dotčených správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. K několika změnám ve vymezení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem však došlo i uvnitř některých krajů. Systém národních územních číselníků byl tak definitivně ustálen od 1. ledna 2005.

Tabulka č. 5.7.1: Územní jednotky ČR podle krajského rozložení k 1.1.2010

Prostor. úroveň	Název území (český ekvivalent)	Počet územních jednotek v České republice k 1.1.2010														
		ČR	PHA	SCK	MSK	ULK	KVK	PLK	JCK	KHK	PAK	LBK	OLK	ZLK	JMK	VYS
NUTS 0	stát	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NUTS 1	stát	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NUTS 2	region	8	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
NUTS 3	kraj	14	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
LAU 1	okres	76	-	12	6	7	3	7	7	5	4	4	5	4	7	5
LAU 2	obec	6250	1	1145	299	354	132	501	623	448	451	215	399	305	673	704
ORP	obec s rozšířenou působností	205	-	26	22	16	7	15	17	15	15	10	13	13	21	15

Zdroj: ČSÚ

¹ NUTS je zkratka z francouzského La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques, nebo anglického Nomenclature of Units for Territorial Statistics. Statistické územní jednotky EU (někdy také „statistické regiony EU“), jsou územní celky vytvořené pro statistické účely Eurostatu (statistický úřad EU) s možností porovnání ekonomických ukazatelů členských zemí EU od roku 1988. Členské státy EU pro své statistiky mohou používat až 6 hierarchických úrovní statistických jednotek. Mezi hlavní faktory patří stanovení lidnatostního minima a maxima. V roce 2003 byly zásady jednotné metodiky tvorby evropské klasifikace NUTS vydány formou závazného Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 ze dne 26. května 2003, o vytvoření společné klasifikace územních statistických jednotek (NUTS). Evropská klasifikace NUTS tak má prvně právní základ a je závazná pro všechny členské státy EU. Nařízení 1059/2003 bylo zveřejněno v Úředním věstníku EU, č. L 154 dne 21. června 2003 a pro členské státy vstoupilo v platnost dne 11. července 2003.

Od 1. ledna 2008 byl systém statistické klasifikace územních struktur v České republice rozdělen, v souladu se systémem Eurostatu, na dvě části: klasifikace CZ-NUTS a systém LAU. Došlo k přejmenování posledních řádových stupňů terminologie NUTS a z bývalých úrovní NUTS 4 a NUTS 5 dnes máme úroveň LAU 1 (Local Administrative Units) a LAU 2. Územní jednotky na úrovni LAU 1 přebírají kódy od dřívějších jednotek NUTS 4. Proti NUTS 4 jsou v LAU 1 následující změny: do kódů LAU 1 okresů krajů Vysočina a Jihomoravského se promítá změna kódů NUTS 3 těchto krajů, **Praha se na úrovni LAU 1 nečlení**. Systém LAU je určen zejména pro potřeby statistiky regionů. Na rozdíl od systému NUTS, který je postaven na právním základě, LAU legislativní oporu nemá. Změny v systému LAU jsou každoročně oznamovány Eurostatu. Z hlediska statistiky mají LAU závazný charakter.

Prostor. úroveň	Název území (český ekvivalent)	Územní jednotky v České republice k 1.1.2010
NUTS 0	stát	celá ČR
NUTS 1	území (obv. země)	celá ČR
NUTS 2	oblast, region	8 oblastí ČR (Střední Čechy, Jihozápad, Severozápad, Severovýchod, Jihovýchod, Střední Morava, Moravskoslezsko, Praha)
NUTS 3	kraj	13 krajů + hl. m. Praha
LAU 1	nižší jednotky (okres)	76 okresů
LAU 2	obec	6250 obcí

Zdroj: ČSÚ

K základním geografickým charakteristikám je vhodné doplnit ještě několik poznámek. Královéhradecký kraj na osmém místě z hlediska hustoty zalidnění krajů. K 1.1.2009 se zde hodnota hustoty zalidnění pohybovala kolem 117 obyv. na km². Podobnou hodnotu vykazují také kraje Pardubický (114 ob./km²) a Olomoucký (122 ob./km²). Průměrná hodnota za český stát vychází 133 ob./km². Nejvyšší zalidněnost dosahují kraje Hlavní město Praha (2 486 km² ob./km²) a Moravskoslezský (230 ob./km²). Počtem obcí 448 se řadí Královéhradecký kraj na sedmé místo. Vyšší počet obcí mají kraje Středočeský, Vysočina, Jihomoravský, Jihočeský, Plzeňský a Pardubický.

5.7.2 Rozmístění a sídelní hierarchie Královéhradeckého kraje

Rozbory sídelní hierarchie se převážně věnují strukturalizaci na základě typologie obcí. Také se užívá termínu status obce, což je důsledek toho, že se sídelními jednotkami velmi intenzivně pracuje státní správa. Protože i národní statistika pracuje významně pro státní správu, budeme se řídit její terminologií, která se přece jenom částečně rozchází z metodickými přístupy v oblasti akademické. Nebudeme se tak zabývat definicemi ani rozdíly základních sídelních jednotek², katastrálních území, částí obcí, městskými částmi či obvody, sídelními lokalitami, urbanistickými obvody atd. Za základní prostorovou jednotku budeme považovat obec, která může ale nemusí mít další doplnění o typ statusu. Těmi jsou městys, město, statutární město, hlavní město nebo vojenský újezd. Pokud se pokusíme hodnotit prostorovou hierarchii, tak je v mnoha případech vhodnější využít v sídelní problematice velikostní kritérium. Všechny obce na území našeho státu tak můžeme strukturalizovat do deseti velikostních kategorií obcí podle počtu obyvatel.

V Česku bylo ke konci roku 2006 celkem 559 (už 594 ke konci roku 2007) měst podle legislativního přístupu, kdy statut města ve státě udělují odpovědné osoby (dnes v ČR předseda Poslanecké sněmovny). V tomto počtu bylo jedno hlavní město a 23 statutárních měst. Dále bylo 123 městysů, 5 vojenských újezdů a ostatních obcí bylo 5 561. Počátkem roku 2010 v České republice bylo 593 měst, 206 městysů a 5451 ostatních obcí.

K 1. 1. 2010 bylo ze 448 obcí Královéhradeckého kraje celkem 10 městysů, jedno statutární město (Hradec Králové), 47 měst a 390 ostatních obcí (viz. tab. 5.7.2.). Váha počtu měst je mírně vyšší než by odpovídalo populační velikosti kraje a celkovému počtu měst v republice. Absolutně největší počet měst má sice Středočeský kraj (82), ale v relativně vyjádřené váze početního zastoupení na území jednotlivých krajů vedou kraje Karlovarský (37 měst z celkového počtu 132 obcí) a Liberecký (39 měst z celkového počtu 215 obcí), když nejnižší relativní četnost mají Vysočina (34 měst z celkového počtu 704 obcí) a právě kraj Středočeský (82 měst z celkového počtu 1145 obcí).

Vzhledem k velkému počtu obcí je sídelní struktura v kraji nejen velmi pestrá, ale i značně roztržštěná s vyšší mírou koncentrace obyvatel. K roztržštěnosti a velkým rozdílům přispělo zejména posledních 30 let, kdy došlo ke státem chtěné silné centralizaci obcí především v letech 1971 (692) až 1989, kdy byl počet obcí kraje nejmenší (298). Tento pokles počtu obcí o 57 % byl výrazně nad celorepublikovým průměrem (pokles o 45 %). Silnější centralizace probíhala pouze v krajích Moravskoslezském a Plzeňském. Složitost utváření sídelní struktury státu byla umocněna protichůdným procesem dezintegrace obcí od roku 1990, která však trvala v podstatě pět let. V Královéhradeckém kraji bylo na počátku 70. let minulého století 508 obcí, následným procesem integrování obcí se snížilo na pouhých 302 obcí v roce 1989. Od poloviny 90. let 20. století se počet obcí Královéhradeckého kraje stabilizoval okolo počtu 450. Takto nevyvážené procesy ovlivněné výhradně vnějšími krátkodobými a často silnými vlivy lze

² **Základní sídelní jednotka (ZSJ)** je skladebnou částí sídelního útvaru, je určena pro prostorovou identifikaci a sledování sociálně-ekonomických a územně-technických jevů přímo vázaných na osídlení. Soubor ZSJ pokrývá beze zbytku území celého státu. ZSJ se ve vybraných obcích městského charakteru nazývají *urbanistické obvody*, jsou charakterizovány shodným funkčním využitím většiny objektů a jejich soubory vyplňují beze zbytku plochu všech katastrálních území příslušného města. V ostatních obcích se ZSJ nazývají *sídelní lokality* a zahrnují pouze zastavěné části katastrálního území. Jsou tvořeny samostatnými seskupeními obytných objektů včetně území upraveného pro potřeby sídla a jsou vzájemně odděleny buď nezastavěnou plochou, nebo hranicí katastrálního území.

vyhodnocovat velice složitě, zvláště když si uvědomíme, že součástí administrativního členění států jsou poměrně časté územní úpravy.

Tabulka č. 5.7.2: Sídlní hierarchie krajů České republiky k 1.1.2010

ÚZEMÍ	Rozloha v km ²	Hustota zalidnění na 1 km ²	Počet obyvatel celkem	Počet obcí celkem	Počet měst	Počet městysů	Obce nad 2000 obyv.	Obce nad 5000 obyv.	Míra hustoty obcí	Počet obyvatel žijících v obcích nad 10 000 obyv.	Stupeň urbanizace (v %)
ČESKÁ REPUBLIKA	78 869	133	10 506 813	6 250	593	206	669	274	7,92	5 561 492	52,93
HLAVNÍ MĚSTO PRAHA	496	2 486	1 249 026	1	1	-	1	1	0,20	1 249 026	100,00
JIHOČESKÝ KRAJ	10 057	63	637 643	623	53	18	51	19	6,19	230 938	36,22
JIHOMORAVSKÝ KRAJ	7 196	159	1 151 708	673	49	40	83	23	9,35	543 577	47,20
KARLOVARSKÝ KRAJ	3 315	93	307 636	132	37	1	27	13	3,98	168 791	54,87
KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ	4 758	117	554 402	448	48	10	43	22	9,42	215 995	38,96
LIBERECKÝ KRAJ	3 163	138	439 027	215	39	2	32	15	6,80	211 762	48,23
MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ	5 427	230	1 247 373	299	41	3	73	33	5,51	812 742	65,16
OLOMOUCKÝ KRAJ	5 267	122	642 041	399	30	12	47	13	7,58	290 437	45,24
PARDUBICKÝ KRAJ	4 519	114	516 329	451	36	9	33	17	9,98	215 374	41,71
PLZEŇSKÝ KRAJ	7 561	75	571 863	501	55	11	44	14	6,63	241 691	42,64
STŘEDOČESKÝ KRAJ	11 015	112	1 247 533	1 145	82	46	96	38	10,39	413 837	33,17
ÚSTECKÝ KRAJ	5 335	157	836 198	354	58	9	55	27	6,64	530 376	63,43
VYSOČINA	6 796	76	514 992	704	34	39	31	19	10,36	187 139	36,34
ZLÍNSKÝ KRAJ	3 964	149	591 042	305	30	6	53	20	7,69	249 807	42,27

Zdroj: ČSÚ

Počet sídel se na území státu dlouhodobě pohybuje pod hranicí 6 400 obcí (podle registru ČSÚ k 4.4.2011 celkem 6385 sídel) . Od roku 1990, kdy byl nastartován proces růstu počtu obcí osamostatňováním se především bývalých tzv. částí obcí, nám však nadále přibývá nových obcí. Proces urbanizace a obecně koncentrace obyvatel do vybraných sídel byl reálně ukončen. Mohli bychom chybně z rostoucího stupně urbanizace (podle legislativního přístupu) usuzovat na opačný proces. Proto je vhodnější pracovat raději s velikostními kategoriemi obcí (Tabulka č. 5.7.3) a k výpočtu stupně urbanizace používat velikostní přístup. Zde se nejvíce osvědčuje pravidlo, že za sídlo městského typu pokládáme obec s více než 10 tisíci obyvateli.

Tabulka č. 5.7.3: Populační podíly velikostních kategorií obcí na krajích dané velikostní kategorie k 1.1.2010

Velikostní kategorie obcí	Podíl počtu obyvatel na kraji podle velikostních skupin obcí k 1.1.2010 (v %)													
	PHA	JCK	JMK	KHK	KVK	LBK	MSK	OLK	PAK	PLK	SCK	ULK	VYS	ZLK
do 199	0,00	4,20	1,33	2,82	0,79	1,11	0,17	1,08	2,70	3,74	2,58	0,80	7,79	0,46
200 - 499	0,00	10,11	5,61	10,02	4,06	3,93	1,53	6,40	10,79	8,47	10,82	4,99	12,39	4,92
500 - 999	0,00	9,00	11,66	10,53	7,46	10,58	4,52	11,02	12,73	9,71	14,52	7,04	12,83	12,44
1 000 - 1 999	0,00	10,80	11,17	8,73	7,77	8,45	8,94	15,62	12,14	10,43	14,14	6,00	9,27	12,11
2 000 - 4 999	0,00	15,62	15,47	10,85	13,02	12,39	10,44	15,28	10,08	16,67	14,33	9,60	7,61	16,04

5 000 - 9 999	0,00	14,06	7,56	18,08	12,04	15,30	9,24	5,36	9,84	8,72	10,44	8,14	13,77	11,76
10 000 - 19 999	0,00	3,94	3,89	12,58	19,00	6,08	4,23	11,06	19,75	8,56	17,04	16,99	9,73	10,96
20 000 - 49 999	0,00	17,40	11,05	9,34	19,18	19,00	15,40	18,55	4,52	3,99	10,53	14,58	16,67	18,49
50 000 - 99 999	0,00	14,88	0,00	17,04	16,68	0,00	20,99	0,00	17,45	0,00	5,61	31,87	9,95	12,81
100 000 a více	100,00	0,00	32,25	0,00	0,00	23,15	24,53	15,63	0,00	29,72	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 5.7.4: Populační podíly velikostních kategorií obcí na České republice dané velikostní kategorie k 1.1.2010

Velikostní kategorie obcí	Podíl počtu obyvatel na ČR podle velikostních skupin obcí k 1.1.2010 (v %)													
	PHA	JCK	JMK	KHK	KVK	LBK	MSK	OLK	PAK	PLK	SCK	ULK	VYS	ZLK
do 199	0,00	0,25	0,15	0,55	0,02	0,05	0,02	0,07	0,13	0,20	0,31	0,78	0,38	0,03
200 - 499	0,00	0,61	0,61	1,24	0,12	0,16	0,18	0,39	0,53	0,46	1,28	3,11	0,61	0,28
500 - 999	0,00	0,55	1,28	1,03	0,22	0,44	0,54	0,67	0,63	0,53	1,72	3,67	0,63	0,70
1 000 - 1 999	0,00	0,66	1,22	0,57	0,23	0,35	1,06	0,95	0,60	0,57	1,68	3,50	0,45	0,68
2 000 - 4 999	0,00	0,95	1,70	0,42	0,38	0,52	1,24	0,93	0,50	0,91	1,70	2,91	0,37	0,90
5 000 - 9 999	0,00	0,85	0,83	0,35	0,35	0,64	1,10	0,33	0,48	0,47	1,24	2,84	0,68	0,66
10 000 - 19 999	0,00	0,24	0,43	0,14	0,56	0,25	0,50	0,68	0,97	0,47	2,02	5,69	0,48	0,62
20 000 - 49 999	0,00	1,06	1,21	0,13	0,56	0,79	1,83	1,13	0,22	0,22	1,25	1,30	0,82	1,04
50 000 - 99 999	0,00	0,90	0,00	0,10	0,49	0,00	2,49	0,00	0,86	0,00	0,67	5,03	0,49	0,72
100 000 a více	11,89	0,00	3,53	0,00	0,00	0,97	2,91	0,96	0,00	1,62	0,00	0,00	0,00	0,00
celkem	11,89	6,07	10,96	5,28	2,93	4,18	11,87	6,11	4,91	5,44	11,87	7,96	4,90	5,63

Zdroj: ČSÚ

Z analýzy velikostních kategorií obcí vyplývají následující poznatky:

1. Sídlně nejméně kompaktní strukturu, tzn. strukturu s velkým počtem obyvatel bydlících v nejmenších obcích (obce do 200 obyvatel), mají kraje Vysočina, Jihočeský a Plzeňský. V těchto krajích bydlí v nejmenších obcích téměř polovina z celostátní populace této kategorie. V Královéhradeckém kraji žije v obcích do 200 obyvatel 8 % obyvatel z celostátní populace této kategorie.
2. Největší populační váhu na velikostní kategorií obcí od 200 do 499 obyvatel mají kraje Vysočina, Středočeský, Pardubický, Jihočeský a Královéhradecký.
3. Za malé obce můžeme považovat ty, kde se počet obyvatel nedostane přes hodnotu 1 tisíc obyvatel. Celostátní průměrná váha této skupiny dosahuje 17 %. Je zcela průkazné, že kraje s hodnotou kolem 30 % jako Vysočina (33 %) a Středočeský kraj (28 %), mají současně i nejvyšší hodnotu ukazatele *mho* (míra hustoty obcí). Významně nadprůměrnou hodnotu tohoto ukazatele (více než 20 %) mají kraje Pardubický a Královéhradecký. U Královéhradeckého kraje trvale bydlí v obcích do tisíce obyvatel téměř $\frac{1}{4}$ z jeho populace a jeho 4. místo je významnou charakteristikou struktury osídlení. Tomu poznatku odpovídá rovněž fakt, že i ukazatel míry hustoty obcí s hodnotou 9,4 je u KHK také čtvrtý největší.
4. Populačně významná nejen svoji velikostí jsou města s více než 20 tisíci obyvateli. Vedle Prahy má tuto hodnotu zcela jednoznačně nejvyšší Moravskoslezský kraj (61%). Velmi vysokou hodnotu mají další dva kraje: Ústecký kraj (46 %) a Liberecký (42 %). Naopak málo městských obyvatel v této kategorii mají kraje Plzeňský (33,7 %), Jihočeský (32,3 %), Zlínský kraj (31,3 %), Vysočina (26,6 %), Královéhradecký (26,4 %), Pardubický (22 %) a Středočeský (16,1 %). Právě KHK dosahuje třetího nejnižšího podílu.
5. Populačně největší města v Česku překračují hranici 50 000 obyvatel. Největší váhu obcí této kategorie mají vedle Prahy kraje Moravskoslezský (27 %), Jihomoravský (17,7 %) a Ústecký (12,7 %).

Tabulka č. 5.7.5: Proces urbanizace v letech 1971 až 2010 podle krajů ČR

Ukazatel	Rok	Územní jednotka – kraj														
		ČR	PHA	JCK	JMK	KVK	KHK	LBK	MSK	OLK	PAK	PLK	SCK	ULK	VYS	ZLK
Stupeň urbanizace (v %)	1971	44,7	100,0	28,6	40,8	48,4	30,7	36,0	59,0	37,3	27,0	32,5	27,5	50,8	19,7	32,6
	1975	48,6	100,0	31,2	43,8	51,5	33,7	37,1	63,7	43,3	30,8	37,5	30,8	55,3	23,7	39,2
	1980	55,4	100,0	35,5	48,4	62,3	36,2	45,7	74,5	52,2	43,1	42,9	36,9	62,4	37,9	47,3
	1985	57,0	100,0	38,6	50,0	59,8	40,0	49,8	75,7	55,2	44,1	44,2	37,8	65,6	39,9	48,1
	1990	57,0	100,0	38,6	50,0	59,8	42,9	49,8	75,7	55,2	44,1	44,2	37,8	65,6	39,9	48,1
	1995	55,3	100,0	38,4	49,3	57,1	42,7	49,9	67,3	49,7	41,8	44,1	37,4	66,3	36,7	44,7
	2000	54,5	100,0	38,2	48,6	56,3	42,3	49,3	66,6	47,5	41,2	43,5	36,8	65,4	36,6	44,1
	2005	53,5	100,0	36,9	47,0	55,1	41,3	48,5	66,0	47,7	40,4	42,5	34,0	64,2	36,7	43,1
	2010	52,9	100,0	36,2	47,2	54,9	39,0	48,2	65,2	45,2	41,7	42,6	33,2	63,4	36,3	42,3

Zdroj: ČSÚ

Pro sledování rozdílů v procesu urbanizace je možné použít v podstatě jenom stupeň urbanizace vypočítaný na základě velikostního přístupu. Jedná se pak o podíl obyvatel žijících ve městech s více než 10 tisíci obyvateli. Po mnoho staletí se zásluhou na základě rozvoje 2. a 3. sektoru národního hospodářství proces koncentrace obyvatelstva prohluboval. Podle dostupných dat ČSÚ tento proces vygradoval u nás v roce 1989, kdy v sídlech nad 10 000 obyvatel žilo 57 % české populace. Od toho roku nastal pokles stupně urbanizace až pod dnešních méně než 53 % (Tabulka č. 5.7.5). Nejnižšího stupně urbanizace podle velikostního přístupu dnes dosahují kraje Středočeský (33,2 %), Vysočina (36,3 %) a Jihočeský (36,2 %). Regionem s hodnotou stupně urbanizace pod 40 % je i Královéhradecký kraj. Naproti tomu nejdále je proces urbanizace u krajů Moravskoslezského (65,2 %) a Ústeckého (63,4 %), pokud vynecháme hlavní město Praha. Větší váhu obyvatel v tomto typu městských sídel má už jenom kraj Karlovarský (54,9 %).

Tabulka č. 5.7.6: Proces urbanizace podle správních obvodů ORP KHK k 1.1.2010

ÚZEMÍ	Počet obcí		Obyvatelstvo		Rozloha v km ²	Počet obyvatel na km ²	mho	Počet obyvatel v obcích podle kategorií				Stupeň urb. (v%)
	celkem	z toho měst	celkem	podíl na kraji (v%)				do 999 obyv.	1000-4999 obyv.	5000-19999 obyv.	nad 20000 obyv.	
KHK	448	48	554402	100,00	4758,55	117,00	9,41	129577	108577	169990	146258	38,95
BROUMOV	14	3	17 076	3,08	259,39	65,83	5,40	4636	4463	7977	0	0,00
DOBRUŠKA	26	2	20 052	3,62	279,01	71,87	9,32	8221	4915	6916	0	0,00
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	28	1	27 435	4,95	257,82	106,41	10,86	7301	3989	16145	0	58,80
HOŘICE	29	2	18 798	3,39	192,80	97,50	15,04	8338	1407	9053	0	0,00
HRADEC KRÁLOVÉ	81	5	145 664	26,27	677,43	215,02	11,96	24488	15434	11249	94493	64,89
JAROMĚŘ	15	1	19 366	3,49	138,57	139,76	10,83	6596	0	12770	0	65,94
JIČÍN	77	7	47 384	8,55	596,66	79,42	13,00	17966	12772	16646	0	35,13
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	22	3	25 126	4,53	223,49	112,43	9,66	4768	7757	12601	0	0,00
NÁCHOD	36	6	61 509	11,09	355,59	172,98	10,12	10634	10042	20073	20760	33,75
NOVÁ PAKA	5	1	13 436	2,42	97,19	138,24	5,14	736	3328	9372	0	0,00
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	13	1	14 391	2,60	98,09	146,71	13,25	2345	2168	9878	0	0,00
NOVÝ BYDŽOV	23	1	17 347	3,13	214,15	81,00	10,74	7555	2615	7177	0	0,00
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	32	4	34 060	6,14	479,38	71,05	6,68	10830	11764	11466	0	33,66
TRUTNOV	31	8	64 663	11,66	595,55	108,58	5,21	9591	18110	5957	31005	47,95
VRCHLABÍ	16	3	28 095	5,07	293,43	95,75	5,45	5572	9813	12710	0	45,24

Zdroj: ČSÚ

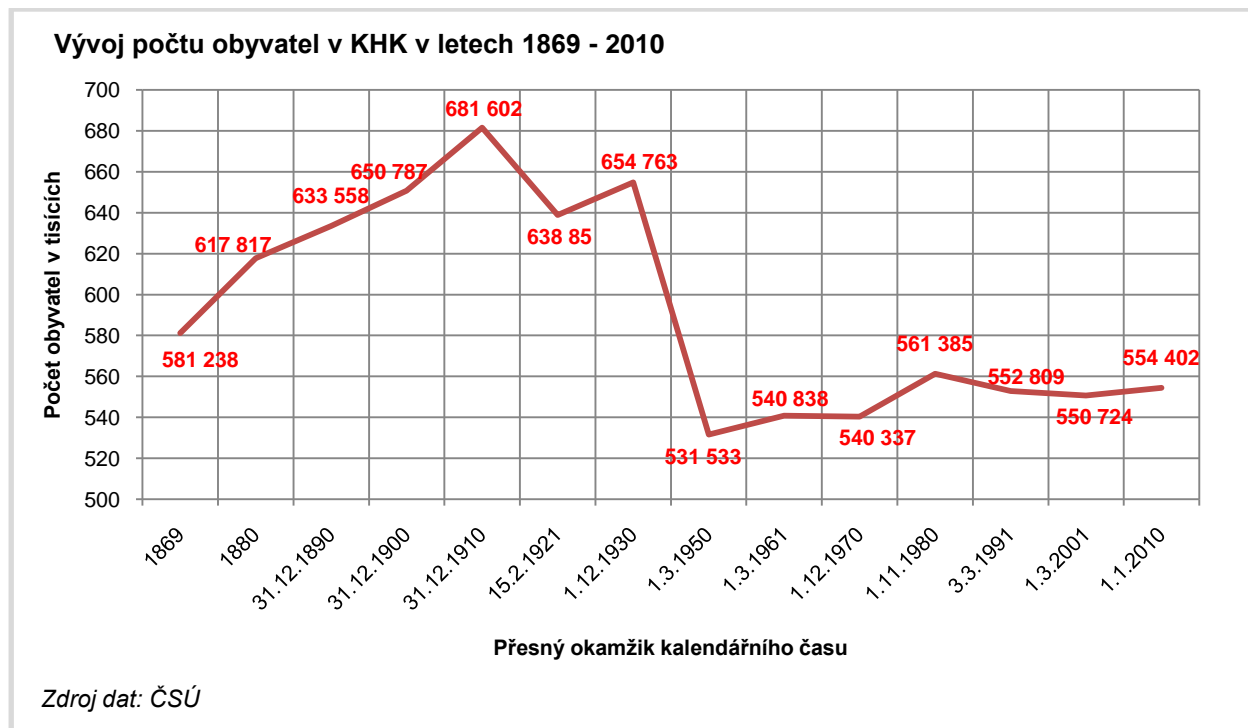
K rozmištění a sídelní hierarchii podle správních obvodů ORP v Královéhradeckém kraji (Tabulka č. 5.7.6) několik následujících poznámek:

1. Je zřetelné významnější postavení krajského města nejen pro kraj, ale ještě výrazněji pro správní obvod jako obce s rozšířenou působností. Co tento předpoklad potvrzuje je, že SO ORP Hradec Králové má zalidněnost nejvyšší (215 ob./km²), také stupeň urbanizace podle velikostního přístupu dosahuje téměř 65 %. Nejvyššího stupně urbanizace podle velikostního přístupu dosahuje SO ORP Jaroměř (téměř 66 %).
2. Za středně urbanizované SO ORP můžeme považovat ty, kde stupeň urbanizace (podle velikostního přístupu) se pohybuje mezi 45 až 59 % (Dvůr Králové nad Labem, Trutnov a Vrchlabí).
3. Za vyloženě venkovské prostory můžeme považovat ty oblasti, které mají značnou populační váhu sídel do 199 obyvatel nebo do 999 obyvatel. V Královéhradeckém kraji je těchto SO ORP šest: Broumov, Dobruška, Hořice, Kostelec nad Orlicí, Nová Paka a Nový Bydžov. Dominují z nich SO ORP Hořice, Dobruška a Nový Bydžov, kde v obcích do tisíce obyvatel bydlí více než 40 % z celkové populace jejich spádového obvodu (průměr kraje je 23,4 %).

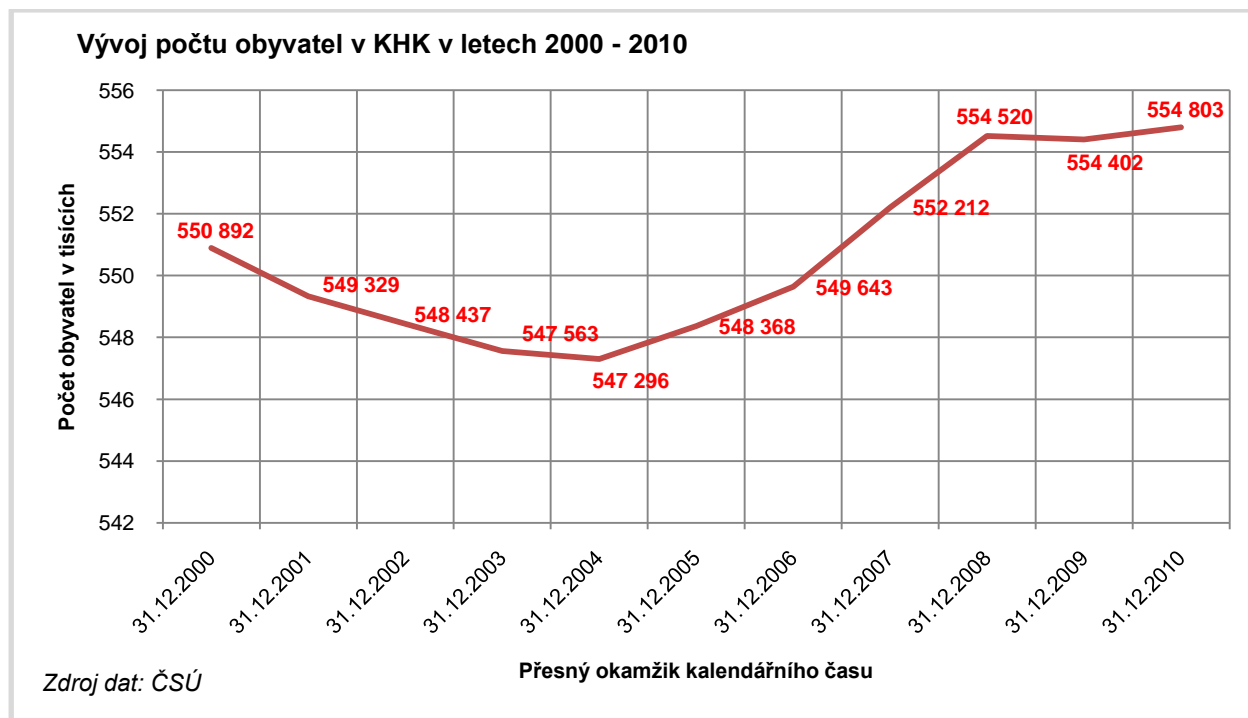
5.7.3 Populační vývoj Královéhradeckého kraje

Podle dostupných dat ČSÚ je možné vytvořit dlouhodobou řadu změn populační velikosti kraje od roku 1890. K tomuto datu jsou provedené rovněž územní úpravy podle dnešního prostorového vymezení, proto je srovnání více než stoleté řady možné provést bez nepatřičného zkreslení. Vývoj lidnosti Královéhradeckého kraje je velmi specifický. Jestliže nejvíce obyvatel žilo na území státu na přelomu let 1939 a 1940, potom Královéhradecký kraj dosáhl svého maxima (**681 602 obyvatel**) o 30 let dříve (Graf č. 5.7.2), tzn. v roce 1910. Za 40 let od roku 1910 se početní velikost kraje snížila o téměř 20 %.

Graf č. 5.7.2: Vývoj počtu obyvatel Královéhradeckého kraje v letech 1869 - 2010

Graf č. 5.7.3: Vývoj počtu obyvatel KHK v letech 2000 - 2010

Více než staletá řada sčítání lidu na území našeho státu nám dává možnost při přepočtech na současná území sledovat dlouhodobé změny populační velikosti i jednotlivých krajů.

Většina krajů včetně celé české populace dosáhla svého maxima okolo roku 1940. U Královéhradeckého kraje tomu bylo jinak. Poslední vlna poklesu počtu obyvatel započala rokem 1980 a trvala dlouhých 24 let. Od počátku roku 2005 dochází k dalšímu vývojovému zlomu, kdy počet obyvatel začal růst (Graf č. 5.7.3). I když došlo od konce druhé světové války k dlouhodobějšímu růstu až k roku 1980, stále i dnes má kraj o téměř 130 tisíc občanů méně než v roce 1910, tedy před sto lety. Jenom Zlínský kraj a Praha nezaznamenaly propad počtu obyvatel po událostech druhé světové války. Za posledních sto let se nejvíce populačně zvedly Praha (zdvojnásobení počtu obyvatel) a kraj Moravskoslezský (nárůst o téměř 90 %). Trendy posledních let vzhledem ke své krátkodobosti nelze přeceňovat. Přesto je jasné, že žádné extrémní změny populační velikosti nelze předpokládat. Populačně mírně klesající jsou kraje Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský a Vysočina, naproti tomu mírně rostou kraje Středočeský a Praha. U ostatních včetně Královéhradeckého platí, že jejich počet obyvatel se jen velmi nepatrně mění v posledních dekadách a v posledních letech ročně roste okolo velmi nízké hodnoty 1,5 ‰.

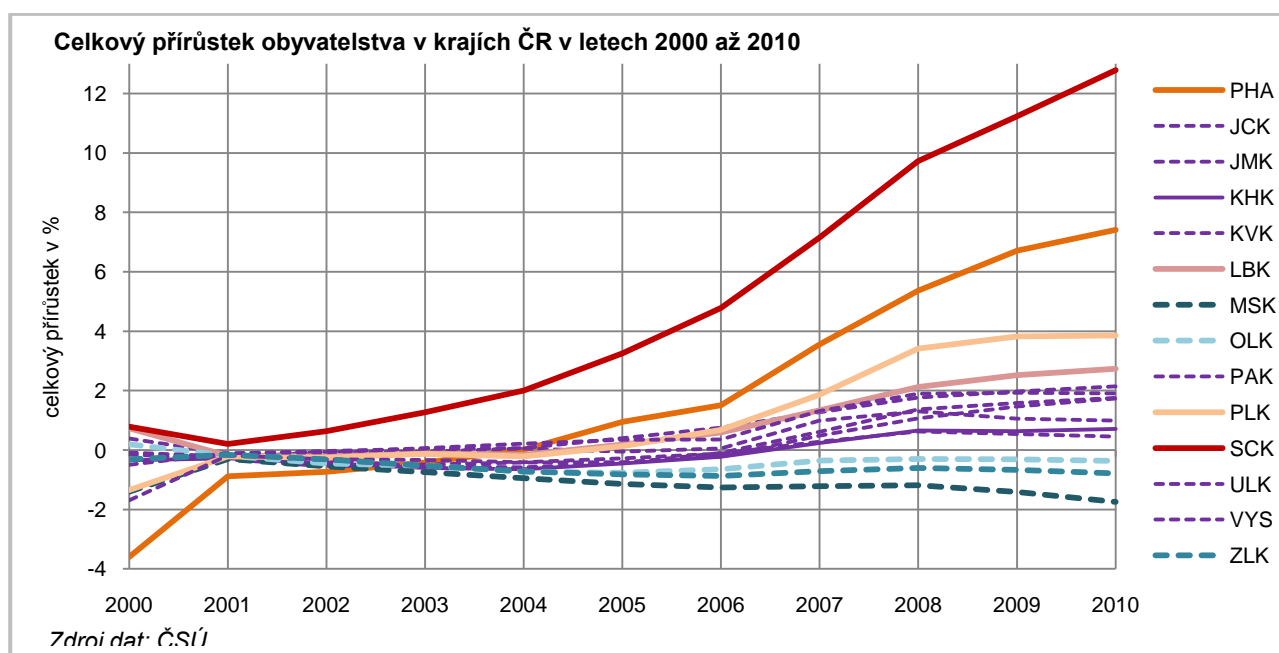
U českého obyvatelstva měl přirozený přírůstek větší váhu jen do roku 1991 (a to ještě s výjimkou let 1990, 1989 a 1986), od roku 1992 mají větší vliv na změnu populační velikosti migrace. Ty byly kladné např. už od roku 1971 s výjimkou roku 2001. Je skutečností, že od počátku roku 2003 se začíná počet obyvatel ČR opět zvyšovat. Ale je zapotřebí zdůraznit, že tento nárůst je zcela ovlivněn rostoucím kladným migračním saldem našeho státu. Přitom vzrůst migračního zisku souvisí nejen se změnou geopolitické situace v Evropě, ale i se změnou statistické evidence zahraniční migrace, kdy se rozšířil okruh osob zahrnutých do této migrace i o osoby, které získaly povolení k dlouhodobému pobytu nebo jim byl přiznán statut uprchlíka (původně se zahraniční migrace vázala pouze na získání či ztrátu trvalého pobytu v ČR). Migrace nám tak od roku 2002 dává metodicky částečně odlišný pohled na migrační chování naší populace, než bylo dosud zvykem, a proto se s touto kategorií musí pracovat opatrněji.

Ve vývoji přirozené měny za posledních více než 40 let je velmi patrný dlouhodobý pokles přirozené měny české populace. Trend byl v podstatě jenom jednou významněji narušen v polovině 70. let, kdy stát prováděl tzv. pronatalitní politiku a ekonomickými stimuly posílil

reprodukční proces v Česku. Tehdy se hodnota hrubé míry přirozeného přírůstku vyšplhala na hodnoty přesahující 6 ‰. Až na výjimky se minimálně od poloviny 19. století stala přirozená měna hlavním činitelem populační velikosti. Až posledních pět let od roku 2003 je poprvé hlavní hybnou silou početní velikosti obyvatelstva státu migrace a zatím i s významně rostoucí tendencí. Mezi kraji Česka není z pohledu přirozené měny dnes žádných podstatnějších rozdílů. Ještě v 70. letech 20. století šlo rozlišit čtyři výraznější typologické skupiny. Královéhradecký kraj patřil až ke třetímu typu spolu s kraji Plzeňským a Středočeským, když ještě horší situaci z pohledu přirozené měny zaznamenala Praha. Ve vyšším prvním typu byly jenom kraje Moravskoslezský a Karlovarský.

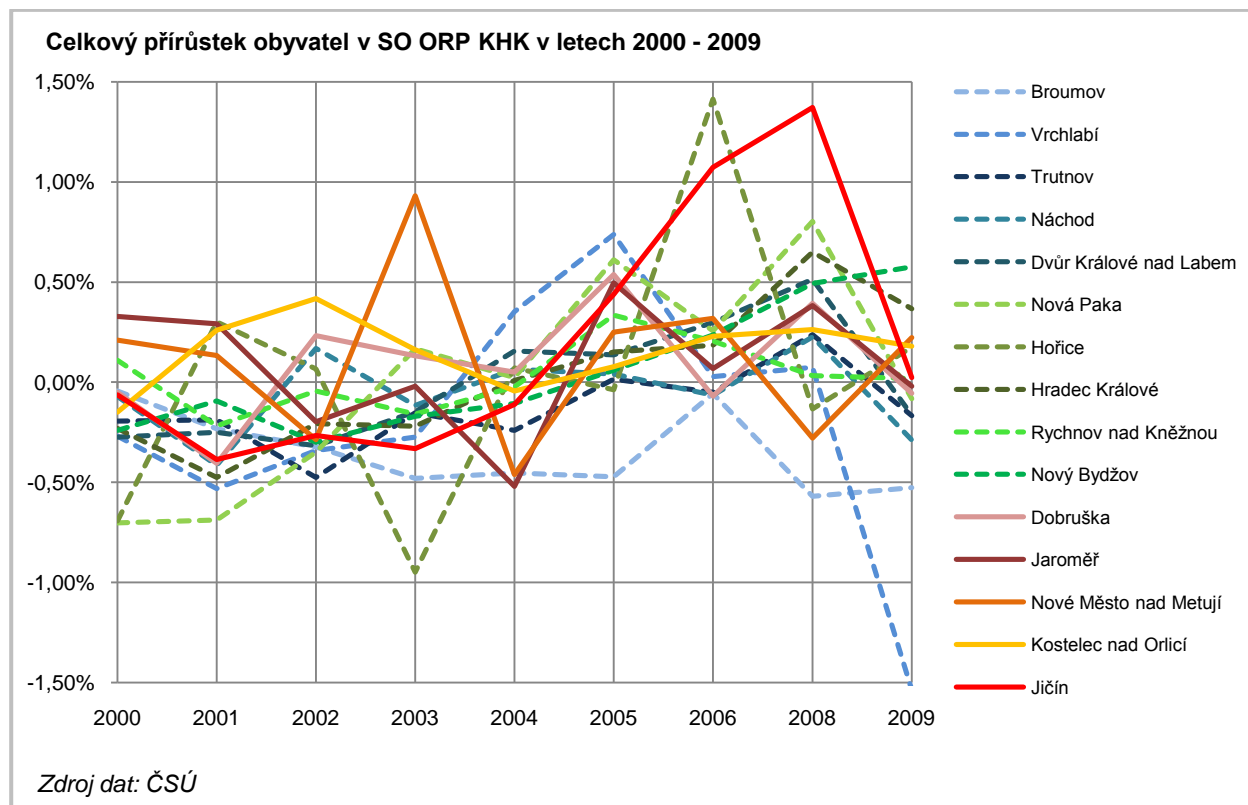
Při posuzování celkové měny (Graf č. 5.7.4) je zřejmé, že vývoj migrace v krajích částečně odlišný. Královéhradecký kraj se z hlediska celkového přírůstku obyvatel drží na průměrných kladných hodnotách. Výrazně odlišný vývoj celkového počtu obyvatel zaznamenaly za poslední desetiletí kraje Středočeský, hlavní město Praha, a Liberecký s Plzeňským, kde se celkový počet obyvatel zvyšoval. Naopak k vyliďňování dochází v krajích Moravskoslezském, Zlínském a Olomouckém, kde sledujeme celkový přírůstek obyvatel v záporných hodnotách.

Graf č. 5.7.4: Celkový přírůstek obyvatelstva krajů ČR v letech 2000 až 2009

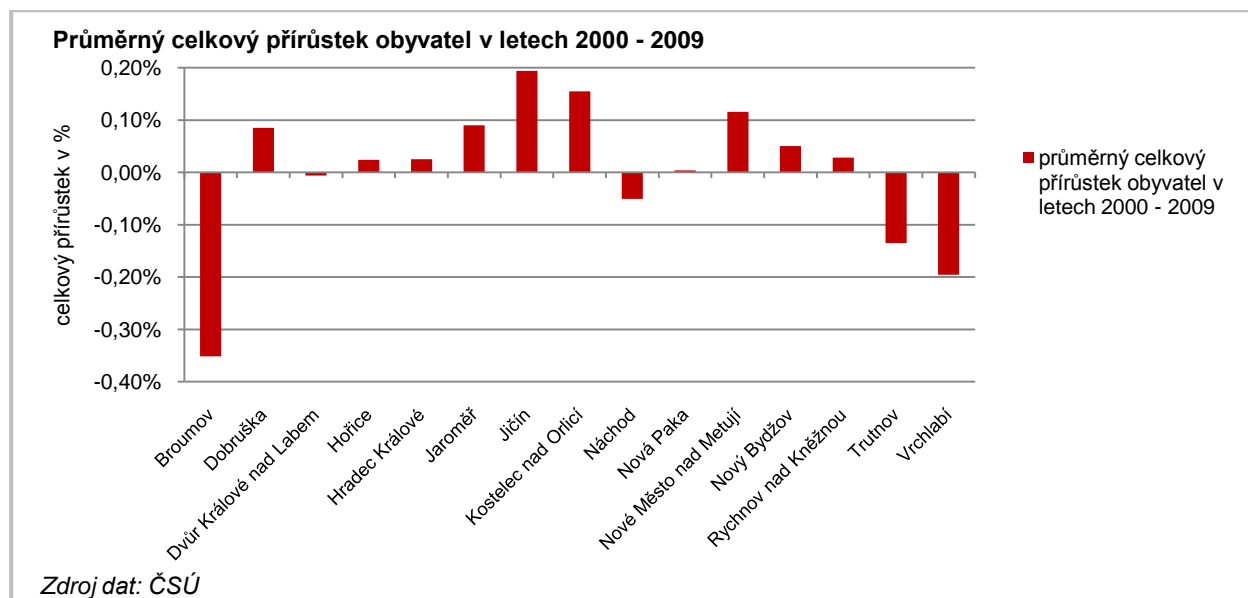

Od roku 2003 je populační velikost Česka ovlivňována především migračním chováním obyvatel. Proto i sledování tohoto procesu je velice významné. Královéhradecký kraj se vyznačoval za posledních 35 let nejmenšími výkyvy ve vývoji celkového přírůstku obyvatel, a také v současnosti dosahuje nízkých kladných hodnot. Na základě těchto poznatků nelze přesněji odhadnout významnější změny početní velikosti u Královéhradeckého kraje. Jak přirozená tak i migrační měna dosahuje velice nízkých hodnot. Lze předvídat, že v dlouhodobějším pohledu se bude přirozená měna častěji ve srovnání s migračním saldem pohybovat pod nulovou hodnotou.

Graf č. 5.7.5: Celkový přírůstek obyvatel SO ORP KHK v letech 2000 až 2009

Graf č. 5.7.6: Průměrný celkový přírůstek obyvatel SO ORP KHK v letech 2000 až 2009

Při hodnocení celkového přírůstku obyvatelstva na prostorové úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) v Královéhradeckém kraji za poslední desetiletí (Graf č. 5.7.5) lze na základě hierarchické klastrové analýzy dospět k následujícím poznatkům:

1. Celkový přírůstek se v letech 2000 až 2009 nejlépe vyvíjel ve SO ORP Jičín, Kostelec nad Orlicí a Nové Město nad Metují, kde dosáhl průměrné hodnoty nad 0,1 %.

V SO ORP Jaroměř, Dobruška, Nový Bydžov, Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou a Hořice se celkový přírůstek průměrně držel ve sledovaném období v kladných hodnotách.

Naopak v záporných hodnotách průměrného celkového přírůstku se nacházejí SO ORP

Broumov, Trutnov, Náchod, Dvůr Králové nad Labem a Vrchlabí.

2. Přirozený přírůstek se v letech 2000 – 2009 držel v kladných hodnotách u SO ORP Nové Město nad Metují, Rychnov nad Kněžnou, Jaroměř. V SO ORP Nový Bydžov, Jičín a Vrchlabí se přirozený přírůstek držel spíše v záporných hodnotách a v ostatních SO ORP ke konci sledovaného období stoupl ze záporných hodnot do hodnot kladných.
3. Celkový přírůstek obyvatel v jednotlivých SO ORP KHK se v letech 2000 až 2009 pohyboval v intervalu od -0,35% do 0,19%. V KHK byl průměrný celkový přírůstek ze sledovaného období nepatrně nad nulovou hodnotou (0,02‰).

Provádět prognózu vývoje obyvatelstva kraje je dnes z důvodu silné a velmi nejasné předvídatelné migrace hodně složitou záležitostí. Nelze však předpokládat, že by roční hodnota hrubé míry celkového přírůstu obyvatel přesáhla hranici 4 ‰. Prognózy ČSÚ z roku 2002 dokonce ve střední variantě pro kraj předpovídaly pokles obyvatel k roku 2050 k hranici mírně přesahující 450 tisíc obyvatel (pokles o necelých 100 tisíc). Na základě změn migračního chování posledních let lze uvažovat o mírném růstu počtu obyvatel kraje. Nicméně lze předpokládat, že by se počet obyvatel kraje mohl přiblížit k hodnotě maximálně 600 tisíc obyvatel v roce 2050. Ale v nízké variantě můžeme očekávat, že se počet obyvatel v podstatě nezmění, tedy významně nepřekročí hodnotu 550 tisíc v příštích čtyřiceti letech.

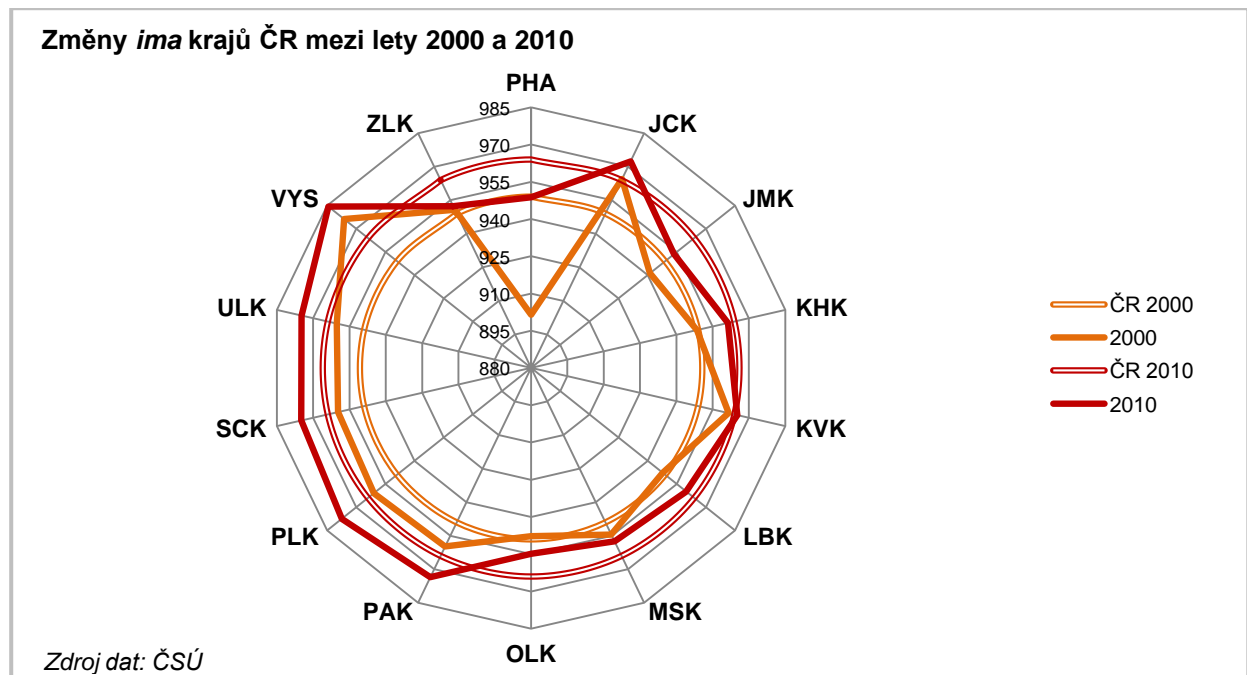
5.7.4 Věkové složení a proces stárnutí obyvatel Královéhradeckého kraje

Složení obyvatelstva podle pohlaví a věku patří mezi nejvýznamnější z pohledu vlivů na populační vývoj. Pokud budeme zkoumat **strukturu obyvatelstva podle pohlaví**, je běžné a často dostačující využít vlastností **indexu maskulinity (ima)**. Tento vztah si můžeme vyjádřit tímto způsobem:

$${}_{t}ima = \frac{{}_{t}P^m}{{}_{t}P^z} \cdot 1000 \text{ , kde}$$

P je počet obyvatel, t je kalendářní rok, m označuje muže a z ženy.

Graf č. 5.7.7: Změny *ima* krajů ČR mezi roky 2000 a 2010 (data k 31.12.)

Tento ukazatel váhy zastoupení mužů v populaci ukazuje, kolik mužů připadá na každých tisíc žen. Kraje Česka tak můžeme rozrůznit právě podle tohoto základního parametru. A je opět zajímavé sledovat tyto změny v časovém horizontu. Za posledních 10 let se u všech krajů

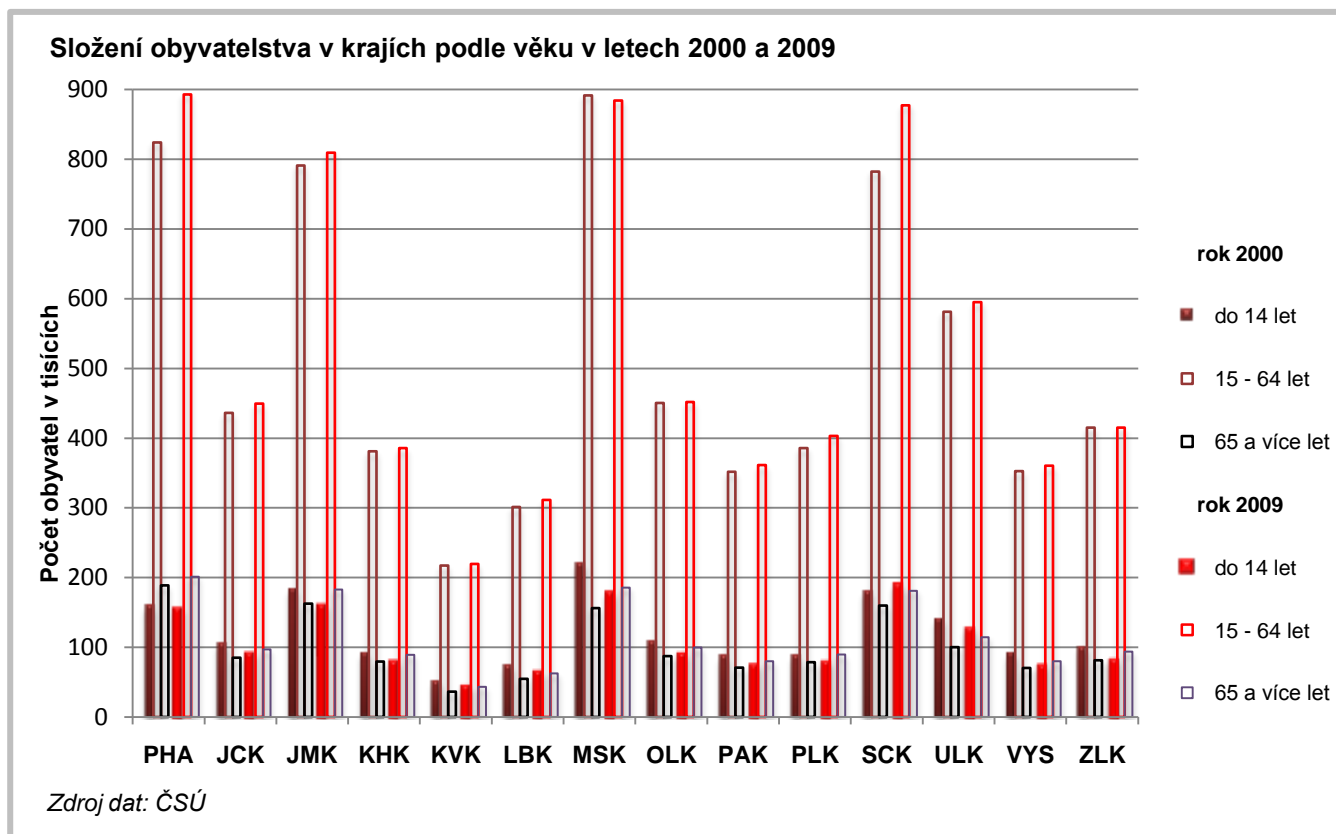
shodně zastoupení mužů v populaci zvyšovalo. Evidentně atypické poměrné zastoupení vykazuje jenom Praha, kde *ima* dosahuje v roce 2010 nejnižší hodnoty 949 (Graf č. 5.7.7). Je tak stále výrazně pod průměrem ČR (964), i když za posledních 10 let od roku 2000 se zvýšil z hodnoty 901. Naopak celostátně nadprůměrné zastoupení mužů vykazují kraje Vysočina (984), Plzeňský (977), Středočeský a Ústecký s 975 muži na každých tisíc žen. Index maskulinity Královéhradeckého kraje (961) je mírně pod hodnotou celorepublikového průměru.

Věková skladba obyvatelstva není jen vyjádřením rozdílů v početním zastoupení různých věkových skupin, ale poskytuje nám řadu odpovědí na otázky spojené s populační velikostí, populačním vývojem a charakterem populačního chování. **Věková struktura** je výsledkem základních demografických událostí, proto nám dává možnost k využití při jakékoliv demografické analýze. Ale i tam, kde je obyvatelstvo nepřehlédnutelnou součástí objektu vědního zájmu. Pokud se procentuální váha počtu dětí pohybuje v rozmezí od 12,5 do 15,9, můžeme hovořit o **staré populaci**. V případě, že procentuální váha klesne pod hranici 12,5, jde již o **velmi starou populaci**. Proces stárnutí nabývá na významu tehdy, když podíl dětské složky poklesne pod hodnotu 25 %. Už v průběhu 60. let minulého století postihla taková významná skutečnost všechny kraje České republiky. Pronatalitní politika státu nastartována počátkem 70. let proces stárnutí ke konci 80. let výrazně přibrzdila, ale jenom krátkodobě. Od počátku 80. let 20. století byl proces stárnutí české populace opět zahájen a pokračuje tento jev až do současnosti. Přes populaci mírně stárnoucí a stárnoucí jsme již v roce 2000 dospěli do etapy populace staré s podílem dětí kolem 16 %. V roce 2009 klesl průměrný podíl dětí v populaci dokonce na 14 %, a to i přes zvyšující se přirozený přírůstek v posledním desetiletí.

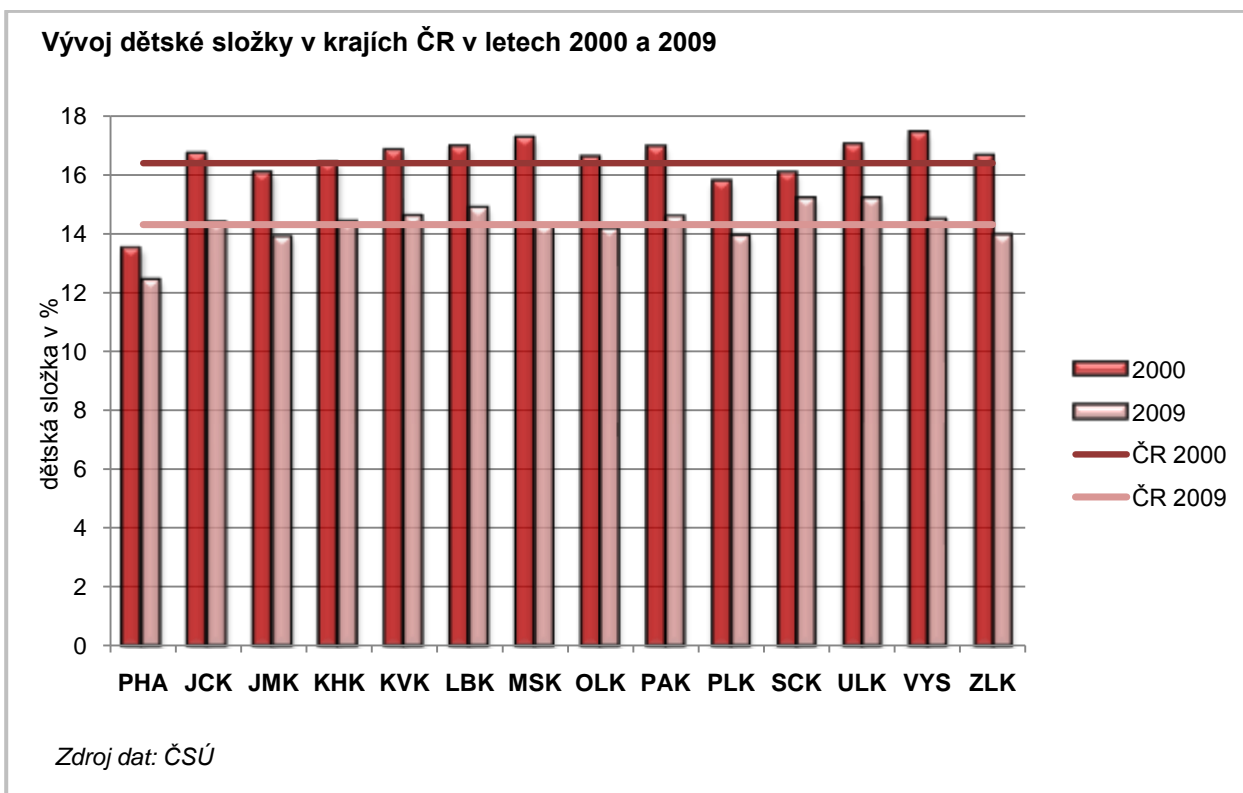
Když porovnáme proces stárnutí z pohledu snižování zastoupení dětí v populaci (Graf č. 5.7.8.), potom musíme zdůraznit následující momenty:

1. Za velmi starou populaci označujeme jenom region Prahy, kde podíl dětí již klesl na hodnotu 12,43 %.
2. Všechny ostatní kraje mají již populaci starou, kde podíl dětí sice nepoklesl pod velmi nízkou hranici 12,5 %, ale už nepřevyšuje ani hodnotu 15,9 %.
3. Královéhradecký kraj byl v roce 1991 až na 11. místě s podílem dětí 20,8 %. V roce 2000 byl s podílem dětí 16,56% na 9. místě a v roce 2009 s podílem 14,4% (což je necelých 80 tisíc dětí) na 7. místě. Tento podíl se nijak významně se neodlišuje od celostátního průměru (14,31%).
4. Tendence ke snižování váhy dětí v populaci Královéhradeckého kraje je zcela dominující a ani zpomalení v posledním desetiletí nemůže nic změnit na faktu dalšího dlouhodobějšího poklesu. Je velmi pravděpodobné, podle dlouhodobých prognóz Českého statistického úřadu, že relativní četnost dětí v kraji ke konci roku 2050 bude přibližně o dvě procenta nižší. A při střední variantě předpokládaného růstu počtu obyvatel bude dětí absolutně rovněž o několik tisíc méně než nyní

Graf č. 5.7.8: Složení obyvatelstva v krajích podle věku v letech 2000 a 2009

Graf č. 5.7.9: Vývoj dětské složky v krajích ČR v letech 2000 a 2009

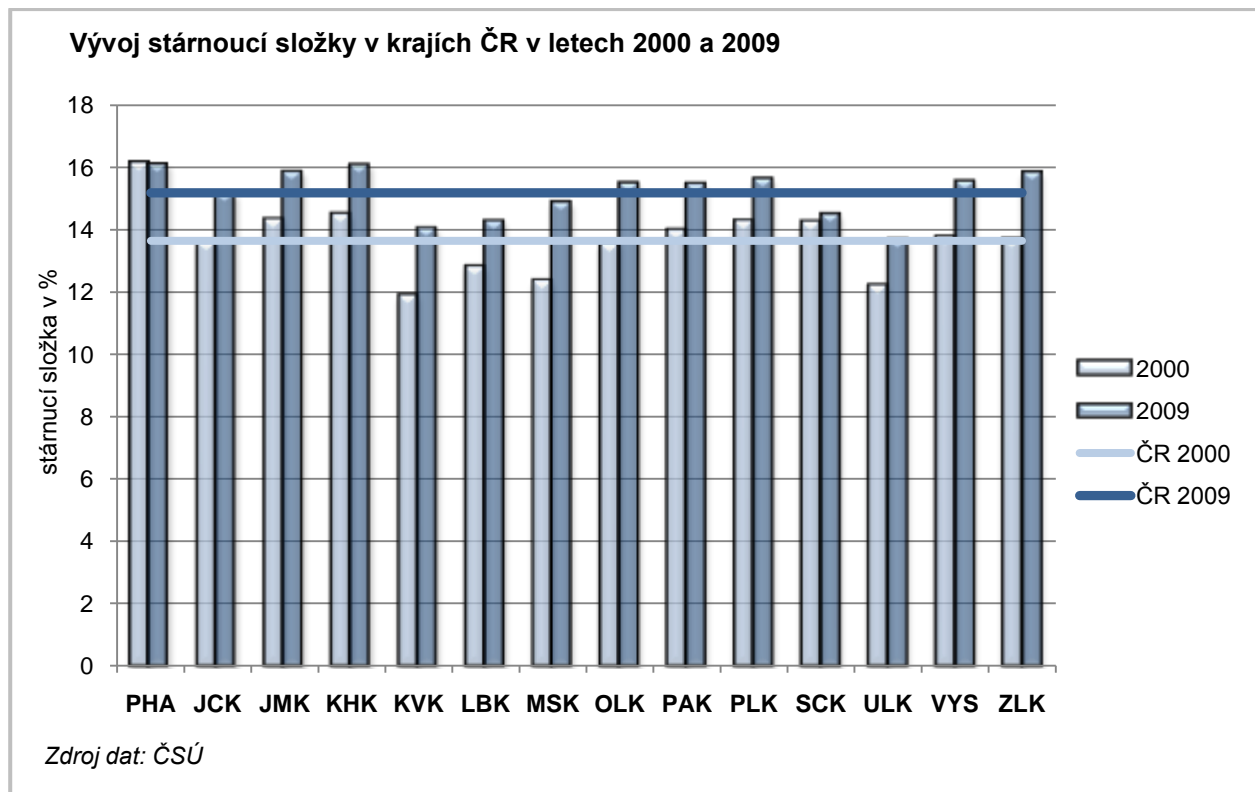

Dosud byly rozdíly procesu stárnutí posuzovány tzv. cestou stárnutí ze spodu věkové pyramidy. Ale nyní rozebereme tento proces z opačného pólu, tedy z pozice stárnutí z vrcholu věkové pyramidy. Pro tento případ jsme volili komparaci území krajů a hlavního města Prahy z pohledu zastoupení občanů ve věku 65 a více let (Graf č. 5.7.10). K regionům s vysokým podílem

nejstarších obyvatel (nad 65 let) patřilo v roce 2000 hlavní město Praha s 16,12 % (přičemž od hodnoty 15% je možné populaci nazývat velmi starou) a hned na 2. místě byl Královéhradecký kraj s 14,47% (tedy téměř 80 tisíc seniorů). Hranici 14% překročily v roce 2000 i kraje Jihomoravský, Plzeňský a Středočeský. Průměrný podíl nestarších obyvatel byl v České republice 13,65 %. Vzhledem k postupnému stárnutí populace, překročilo v roce 2009 hranici 15% celkem 9 krajů, v čele opět s hlavním městem Prahou (16,1%), přičemž Královéhradecký kraj se umístil na 9. místě s 15,16% (téměř 90 tisíc seniorů). Průměrný podíl seniorů se v České republice zvýšil na 15,19%. Pod celorepublikovým průměrem v roce 2009 zůstaly kraje Vysočina, Liberecký, Pardubický, Středočeský a Moravskoslezský.

Je zřejmé, že tempo stárnutí je velmi rychlé. Skupina obyvatel nad 65 let se na populaci Královéhradeckého kraje v roce 1991 podílela pouhými 9,4 % a byla jenom mírně stárnoucí populací. Na základě prognózy ČSÚ z roku 2002 a předpokladů růstu početní velikosti kraje z pohledu analýzy celkové měny ke konci roku 2005 je velmi pravděpodobné, že se počet seniorů s věkem 65 a více let dostane k hodnotě okolo 190 tisíc s relativním zastoupením v populaci přes 30 % v roce 2050. Závěrem k vyhodnocení změn věkového složení obyvatel kraje je nutno dodat, že z pohledu zabezpečení vlastních budoucích generací je pokles váhy dětí stejně nebezpečný jako dramatický nárůst starých občanů.

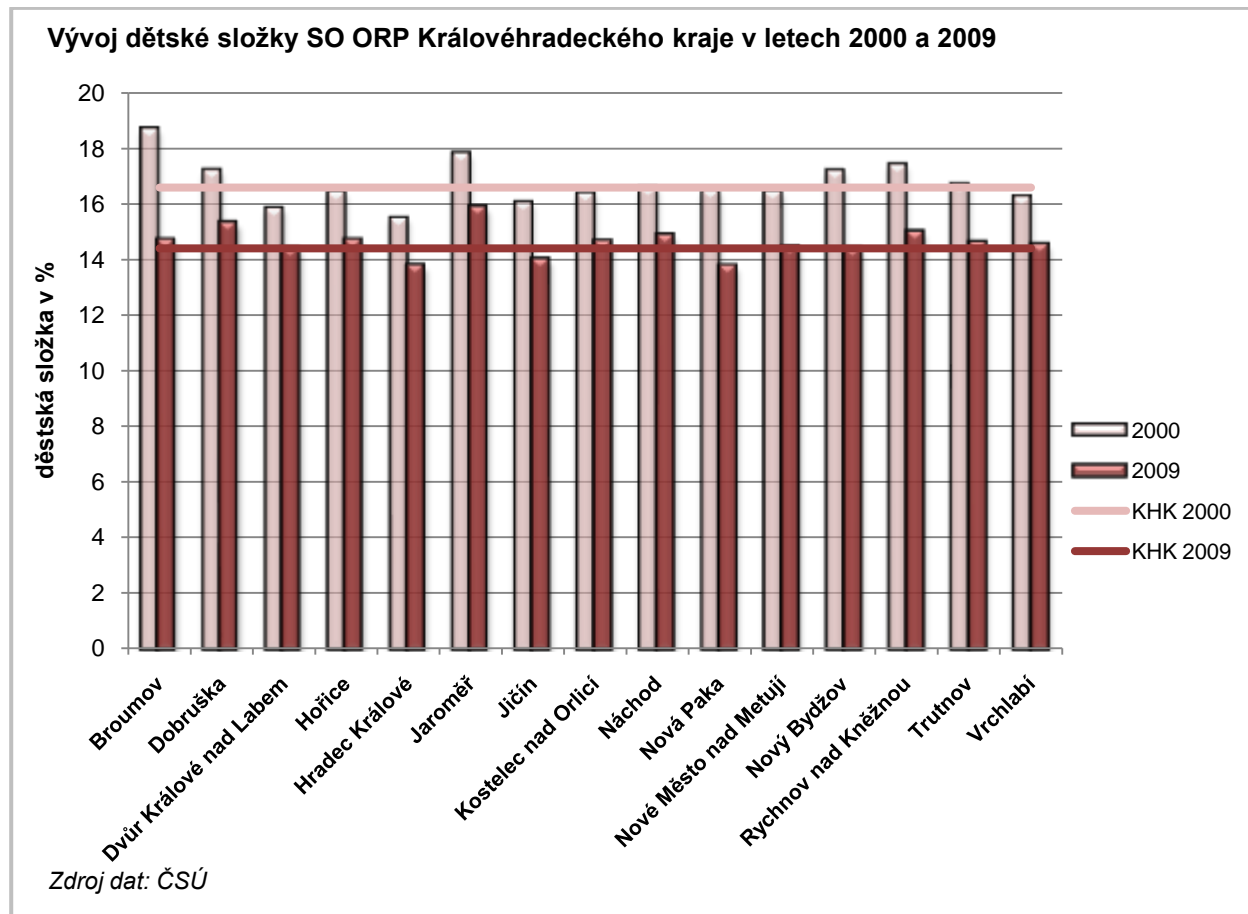
Graf č. 5.7.10: Vývoj stárnoucí složky v krajích ČR v letech 2000 a 2009

Pokud jde o rozdíly dětské složky na úrovni správních obvodů ORP, situaci dokumentuje (Graf č. 5.7.11). Již v roce 2000 spadaly ORP Hradec Králové (s nejnižším podílem dětské složky 15,5%) a ORP Dvůr Králové nad Labem (15,8%) do kategorie staré populace. Nejvyšší podíl dětské složky měly v roce 2000 ORP Broumov (18,7%) a ORP Jaroměř (17,8%).

V průběhu následujících let můžeme v kraji sledovat celorepublikový trend stárnutí populace, a to do té míry, že v roce 2009 do kategorie staré populace již spadají všechna ORP Královéhradeckého kraje. Nejméně obyvatel do 14 - ti let žilo v roce 2009 v ORP Nová Paka a Hradec Králové (13,8%), tyto ORP se tedy nejvíce přibližují ke kategorii velmi staré populace. Naopak nejvíce dětí do 14 - ti let žilo v roce 2009 v ORP Jaroměř (15,9%) a ORP Dobruška (15,3%). Velmi starou populací není zatím ani jeden z patnácti SO ORP.

Graf č. 5.7.11: Vývoj dětské složky SO ORP Královéhradeckého kraje v letech 2000 a 2009

5.7.5 Ostatní vnější vlivy populačního vývoje Královéhradeckého kraje

Ze širšího sociálního pohledu je zajímavé sledovat proces **rozvodovosti**. Jestliže nabývá rozvodovost zásadního rozměru, pak se zcela určitě stává negativním sociálním i ekonomickým jevem ve společnosti. Lze ji v rámci sociodemografických rozborů sledovat a nejlépe pomocí ukazatele indexu rozvodovosti, který poměruje ve stejném kalendářním roce počty sňatků i rozvodů. Jestliže index rozvodovosti překročí 40% hranici, je to již závažný sociální problém, pokud překročí hodnotu 60 %, pak je to velmi citelný celospolečenský problém.

Podle průměrných hodnot ze sledovaného období let 2000 až 2009 překročilo hranici 60% celkem 8 krajů, z toho nejhůře na tom jsou kraje Karlovarský (69,8 %), Ústecký (68,5%) a Moravskoslezský (67,1%). Pro Královéhradecký kraj s hodnotou 61,1 % je rozvodovost závažnějším problémem, je v pořadí na šestém místě, horší situace je ještě v Libereckém a Olomouckém kraji.

Co se týká situace v SO ORP KHK, průměrné hodnoty ukazují, že hranice indexu rozvodovosti 60% byla ve sledovaném období překročena v 8 SO ORP. Nejhorší situace byla v SO ORP Broumov (71,9%), Jaroměř (69,6%) a Trutnov (66,8%). Nejmenší rozvodovost ve sledovaném období byly v SO ORP Dobruška (46,3%).

U indexu **potratovosti**, který vyjadřuje počty potratů připadajících na každých sto živě narozených dětí, se všechny kraje nacházejí svojí zprůměrovanou hodnotou v intervalu od 35 do 55 %. Nejsou to sice malá čísla, ale za alarmující sociální znak je můžeme pokládat v momentě překročení hranice 70 %. Hodnoty pod 50 % nejsou zásadním problémem sociálního a ekonomického rozvoje regionů. Královéhradecký kraj u tohoto parametru vykazuje průměrnou váhu (42,7 %, páté místo). Nejvyšší hodnoty vykazují kraje Ústecký (53,7%) a Karlovarský (54,1 %).

Nejnižší průměrný index potratovosti měl v Královéhradeckém kraji ve sledovaném období SO

ORP Nové Město nad Metují (31,7%), nejvyššího indexu dosáhl SO ORP Hradec Králové (50,9%).

Pokud budeme hodnotit **náboženské vyznání** na úrovni krajů, pak je to pro českou společnost spíše záležitost statistického významu. Česká republika vykazuje jednu z nejnižších hodnot podílu věřících na celkovém obyvatelstvu na světě a to něco přes 31 % (údaje ze SLDB 2001). Obyvatelstva bez vyznání a tedy i vlivu religiozních hodnotových měřítek je už téměř 70 %. Pouze v jednom kraji přesahuje religiozita 50 % (Zlínský kraj) a ve třech dalších 40 % (kraje Vysočina, Jihomoravský a Moravskoslezský). Podílem věřících okolo 27 % je Královéhradecký kraj mírně podprůměrným v ČR. Naprostá dominance ateistů (více než 80 %) je typická pro tyto kraje: Ústecký, Liberecký a Karlovarský.

České obyvatelstvo je od konce 40. let minulého století, kdy došlo na základě dohod vítězných mocností 2. sv. války k dohodě ohledně odsunutí značné části občanů Československa s německou národností, státem **národnostně homogenním**. Je to typ, ve kterém ani jedna z menšin nedosahuje 10% podílu na celkovém obyvatelstvu nebo případně alespoň dvě menšiny s váhou nad 5 %. A současně většinová národnost neklesá svoji relativní váhou na počtu obyvatel pod 90 %. Česká národnost dosáhla nejvyššího podílu počátkem 80. let 20. století. A nemění toto tvrzení ani skutečnost, že v poválečné éře se až v roce 1991 poprvé objevuje v možnostech výběru národnost moravská, Mnoho historicko-kulturních, historicko-politických a ekonomicko-politických znaků podporuje většinový názor, že mezi oběma národnostmi není podstatnějších rozdílů. To ostatně doložila dvě poslední sčítání lidu, kdy došlo i k výraznému snížení relativní četnosti moravské národnosti z 13,2 % na 3,7 %. Protože se zahraniční migrace na území našeho státu začínají výrazněji projevovat až od roku 2003, nebylo zastoupení jiných národností za posledních více než 50 let nijak významné. Přesto zaslouží zmínku ještě dvě národnosti. První z nich je národnost romská. Bohužel v metodice sčítání lidu se objevuje až od roku 1991. Deklaratorně se k ní přihlásilo okolo 30 tisíc jedinců, ale o deset let později při posledním sčítání lidu už jenom 12 tisíc. Občané romského původu se hromadně ke své národnosti nehlásí. Různé odborné odhady se pohybují okolo 3 až 4 %, což by představovalo 300 až 400 tisíc Rómů. Byla by tak tato národnost nejsilněji zastoupenou menšinou na území Česka, když bychom národnost moravskou sloučili s českou. Druhou početnou skupinou jsou občané slovenské národnosti, kterých byla necelá dvě procenta (200 tisíc) při sčítání lidu 2001. Všechny ostatní národnosti již nepřekračují hranici 0,5 % (50 tisíc jedinců). Nicméně vzhledem ke změnám vah celkového přírůstku ve prospěch migračních vlivů nelze dnes jasně předvídat změny i v národnostním složení obyvatel Česka. Pokud jde o rozdílnosti na úrovni českých krajů, potom mezi nejpočetnější českou národností s podílem nad 95 % patří kraje Pardubický, Středočeský, Plzeňský, Jihočeský a právě Královéhradecký (95,2 %). Ale to platí výhradně proto, že k územím s největším zastoupením Moravanů patří kraje Jihomoravský, Olomoucký, Vysočina a Moravskoslezský. Pokud bychom větev českou sloučili s větví moravskou, potom by 95% hranici překročili rovněž kraje Vysočina, Zlínský, Jihomoravský a Olomoucký. U zbývajících pěti krajů se projevuje statisticky významné zastoupení především národnosti slovenské (kraje Karlovarský, Moravskoslezský, Ústecký, Liberecký a hlavní město Praha) nebo polské (Moravskoslezský kraj) a německé (Karlovarský kraj a Ústecký kraj). Romská populace je nejvíce koncentrována především do krajů Karlovarského a Ústeckého a dále v menší míře do krajů Královéhradeckého, Libereckého, Moravskoslezského, Olomouckého, Středočeského a Plzeňského. Zbývajících šest krajů má relativní četnost romského etnika velmi nízkou (pod 0,12 %, tzn. pod celostátní průměrnou hodnotou). Musíme však vzít v úvahu rozdíly dané tím, že se k romské menšině hlásí výjimečně málo Rómů. Ale zdá se být vysoce pravděpodobné, že míra nepřihlašování se ke své národnosti je u Rómů územně rovnoměrně rozložená.

Protože žijeme ve vzdělanostní společnosti, je váha **vzdělanostní struktury obyvatelstva** nejen pozorně sledovanou veličinou, ale také významným ukazatelem vyspělosti a všestranné rozvinutosti regionů. A platí rovněž, že rychlejší nárůst dosahování nejvyšších vzdělanostních stupňů zvyšuje dále konkurenceschopnost občanů na trhu práce. Podíl vysokoškolsky vzdělaných občanů dosáhl na českém obyvatelstvu ve věku 15 a více let v roce 1950 pouhé jedno procento, při posledním cenzu v roce 2001 to bylo už téměř 9 %.

V roce 2010 dosáhl podíl vysokoškolsky vzdělaných občanů ČR téměř 14%.

Vysokoškolský stupeň vzdělání vykazuje největší regionální rozdíly a platí to samozřejmě i pro krajský systém. Nad celorepublikovým průměrem jsou kraje: hlavní město Praha (28,9 %) a Jihomoravský kraj (16,4 %). Zejména náskok Prahy je obrovský. Následují kraje Moravskoslezský, Středočeský a Plzeňský, které překračují hranici 12%. Nejhorší situace je v krajích s méně než 8 % občanů s VŠ vzděláním ve věku nad 15 let. Sem patří kraje Ústecký a Karlovarský. Královéhradecký kraj je s váhou vysokoškolsky vzdělaných občanů 11,7 % z krajů ČR na sedmém místě hned za krajem Zlínským. Hodnota poměru vysokoškolsky vzdělaných obyvatel se v ostatních krajích pohybuje v rozmezí od 10% do 12%. Je zřejmé, že hlavní město Praha se v oblasti vzdělanostní struktury výrazně vzdaluje všem krajům, což platí i pro hodnocení skupiny občanů se středoškolským úplným vzděláním (zakončeným maturitou). U hlavního města Prahy je těchto obyvatel 42 %, což je téměř o 8 % nad celorepublikovým průměrem. Královéhradecký kraj v tomto podílu také dosahuje nadprůměrných hodnot (34,8%), spolu s kraji Plzeňským (35%), Jihočeským (35%) a Středočeským (34,8%). Nejhorší situace je u krajů Ústeckého (29,9%) a Moravskoslezského (31,6%).

5.7.6 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Mírné zvýšení hodnoty přirozeného přírůstku obyvatel kraje oproti předchozímu sledovanému období. Poměr počtu živě narozených na každých tisíc zemřelých se pohyboval v letech 2000 - 2009 od 821 do 1 134. Přirozená měna se dlouhodobě nejlépe vyvíjela ve SO ORP Jaroměř, Rychnov nad Kněžnou, Nové Město nad Metují, Dobruška. Nejhorší situace je ve sledovaném období u SO ORP Hořice, Jičín, Kostelec nad Orlicí, Nový Bydžov.</p>	<p>Nadprůměrný počet nejmenších obcí s počtem obyvatel menším než 200 a současně i jejich vyšší populační váha. Tyto populačně velmi malé obce nemají dostatečný celkový potenciál nejen k růstu, ale ani ke stabilizaci současného stavu ve všech oblastech rozvoje obce. Na území KHK jich je 115 (více než $\frac{1}{4}$ z počtu obcí kraje) a celkovým počtem obyvatel 15,6 tisíc (téměř 3 % z populace kraje). Když se podíváme na nejproblémovější správní obvody ORP z pohledu počtu těchto malých obcí, pak se jedná o SO ORP Jičín, Hořice a Dvůr Králové nad Labem (nad 5 % z populace SO ORP).</p>
<p>Zvýšení hodnoty celkového přírůstku obyvatel kraje v letech 2000 – 2009, v důsledku kladné hodnoty migračního salda a zvýšení přirozeného přírůstku.</p> <p>Podle prognózy bude hodnota přirozeného přírůstku v následujících 30 letech do roku 2040 v podstatě nulová. Předpokládaný celkový růst bude plně zabezpečen ziskem z migračního salda.</p>	<p>Nižší (pod celostátním průměrem) zastoupení vysokoškolsky vzdělaných občanů. Dosažení vysokoškolského stupně vzdělání zvyšuje uplatnění občanů na trhu práce a snižuje četnost asociálních projevů, zejména pak kriminálních deliktů.</p>
<p>Národnostně vysoce homogenní část republiky. Nejen, že zde není žádná významnější národnostní menšina, ale samotné zastoupení české národnosti přesahuje 95 %.</p>	

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<p>Výhodná geopolitická poloha. Kraj je součástí dnes již politicky i ekonomicky otevřeného prostoru střední Evropy s významnou délkou společné hranice se sousedním Polskem, které je jednou z nejlidnatějších zemí Evropy. Výhodou je i společné členství v Evropské unii. Přímou spolupráci se svým zahraničním sousedem může využívat šest správních obvodů ORP Královéhradeckého kraje. Je to šance pro rozvoj příhraniční a přeshraniční spolupráce. Za výhodnější prostorovou lokalizaci můžeme brát i blízkost hlavního města Prahy (115 km).</p>	<p>Nižší počet i populační váha měst s více než 20 tisíci obyvateli ve většině SO ORP. Pouze správní obvody měst Hradec Králové, Trutnov a Náchod mají v této skupině zastoupení. Zbývajících dvanáct SO ORP v Králové-hradeckém kraji nemá ani jedinou obec s více než 20 tisíci obyvateli.</p>
<p>Pozvolna rostoucí počet obyvatel kraje v posledních letech od roku 2004 (roční růst o 2 ‰).</p>	<p>Malý počet sídel s více než 10 tisíci obyvateli a zejména nulová populační váha v šesti SO ORP kraje. Velikostní stupeň urbanizace s nulovou hodnotou podle tohoto velikostního principu mají SO ORP Broumov, Dobruška, Hořice, Kostelec nad Orlicí, Nová Paka a Nový Bydžov. Jedná se tak o správní obvody ryze venkovského typu. Převahu městské populace mají pouze SO ORP Nové Město nad Metují, Jaroměř, Hradec Králové a Dvůr Králové nad Labem.</p>
	<p>Velmi malé zastoupení dětí v populaci. V letech 2000 - 2009 se podíl dětské složky v Královéhradeckém kraji snížil o více než 2 %, což představuje pokles cca o 10 tisíc dětí. Je velmi pravděpodobné, že k dalšímu poklesu o pár tisíc ještě dojde k roku 2020. To se dlouhodoběji promítne i ve snížení počtu dětí ve školských zařízeních nejnižšího typu. Všechny SO ORP v současné době spadají do kategorie staré populace. Kategorii velmi stará populace s nejvíce přibližují SO ORP Hradec Králové a Nová Paka.</p>
	<p>Vysoký podíl starých občanů ve věku 65 a více let. V letech 2000 – 2009 narostl počet nejstarších občanů o 1,5% a současnosti tato skupina převyšuje populaci dětí o téměř 2%. (o cca 10 tisíc seniorů). Otázka seniorů bude jistě závažným sociálním i politickým tématem když si uvědomíme, že k roku 2050 se přiblíží ke hranici 200 tisíc z dnešních 89 tisíc nejstarších občanů.</p>

5.7.7 Problémy k řešení v rámci územního plánování

Problémy, které vyplývají z dlouhodobé změny vývoje populační velikosti Královéhradeckého kraje, definujeme takto:

- **Stagnace populační velikosti kraje**, po předchozím úbytku populace přirozenou měnou, se sice situace v letech 2000 – 2009 se mírně zlepšila, ale tento trend je však z dlouhodobého hlediska neudržitelný.
- Z důvodu stárnutí populace **dochází k poklesu zastoupení dětí** na všech prostorových úrovních kraje včetně samotných obcí. Většina přicházejících migrantů je již v aktivním věku a často nevytvářejí početné rodinné svazky.

- Dominantní vliv migrace na celkovou měnu je již dlouhodobě trvajícím a to od roku 1994. Noví migranti nejsou svázáni s kulturně historickými tradicemi obcí, nemalá část migrantů je navíc jiné národnosti než české nebo moravské. **Klesá váha rodáků v obcích i váha občanů české a moravské národnosti.**
- **Celkový pokles váhy soužití rodinného typu.** Úměrně tomuto trendu bude přibývat domácností jednotlivců.

Tendence ke snižování váhy dětí v populaci Královéhradeckého kraje je zcela dominující a ani zpomalení v letech 2005 až 2010 nemůže nic změnit na faktu dalšího dlouhodobějšího poklesu. Je velmi pravděpodobné, že můžeme prognózovat pokles relativní četnosti dětí v kraji ke konci roku 2050 o přibližně dvě procenta. A při střední variantě předpokládaného růstu počtu obyvatel bude dětí absolutně rovněž o několik tisíc méně než nyní. Tyto skutečnosti vedou k následujícím úvahám o problémových okruzích:

- Slábnutí zájmu o umístování dětí do předškolních a školských zařízení. Především menší obce se budou nadále **potýkat s problémem udržení na svém území provozování mateřské školy nebo základní školy.**
- Ještě rychleji a zásadněji se prohloubí problém stárnutí na základě **citelného nárůstu relativního i absolutního počtu starších občanů.** To platí zejména v těch lokalitách, kde index stáří překročil přes rovnovážnou úroveň 100 %. Tak k tomu došlo již ve 13 krajích z celkových 15 SO ORP Královéhradeckého kraje. Výjimkou jsou především SO ORP Jaroměř a Rychnov nad Kněžnou. Už i na obecních úrovních **bude přibývat případů žádostí nejstarších občanů o přemístění do sociálních zařízení** pro přestárlé občany.
- **V domácnostech jednotlivců budou zaujímat velkou část občané důchodového věku.** Bude přibývat žádostí k rukám obecních zastupitelů o pomoc v řadě oblastech života včetně finanční pomoci z důvodu úhrady služeb v oblasti bydlení jak v případě soukromého, tak zejména potom veřejného sektoru.

5.7.8 Indikátory

Při hledání vhodných indikátorů v oblasti sociodemografických jevů jsme použili pro závěrečnou syntézu následující ekvivalenty pro rozpoznání kvality těchto jevů v Královéhradeckém kraji podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

- Pro zhodnocení kvalitativních rozdílů v oblasti přirozené měny jsme použili srovnání správních obvodů podle ukazatele **indexu vitality** (viz Obrázek č. 5.7.2). Ten měří vzájemnou váhu živě narozených dětí a zemřelých ve stejném časovém období. Index byl počítán ve střednědobém výhledu jako zprůměrovaná hodnota mezi roky 2000 a 2009.
- Pro zhodnocení kvalitativních rozdílů v oblasti migračního chování jsme použili srovnání správních obvodů podle ukazatele **indexu migračního zisku** (viz Obrázek č. 5.7.3). Ten měří rozdíl podílů měř imigrace správního obvodu na míře imigrace za všechny SO kraje a měř emigrace správního obvodu na míře emigrace všech SO ve stejném časovém období. Index byl počítán ve střednědobém výhledu jako zprůměrovaná hodnota mezi roky 2000 a 2009.
- Pro zhodnocení kvalitativních rozdílů v oblasti věkového složení jsme použili srovnání správních obvodů podle ukazatele **indexu stáří** (viz Obrázek č. 5.7.4). Ten měří procentuální váhu nejstarších občanů ve věku 65 a více let k počtu dětí za SO ORP Královéhradeckého kraje. Index byl počítán pro rok 2009.
- Všechny tři procesy byly následně indikátorově zvážené a to v rozpětí od -1 do 1 bodu. Následně byly sečteny. Více bodů znamenalo, že je region sociodemograficky lépe vybaven, to znamená větší podíl dětí, vyšší migrační zisk a také vyšší počty živě narozených dětí ve vztahu k zemřelým.

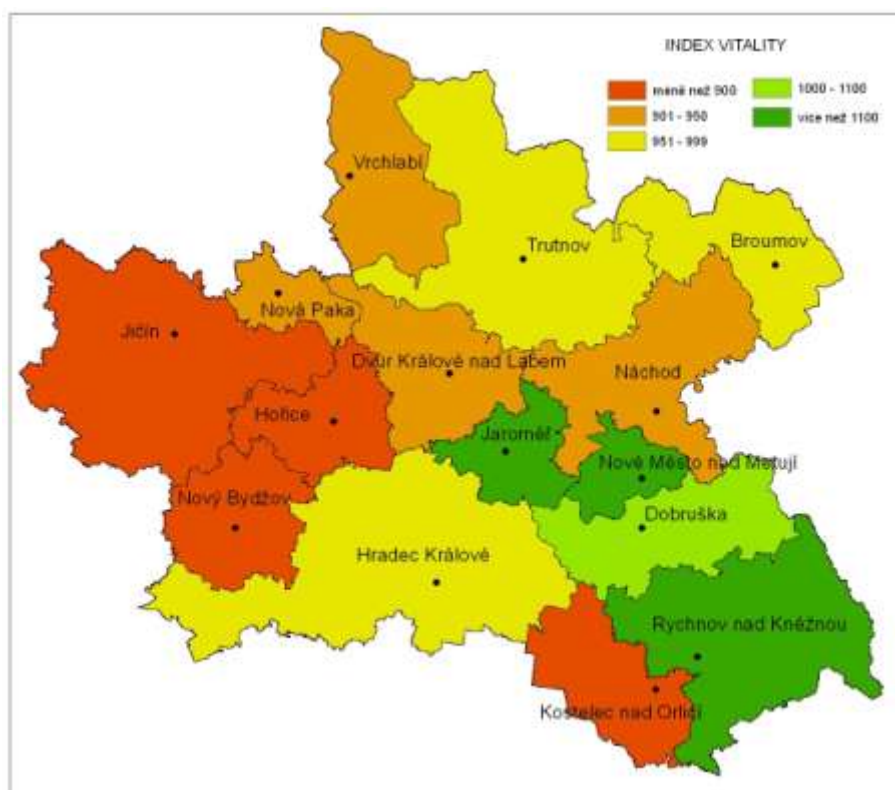
Tabulka č. 5.7.7: Váhy vybraných indikátorů za SO ORP Královéhradeckého kraje

SO ORP	podíl na kraji		index vitality	index migračního zisku	index stáří	indikátory			součet indikátorů
	podle rozlohy	podle obyvatel				vitality	migrace	stáří	
BROUMOV	5,45	3,08	998	-0,008	100	0	-1	0	-1
DOBRUŠKA	5,86	3,62	1023	-0,001	104	1	-1	0	0
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	5,42	4,95	916	0,002	111	0	0	-1	-1
HOŘICE	4,05	3,39	871	-0,017	109	-1	-1	0	-2
HRADEC KRÁLOVÉ	14,24	26,27	968	0,022	124	0	1	-1	0
JAROMĚŘ	2,91	3,49	1134	-0,011	94	1	-1	1	1
JIČÍN	12,54	8,55	870	0,023	113	-1	1	-1	-1
KOSTELEK NAD ORLICÍ	4,70	4,53	877	0,003	115	-1	1	-1	-1
NÁCHOD	7,47	11,09	932	0,005	115	0	1	-1	0
NOVÁ PAKA	2,04	2,42	945	0,001	123	0	0	-1	-1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	2,06	2,60	1126	-0,001	118	1	-1	-1	-1
NOVÝ BYDŽOV	4,50	3,13	821	0,002	110	-1	0	0	-1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	10,07	6,14	1128	-0,010	96	1	-1	1	1
TRUTNOV	12,52	11,66	966	-0,007	103	0	-1	0	-1
VRCHLABÍ	6,17	5,07	915	0,001	100	0	0	0	0

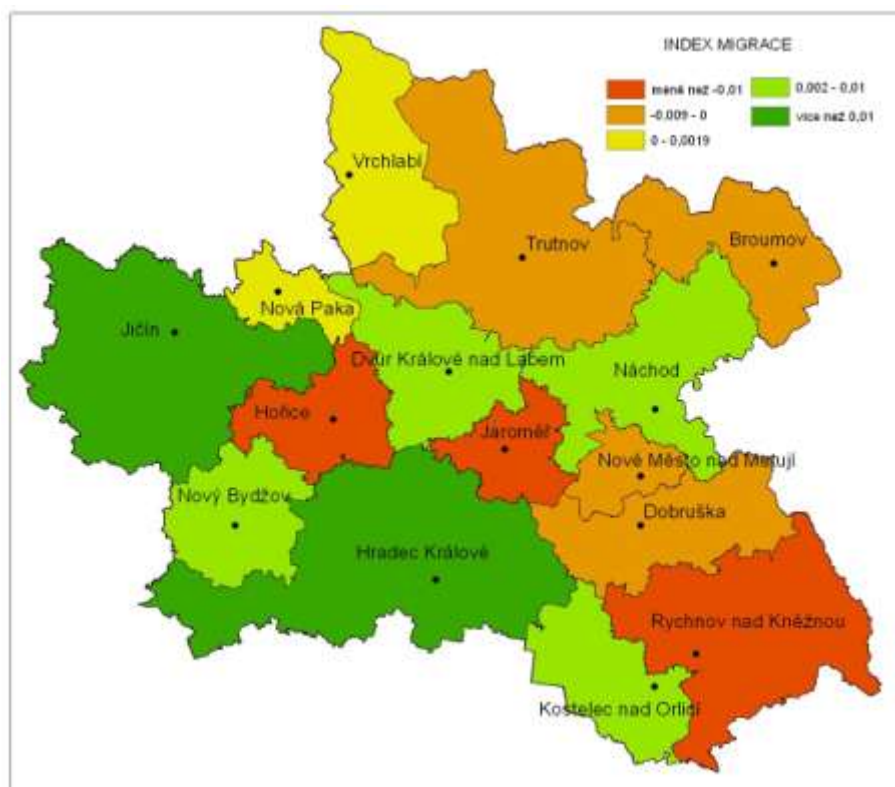
Po roce 2000 můžeme na pozadí analýz základních sociodemografických charakteristik (viz Tabulka č. 5.7.7) odlišit v území Královéhradeckého kraje následující rozdíly mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností:

- V letech 200 - 2009 se nejlépe populačně vyvíjejí SO ORP Jaroměř a Rychnov nad Kněžnou. Ve sledovaných indikátorech vitality, migrace a stáří se záporné hodnocení objevilo pouze u migrace. Jde o 13 % plochy a 10 % obyvatelstva kraje.
- Druhá skupina SO ORP Dobruška, Náchod, Vrchlábí a Hradec Králové se vyznačuje nulovou hodnotou součtu indikátorů.
- Ve zbývajících správních obvodech obcí s rozšířenou působností je situace z pohledu demograficko - sociálních znaků horší. SO ORP Broumov, Dvůr Králové nad Labem, Kostelec nad Orlicí, Nová Paka, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov a Trutnov dosahují sečtené hodnoty -1. V SO ORP Hořice dokonce -2. Celková váha těchto území je 53,3 % na ploše a 44,37 % na celkové populaci kraje.

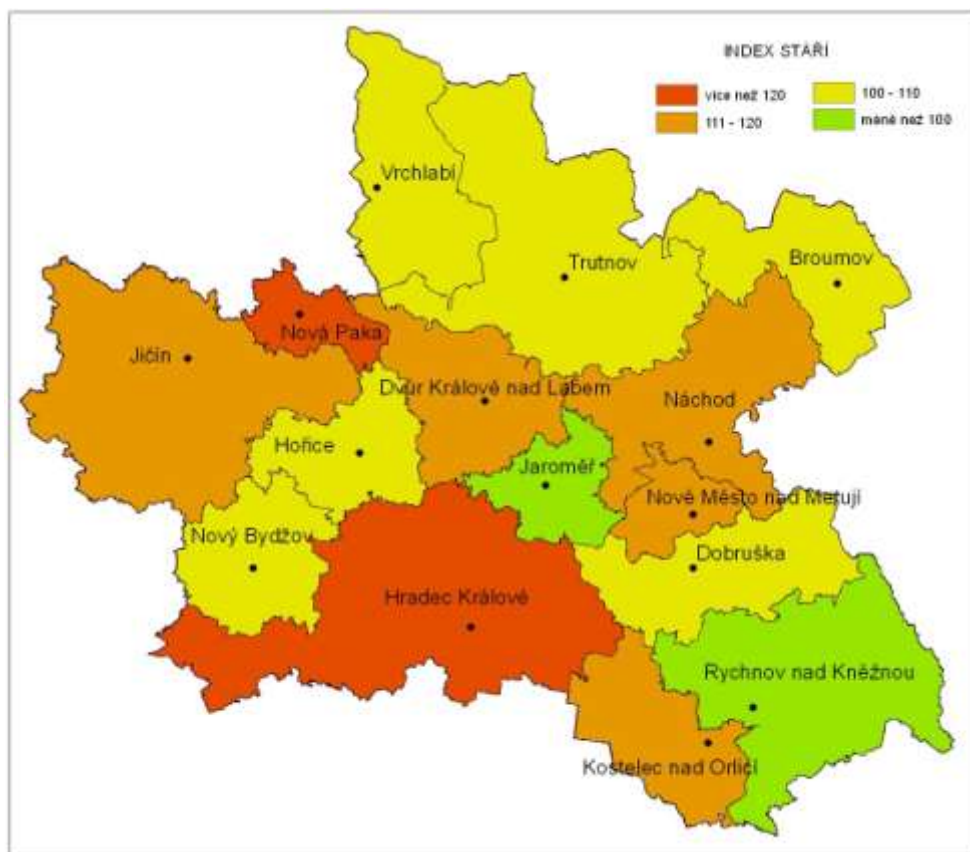
Obrázek č. 5.7.2: Kartogram indexu vitality správních obvodů ORP KHK
(průměr let 2000 až 2009)

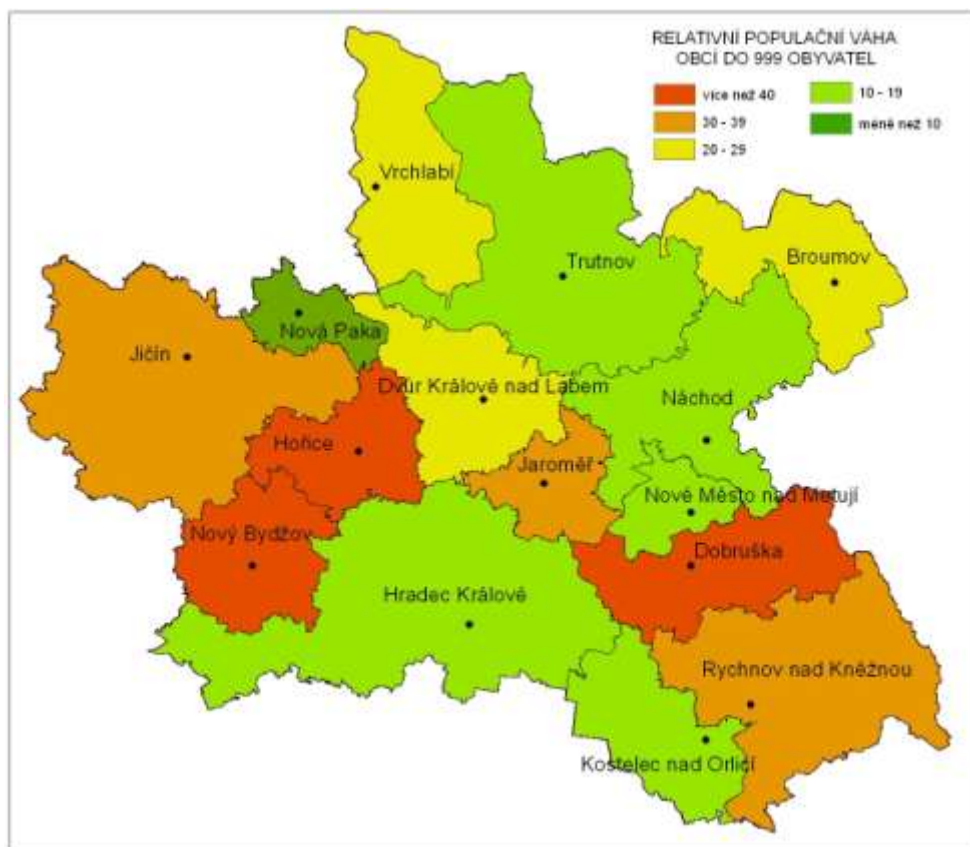
Obrázek č. 5.7.3: Kartogram indexu migračního zisku správních obvodů ORP KHK
(průměr let 2000 až 2009)

Obrázek č. 5.7.4: Kartogram indexu stáří správních obvodů ORP KHK (rok 2009)

Obrázek č. 5.7.5: Kartogram váhy nejmenších obcí podle správních obvodů ORP KHK (rok 2009)

5.8 BYDLENÍ

5.8.1 Základní charakteristika bytového fondu a vývoj bydlení

V Královéhradeckém kraji převládá venkovské osídlení s nadprůměrným zastoupením nejmenších obcí s méně než 1 tis. obyvatel a s převahou rodinných domů ve struktuře bytového fondu.

Základní údaje o bytovém fondu lze získat ze Sčítání lidu, domů a bytů. V Královéhradeckém kraji bylo v roce 2001 128 770 domů, z nichž bylo 101 662 trvale obydlených (tj. 79 %). Podíl rodinných domů na trvale obydlených domech byl v roce 2001 přes 87 %. Vysokým podílem obydlených rodinných domů na domovním fondu jsou charakteristické zejména správní obvody Nový Bydžov (93,9 %), Hořice (92,2 %) a Nová Paka (91,7 %), naopak nízký podíl obydlených rodinných domů má v rámci Královéhradeckého kraje správní obvod Trutnov (78,4 %), Broumov (80,6 %) a Vrchlabí (81,1 %).

Úbytek trvale obydlených domů a bytů a současný nárůst neobydlených bytů je vnímán jako riziko udržitelného vývoje. Celkem v 8 ORP kraje byl nárůst celkového počtu bytů v období 1991-2001 větší než v ČR. Nejvíce bytů (více než 10 %) přibýlo v ORP Nová Paka a Rychnov nad Kněžnou. Z měst přibýlo trvale obydlených bytů o více než 10 % v Dobrušce, Peci pod Sněžkou, Rokytnici v Orlických horách a ve Špindlerově Mlýně.

Počet trvale obydlených bytů v kraji i ve všech ORP v období 1991-2001 mírně rostl, přírůstek trvale obydlených bytů v kraji činil 6083 bytů, tj. přibližně 600 ročně a největší nárůst trvale obydlených bytů byl zaznamenán v ORP Broumov a Rychnov nad Kněžnou.

Podíl neobydlených bytů a domů se v posledních letech v kraji stále zvyšuje. U neobydlených domů se jedná především o starší rodinné domy a chalupy ve venkovských oblastech, sloužící k rekreačním účelům. V 11 ORP je podíl domů využívaných k rekreaci vyšší než 50 %. V období 1991-2001 v kraji velmi výrazně vzrostl počet neobydlených bytů, o 10 247 bytů. Neobydlené byty v roce 2001 představovaly zhruba 37 tis. bytů, tj. 15,4 % z celkového počtu bytů. Podíl neobydlených bytů je v kraji vyšší než v České republice. Nejvíce neobydlených bytů v relativním vyčíslení se vyskytuje v okrese Jičín – v ORP Hořice, Jičín a Nová Paka. V ORP Jičín tvoří podíl neobydlených bytů 25,4 % především díky vysokému počtu bytů určených k rekreaci (61 % všech neobydlených bytů, tj. nejvíce v kraji). Nízký podíl neobydlených bytů byl k datu Sčítání lidu, domů a bytů 2001 zaznamenán v ORP Hradec Králové a Trutnov (10,5 %, resp. 10,7 %).

Počet neobydlených bytů se ve sledovaném období výrazně zvýšil ve všech ORP, největší nárůst byl zaznamenán v ORP Hradec Králové, Náchod, Nová Paka a Vrchlabí. Nejvyšší podíl neobydlených bytů (více než 20 %) byl v roce 2001 v ORP Hořice, Jičín, Nová Paka a Nový Bydžov. V rámci kraje měly nejnižší podíl neobydlených bytů správní obvody Vrchlabí, Hradec Králové a Trutnov, kde se podíly pohybovaly od 10,5 % do 13,4 %.

Z celkového počtu 37,2 tis. neobydlených bytů v Královéhradeckém kraji sloužilo 43,5 % k rekreaci a 17,8 % k přechodnému bydlení. Podíl bytů nezpůsobilých k bydlení (13,5 %) je relativně vyšší než v mnoha dalších krajích a podíl přesahuje i průměr za ČR.

Nejvyšší podíl bytů v rodinných domech byl v roce 2001 ve správních obvodech Nový Bydžov (78,0 %) a Hořice (70,2 %).

Tabulka č. 5.8.1: Hlavní charakteristiky bytového fondu KHK podle okresů (SLDB 2001)

	Celkem	v tom okresy									
		Hradec Králové	%	Jičín	%	Náchod	%	Rychnov nad Kněžnou	%	Trutnov	%
TRVALE OBYDLENÉ BYTY	204 529	60 031	29,4	28 549	14,0	41 915	20,5	28 694	14,0	45 340	22,2
<i>v tom:</i>											
v rodinných domech	104 740	26 722	44,5	18 588	65,1	22 323	53,3	17 032	59,4	20 075	44,3
v bytových domech	96 852	32 812	54,7	9 497	33,3	18 999	45,3	11 203	39,0	24 341	53,7
v ostatních domech	2 937	497	0,8	464	1,6	593	1,4	459	1,6	924	2,0
NEOBYDLENÉ BYTY	37 170	7 932	21,3	9 094	24,5	7 928	21,3	5 765	15,5	6 451	17,4
<i>z toho z důvodu:</i>											
byt obydlen přechodně	6 616	1 833	23,1	995	10,9	1 345	17,0	1 007	17,5	1 436	22,3
slouží k rekreaci	16 184	2 314	29,2	5 330	58,6	3 531	44,5	2 545	44,1	2 464	38,2
přestavba bytu	2 298	554	7,0	440	4,8	530	6,7	310	5,4	464	7,2
nezpůsobilý k bydlení	4 020	1 038	13,1	811	8,9	933	11,8	666	11,6	572	8,9

Zdroj: ČSÚ

5.8.2 Bytová výstavba

V letech 2000 - 2006 byla nejvyšší průměrná intenzita bytové výstavby (dokončené byty/1000 obyv.) v ORP Vrchlabí (4,0), Dobruška (4,0) a Kostelec nad Orlicí (3,2). Nejnižší intenzita byla tomto období zaznamenána v SO ORP Broumov (1,2) a Dvůr Králové nad Labem (1,7).

V letech 2007 – 2009 byla nejvyšší průměrná intenzita bytové výstavby zaznamenána v SO ORP Vrchlabí (6,5 bytu na 1000 obyv.), Hradec Králové (4,9) a Dobruška (3,5). Nejnižší průměrnou bytovou výstavbu měly SO ORP Broumov (0,8) a Dvůr Králové nad Labem (1,5). Ostatní SO ORP se pohybovaly v hodnotách od 2 až 3 dokončených bytů na 1000 obyvatel.

Průměrně za celé sledované období 2000 – 2009 pak nejintenzivnější bytová výstavba probíhala v SO ORP Vrchlabí (4,7), Dobruška (3,8), Hradec Králové (3,2). Nejnižší intenzita byla zaznamenána v SO ORP Broumov (1,1) a Dvůr Králové nad Labem (1,6). Intenzita bytové výstavby u ostatních SO ORP se pohybovala kolem hodnoty 2 - 3 byty na tisíc obyvatel.

Celkem bylo v kraji v letech 2000 – 2009 dokončeno téměř 15 tisíc bytů. V absolutních hodnotách pak nejvíce v SO ORP Hradec Králové, Trutnov, Náchod, Vrchlabí a Jičín (počet dokončených bytů přesáhl hodnotu 1000). Nejméně bytů bylo ve sledovaném období dokončeno v SO ORP Broumov (méně než 200 bytů).

Průměrné stáří trvale obydlených domů bylo v roce 2001 v Královéhradeckém kraji 48,3 let. Trvale se zvyšuje kvalitativní úroveň obydlených bytů a snížil se podíl nájemních bytů ve vlastnictví obce nebo státu ve prospěch bytů ve vlastnictví soukromé fyzické osoby.

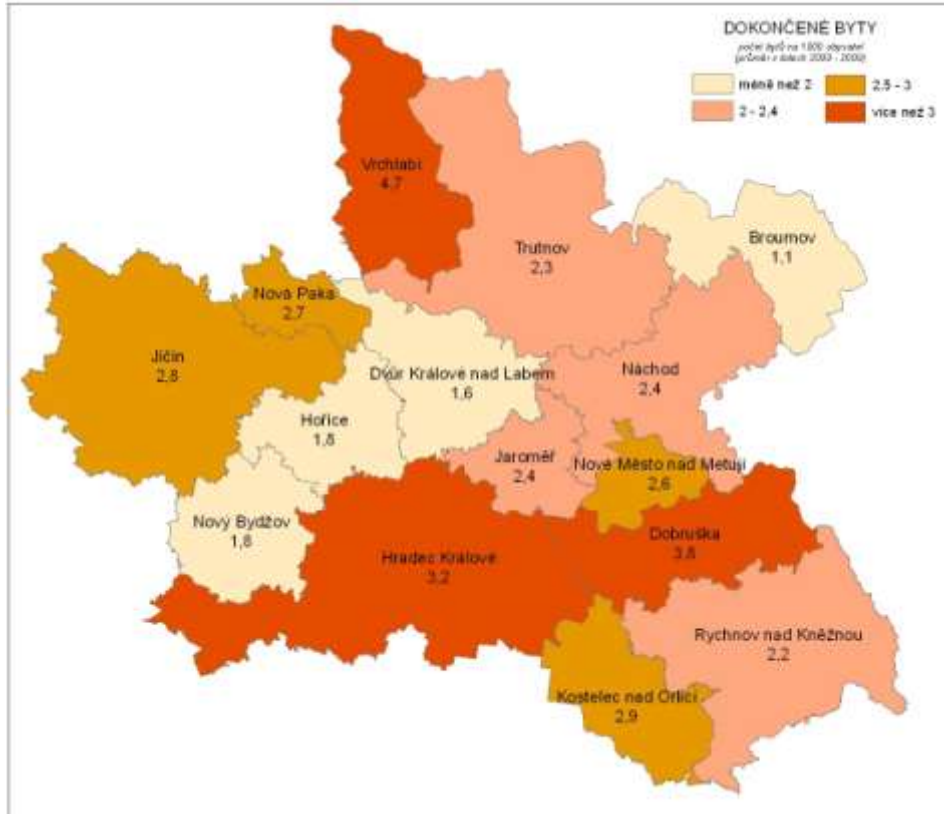
Nejstarší domovní fond byl zaznamenán ve správních obvodech Broumov (60,1), Dvůr Králové nad Labem (52,9) a Jaroměř (52,2). Nejmladší domovní fond byl k datu sčítání ve správních obvodech Nové Město nad Metují (43,0), Rychnov nad Kněžnou (44,5) a Hradec Králové (45,7).

5.8.3 SWOT analýza

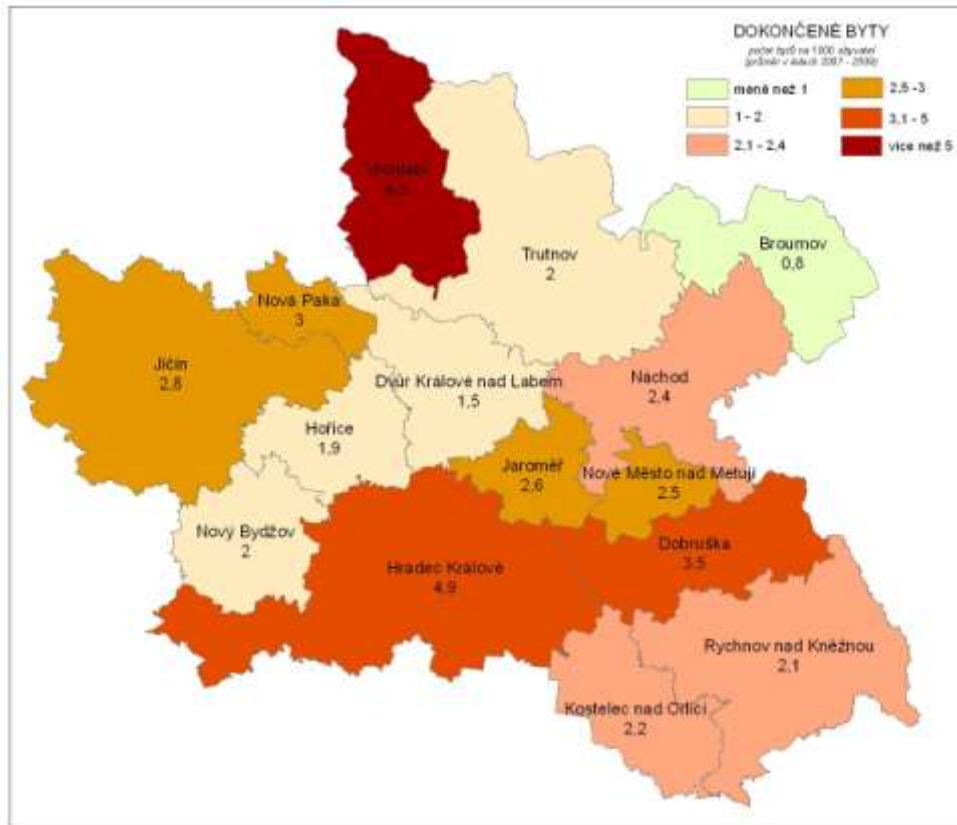
Analýza vyhodnocuje závěry, které vycházejí ze tří Karet procesů - **Vývoj bydlení, Bytová výstavba a Vývoj struktury a životní úrovně domácností**, z vlastních průzkumů a částečně z dokumentů a koncepcí uvedených v použité literatuře.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Příznivý vývoj počtu trvale obydlených bytů - počet trvale obydlených bytů v kraji i ve všech ORP mírně roste.	V ORP Hradec Králové a Náchod vzrostl počet nebydl. bytů o téměř 50 %, v ORP Nová Paka a Vrchlabí o téměř 75 %. (zdroj SLDB 2001)
Rozdrobená sídelní struktura dává prostor pro výstavbu převážně rodinných domů.	Ekonomická nedostupnost možností bydlení zejména na Královéhradecku, vysoké ceny nemovitostí.
Kraj se řadí na druhé místo v republice v počtu domácností s připojením k internetu.	75 % ORP kraje má zastaralý bytový fond. (zdroj SLDB 2001)
Intenzita bytové výstavby se v letech 2007 - 2009 mírně zvýšila (o 0,2 bytu na 1000 obyvatel). Nejvyšší intenzita bytové výstavby byla zaznamenána v SO ORP Vrchlabí (6,5), Hradec Králové (4,9) a Dobruška (3,5).	Ve všech ORP roste podíl jednočlenných bytových domácností – nejvyšší nárůst mezi lety 1991-2001 byl v ORP Kostelec n. Orlicí, Nové Město n. M. a Rychnov n. Kněžnou.
	V ORP Broumov, Jičín, Náchod, Trutnov a Vrchlabí byl v roce 2001 podíl jednočlenných bytových domácností vyšší než v kraji a ČR.
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Podpora bytové výstavby v atraktivních lokalitách, regenerace stávající bytové výstavby.	Zrychlování růstu počtu neobydlených bytů.
Zajištění dostupného bydlení pro mladé rodiny.	Nízká podpora výstavby rodinných domů zejména na venkově a rozvoj nájemního bydlení ve městech.
Zlepšení obytné atraktivity obcí.	Pomalá obnova staré bytové zástavby.
	Fyzická degradace bytového fondu.

Obrázek č. 5.8.1: Intenzita bytové výstavby v letech 2000 -2009

Obrázek č. 5.8.2: Intenzita bytové výstavby v letech 2007 - 2009

5.8.4 Indikátory

Jako indikátor vývoje bydlení jsou uvažovány ukazatele **vývoje počtu trvale obydlených, resp. neobydlených bytů mezi lety 1991 a 2001**. Zvolené indikátory jsou částečně také ukazateli rezidenční atraktivity území a ekonomické úrovně území.

Jako limit udržitelnosti vývoje bydlení byly zvoleny nulové hladiny přírůstku a úbytku u obou ukazatelů. Úbytek trvale obydlených bytů a současný nárůst neobydlených bytů je vnímán jako riziko udržitelného vývoje.

Počet trvale obydlených bytů v kraji i ve všech ORP mírně roste a největší nárůst trvale obydlených bytů byl zaznamenán v ORP Broumov a Rychnov nad Kněžnou.

Počet neobydlených bytů se ve sledovaném období výrazně zvýšil ve všech ORP, největší nárůst byl zaznamenán v ORP Hradec Králové, Náchod, Nová Paka a Vrchlabí. Nejvyšší podíl neobydlených bytů (více než 20 %) byl v roce 2001 v ORP Hořice, Jičín, Nová Paka a Nový Bydžov.

Jako vedlejší parametr byl zvolen počet neobydlených bytů využívaných k rekreaci. Jeho hodnota nepředstavuje vyčerpávající soubor rekreačních objektů v území a problémem je neúplnost evidence – údaj nezahrnuje značnou část druhého bydlení – rekreační chaty, chalupy a jiné objekty, nepřesná je i evidence bytů u rodinných domů apod. a údaj je dostupný pouze z posledního SLDB 2001. Neobydlené byty sloužící k rekreaci tvořily více než polovinu neobydlených bytů v těchto ORP: Broumov, Hořice, Jičín, Nová Paka a Nový Bydžov.

Dostupnost údajů je dána jejich sledováním ČSÚ (zčásti v rámci SLDB); jako problematické se jeví sledování objektů individuální rekreace (mnoho neobydlených bytů je využíváno k rekreaci a bylo by dobré tyto údaje doplnit). To lze pouze v jednotlivých obcích, při sledování údajů za ORP a kraj toto není možné).

Tabulka č. 5.8.2: Vyhodnocení indikátoru: Vývoj bydlení

HODNOCENÉ ÚZEMÍ	HODNOCENÍ
BROUMOV	1
DOBRUŠKA	0
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	0
HOŘICE	1
HRADEC KRÁLOVÉ	-1
JAROMĚŘ	0
JIČÍN	1
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	0
NÁCHOD	0
NOVÁ PAKA	1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	0
NOVÝ BYDŽOV	1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	1
TRUTNOV	0
VRCHLABÍ	0

Jako indikátor bytové výstavby je uvažován ukazatel **rozdílu intenzity bytové výstavby v letech 2000 - 2006 a 2007 - 2009**. Zvolené indikátory do značné míry také odrážejí atraktivitu regionu. Dostupnost údajů je dána jejich sledováním ČSÚ.

Jako limit udržitelnosti bytové výstavby byl zvolen nulový pokles hodnoty u obou ukazatelů.

V prvním sledovaném období 2000 - 2006 byla nejvyšší intenzita bytové výstavby v SO ORP Vrchlábí, Dobruška (4 byty na 1000 obyvatel), a Kostelec nad Orlicí (3,2).

V letech 2007 – 2009 intenzita bytové výstavby průměrně za celý kraj mírně vzrostla (o 0,2). Nejvýraznější skok zaznamenalo SO ORP Vrchlábí (o 2,5) a Hradec Králové (o 2,3). Nejvíce intenzita bytové výstavby klesla v SO ORP Kostelec nad Orlicí, Trutnov, Dobruška, Broumov.

Za celé sledované období 2000 – 2009 byla *nejvyšší průměrná intenzita bytové výstavby* v SO ORP Vrchlábí (4,7), Dobruška (3,8), Hradec Králové (3,2). Nejnižší intenzita byla zaznamenána v SO ORP Broumov (1,1) a Dvůr Králové nad Labem (1,6). Intenzita bytové výstavby u ostatních SO ORP se pohybovala kolem hodnoty 2 - 3 byty na tisíc obyvatel.

Průměrné stáří domů v roce 2001 bylo pouze ve 4 ORP kraje nižší než v ČR – v ORP Hradec Králové, Nová Paka, Nové Město n. Metují a Rychnov n. Kněžnou. Nejstarší domovní fond (více než 50 let) mají tyto ORP: Broumov (60,1 let), Dvůr Králové nad Labem (52,9 let), Jaroměř (52,2 let) a Trutnov (51,8 let). Průměrné stáří domů v ČR v roce 2001 bylo 46,9 let.

Tabulka č. 5.8.3: Vyhodnocení indikátoru: Bytová výstavba

HODNOCENÉ ÚZEMÍ	HODNOCENÍ
BROUMOV	-1
DOBRUŠKA	-1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	-1
HOŘICE	0
HRADEC KRÁLOVÉ	1
JAROMĚŘ	1
JIČÍN	-1
KOSTELEC NAD ORLICÍ	-1
NÁCHOD	0
NOVÁ PAKA	1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	-1
NOVÝ BYDŽOV	1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	-1
TRUTNOV	-1
VRCHLABÍ	1

Jako indikátor struktury domácností byl zvolen ukazatel **vývoje podílu jednočlenných bytových domácností z celkového počtu domácností mezi lety 1991 a 2001**.

- ukazatel podílu jednočlenných domácností předpokládá zejména jednočlenné domácnosti starších osob, tj. relativní sociální riziko
- zejména u velkých aglomerací však může jít ve velké míře o mladé jednočlenné domácnosti

Limit udržitelnosti vývoje počtu jednočlenných domácností není legislativně stanoven. *Hodnoty v okresech Královéhradeckého kraje rostou a kopírují celkový vývoj v kraji. Nárůst ve sledovaném období 1970-2001 byl o 2,5 % nižší v kraji než v ČR.*

Největší nárůst počtu jednočlenných bytových domácností byl v letech 1970-2001 v okrese Trutnov – o 11,8 % - podíl jednočlenných bytových domácností v roce 2001 zde byl vyšší než v kraji i ČR – 30,2 %. Nejmenší nárůst byl v tomto období zaznamenán v okrese Jičín (o 5,1 %).

Při posledním SLDB v roce 2001 byl nejnižší podíl jednočlenných bytových domácností v ORP Dobruška, Hořice, Nová Paka a Nový Bydžov.

Jako indikátor životní úrovně domácností byl zvolen **přístup domácností k internetu** (jednou z priorit ve Vládní strategii udržitelného rozvoje je také rozvoj informační společnosti). Ukazatel penetrace internetem je údaj s doposud značně problematickou vypovídací hodnotou, nicméně může být pokládán za potenciálně významný z hlediska indikace životní úrovně a stylu domácností. Tento údaj lze zjišťovat pouze za kraje. V Královéhradeckém kraji vzrostl v letech 2001-2007 podíl domácností s připojením k internetu o 25 %. V roce 2008 byl Královéhradecký kraj již na druhém místě v podílu domácností vybavených připojením k internetu (46 %). Na prvním místě bylo hl. m. Praha (55,8%) a průměrný podíl domácností celkově v ČR vybavených připojením k internetu byl 41,7%.

Jako vedlejší parametr byl zvolen počet cenzových domácností (mezi posledními SLDB 1991 a 2001 se zvýšil ve všech okresech i v Královéhradeckém kraji), průměrný počet členů cenzové domácnosti (mezi posledními SLDB 1991 a 2001 se nepatrně snížil ve všech okresech i v Královéhradeckém kraji) a struktura domácností podle typu domácnosti (klesá podíl úplných rodin a roste podíl domácností jednotlivců, situace v Královéhradeckém kraji je však v porovnání s ČR příznivější). Domácnosti se rozdělují do tří základních typů: cenzové, hospodařící a bytové domácnosti. Každý typ domácnosti může tvořit skupina osob nebo i jedinec, často může být domácnost bytová, hospodařící a cenzová totožná.

- počet *bytových domácností* se rovná počtu trvale obydlených bytů a tvoří ji osoby žijící společně v jednom bytě
- *hospodařící domácnosti* tvoří osoby společně bydlící a společně hospodařící, tj. trvale hradí společné výdaje domácnosti
- *cenzová domácnost* je základní jednotka, která se dále nečlení a tvoří ji osoby v příbuzenském nebo jiném vztahu, bydlící v jednom bytě, společně hospodařící

Tabulka č. 5.8.4: Vyhodnocení indikátoru: Vývoj struktury a životní úroveň domácností

HODNOCENÉ ÚZEMÍ	HODNOCENÍ
BROUMOV	-1
DOBRUŠKA	1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	0
HOŘICE	1
HRADEC KRÁLOVÉ	0
JAROMĚŘ	0
JIČÍN	-1
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	0
NÁCHOD	0
NOVÁ PAKA	1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	0
NOVÝ BYDŽOV	1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	0
TRUTNOV	-1
VRCHLABÍ	0

5.9 REKREACE A CESTOVNÍ RUCH

5.9.1 Úvod

Podmínky pro rozvoj cestovního ruchu v kraji jsou díky různorodosti krajiny velmi dobré, je zde velké množství kulturních památek, zajímavá lidová architektura, lázně, přírodní atraktivity, hory aj. Výborné podmínky ještě umocňuje dobrá dostupnost z velkých sídel včetně hl. města Prahy a přímé územní vazby na Polsko a v širším kontextu i na Německo.

V červnu roku 2007 schválilo zastupitelstvo Královéhradeckého kraje novou rajonizaci cestovního ruchu Královéhradeckého kraje a vznikla tzv. turisticky významná území. Těchto území je v celém kraji celkem pět:

1. Krkonoše a Podkrkonoší
2. Český Ráj
3. Hradecko
4. Kladské Pomezí
5. Orlické hory a Podorlicko

Obrázek č. 5.9.1: Turisticky významná území Královéhradeckého kraje

Turisticky významné území Krkonoše a Podkrkonoší

TVÚ Krkonoše a Podkrkonoší se nachází na severu Královéhradeckého kraje, na severu sousedí s Polskem a na západě s Libereckým krajem. Západní část území se rozkládá také na území Libereckého kraje. Královéhradeckou část tvoří 34 obcí spadající pod oblast Krkonoš a 68 obcí spadající pod oblast Podkrkonoší. Největším městem na tomto území a zároveň druhé největší město v kraji je Trutnov (31005 obyv.).

Turisticky významné území Český ráj

TVÚ Český ráj je lokalizováno v nejvýchodnějším cípu Královéhradeckého kraje. Na severu sousedí s Libereckým krajem a při jeho západní a jižní hranici sousedí s krajem Středočeským. Do tohoto TVÚ spadá 61 obcí Královéhradeckého kraje. Největší z nich je město Jičín (16 646 obyv.).

Turisticky významné území Hradecko

TVÚ Hradecko ležící na jihu Královéhradeckého kraje sousedí s krajem Pardubickým (jih) a Středočeským (západ). Do tohoto turisticky významného území spadá 118 obcí KHK a největší z nich je krajské město Hradec Králové (94 493 obyv.).

Turisticky významné území Kladské pomezí

TVÚ Kladské pomezí se nachází na severovýchodě Královéhradeckého kraje. Severní a východní hranice území tvoří zároveň státní hranici s Polskem. Do tohoto turisticky významného území spadá 94 obcí KHK s největším městem Náchod (20 760 obyv.).

Turisticky významné území Orlické hory a Podorlicko

TVÚ Orlické hory a Podorlicko patří spolu s Kladským pomezím mezi největší turisticky významná území v KHK (okolo 1 000 km²). Nachází se na jihovýchodě kraje. Na jihu jeho území vytváří krajskou hranici s Pardubickým krajem a na východě státní hranici s Polskem. Do tohoto území patří 83 obcí, z nichž největší je město Rychnov nad Kněžnou (11 466 obyv.).

5.9.2 Rekreační oblasti s celoročním a sezónním využitím

Rekreační oblasti jsou částí území, které vymezují oblast vhodnou pro letní, zimní nebo celoroční pobytovou rekreaci, spojenou především s poznávací turistikou a s pobytem v přírodě.

Vzhledem k tomu, že rekreační oblasti nejsou nikde jednoznačně definovány, bylo využito dokumentu „*Letní rekreační potenciál ČR*“ (ČVUT Praha, fakulta architektury, ústav urbanismu, který se zabýval stanovením rekreačních oblastí pro využití letní pobytové rekreace. Některé z těchto oblastí mají samozřejmě velký význam i pro zimní rekreaci.

Do území kraje zasahuje těchto rekreačních oblastí 12, každá má svá specifika a jiný potenciál pro rozvoj rekreace (viz tabulka). Oblasti by měly mít v ZÚR (nebo specifickém koncepčním podkladu pro ZÚR) stanovenou koncepci pro rozvoj a využití jejich potenciálu, a to převážně podporou specifické infrastruktury.

Rekreační oblasti kraje představují území vhodná pro rozvoj cestovního ruchu a je třeba je náležitě chránit. Mezi plošně největší rekreační oblasti patří Krkonoše a Krkonošské Podhůří – Dvůr Králové nad Labem, největší hustotu objektů individuální rekreace (OIR) vykazují oblasti Polabí – Královéhradecko (14,51) – spíše krátkodobá rekreace a Krkonošské Podhůří – Semily (11,24). Mezi oblasti vykazující nejvyšší počet noclehů – oblasti spíše dlouhodobé rekreace – patří Broumovsko, Krkonoše a Krkonošské Podhůří - Dvůr Králové nad Labem.

Kromě rekreačních oblastí je třeba chránit i území každodenní rekreace kolem měst, které zasahují mimo jejich správní území. Vymezení a ochrana takových území je úkolem ZÚR a územních plánů obcí.

Tabulka č. 5.9.1: Vymezení rekreačních oblastí pro turisticko poznávací cestovní ruch v KHK

NÁZEV REKREAČNÍ OBLASTI	Rozloha oblasti v km ²	Konflikt s ochranou přírody	Počet OIR	Celkem hustota OIR / km ²	Počet noclehů za rok							
					velmi slabý	slabý	slabší	střední	vyšší	vysoký	velmi vysoký	výjimečný
					0 – 0,25 mil.	0,25 – 0,50 mil.	0,50 – 0,75 mil.	0,75 – 1 mil.	1 - 1,25 mil.	1,25 – 2 mil.	2 - 3,5 mil.	3,5 mil. a více
ORLICKÉ HORY	731,55	ANO	4877	6,67	-	50,63	49,36	-	-	-	-	-
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	111,21	-	340	3,06	-	100,00	-	-	-	-	-	-
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	339,04	ANO	1365	4,03	-	48,96	51,04	-	-	-	-	-
JAROMĚŘSKO	63,23	-	181	2,86	-	32,63	67,37	-	-	-	-	-
BROUMOVSKO	459,17	ANO	1968	4,29	-	-	89,00	-	-	-	11,00	-
KRKONOŠE	920,33	ANO	5487	5,96	-	-	-	-	2,32	37,26	60,42	-
KRKONOŠSKÉ PODHŮŘÍ - DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	746,81	ANO	5546	7,43	-	10,10	15,09	-	-	2,10	72,72	-
KRKONOŠSKÉ PODHŮŘÍ – SEMILY	404,45	ANO	4546	11,24	-	13,13	-	-	24,92	61,95	-	-
JIČÍNSKÁ PAHORKATINA - ČESKÝ RÁJ	602,57	ANO	4200	6,97	50,37	33,65	2,24	-	-	13,74	-	-
POVODÍ ORLICE	430,48	ANO	1848	4,29	-	73,79	26,21	-	-	-	-	-
POLABÍ – KRÁLOVÉHRADECKO	185,83	ANO	2696	14,51	-	100,00	-	-	-	-	-	-
NECHANICKO	156,76	-	296	1,89	-	100,00	-	-	-	-	-	-

Zdroj: Letní rekreační potenciál ČR (ČVUT Praha, fakulta architektury, ústav urbanismu)

Významné oblasti rekreace vázané na vodní plochy

Tabulka č. 5.9.2: Významné koupací oblasti v Královéhradeckém kraji

ORP	Obec	Název	Vodní tok
JIČÍN	Libuň	Oborský rybník – u veřejného tábořiště	přítok Javornice
JIČÍN	Libuň	Oborský rybník – u RZ Eden	přítok Javornice
NÁCHOD	Česká Skalice	VN Rozkoš – u autokempinku	Rovenský potok
KOSTELEEC NAD ORLICÍ	Borohrádek	Tichá Orlice	Tichá Orlice

Zdroj: data z Krajského úřadu KHK

Tabulka č. 5.9.3: Významná přírodní koupaliště v Královéhradeckém kraji

ORP	Obec	Přírodní koupaliště-název	Vodní tok
BROUMOV	Teplice nad Metují	koupaliště v Teplicích nad Metují	Metuje
HOŘICE	Hořice	Dachovy u Hořic	přítok Bystřice
HRADEC KRÁLOVÉ	Hradec Králové	Stříbrný rybník	přítok Stříbrného potoka
HRADEC KRÁLOVÉ	Chlumeck nad Cidlinou	koupaliště Chlumeck nad Cidlinou	
JIČÍN	Lužany	Nádrž Marešák	Studénka
JIČÍN	Ohařice	Ostružno – středisko Sklář	
JIČÍN	Sobotka	koupaliště Pod Humprechtem	Sobotka
JIČÍN	Libáň	koupaliště v Libáni	Libáňský potok
KOSTELEEC NAD ORLICÍ	Týniště nad Orlicí	koupaliště V Olšínách	
NOVÁ PAKA	Pecka	koupaliště u Pecky	Javorka
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	Rychnov nad Kněžnou	Včelné-Bělídlo	přítok Javornického potoka

Zdroj: data z Krajského úřadu KHK

5.9.3 Lázeňská místa a areály

Lázeňství je v Královéhradeckém kraji v současné době rozvinuto pouze ve třech střediscích, ačkoli se na území kraje nacházejí čtyři lázeňská místa:

Běloves (k.ú. Běloves) – status lázeňského místa (Vyhláška VčKNV schválená Usnesením rady VčKNV č. 252, sdělení částka 1-4/1979 Věstník MZ ČSR, oznámení částka 15/1979 Sb., ze dne 8.11.1978). V současnosti nejsou přírodní léčebné lázně provozovány.

Lázeňské zařízení, založené již v r. 1818, sloužilo k léčbě onemocnění kardiovaskulárního systému, poruch pohybového aparátu a k rekonvalescenci po zánětech žil dolních končetin. Způsob léčby – podávání přírodních uhličitých koupelí (zdejší pramen znám již ve 14. století).

Janské Lázně (k.ú. Janské Lázně, Černá Hora v Krkonoších)- status lázeňského místa (Usnesení vlády ČSR č. 608, ze dne 17.7.1959).

První využití pramene ke koupelím je datováno ve 14. století. K významnému rozvoji lázní došlo na přelomu 19. a 20. století. Slouží k léčbě nervových poruch a nemocí pohybového ústrojí. Způsob léčby – koupele v přírodních léčivých pramenech.

Lázně Bělohrad (k.ú. Lázně Bělohrad, Brtev) - status lázeňského místa (Usnesení rady VČKNV č. 287, ze dne 23.12.1963).

Slatinné lázně, založeny r. 1888, slouží k léčbě nemocí pohybového ústrojí a k rekonvalescenci po poraněních a operacích centrálního a periferního nervstva. Způsob léčby – podávání koupelí a zábalů ze sirnoželezité slatinné rašeliny.

Velichovky (k.ú. Velichovky) - status lázeňského místa (Usnesení rady VČKNV č. 308, ze dne 20.10.1962).

Slatinné lázně, založeny r. 1898, slouží především k rehabilitaci pacientů s onemocněním pohybového ústrojí, pacientů po úrazech, před a po operacích kostí a kloubů. Způsob léčby – vodoléčba a slatinné koupele.

V minulosti měla statut lázeňského místa i obec Železnice (v r. 2003 provoz lázní ukončen).

Dále se v Královéhradeckém kraji nachází zdroje přírodní minerální vody (přírodní léčivé zdroje) včetně ochranných pásem:

na **území Běloves** (v k.ú. Staré Město nad Metují, Malé poříčí, Babí u Náchoda, Pavlišov, Běloves, Dobrošov, Velké Poříčí, Náchod);

na **území Hronov** (v k.ú. Malá Čermná, Zlíčko, Slavíkov u Náchoda, Žabokrký, Malé Poříčí, Pavlišov, Hronov, Žďárky, Zbečnick, Vysoká Srbská, Velké Poříčí);

na **území Janské Lázně** (v k.ú. Svoboda nad Úpou, Maršov I., Maršov II., Maršov III., Temný Důl, Janské Lázně, Bolkov, Horní Maršov, Černá Hora v Krkonoších, Javorník v Krkonoších, Mladé Buky, Černý Důl, Velké Úpa I.);

na **území Lázně Bělohrad** (v k.ú. Dolní Javoří, Prostřední Nová Ves, Uhlíře, Lány u Lázní Bělohradu, Hřídolec, Tetín, Dolní Nová Ves, Vřesník u Tetína, Bukovina u Pecky, Lázně Bělohrad, Svatojánský Újezd, Brtev, Horní Nová Ves, Šárovcová Lhota);

na **území Velichovky** (v k.ú. Rožnov, Horní Dolce, Rтынě, Velichovky, Semonice, Velký Vřeštov).

Ložiska peloidů se vyskytují pouze na **území Jetřichov** (v k.ú. Jetřichov).

5.9.4 Základní infrastruktura cestovního ruchu

Objekty individuální rekreace

Z údajů ze SLDB 1991 lze zjistit i počty chat v územní podrobnosti za základní sídelní jednotky, ve SLDB 2001 jsou uváděny pouze počty chalup.

V kraji se nachází cca 100 tis. objektů individuální rekreace, které jsou koncentrovány v horských oblastech Krkonoš, Orlických hor, na Broumovsku a v nejbližším zázemí Hradce Králové (*Program rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje – říjen 2007*).

Kapacita a kategorie hromadných ubytovacích zařízení

(*Částečně převzato z Programu rozvoje cestovního ruchu Královéhradeckého kraje – říjen 2007*)

Hromadná ubytovací zařízení kraje jsou ze dvou třetin soustředěna ve dvou správních obvodech na území Krkonoš, a to SO ORP Trutnov (39,7 %) a Vrchlabí (28,2 %). Královéhradecký kraj se řadí mezi významné turistické oblasti České republiky a je po Jihočeském kraji na druhém místě v počtu hromadných ubytovacích zařízení. Kapacitou pokojů a lůžek je na třetím místě, první je Hlavní město Praha.

Správní obvody ORP byly hodnoceny podle počtu a kapacit hromadných ubytovacích zařízení, které připravil ČSÚ v časové řadě let 2005 až 2009 za jednotlivé obce. Podle počtu hromadných ubytovacích zařízení k 31. 12. 2009 jsou to zejména správní obvody Trutnov a Vrchlabí, kde se nachází nejvíce těchto ubytovacích kapacit. Jsou to správní obvody s pohorími Krkonoše. Dále

navazují správní obvody s pohořími Orlické hory a správní obvody v podhůří, a to Rychnov nad Kněžnou, Dobruška, Jičín a Náchod. Méně atraktivní lokality z hlediska hromadného cestovního ruchu jsou ve správních obvodech Nový Bydžov a Jaroměř.

Pro letní turistický ruch se v kraji nabízí více než 5 tisíc míst pro stany a karavany, nejvíce jich v roce 2009 mohli využít návštěvníci správního obvodu Vrchlabí, Náchod a Jičín.

Tabulka č. 5.9.4: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v okresech k 31. 12. 2009

	Hromadná ubytovací zařízení celkem	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany
KHK	958	16 020	45 192	5 481
<i>v tom okresy:</i>				
HRADEC KRÁLOVÉ	33	1 209	2 787	540
JIČÍN	65	1 479	4 411	1 333
NÁCHOD	93	1 919	5 696	1 357
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	104	1 555	4 721	238
TRUTNOV	663	9 858	27 577	2 013

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 5.9.5: Hromadná ubytovací zařízení podle SO ORP k 31. 12. 2009

	Hromadná ubytovací zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany	Hromadná ubytovací zařízení		Lůžka	
					rozdíl 2009-2005	index 2009/2005	rozdíl 2009-2005	index 2009/2005
KHK	958	15 979	45 078	5 481	-28	97,2	-14	99,9
<i>v tom správní obvody:</i>								
BROUMOV	23	482	1 746	160	2	109,5	241	116
DOBRUŠKA	47	797	2 387	170	-5	90,4	-226	91,3
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	13	273	978	105	0	100	-3	99,7
HOŘICE	10	199	664	187	-3	76,9	-210	75,9
HRADEC KRÁLOVÉ	31	1 168	2 673	540	3	110,7	151	105,9
JAROMĚŘ	4	253	473	-	-2	66,7	-2	99,6
JIČÍN	48	1 165	3 410	1 146	-3	94,1	-192	94,7
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	6	108	297	68	-2	75	-116	71,9
NÁCHOD	53	922	2 763	1 197	2	103,9	351	114,5
NOVÁ PAKA	7	115	337	-	-3	70	-62	84,5
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	13	262	714	-	0	100	-46	93,9
NOVÝ BYDŽOV	2	i.d.	i.d.	i.d.	1	200	-	-
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	51	650	2 037	-	-3	94,4	-61	97,1
TRUTNOV	380	5 113	14 647	280	-14	96,4	154	101,6
VRCHLABÍ	270	4 472	11 952	1 628	-1	99,6	7	100,1

Zdroj: ČSÚ

Přibližně dvě pětiny hromadných ubytovacích zařízení připadají na správní obvod Trutnov. Následuje správní obvod Vrchlabí, který se v možnostech ubytování v kraji Trutnovu nejvíce přibližuje, dokonce ho téměř šestinásobně převyšuje v množství míst pro stany a karavany.

SO ORP Trutnov a Vrchlabí (spolu se Dvorem Králové nad Labem) administrativně spadají pod okres Trutnov, který se podílí více jak dvěma třetinami na ostatních ubytovacích zařízeních kraje, ze 76,4 % na penzionech a z 62,1 % na hotelích kraje. Nejčtenějším druhem zařízení jsou ve struktuře ubytovacích zařízení okresu Trutnov penzióny (41 %), ostatní zařízení tvoří jednu třetinu a hotely se podílejí šestinou. Na území okresu Trutnov se nachází více než polovina turistických ubytoven kraje. Spolu s okresem Jičín má největší podíl chatových osad v kraji (35%). Nejvíce kempů se nachází na území okresu Jičín (40 %).

Kategorie hromadného ubytovacího zařízení v kraji:

1. 37,2 % - penzióny
2. 29,7 % - ostatní zařízení
3. 18,2 % - hotelového typu

Mezi ostatní hromadná ubytovací zařízení patří např. léčebné lázně, rekreační zařízení podniků, školící střediska podniků, ubytování apartmánového typu a jiná ubytovací zařízení, která vyčleňují lůžkovou kapacitu pro cestovní ruch (např. domovy mládeže, vysokoškolské koleje, podnikové ubytovny apod.).

Tabulka č. 5.9.6: Poměr kategorií hromadných ubytovacích zařízení v okresech k 31.12.2009

	Hromadná ubytovací zařízení celkem	z toho					
		Hotel, motel, hotel	Penzion	Kemp	Chatová osada	Turistická ubytovna	Ostatní hromadná ubytovací zařízení jinde neuvedená
KHK	958	174	356	40	20	83	285
v %	100	18,2	37,2	4,2	2,1	8,7	29,7
HRADEC KRÁLOVÉ	33	13	8	3	.	3	6
JIČÍN	65	17	10	13	8	8	9
NÁCHOD	93	17	32	6	6	9	23
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	104	19	34	4	2	18	27
TRUTNOV	663	108	272	14	4	45	220
Zdroj: ČSÚ							

5.9.5 Doprovodná infrastruktura cestovního ruchu

Doprovodná infrastruktura cestovního ruchu - rekreační infrastruktura, představuje vybavenost sídla a území pro volnočasové aktivity návštěvníků a jeho obyvatel. Člení se na sportovní, kulturní, zábavní, vzdělávací či jinou rekreační infrastrukturu a patří sem např.:

cyklotrasy

- sjezdové a běžecké tratě pro zimní rekreaci
- turistické a naučné stezky pro pěší
- kryté i otevřené zimní stadiony
- kryté bazény a aquaparky
- turistická informační centra

Cyklistické trasy

Území Královéhradeckého kraje díky své terénní konfiguraci nabízí různorodé cyklistické trasy. Horské cyklistické trasy a sjezdy do nížin dále nabízejí Krkonoše, Orlické hory, oblast Broumovska, Broumovských stěn, Javořích a Jestřebích hor. Podhůří kraje nabízí cyklotrasy vedoucí množstvím přírodních krás a historických a památkově cenných lokalit a objektů. V jižní části kraje je využitelnost kola jako dopravního prostředku umocněna převážně rovinným terénem a to k dopravě do zaměstnání v rámci jednoho města nebo dojížděkově přijatelného spádového území.

V roce 2003 byla „Konceptí cyklo dopravy v Královéhradeckém kraji“ navržena základní síť cyklotras Královéhradeckého kraje, která provedla hierarchizaci cyklotras a zajistila propojení Královéhradeckého kraje nejen s ostatním územím republiky, ale současně začlenila systém cyklotras kraje do sítě mezinárodních střeoevropských cyklotras. Tato koncepce byla v roce 2009 aktualizována.

Tabulka č. 5.9.7: Cyklistické trasy na území KHK

CYKLOTRASY	délka v km	z toho vyznačeno km	z toho vyznačeno %
Evropské	177	124	70%
Nadregionální	491	310	63%
Regionální	316,5	221	70%
celkem	984,5	655	67%

Zdroj: "Koncepte cyklo dopravy v Královéhradeckém kraji"

Cyklotrasy evropského významu

Na území kraje jsou navrženy dvě cyklotrasy evropského významu. První - "Labská" pod číselným označením „24“, protíná kraj od jihu k severu. Druhá s pracovním názvem "Berlín-Vídeň", či "Žitavská", vede od severozápadu k jihovýchodu.

Cyklotrasa č. 24 - Labská stezka (zbyývá doznačit 33,5km)

Navrhovaná trasa sleduje tok řeky Labe, a to téměř od jeho pramene až po ústí do Severního moře v Hamburku. Územím Královéhradecka prochází její počáteční úsek z Vrchlabí (původně ze Špindlerova Mlýna) k Vysoké nad Labem, kde opouští území Královéhradeckého kraje a přechází do kraje Pardubického. Je vedena zatím převážně po silnicích III. třídy. V dohledné době se však plánuje vybudování několika nových cyklostezek, které by odklonily cyklistu z poměrně frekventovaných silnic. V současnosti zbyývá doznačit 33,5km.

Žitavská stezka (zbyývá doznačit 22km)

Ke stávající mezinárodní (evropské) cyklotrase – Labské stezce – je v návrhu předpokládáno vyznačení a stanovení druhé mezinárodní cyklotrasy, spojující Spolkovou republiku Německo s Rakouskem (trasa Berlín – Vídeň), pracovním názvem Žitavská stezka. Její průběh využívá již stávající vyznačené trasy, jejichž dnešní směr sleduje propojení severních Čech s jižní Moravou. Cyklistické značení příslušných úseků již existujících cyklotras by mohlo být v cílovém stavu sjednoceno.

Žitavská stezka - Cyklotrasa č. 181 (První část): Hradec Králové – Jičín

Cyklotrasa spojuje Hradec Králové s Jičínem a s využitím cyklotrasy č. 14 s Českým rájem. Současně tato cyklotrasa umožňuje souvislé napojení jihovýchodní Moravy (cyklotrasa Hradec Králové - Břeclav) na Český ráj a Liberecko. Cyklotrasa je vedena po silnicích III. třídy rovinným, jen mírně zvlněným terénem. Její délka činí 50 km a je vyznačena zatím pouze v úseku Stěžery – Chomutice za použití silničních značek. Na cyklotrase je vybudována zatím pouze jediná cyklostezka v úseku Nechanice – Staré Nechanice. Další cyklostezky jsou plánovány v úsecích Hradec Králové – Stěžery a Popovice – Jičín.

Žitavská stezka - Cyklotrasa č. 181 (Druhá část): Hradec Králové – Břeclav

Cyklotrasa vytváří spojení mezi východními Čechami a jihovýchodní Moravou. Začíná v Hradci Králové, prochází po lesní silničce hradeckými lesy a před Bělečkem přechází do Pardubického kraje. V Královéhradeckém kraji je vedena převážně po zpevněných účelových komunikacích v rovinatém terénu. Délka na území kraje činí cca 9 km, z toho 1,8 km po cyklostezkách v rámci města Hradce Králové. Až po hranici kraje je tento úsek stezky kompletně vyznačen silničním značením.

Tabulka č. 5.9.8: Evropské cyklotrasy na území KHK

CYKLOTRASY EVROPSKÉ	Číselné označení	Délka cyklotrasy[km]	Vyznačené úseky [km]
Labská stezka	24	98	64
Žitavská stezka I.část	14	20	20
Žitavská stezka II. část	181	50	31
Žitavská stezka III. část	181	9	9
CELKEM		177	124

Zdroj: "Koncepce cyklo dopravy v Královéhradeckém kraji"

Cyklotrasy nadregionálního významu

Výše zmíněné evropské osy jsou dále propojeny s hlavními sídelními centry, rekreačními oblastmi a se sousedními kraji ČR nadregionálními cyklotrasami.

Severní příhraniční (č.22)

Nejdelší z nich tzv. "Severní příhraniční" sleduje hranice státu a kraje od Zemské brány v Orlických horách (kam přichází z Pardubického kraje) po Vrchlabí (kde přechází do Libereckého kraje). Značení je připraveno v Orlických horách.

Jičín – Rožďalovice (č.14), Nechanice - Městec Králové (č.144)

Napojení na Středočeský kraj zajišťují dvě cyklotrasy: Jičín - Staré Hrady - Libáň - Rožďalovice (Středočeský kraj) a Nechanice - Nový Bydžov - Městec Králové (Středočeský kraj).

Hradec Králové - Orlické Hory (č.222)

Z Hradce Králové vychází také nadregionální trasa č.222 spojující město s Orlickými horami. Její trasa je vyznačena zatím jen do Opočna.

Hradec Králové – Slavětín nad Metují

Dále je navrženo napojení krajského města na oblasti okolí v.n. Rozkoš a Broumovsko.

Orlická cyklotrasa

V Třebechovicích pod Orebem navazuje na cyklotrasu č.222 trasa sledující tok Spojené Orlice a od Týniště nad Orlicí Divoké Orlice do Potštejna.

Potštejn – Ústí nad Orlicí (č. 4046)

Na Orlickou cyklotrasu dále navazuje cyklotrasa základní sítě Pardubického kraje, směřující do Ústí nad Orlicí. (oproti pasportu z roku 2002 povýšena na nadregionální cyklotrasu).

Častolovice – Rychnov n.K. – Deštné v O.h.

V Častolovicích odbočuje připravovaná cyklotrasa sledující tok Kněžny do Rychnova nad Kněžnou a dále pokračující do Deštného v Orlických horách.

Cyklotrasa Stolové hory (č. 4020)

Severovýchodní částí kraje prochází cyklotrasa, která spojuje Náchodsko s Broumovskem a atraktivní rekreační oblastí sousedního Polska (Hejšovina, Bor).

Žacléř – Trutnov (č. 4081)

Napojení polského Dolního Slezska s Trutnovskem je řešeno cyklotrasou, procházející od Královce Žacléřem a končící v Poříčí u Trutnova.

Náchod – Jaroměř (č. 4034)

Náchodsko, resp. město Náchod, je spojeno s Labskou cyklotrasou trasou sledující tok Metuje.

Běloves CLO – Rtyně v Podkrkonoší – Trutnov

Další cyklotrasa vycházející také z města Náchoda je navržena ve směru na Rtyni v Podkrkonoší s možným prodloužením až do Trutnova.

Tabulka č. 5.9.9: Nadregionální cyklotrasy na území KHK

CYKLOTRASY NADREGIONÁLNÍ	Číselné označení	Délka cyklotrasy[km]	Vyznačené úseky [km]
Orlická cyklotrasa	-	45	0
Severní příhraniční	22	147	112,5
Jičín – Rožďalovice	14	20	20
Nechanice – Městec Králové	144	28	28
Hradec Králové – Orlické Hory	222	46	16,5
Cyklotrasa Stolové hory	4020	61,5	61,5
Náchod – Jaroměř	4034	30,5	30,5
Potštejn – Ústí nad Orlicí	4046	8	8
Žacléř – Trutnov	4081	15	15
Běloves CLO – Rtyně v Podkrkonoší – Trutnov	4095	36	18
Hradec Králové – Slavětín nad Metují	-	20	0
Častolovice – Rychnov n.K. – Deštné v O.h.	-	34	0
CELKEM		491	310

Zdroj: "Konceptce cyklo dopravy v Královéhradeckém kraji"

Cyklotrasy regionálního významu

Regionální cyklotrasy propojují síť evropských a nadregionálních tras navzájem. Nejdůležitější z nich procházejí Podzvičinskem a Podchlumím. Celé území od jihu k severu (od Labe v Předměřicích až k Nové Pace) protínají regionální cyklotrasy, které z Nové Paky směřují jednak do severní části Českého ráje (na Kozákov - Liberecký kraj) a jednak také zpět do labského údolí (do Hostinného) a dále k úpatí Krkonoš (do Mladých Buků). Propojení od západu (od Konecchlumí) k východu (k Žírči) pokračuje dále přes Babiččino údolí a Branku až do údolí Metuje k předměstí Náchoda. Regionální cyklotrasy zajišťují napojení Hradce Králové s Chlumcem nad Cidlinou, dále napojení Novobydžovska s Chlumeckem a Kopidlňskem a v poslední řadě také Libáňska se Soboteckem.

Nadregionální trasy Podorličí a Orlických hor doplňují regionální trasy, jejichž vedení pokrývá propojení hlavních rekreačních center Orlických hor.

Tabulka č. 5.9.10: Regionální cyklotrasy na území KHK

CYKLOTRASY REGIONÁLNÍ	Číselné označení	Délka cyklotrasy[km]	Vyznačené úseky [km]
Peklo – Čihalka CLO	4035	18,5	18,5
Ratibořice – Branka – Bražec	4055	12	10,5
Šonov u N.M.n.M. - Lhota u Nahořan - Spy - Valy	4058,4059	16	12
Stanovice – Choustníkovo Hradiště – Ratibořice	4097,4098	17	17
Konecchlumí – Žireč	4085	42	42
Boháňka – Bělá u Pecky	4135	21	21
Předměřice – Hořice	4140	19	6
Hradec Králové – Praskačka – Chlumec n.C.	4198,4199	27	27
Nový Bydžov – Kopidlno – Rožďalovice	4288	28	16
Kladruby n.L.-Chlumec n.C.-N. Bydžov-Ohnišťany	4290	32	32
Libošovice – Sobotka – Staré Hrady	-	15	0
Jičín – Klepanda	-	8	0
Klepanda – Nová Paka – Hostinné – Mladé Buky	-	48	19
Rokytnice v Orlických horách – Kačerov	-	13	0
CELKEM		316,5	221

Zdroj: "Koncepce cyklo dopravy v Královéhradeckém kraji"

Shrnutí opatření vycházející z Koncepce rozvoje cyklo dopravy Královéhradeckého kraje:

- koncepce je jedním z podkladů pro tvorbu územně plánovací dokumentace měst a obcí a velkých územních celků Královéhradeckého kraje
- pro zajištění návaznosti na celostátní systém cyklotras i pro zajištění vzájemné provázanosti páteřního systému cyklotras kraje s místními cyklotrasami je nutné zachovat a stále zajišťovat úzkou spolupráci s celostátním garantem cykloznačení, tj. s Klubem českých turistů.
- při veškerých stavebních řízeních a plánovaných opravách silnic, po kterých jsou vedeny cyklotrasy základního krajského systému dbát na bezpečný cyklistický provoz (budování cyklostezek, případně úprava a rozšíření krajnice silnic, po kterých jsou vedeny cyklotrasy)

Postupnou realizací návrhů cyklotras a cyklostezek dojde nejen ke zvýšení atraktivity kraje pro jeho návštěvníky, ale především ke zlepšení životního prostředí jeho stálých obyvatel a zvýšení jejich bezpečnosti.

Turistické trasy

Území Královéhradeckého kraje je protkáno poměrně hustou sítí turistických tras. Pěší stezky a trasy se koncentrují v atraktivních oblastech Prachovských skal, Krkonoš, Adršpašsko-teplických skal, Broumovských stěn, Orlických hor a v dalších lokalitách. Z významných tras lze uvést např. cestu Česko-polského přátelství vedoucí po hlavním hřebenu Krkonoš nebo Jiráskova cesta po hřebenu Orlických hor. Naopak naučné stezky se objevují i jinde (bojiště 1866, Hradec Králové, Babiččino údolí, Sobotecko apod.).

Další doprovodná infrastruktura

V Královéhradeckém kraji se nachází:

- 6 golfových hřišť (Hrádek u Nechanic, Mladé Buky, Myštěves, Nová Amerika – Zaloňov, Prosečné, Na Vrscích - Librantice). Hřiště Nová Amerika, které je situováno u města Jaroměř a má 27 jamek, patří k největším golfovým areálům v České republice (120 ha)

- 14 krytých zimních stadionů
- 7 vnitřních a 8 venkovních bazénů
- ve všech větších městech se nachází informační centra

Kulturní památky

V Královéhradeckém kraji se nachází velké množství kulturně-historických objektů, památek, památkových zón a rezervací.

Za zmínku stojí zejména 17 národních kulturních památek (Muzeum v Hradci Králové, Hospital Kuks, Betlém v Novém lese u Kuksu, Zámek Náchod, Zámek Opočno, Kaple Zjevení Páně ve Smiřicích, Zámek Hrádek u Nechanic, Pevnostní systém Dobrošov, Babiččino údolí v Ratibořicích, Klášter v Broumově, Hrad Kost, Hřbitovní kostel Panny Marie v Broumově, Zámek Humprecht, Zámek Nové Město nad Metují, Třebechovický betlém, Dům čp. 92 "Dřevěnka" v Úpici, Vodní elektrárna - přehrada Les Království v Bílé Třemešné).

Dále se také na území kraje nachází velké množství ostatních kulturních památek - hrady, zámky nebo technické památky.

Tabulka č. 5.9.11: Hrady, zříceniny a zámky v KHK

Český ráj	Dětenice - zámek	Hradecko	Hrádek u Nechanic - zámek
	Humprecht - zámek		Karlova Koruna - zámek
	Kost - hrad		Smiřice - zámek
	Kumburk - zřícenina hradu	Krkonoše a Podkrkonoší	Břečtejn
	Pařez - zřícenina hradu		Kuks - zámek
	Pecka - hrad		Vrchlabí - zámek
Kladské pomezí	Červená Hora - zřícenina hradu	Orlické hory a Podorlicko	Častolovice - zámek
	Frymburk - zřícenina hradu		Doudleby nad Orlicí - zámek
	Náchod - zámek		Kostelec nad Orlicí - zámek
	Nové Město nad Metují - zámek		Kvasiny - zámek
	Ratibořice - zámek		Opočno - zámek
	Rýzmburk - zřícenina hradu		Potštejn - zámek
	Vízburk - zřícenina hradu		Potštejn - zřícenina hradu
	Výrov - zřícenina hradu		Rychnov nad Kněžnou - zámek

Zdroj: Královéhradecký kraj

Tabulka č. 5.9.12: Technické památky v KHK

Český ráj	Cidlina/Pekloves – vodní mlýn	Krkonoše a Podkrkonoší	Bernartice – železniční most
	Dětenice – zámecký pivovar		Bílá Třemešná – přehrada Těšnov/Les Království
	Tužín – vodní mlýn		Dolní Lysečiny – soubor dvou mostků
Hradecko	Hradec Králové – Městské lázně		Hostinné – Papírna „Pražský Labský mlýn“
	Hradec Králové – Moravský most s elektrárnou		Kal u Pecky – mlýn
	Hradec Králové – Pražský most		Kuks – inundační most se sochou Krista Salvátora
	Hradec Králové / Plácky – silniční most		Lampertice – hlubinný uhelný důl Jan
	Popovice – vodní mlýn		Mladé Buky – kamenný most a areál bývalých zlatých dolů

	Bydžovská Lhotka – sušárna čekanky Třebechovice pod Orebem – vodní kanál Alba Hradec Králové – Labská vodní elektrárna		Pec pod Sněžkou / Obří důl – šachta Kovárna Špindlerův Mlýn – Labská přehrada Úbislavice – Jiranův mlýn Vestřev / Dolní Olešnice – kamenný most Žacléř – důl J. Šverma / Františka / Jiří
Kladské pomezí	Havlovice – dřevěný silniční most Horní Vlčkovice – Kovárna Jaroměř – středověký most Jaroměř – Tyršův most Nížká Srbská – kovárna Otovice – mlýn Police n.M. – panská kovárna Ratibořice – mandl a vodní mlýn Ratibořice – Viktorčin splav Rtyně v Podkrkonoší – hornická naučná stezka	Orlické hory a Podorlicko	Ledská - vodní mlýn Opočno / Podkostelí – původní štetová cesta Peklo nad Zdobnicí - silniční most Val / Provoz – mlýn u Ondřejovců Vamberk / Rybná nad Zdobnicí – stará císařská silnice

Zdroj: Královéhradecký kraj

Královéhradecký kraj v současnosti bohužel nedisponuje žádnou památkou UNESCO, což se vzhledem k návštěvnosti podobných míst v jiných krajích jeví jako velký nedostatek. Existuje však návrh na zapsání unikátního souboru plastik Matyáše Bernarda Brauna, představujících dvanáct soch Ctností a dvanáct soch Neřestí, situovaného v památkové rezervaci Kuks, na seznam světového kulturního dědictví UNESCO.

Silnou devízou kraje jsou jeho zachovalá historická města, což dokládá nadprůměrný počet městských památkových rezervací (4) a zón (20). V těchto parametrech se kraj umísťuje na třetím respektive pátém místě mezi všemi kraji. Městské či vesnické památkové zóny a rezervace a ostatní památkové rezervace jsou evidovány téměř na sedmině celkové plochy zastavěného území v Královéhradeckém kraji.

Městské památkové zóny se nacházejí ve městech Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Hradec Králové, Jaroměř, Náchod, Nový Bydžov, Opočno, Pecka, Pilníkov, Police nad Metují, Rokytnice v Orlických horách, Rychnov nad Kněžnou, Sobotka, Stárv, Trutnov, Vrchlabí, Žacléř a Železnice. Městské památkové rezervace pak ve městech Hradec Králové, Jičín, Josefov a Nové Město nad Metují.

Vesnické památkové zóny jsou evidovány v obcích Dolní Verněřovice, Chotěborky, Karlov, Libeň, Malá Úpa, Nové Smrkovice, Pec pod Sněžkou, Radvanice, Skalka, Studěňany, Štidla a Vysočany. Vesnické památkové rezervace pak v obcích Křinice a Vesec.

Památková rezervace spadající do kategorie ostatní se nachází na území obce Kuks.

V kraji se nachází také jedna krajinná památková zóna, a to území bojiště bitvy z r. 1866 mezi Rakouskem a Pruskem, kterou připomíná řada pomníků a Památník války 1866 na Chlumu u Hradce Králové.

Z hlediska archeologie byl na 7,6% území Královéhradeckého kraje prokázán výskyt archeologických nálezů a na 5,7% území se předpokládá vysoká pravděpodobnost výskytu archeologických nálezů. Rozloha území, kde neexistuje reálná pravděpodobnost archeologických nálezů (např. vytěžená území) je v Královéhradeckém kraji nepatrná (pouze 0,03%).

5.9.6 SWOT analýza

Analýza vyhodnocuje závěry, které vycházejí z Karet procesů **Příjezdy zahraničních návštěvníků a Rekreace**, z dat dodaných Krajským úřadem KHK, z dokumentů a koncepcí uvedených v použité literatuře a z dat ČSÚ.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Rozmanitost atraktivit CR (přírodní, kulturní, historické, technické, ...).	Špatná kvalita dopravní infrastruktury a nedostatečná silniční dostupnost do jednotlivých částí kraje (zejména sever, severovýchod a východ kraje).
Mnoho nadregionálních atraktivit CR (Krkonoše, Geopark Český ráj, pískovcové skály, ZOO Dvůr Králové nad Labem., vojenská pevnost Josefov, Kuks, Janské Lázně, ...).	Absence dálničních a rychlostních komunikací v kraji (kromě D11, úsek Praha – Libiřany).
Krajinářsky a environmentálně hodnotná krajina (1 NP a 3 CHKO) s dobrými podmínkami pro rozvoj letních i zimních sportů.	Nízká obsazenost ubytovacích zařízení (čisté využití pokojů v roce 2010 dosahovalo 34 %).
Vodní plochy vhodné pro rekreaci - koupací oblasti Oborský rybník (v ORP Jičín), VN Rozkoš (ORP Náchod) a Tichá Orlice v ORP Kostelec nad Orlicí.	Pokles celkového počtu návštěvníků ve sledovaném období.
Vysoká návštěvnost kraje v letní i zimní sezóně.	Nedostatečná vybavenost středisek cestovního ruchu doprovodnou a ostatní sportovní a rekreační infrastrukturou.
Dobrá dopravní dostupnost území a dostatečná nabídka služeb cestovního ruchu.	Absence větších vodních ploch, hlavně na jihu okresu Jičín.
Vysoká nabídka ubytovacích lůžek (45 tisíc, 2. místo mezi kraji) a stravovacích kapacit.	Absence památky UNESCO.
Především severní část okresu Jičín patří mezi významné oblasti cestovního ruchu v republice a je nadprůměrně vybavena zařízeními cestovního ruchu.	
Růst počtu zařízení cestovního ruchu, především v oblasti Českého ráje.	
Počet příjezdů hostů v kraji 6,5 % z celkového počtu hostů v ČR v roce 2010, na 4. místě po Praze, JMK a JČK.	
Průměrný počet přenocování 1 osoby v ubytovacích zařízeních v roce 2010 v kraji – 4 noci (převyšuje průměr ČR – 3 noci) řadí se na druhé místo, za kraj Karlovarský.	
Velmi dobrá síť turistických značených tras v rekreačně nejatraktivnějších oblastech.	
Územím kraje probíhají dvě významné	

nadregionální cyklotrasy, zajišťující začlenění území do systému cyklotras České republiky.	
Výborné podmínky pro rozvoj cykloturistiky, v kraji je mnoho silnic III. a II. tříd s relativně malým automobilovým provozem.	
V porovnání s ostatními okresy kraje má okres Jičín a především ORP Jičín vysoký podíl rekreačních domů a bytů.	
Bohatství kulturních památek.	

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Využití potenciálu méně zatížených, turisticky zajímavých území pro účely cestovního ruchu. (Kladské pomezí, Podzvičinsko, Hradecko).	Při nadměrném rozvoji cestovního ruchu střety s ochranou životního prostředí.
Zatraktivnění Hořicka, prostor pro vznik nové kulturně-historicko-sportovní zóny (Hořický Chlum - turistické stezky, galerie plastik v přírodě, přírodní koupaliště Dachovy, ...).	Zvyšující se podíl nevyužívaných ploch (tzv. brownfields) a značný rozsah investic na zelené louce zejména v turisticky atraktivních lokalitách.
Podpora rozvoje cestovního ruchu především v oblastech s horší dostupností a minimálním vybavením pro cestovní ruch (některá místa v okrese Jičín).	Nedostatečné investice do turistické infrastruktury, odliv návštěvníků z důvodu nedostatečně kvalitních základních (stravovacích a ubytovacích) a doplňkových služeb.
Rozvoj individuální rekreace ve vybraných turistických oblastech (zejména podhorské oblasti Krkonoš a Orlických hor, Broumovský výběžek, Český ráj, ...).	Nevyhovující technický stav silniční a železniční infrastruktury = špatná dopravní dostupnost některých míst (např. Kladské pomezí, Orlické hory a Podorlicko).
Obnovení provozu v Lázních Běloves a v rašelinových lázních v Železnici.	Neudržování značených tras a stezek.
Využití potenciálu krajiny pro rozvoj nových forem cestovního ruchu a pro zaměstnanost v terciéru.	Nadměrná výstavba především tzv. apartmánových bytů v horských a podhorských střediscích cestovního ruchu.
Lepší využití velkého rekreačního potenciálu kraje.	Sezónní přetížení atraktivních středisek cestovního ruchu.
Zapsání unikátního souboru plastik Matyáše Bernarda Brauna v památkové rezervaci Kuks na seznam světového kulturního dědictví UNESCO.	

5.9.7 Úkoly (problémy) k řešení rekreace v územních plánech obcí a v ZÚR kraje

- Vždy je potřeba stanovit charakter přípustného rozvoje rekreace a cestovního ruchu a stanovit limity a regulativy tohoto rozvoje s ohledem na únosnost daného území.
- Problematiku cestovního ruchu je nutné řešit v krajinných rekreačních celcích v širší návaznosti na okolní území.
- Je potřeba řešit možnosti případného propojení významných míst cestovního ruchu – turistickými, cyklistickými a lyžařskými stezkami.
- Je důležité respektovat požadavky ochrany přírody a krajiny, zastoupené zejména
 - Krkonošským národním parkem,
 - CHKO Broumovsko, Český ráj a Orlické hory,
 - vyhlášenými a k vyhlášení navrženými zvláště chráněnými územími,
 - lokalitami splňujícími kritéria pro zařazení do sítě NATURA 2000,
 - národními přírodními rezervacemi/památkami, přírodními parky,
 - územím Geoparku Český ráj UNESCO.
- Je důležité respektovat lázeňská sídla a lázeňství, obnovovat a zlepšovat lázeňsko – rekreační vybavenost.

Při zpracování Programu rozvoje Královéhradeckého kraje pro období 2007-2013 v říjnu 2007 bylo provedeno dotazníkové šetření mezi zástupci kraje, univerzity, hospodářské komory a zástupci všech organizací cestovního ruchu a obcí s rozšířenou působností a byly zjišťovány problémy, které brání plnému rozvoji cestovního ruchu v kraji.

Celkově nejvýznamnějším problémem cestovního ruchu na Královéhradecku je dopravní síť - špatný technický stav komunikací (který označily více než tři čtvrtiny dotazovaných), značení, kvalita a údržba cest pro pěší a cyklisty. Další významný problém představuje kvalita a struktura ubytovacích a stravovacích zařízení.

5.9.8 Indikátory

Při hledání vhodných indikátorů v oblasti rekreace a cestovního ruchu jsme použili pro závěrečnou syntézu následující ekvivalenty pro rozpoznání kvality tohoto jevu v Královéhradeckém kraji podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

Pro zhodnocení kvalitativních rozdílů v oblasti intenzity cestovního ruchu jsme použili srovnání správních obvodů podle následujících ukazatelů:

- **index počtu hostů** - měří vzájemnou váhu počtu příjezdů hostů na území správního obvodu na počet obyvatel jednotlivých správních obvodů, index byl vypočítán pro rok 2009
- **index doby pobytu** – vyjadřuje průměrnou dobu pobytu hostů v jednotlivých správních obvodech v časových jednotkách (dnech), index byl vypočítán pro rok 2009
- **index počtu lůžek** – vyjadřuje hodnotu počtu lůžek ve všech ubytovacích zařízeních správního obvodu na 1 000 obyvatel správního obvodu, index byl vypočítán pro rok 2009
- **index využití lůžek** – vyjadřuje čisté využití lůžek ve všech ubytovacích zařízeních správního obvodu v procentních bodech, index byl vypočítán pro rok 2009

Hodnoty všech uvedených ukazatelů byly následně bodově ohodnoceny v rozmezí od -2 do 2 bodů. Více bodů znamená, že má region z hlediska rekreace a cestovního ruchu lepší podmínky. Pro určování škály bodového ohodnocení byla výchozí hodnotou obecně zvolena průměrná hodnota konkrétního ukazatele v rámci České republiky, marginálně pak nejvyšší a nejnižší hodnoty celorepublikových ukazatelů.

Výsledný součet dosažených bodů byl převeden na indikátorovou stupnici -1, 0, 1. Pokud se výsledný součet pohyboval v kladných hodnotách, byla mu přiřazena hodnota 1, v případě záporných hodnot -1 a hodnota 0 zůstala nezměněna.

Tabulka č.5.9.13: Váhy vybraných ukazatelů rekreace a cestovního ruchu za SO ORP Královéhradeckého kraje

SO ORP	index počet hostů	index doba pobytu	index počet lůžek	index využití lůžek	bodové ohodnocení				součet bodů	indikátor intenzity CR
					hosté	pobyt	lůžka	využití lůžek		
BROUMOV	0,99	4,3	102	36,1	0	1	2	2	5	1
DOBRUŠKA	1,71	4,4	119	21,1	1	1	2	-1	3	1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	0,60	3,2	36	25,0	0	-1	-1	0	-2	-1
HOŘICE	0,46	3,9	35	14,7	-1	0	-1	-2	-4	-1
HRADEC KRÁLOVÉ	0,62	2,9	18	22,3	0	-2	-2	-1	-5	-1
JAROMĚŘ	0,50	12,1	24	19,8	-1	2	-1	-1	-1	-1
JIČÍN	1,30	5,2	72	23,2	1	2	1	-1	3	1
KOSTELEC NAD ORLICÍ	0,10	3,8	12	8,4	-2	0	-2	-2	-6	-1
NÁCHOD	1,05	3,5	45	17,9	1	-1	0	-1	-1	-1
NOVÁ PAKA	0,27	4,6	25	40,3	-2	1	-1	2	0	0
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	0,49	3,7	50	18,9	-1	-1	0	-1	-3	-1
NOVÝ BYDŽOV	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	0	0	0	0	0	0
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	0,85	3,9	60	17,4	0	0	1	-1	0	0
TRUTNOV	3,20	6,2	227	29,3	2	2	2	1	7	1
VRCHLABÍ	9,14	5,0	425	36,1	2	2	2	2	8	1

Zdroj dat: ČSÚ, Pozn.: Data za SO ORP Nový Bydžov nejsou dostupná, z tohoto důvodu mu v bodovém ohodnocení byla přiřazena nulová hodnota.

Z údajů za rok 2009 můžeme na pozadí analýz ukazatelů rekreace a cestovního ruchu rozlišit v území Královéhradeckého kraje následující rozdíly mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností:

- Z hlediska rekreace a cestovního ruchu vykazují nejlepší výsledky SO ORP Vrchlábí, které dosáhlo plného bodového ohodnocení ve všech ukazatelích (celkem 8 bodů) a Trutnov (celkem 7 bodů).
- Kladných výsledků v celkovém součtu bodového ohodnocení indexů dosáhly také SO ORP Broumov (5), Dobruška a Jičín (3).
- Nulové hodnotu součtu bodového ohodnocení dosáhly SO ORP Nová Paka a Rychnov nad Kněžnou (výsledek u SO ORP Nový Bydžov nemůžeme považovat za relevantní, vzhledem k nedostupnosti potřebných údajů pro vyhodnocení).
- Ve zbývajících správních obvodech obcí s rozšířenou působností je situace z pohledu rekreace a cestovního ruchu horší. Velmi nízkých hodnot celkového součtu bodů dosahuje SO ORP Kostelec nad Orlicí (-6), Hradec Králové (-5) a Hořice (-4). Nízké hodnoty nalezneme také u SO ORP Nové Město nad Metují, Dvůr Králové nad Labem, Náchod a Jaroměř.

5.10 HOSPODÁŘSKÉ PODMÍNKY

5.10.1 Ekonomický rozvoj

Ekonomická problematika Královéhradeckého kraje je zpracována pomocí ukazatelů HDP, míry investic, produktivity práce, čistého disponibilního důchodu domácností a ukazatelů charakterizující výzkum a vývoj. Ukazatelé umožňují hodnotit vývoj v rámci kraje jako celku, popřípadě dle ORP. Je však nutné vzít v úvahu míru vypovídací schopnosti některých vstupních hodnot, neboť mnohé jsou statisticky zjišťovány především prostřednictvím SLDB ČSÚ, které je prováděno s periodicitou 1x 10 let.

Vývoj HDP v období 2005-2009 v Královéhradeckém kraji měl až do roku 2008 každoročně stoupající tendenci. Tento vývoj odpovídal vývoji v České republice, tempo růstu v kraji však bylo pomalejší a kraj se pohyboval v dynamice růstu nejlépe roce 2007 (na 6. místě v pořadí krajů) a dále na 10. místě (rok 2008) a 12. místě (rok 2006). V roce 2009 došlo k mírnému poklesu HDP vůči roku 2008 a kraj obsadil 4. místo mezi kraji ČR.

Tabulka č. 5.10.1: Vývoj HDP v krajích v běžných cenách (2005 – 2009)

ÚZEMÍ (KRAJ)	HDP V BĚŽNÝCH CENÁCH (mil. Kč)					POŘADÍ v r. 2009	2008		2009	
	ROK	2005	2006	2007	2008		2009	nárůst	pořadí	nárůst
ČESKÁ REPUBLIKA	2 983 862	3 222 369	3 535 460	3 688 997	3 625 865		153 537		-63 132	
HL. MĚSTO PRAHA	716 225	780 871	880 566	927 394	946 630	1	46 828	1	19 236	1
STŘEDOČESKÝ	308 728	345 943	381 062	396 663	393 223	2	15 601	4	-3 440	8
JIHOČESKÝ	164 609	177 119	185 742	189 148	189 868	6	3 406	9	720	3
PLZEŇSKÝ	151 445	163 940	175 609	170 160	171 272	7	-5 449	14	1 112	2
KARLOVARSKÝ	66 895	68 609	74 503	75 250	71 949	14	747	11	-3 301	5
ÚSTECKÝ	194 889	209 997	224 047	236 881	230 481	5	12 834	5	-6 400	10
LIBERECKÝ	104 689	109 657	114 071	112 276	105 202	13	-1 795	12	-7 074	11
KRÁLOVÉHRADECKÝ	139 985	146 242	160 439	163 748	161 496	10	3 309	10	-2 252	4
PARDOBICKÝ	121 457	133 511	145 872	151 107	147 805	11	5 235	8	-3 302	6
VYSOČINA	126 025	135 150	147 647	142 955	139 522	12	-4 692	13	-3 433	7
JIHOMORAVSKÝ	299 839	325 128	357 437	393 516	379 669	3	36 079	2	-13 847	13
OLOMOUCKÝ	141 197	148 755	162 741	170 942	167 195	9	8 201	7	-3 747	9
ZLÍNSKÝ	138 911	150 827	165 157	177 083	169 690	8	11 926	6	-7 393	12
MORAVSKOSLEZSKÝ	308 968	326 621	360 568	381 874	351 861	4	21 306	3	-30 013	14

Zdroj: ČSÚ, Krajská srovnání

V propočtu HDP na jednoho obyvatele byl trend vývoje obdobný. Kraj byl v roce 2006 v hodnotě HDP na jednoho obyvatele na 6. místě mezi kraji České republiky, v roce 2009 to bylo až 9. Místo. Největší meziroční nárůst byl zaznamenán v roce 2008, ovšem již v následujícím roce 2009 došlo k výraznému meziročnímu poklesu tempa růstu.

Tabulka č. 5.10.2: Vývoj HDP v krajích v přepočtu na 1 obyvatele (2005 – 2009)

ÚZEMÍ (KRAJ)	HDP na 1 OBYVATELE					POŘADÍ v r. 2009	2008		2009	
	ROK	2005	2006	2007	2008		2009	nárůst	pořadí	nárůst
ČESKÁ REPUBLIKA	16012,8359	17426,00	18412,00	19995,90	20090,00		1583,90		94,10	
HL. MĚSTO PRAHA	33115,324	36376,00	38634,26	42983,36	43301,00	1	4349,10	1	317,64	2

STŘEDOČESKÝ	14939,743	16114,00	17349,02	18777,83	18462,00	3	1428,81	4	315,83	12
JIHOČESKÝ	14323,9387	15593,00	16533,99	17168,03	17463,00	5	634,04	13	294,97	4
PLZEŇSKÝ	15504,2245	16308,00	17358,06	18379,54	18029,00	4	1021,48	10	350,54	13
KARLOVARSKÝ	12545,9009	13141,00	13240,38	14259,10	14425,00	14	1018,71	11	165,90	6
ÚSTECKÝ	13079,2374	14126,00	14996,31	15857,80	16163,00	11	861,48	12	305,20	3
LIBERECKÝ	12777,7835	14671,00	15069,13	15414,96	14874,00	13	345,84	14	540,96	14
KRÁLOVÉHRADECKÝ	14386,7253	15273,00	15622,37	16993,97	16697,00	9	1371,60	5	296,97	11
PARDUBICKÝ	13450,8787	14335,00	15414,29	16709,02	16768,00	8	1294,73	7	58,98	8
VYSOČINA	13258,2361	14741,00	15588,46	16853,33	16800,00	7	1264,87	8	-53,33	9
JIHOMORAVSKÝ	14919,0873	15841,00	16886,13	18377,54	18550,00	2	1491,41	2	172,46	5
OLOMOUCKÝ	12785,0233	13181,00	13636,65	14787,10	15318,00	12	1150,45	9	530,90	1
ZLÍNSKÝ	12774,0729	14053,00	15012,44	16349,76	16254,00	11	1337,32	6	-95,76	10
MORAVSKOSLEZSKÝ	13046,8044	14863,00	15352,33	16825,21	16922,00	6	1472,88	3	96,79	7

Zdroj: ČSÚ, Krajská srovnání

S hodnoty DP a počtu pracovníků vypočítané tempo růstu produktivity práce dává zajímavé výsledky. Ve sledovaných letech bylo tempo růstu na průměrné nebo mírně podprůměrné úrovni ve srovnání s ostatními kraji, v roce 2009 však nárůst produktivity práce vykázal zápornou hodnotu, byť třetí nejnižší v rámci České republiky.

Tabulka č. 5.10.3: Produktivita práce

ÚZEMÍ (KRAJ)	PRODUKTIVITA PRÁCE				PRODUKTIVITA 2007		PRODUKTIVITA 2008		PRODUKTIVITA 2009		
	ROK	2006	2007	2008	2009	nárůst	pořadí	nárůst	pořadí	nárůst	pořadí
ČESKÁ REPUBLIKA		622,7799	680,1151	705,0391	685,878	57,34		24,92		-19,16	
HL. MĚSTO PRAHA		1224,802	1358,438	1409,126	1390,435	133,64	1	50,69	2	-18,69	8
STŘEDOČESKÝ		595,484	633,2876	644,5399	624,9347	37,80	9	11,25	9	-19,61	10
JIHOČESKÝ		559,3579	576,1659	585,2073	591,1532	16,81	14	9,04	10	5,95	2
PLZEŇSKÝ		576,7477	622,9732	585,911	584,0859	46,23	5	-37,06	14	-1,83	1
KARLOVARSKÝ		423,6094	466,3888	469,9794	445,3838	42,78	7	3,59	11	-24,60	11
ÚSTECKÝ		501,4506	557,9535	586,11	566,8113	56,50	3	28,16	5	-19,30	9
LIBERECKÝ		508,5526	537,6876	535,9952	491,5236	29,13	13	-1,69	12	-44,47	13
KRÁLOVÉHRADECKÝ		541,9529	579,8849	593,4145	585,1669	37,93	10	13,53	8	-8,25	3
PARDUBICKÝ		535,3518	580,4843	594,1655	579,756	45,13	6	13,68	7	-14,41	5
VYSOČINA		532,3287	566,8982	558,0662	545,9754	34,57	11	-8,83	13	-12,09	4
JIHOMORAVSKÝ		581,4805	635,2873	700,52	667,7737	53,81	4	65,23	1	-32,75	12
OLOMOUCKÝ		473,4709	515,0395	543,516	528,061	41,57	8	28,48	4	-15,46	6
ZLÍNSKÝ		520,1127	552,3697	600,8452	583,2713	32,26	12	48,48	3	-17,57	7
MORAVSKOSLEZSKÝ		525,123	596,3277	621,9524	570,0722	71,20	2	25,62	6	-51,88	14

Zdroj: ČSÚ, Krajská srovnání

Podíl kraje na celkovém vytvořeném HDP v České republice činil v roce 2009 4,4%. Vyšší podíl má devět krajů. Varovné je, a je to problém téměř všech krajů, že podíl HDP na kraji ve sledovaném období poklesl. Vyšší tempo růstu ve sledovaném časovém období mělo pouze Hlavní město Praha, Karlovarský a Ústecký kraj.

Tabulka č. 5.10.4: Podíl HDP kraje na HDP ČR (2005-2009)

ÚZEMÍ (KRAJ)	PODÍL HDP KRAJE NA HDP ČR					POŘADÍ v r. 2009	
	ROK	2005	2006	2007	2008		2009
ČESKÁ REPUBLIKA		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
HL. MĚSTO PRAHA		23,62	24,00	24,19	24,90	25,30	1
STŘEDOČESKÝ		10,40	10,40	10,71	10,80	10,70	2
JIHOČESKÝ		5,48	5,50	5,50	5,30	5,30	6
PLZEŇSKÝ		5,21	5,00	5,08	5,00	4,90	7
KARLOVARSKÝ		2,33	2,20	2,13	2,10	2,14	14
ÚSTECKÝ		6,57	6,50	6,53	6,30	6,41	5
LIBERECKÝ		3,34	3,50	3,43	3,20	3,10	13
KRÁLOVÉHRADECKÝ		4,81	4,70	4,54	4,50	4,40	10
PARDOBICKÝ		4,16	4,10	4,13	4,10	4,10	11
VYSOČINA		4,20	4,20	4,21	4,20	4,10	12
JIHOMORAVSKÝ		10,25	10,00	10,10	10,10	10,10	3
OLOMOUCKÝ		4,97	4,70	4,61	4,60	4,70	8
ZLÍNSKÝ		4,62	4,70	4,68	4,70	4,60	9
MORAVSKOSLEZSKÝ		10,05	10,40	10,15	10,20	10,10	4

Ekonomická úroveň státu a regionů se často vyjadřuje v podílech druhé a třetí sféry (sektoru) na počtu zaměstnaných nebo na hrubé přidané hodnotě. V podílu na hrubé přidané hodnotě je podíl primární sféry 3,4%, sekundární sféry 43,9% a terciární sféry 52,7 % (v roce 2009). V posledních letech se podíly terciárního a sekundárního sektoru udržují na přibližně stejné úrovni. Pokles je patrný zejména v odvětvích s největším podílem v rámci terciární sféry, konkrétně obchod, opravy spotřebního zboží, doprava, skladování, pošty a telekomunikace a komerční služby. Trend ve vyspělých státech směřuje ke stálému zvyšování podílu třetí sféry.

Odvětvová struktura kraje je charakterizována podílem odvětví na celkové přidané hodnotě. Největší podíl má v kraji zpracovatelský průmysl, který zahrnuje 29,3% celkové hrubé přidané hodnoty. Jeho podíl ovšem stabilně meziročně klesá. Druhým největším odvětvím je obchod a opravy spotřebních předmětů (meziročně dochází k poklesu jeho podílu), následovaný komerčními službami (setrvalá tendence) a stavebnictvím (mírný meziroční nárůst).

Tabulka č. 5.10.5: Odvětvová struktura hospodářství kraje (2005-2009)

UKAZATEL	JEDNOTKA	2005	2006	2007	2008	2009
HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA	mil. Kč	125507	131959	144218	147430	145109
v tom odvětví:						
ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ	%	4,9	4,5	4,2	3,9	3,4
RYBOLOV	%	0	0	0	0	0
DOBÝVÁNÍ NEROSTNÝCH SUROVIN	%	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3
ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL	%	32,5	32,1	34	30,3	29,3

VÝROBA A ROZVOD ELEKTRINY, VODY, TEPLA	%	3,9	4,3	4,8	5,8	6,4
STAVEBNICTVÍ	%	6,1	6,5	6,5	6,7	7,8
OBCHOD, OPRAVY SPOTŘEBNÍHO ZBOŽÍ	%	11	10,9	10,1	10,5	9,6
POHOSTINSTVÍ A UBYTOVÁNÍ	%	1,9	1,7	1,8	1,8	1,9
DOPRAVA, SKLADOVÁNÍ, POŠTY A TELEKOMUNIKACE	%	8,7	9,2	8,5	10	9
PENĚŽNICTVÍ A POJIŠTOVNICTVÍ	%	1,6	1,5	1,7	2,1	2,5
KOMERČNÍ SLUŽBY	%	9,4	9,6	9,4	9,5	9,4
VEŘEJNÁ ADMINISTRATIVA	%	6,9	6,9	6,7	6,9	7,2
ŠKOLSTVÍ	%	4,8	4,8	4,5	4,5	4,9
ZDRAVOTNICTVÍ, VETER. A SOC. SLUŽBY	%	5	5	4,8	4,8	5,1
OSTATNÍ VEŘEJNÉ, SOCIÁLNÍ A OSOBNÍ SLUŽBY	%	2,7	2,6	2,6	2,8	3,1

Zajímavým ukazatelem charakterizujícím zjednodušeně řečeno podíl investic je tvorba hrubého fixního kapitálu. V roce 2006 činila jeho hodnota v kraji více než 24,5 mld Kč, největší ve sledovaném období byla jeho hodnota v roce 2007, více než 26 mld Kč. Varující je však fakt, že podíl kraje na celkové hodnotě hrubého fixního kapitálu České republiky setrvale klesá, přičemž z hodnoty 3,4 % v roce 2006 klesl na hodnotu 2,9 v roce 2008 (novější údaj nejsou k datu zpracování aktualizace k dispozici).

Tabulka č. 5.10.6 Tvorba hrubého fixního kapitálu v krajích ČR (2005-2009)

ÚZEMÍ (KRAJ)	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU (mil.Kč)					PODÍL REGIONU NA THFK					
	ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
ČESKÁ REPUBLIKA		741894	796313	890280	883176	814039	100	100	100	100	100
HL. MĚSTO PRAHA		204424	241407	299404	308148	?	27,6	30,3	33,6	34,9	?
STŘEDOČESKÝ		88313	87372	84376	76329	?	11,9	11	9,5	8,6	?
JIHOČESKÝ		46662	38028	37687	36848	?	6,3	4,8	4,2	4,2	?
PLZENSKÝ		31797	54151	47076	35923	?	4,3	6,8	5,3	4,1	?
KARLOVARSKÝ		17596	15253	15346	17446	?	2,4	1,9	1,7	2	?
ÚSTECKÝ		39915	44279	60551	54545	?	5,4	5,6	6,8	6,2	?
LIBERECKÝ		24303	21385	23049	27744	?	3,3	2,7	2,6	3,1	?
KRÁLOVÉHRADECKÝ		25477	24564	26472	25392	?	3,4	3,1	3	2,9	?
PARDUBICKÝ		22752	21334	27376	29754	?	3,1	2,7	3,1	3,4	?
VYSOČINA		30552	26000	33271	24687	?	4,1	3,3	3,7	2,8	?
JIHOMORAVSKÝ		90874	86057	95504	97459	?	12,2	10,8	10,7	11	?
OLOMOUCKÝ		29860	29892	32126	31749	?	4	3,8	3,6	3,6	?
ZLÍNSKÝ		26663	30633	31406	29316	?	3,6	3,8	3,5	3,3	?
MORAVSKOSLEZSKÝ		62706	75959	76637	87836	?	8,5	9,5	8,6	9,9	?

Zdroj dat: ČSÚ, regionální rozdíly

Výstižnějším ukazatelem je z tohoto pohledu míra investic, měřená jako podíl hrubého fixního kapitálu k hrubému domácímu produktu. I tento ukazatel má v Královéhradeckém kraji sestupný trend. Míra investic činila v roce 2006 16,8 % a tento ukazatel měl mezi všemi kraji ČR druhou nejnižší hodnotu. V roce 2008, což je k datu zpracování aktualizace ÚAP kraje nejaktuálnější údaj, byla tato hodnota na úrovni 15,51 %, přičemž Královéhradecký kraj obsadil mezi kraji ČR poslední místo.

Tabulka č. 5.10.7 Míra investic v krajích ČR (2005-2008)

ÚZEMÍ (KRAJ)	MÍRA INVESTIC				
	ROK	2005	2006	2007	2008
ČESKÁ REPUBLIKA		24,86%	24,71%	25,18%	23,94%
HL. MĚSTO PRAHA		28,54%	30,92%	34,00%	33,23%
STŘEDOČESKÝ		28,61%	25,26%	22,14%	19,24%
JIHOČESKÝ		28,35%	21,47%	20,29%	19,48%
PLZEŇSKÝ		21,00%	33,03%	26,81%	21,11%
KARLOVARSKÝ		26,30%	22,23%	20,60%	23,18%
ÚSTECKÝ		20,48%	21,09%	27,03%	23,03%
LIBERECKÝ		23,21%	19,50%	20,21%	24,71%
KRÁLOVÉHRADECKÝ		18,20%	16,80%	16,50%	15,51%
PARDUBICKÝ		18,73%	15,98%	18,77%	19,69%
VYSOČINA		24,24%	19,24%	22,53%	17,27%
JIHOMORAVSKÝ		30,31%	26,47%	26,72%	24,77%
OLOMOUCKÝ		21,15%	20,09%	19,74%	18,57%
ZLÍNSKÝ		19,19%	20,31%	19,02%	16,55%
MORAVSKOSLEZSKÝ		20,30%	23,26%	21,25%	23,00%

Zdroj dat: ČSÚ, regionální rozdíly

Naopak příznivých hodnot nabývá čistý disponibilní důchod domácností. V roce 2009 činil v Královéhradeckém kraji téměř 96 mld. Kč a ve srovnání s ostatními kraji byl Královéhradecký kraj na 10. místě v České republice; přitom ve sledovaném období se projevoval mírně sestupný trend.

Tabulka č. 5.10.8 Čistý disponibilní důchod domácností v krajích ČR (2005-2008)

ÚZEMÍ (KRAJ)	ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ (mil. Kč)					PODÍL REGIONU NA ČDDD ČR (%)					
	ROK	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
ČESKÁ REPUBLIKA		1472084	1593713	1746793	1893586	1887515	100	100	100	100	100
HL. MĚSTO PRAHA		228492	251856	274291	291746	288679	15,5	15,8	15,7	15,4	15,3
STŘEDOČESKÝ		175788	193492	215027	230147	232352	11,9	12,1	12,3	12,2	12,3
JIHOČESKÝ		87167	95281	102974	113288	113507	5,9	6	5,9	6	6
PLZEŇSKÝ		79419	84964	94081	101993	102638	5,4	5,3	5,4	5,4	5,4
KARLOVARSKÝ		39306	42086	45703	49628	49971	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6
ÚSTECKÝ		104314	113493	121270	133948	136516	7,1	7,1	6,9	7,1	7,2
LIBERECKÝ		57817	62180	67528	72544	73388	3,9	3,9	3,9	3,8	3,9
KRÁLOVÉHRADECKÝ		76751	82658	89830	96819	95929	5,2	5,2	5,1	5,1	5,1
PARDUBICKÝ		69064	74042	81106	89220	88572	4,7	4,6	4,6	4,7	4,7
VYSOČINA		68794	74871	82495	88958	87542	4,7	4,7	4,7	4,7	4,6
JIHOMORAVSKÝ		158729	167300	187551	205506	202738	10,8	10,5	10,7	10,9	10,7
OLOMOUCKÝ		83279	90710	99369	106912	106665	5,7	5,7	5,7	5,6	5,7
ZLÍNSKÝ		79350	87912	95531	101827	99594	5,4	5,5	5,5	5,4	5,3
MORAVSKOSLEZSKÝ		163814	172869	190039	211051	209426	11,1	10,8	10,9	11,1	11,1

Zdroj dat: ČSÚ, regionální rozdíly

V rozvoji každého státu, v rozvoji každého územního celku hraje v moderní době stále významnější úlohu věda, výzkum a z nich vyplývající inovace. V Královéhradeckém kraji je zaměstnáno v odvětví vědy a výzkumu 3,43 % všech vědeckých a výzkumných pracovníků z České republiky. Největší podíl pracovníků ve vědě a výzkumu je v podnikatelském sektoru, tato situace je ovšem ve všech krajích České republiky. Rovněž ve školství je velká část vědeckých a výzkumných pracovníků, i když kraj je v tomto ukazateli až na desátém místě v rámci ČR. Intenzita výzkumu a vývoje se počítá jako podíl výdajů na vědu a výzkum z regionálního HDP. Tento ukazatel činí v Královéhradeckém kraji 0,30 % a staví kraj v intenzitě výzkumu a vývoje na páté místo mezi kraji České republiky. Z ukazatelů výstupů z odvětví vědy a výzkumu je hodnocen kraj v ukazateli počet patentů na počet obyvatel na 7. místě mezi kraji ČR.

Tabulka č. 5.10.9: Regionální rozdíly základních ukazatelů vědy a výzkumu

ČR, KRAJE	CELKEM		PODNIKAT. SEKTOR		PODNIKAT. SEKTOR			VLÁDNÍ SEKTOR			VÝDAJE NA VaV JAKO % z HDP V KRAJI	VÝDAJE NA VaV JAKO % z HDP V KRAJI	PATENT. PŘIHLÁŠKY	UDĚLENÉ PATENTY	PODÍL ZAMĚSTNAN CŮ VL. SEKTOR	PODÍL ZAMĚSTNANCŮ PODNIK. SEKTOR
	ROK	2006	2009	2006	2009	2006	2009	% r 2009 k r 2008	2006	2009	% r 2009 k r 2008	2005	2009	2006-2009	2006-2009	
ČR CELKEM	47729	50961	23713	25884	32470	33218	99,20%	17227	21858	107,07%	1,54%	0,60%	2848	1001		
PRAHA	19889	19747	7010	6050	8855	7520	77,27%	10169	13185	104,78%	2,45%	1,39%	953	274	69,36%	30,64%
STŘEDOČESKÝ	4924	5230	3780	4107	7450	8970	102,51%	1073	1080	104,81%	2,57%	0,27%	252	101	21,46%	78,54%
JIHOČESKÝ	1815	2050	796	899	906	1074	109,05%	790	1012	103,53%	0,96%	0,53%	112	41	56,15%	43,85%
PLZEŇSKÝ	1799	1951	689	1047	915	1170	91,72%	418	429	87,51%	0,82%	0,25%	98	44	46,36%	53,64%
KARLOVARSKÝ	94	107	86	102	67	91	94,14%	4	1	87,04%	0,10%	0,00%	18	12	4,39%	95,61%
ÚSTECKÝ	793	736	562	498	495	511	75,44%	93	141	107,90%	0,28%	0,06%	111	31	32,31%	67,69%
LIBERECKÝ	1857	1270	1021	953	1301	1091	82,76%	180	235	120,26%	1,29%	0,22%	166	55	24,95%	75,05%
KRÁLOVÉHRADECKÝ	1198	1750	860	1397	622	1173	135,66%	361	479	137,24%	0,66%	0,30%	120	52	20,17%	79,83%
PARDUBICKÝ	2145	2092	1851	1783	1705	1698	94,72%	227	241	115,20%	1,48%	0,16%	147	78	14,76%	85,24%
VYSOČINA	605	648	583	630	504	634	93,22%	13	11	66,00%	0,38%	0,01%	75	37	2,81%	97,19%
JIHOMORAVSKÝ	6200	8387	2611	3848	2346	4610	149,36%	2706	3499	118,79%	1,56%	0,92%	306	113	54,12%	45,88%
OLOMOUCKÝ	2049	1996	1127	1144	853	966	115,99%	467	641	109,13%	0,89%	0,38%	103	48	42,66%	57,34%
ZLÍNSKÝ	1775	1807	1294	1607	1538	1400	97,00%	108	183	96,96%	1,10%	0,11%	168	33	11,09%	88,91%
MORAVSKOSLEZSKÝ	2585	3191	1443	1819	4911	2309	118,43%	619	719	101,73%	1,64%	0,20%	219	82	43,01%	56,99%

Zdroj: ČSU, Analýza regionálních rozdílů 2009

5.10.2 Zaměstnanost a nezaměstnanost

Mezi základní ukazatele ekonomické aktivity patří míra ekonomické aktivity, míra zaměstnanosti a míra nezaměstnanosti. První dva zmíněné ukazatele na úrovni ORP jsou k dispozici pouze z dat ze SLDB 2001. Neexistují informace o počtu zaměstnaných na úrovni obcí. Nicméně trendy v těchto ukazatelích jsou relativně stabilní. ORP s vyšší mírou ekonomické aktivity jsou Jičín, Hradec Králové, Vrchlabí a Hořice. Naopak nejnižší míru ekonomické aktivity vykazuje Nový Bydžov, Trutnov, Rychnov nad Kněžnou a Broumov. Dalším ukazatelem situace na trhu práce je míra nezaměstnanost, v tomto ukazateli se jako problematická jeví oblast ORP Hořice, Broumov, Trutnov a Dvůr Králové nad Labem, kde míra nezaměstnanosti dosahuje více jak 10% ekonomicky aktivních obyvatel. Ukazuje to na nedostatečné využití pracovní síly v těchto oblastech. Výrazně lepší je situace v ORP Hradec Králové, Dobruška a Náchod, kde dosahuje max. 7 % hranice, což je na úrovni průměru ČR.

Od roku 2005 docházelo i ve většině ORP k poklesu míry nezaměstnanosti, ovšem tento trend se radikálně změnil v roce 2009. Dále je nutno dále podotknout, že nezaměstnanost v ORP Broumov, Nový Bydžov ale i Hořice má výrazně sezónní charakter. Je to způsobeno vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělském sektoru.

Situace na trhu práce je problematická především vzhledem k vyššímu počtu nezaměstnaných nad 12 měsíců, který se ve většině ORP stabilně udržuje v hranicích 10-20 %. Tento podíl je největší především v ORP Trutnov, Nová Paka a Jičín.

Tabulka č. 5.10.10: Uchazeči o zaměstnání a průměrná míra nezaměstnanosti v ORP KHK

ORP/ROK	EKONOMICKY AKTIVNÍ ¹⁾	UCHAZEČI O ZAMĚSTNÁNÍ ²⁾			MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI (%) ³⁾		
		2007	2008	2009	2007	2008	2009
BROUMOV	8 823	665	603	954	7,1	6,5	10,4
DOBRUŠKA	9 787	309	419	691	2,9	4,1	7,0
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	13 860	1 007	981	1 430	7,0	6,8	10,3
HOŘICE	9 196	626	641	980	6,5	6,8	10,6
HRADEC KRÁLOVÉ	74 384	3 074	3 126	5 101	3,9	4,0	6,6
JAROMĚŘ	9 587	552	569	956	5,4	5,6	9,6
JIČÍN	23 706	1 458	1 497	2 147	5,9	6,1	9,0
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	12 102	381	533	1 065	2,8	4,2	8,8
NÁCHOD	30 640	1 230	1 288	2 218	3,7	3,9	7,1
NOVÁ PAKA	6 630	447	430	624	6,5	6,3	9,3
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	7 231	252	237	532	3,1	3,0	7,3
NOVÝ BYDŽOV	8 204	678	566	801	7,8	6,6	9,6
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	17 148	552	687	1 260	3,0	3,8	7,3
TRUTNOV	32 889	2 534	2 389	3 455	7,4	7,0	10,3
VRCHLABÍ	14 877	734	762	1 159	4,7	4,9	7,7
KHK CELKEM	279 064	14 499	14 728	23 373	5,2	5,3	8,7

¹⁾ SLDB k 1. 3. 2001

²⁾ uchazeči o zaměstnání celkem podle údajů úřadů práce

³⁾ míra nezaměstnanosti je vypočtena jako podíl dosažitelných uchazečů k počtu ekonomicky aktivních podle SLDB k 1. 3. 2001

Významným ukazatelem je i míra ekonomické aktivity, vyjádřená jako podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva k celkovému počtu obyvatel starších 15 let v příslušné územní jednotce. V rámci Královéhradeckého kraje dosahuje nejvyšších hodnot míry ekonomické aktivity ORP Jičín, Vrchlabí a Hradec Králové, naopak nejhorší je z tohoto hlediska situace v ORP Nový

Bydžov, Trutnov a Broumov. Zajímavé je sledovat vývoj tohoto ukazatele v čase, v r. 2001 dosahovaly nejlepších hodnot ORP Vrchlabí, Hradec Králové a Nové Město nad Metují, nejhorších pak ORP Nový Bydžov, Kostelec nad Orlicí a Hořice.

Tabulka č. 5.10.11: Míra ekonomické aktivity v ORP KHK

ORP/ROK	EKONOMICKY AKTIVNÍ ¹⁾	POČET OBYVATEL STARŠÍCH 15 LET	MÍRA EKONOMICKÉ AKTIVITY 2009 (%) ²⁾	MÍRA EKONOMICKÉ AKTIVITY 2001 (%) ³⁾
BROUMOV	8 823	12061	73,15%	72,20%
DOBRUŠKA	9 787	13803	70,90%	72,60%
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	13 860	19115	72,51%	73,10%
HOŘICE	9 196	13035	70,55%	73,50%
HRADEC KRÁLOVÉ	74 384	100812	73,78%	74,20%
JAROMĚŘ	9 587	13415	71,46%	73,00%
JIČÍN	23 706	33266	71,26%	75,00%
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	12 102	17231	70,23%	72,40%
NÁCHOD	30 640	41898	73,13%	73,00%
NOVÁ PAKA	6 630	9310	71,21%	72,60%
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	7 231	9870	73,26%	73,00%
NOVÝ BYDŽOV	8 204	12102	67,79%	71,60%
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	17 148	24062	71,27%	72,00%
TRUTNOV	32 889	45537	72,22%	71,70%
VRCHLABÍ	14 877	19948	74,58%	74,20%
KHK CELKEM	279 064	385465	72,40%	72,94%

¹⁾ SLDB k 1. 3. 2001

²⁾ Výpočet proveden k počtu obyvatel starších 15 let v r. 2009

³⁾ údaj převzat z původních ÚAP kraje 2009

Tabulka č. 5.10.12 Podíl evidovaných uchazečů o zaměstnání nad 12 měsíců v roce 2009

ORP	MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI 2009	UCHAZEČI O ZAMĚSTNÁNÍ	UCHAZEČI - REGISTRACE NAD 12 MĚSÍCŮ r. 2009	PODÍL REGISTROVANÝCH UCHAZEČŮ NAD 12 MĚSÍCŮ r. 2009
BROUMOV	10,4	954	119	12,47%
DOBRUŠKA	7,0	691	52	7,53%
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	10,3	1 430	241	16,85%
HOŘICE	10,6	980	166	16,94%
HRADEC KRÁLOVÉ	6,6	5 101	658	12,90%
JAROMĚŘ	9,6	956	114	11,92%
JIČÍN	9,0	2 147	473	22,03%
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	8,8	1 065	118	11,08%
NÁCHOD	7,1	2 218	208	9,38%
NOVÁ PAKA	9,3	624	124	19,87%
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	7,3	532	41	7,71%
NOVÝ BYDŽOV	9,6	801	77	9,61%

RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	7,3	1 260	134	10,63%
TRUTNOV	10,3	3 455	635	18,38%
VRCHLABÍ	7,7	1 159	204	17,60%

Míra podnikatelské aktivity

Míra podnikatelské aktivity patří mezi ukazatele, které mapují aktivitu občanů v oblasti podnikání. Ukazatel je sestaven z počtu podnikatelů (fyzických osob), které jsou v databázi RES na ČSÚ, je relativizován počtem obyvatel v dané oblasti a měrnou jednotkou jsou promile. Míra podnikatelské aktivity v kraji byla v roce 2009 nejvyšší v ORO Vrchlaví, dále v OR Hradec Králové a na třetím místě se umístila ORP Nová Paka. Naopak velmi nízká míra podnikatelské aktivity byla v ORP, Broumov, Dobruška a Jaroměř.

Tabulka č. 5.10.13 Míra podnikatelské aktivity v ORP v roce 2009

KÓD ORP	NÁZEV ORP	RES	POČET OBYVATEL (2009)	MÍRA PODNIKATELSKÉ AKTIVITY (2009) = RES2009/POČ.OBYV2009*1000 (‰)	POŘADÍ ORP
5201	BROUMOV	3 190	17076	186,81	15
5202	DOBRUŠKA	4 196	20052	209,26	14
5203	DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	6 180	27435	225,26	9
5204	HOŘICE	4 463	18798	237,42	4
5205	HRADEC KRÁLOVÉ	37 142	145664	254,98	2
5206	JAROMĚŘ	4 055	19366	209,39	13
5207	JIČÍN	10 739	47384	226,64	8
5208	KOSTELEČ NAD ORLICÍ	5 307	25126	211,22	11
5209	NÁCHOD	14 314	61509	232,71	6
5210	NOVÁ PAKA	3 200	13436	238,17	3
5211	NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	3 371	14391	234,24	5
5212	NOVÝ BYDŽOV	3 662	17347	211,10	12
5213	RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	7 447	34060	218,64	10
5214	TRUTNOV	14 849	64663	229,64	7
5215	VRCHLABÍ	7 284	28095	259,26	1

Zdroj dat: ČSÚ, RES 2009

5.10.3 Daňová výtěžnost obcí v Královéhradeckém kraji v roce 2009

V roce 2009 se z hlediska daňové výtěžnosti obcí na jednoho obyvatele se Královéhradecký kraj umístil na 8. místě mezi 14 kraji³ ČR. Královéhradecký kraj se na celkové daňové výtěžnosti ČR podílem 4,59 %, přičemž průměrná daňová výtěžnost na jednoho obyvatele dosahovala 86,94 % průměrné úrovně v ČR. Na úrovni daňových výnosů obcí v kraji se podílí relativně větší podíl menších obcí, což je odrazem toho, že kraj představuje podíl cca 5,3 % na obyvatelstvu ČR, přičemž počet obcí v kraji tvoří cca 7,2 % počtu obcí v ČR. Vzhledem ke způsobu rozdělování daní podle počtu obyvatel obcí se tak v daňové výtěžnosti projevuje relativně větší počet menších obcí kraji.

³ Do hodnocení daňové výtěžnosti za obce v krajích je zařazena i Praha, která však reprezentuje řádově vyšší hodnoty vzhledem k jejímu postavení obce, ale současně i kraje.

Tabulka č. 5.10.14: Daňová výtěžnost obcí v krajích v roce 2009 (kumulativně za kraje ČR)

KRAJ	POČET OBYVATEL	DP FO (mil. Kč) , po konsolidaci	DP PO (mil. Kč) , po konsolidaci	DPH (mil. Kč) , po konsolidaci	DN (mil. Kč) , po konsolidaci	DV (mil. Kč)	DV/OBYV. (tis. Kč/1obyv.)	POŘADÍ KRAJE (2009)	POŘADÍ KRAJE (2006)
ČR	10 506 813	41737,833	43170,370	76009,061	6324,851	167242,115	15,92		
HL. MĚSTO PRAHA	1 249 026	9353,900	9996,279	17722,321	452,648	37525,148	30,04	1	1
STŘEDOČESKÝ	1 247 533	4086,341	4154,794	7179,174	895,735	16316,044	13,08	13	11
JIHOČESKÝ	637 643	2330,638	2564,709	4259,104	466,020	9620,470	15,09	3	10
PLZENSKÝ	571 863	2701,725	2588,173	4401,424	365,311	10056,633	17,59	2	3
KARLOVARSKÝ	307 636	1060,371	1195,908	1971,830	198,019	4426,129	14,39	5	8
ÚSTECKÝ	836 198	2697,932	2812,594	4989,227	638,980	11138,733	13,32	10	5
LIBERECKÝ	439 027	1489,542	1589,166	2651,914	262,979	5993,602	13,65	9	7
KRÁLOVÉHRADECKÝ	554 402	1881,904	1949,246	3413,465	427,384	7671,998	13,84	8	9
PARDOBICKÝ	516 329	1669,875	1785,808	3056,042	354,937	6866,663	13,30	11	12
VYSOČINA	514 992	1903,054	2022,885	3439,163	390,907	7756,009	15,06	4	14
JIHOMORAVSKÝ	1 151 708	4273,841	3816,731	7693,849	648,815	16433,236	14,27	6	2
OLOMOUCKÝ	642 041	2093,064	2201,041	3811,519	388,888	8494,512	13,23	12	6
ZLÍNSKÝ	591 042	1815,291	1867,068	3224,697	280,192	7187,247	12,16	14	13
MORAVSKOSLEZSKÝ	1 247 373	4380,355	4625,968	8195,331	554,035	17755,690	14,23	7	4

Zdroj dat: ČSÚ, Bilance příjmů a výdajů obcí

PP FO = daň z příjmu fyzických osob, DP PO = daň z příjmu právnických osob, DPH = daň z přidané hodnoty, DN = daň z nemovitosti, DV = daňová výtěžnost celkem

Tabulka č. 5.10.15: Daňová výtěžnost obcí v krajích v roce 2009 – statistika, výpočty

KRAJ	POČET OBYVATEL	DV (mil. Kč)	DV/OBYV. (tis. Kč/1obyv.)	PODÍL DV KRAJE NA DV ČR	PODÍL DV PŘI VYLOUČENÍ PRAHY	PRŮMĚRNÁ DV na 1 OBYV.
ČR	10 506 813	167242,115	15,92			
HLAVNÍ MĚSTO PRAHA	1 249 026	37525,148	30,04	22,44%		188,75%
STŘEDOČESKÝ	1 247 533	16316,044	13,08	9,76%	12,58%	82,17%
JIHOČESKÝ	637 643	9620,470	15,09	5,75%	7,42%	94,79%
PLZENSKÝ	571 863	10056,633	17,59	6,01%	7,75%	110,48%
KARLOVARSKÝ	307 636	4426,129	14,39	2,65%	3,41%	90,39%
ÚSTECKÝ	836 198	11138,733	13,32	6,66%	8,59%	83,69%
LIBERECKÝ	439 027	5993,602	13,65	3,58%	4,62%	85,77%
KRÁLOVÉHRADECKÝ	554 402	7671,998	13,84	4,59%	5,91%	86,94%
PARDOBICKÝ	516 329	6866,663	13,30	4,11%	5,29%	83,55%
VYSOČINA	514 992	7756,009	15,06	4,64%	5,98%	94,62%
JIHOMORAVSKÝ	1 151 708	16433,236	14,27	9,83%	12,67%	89,64%
OLOMOUCKÝ	642 041	8494,512	13,23	5,08%	6,55%	83,12%
ZLÍNSKÝ	591 042	7187,247	12,16	4,30%	5,54%	76,40%
MORAVSKOSLEZSKÝ	1 247 373	17755,690	14,23	10,62%	13,69%	89,43%

PP FO = daň z příjmu fyzických osob, DP PO = daň z příjmu právnických osob, DPH = daň z přidané hodnoty, DN = daň z nemovitosti, DV = daňová výtěžnost celkem

Daňová výtěžnost obcí v rámci obvodů obcí a s rozšířenou působností je nejvyšší v ORP Hradec Králové. Projevuje se zde začlenění Hradce Králové jako města, které má pro daňové výnosy přiřazen největší koeficient v kraji. Daňová výtěžnost na jednoho obyvatele je v tomto ORP na úrovni 122,5 % průměru obcí v kraji. Nadprůměrné hodnoty pak dále dosahuje ORP Jičín, Dvůr Králové nad Labem a Nové Město nad Metují; ostatní ORP se pohybují pod průměrem. Nejnižší úroveň daňové výtěžnosti má pak ORP Kostelec nad Orlicí a to na úrovni 91,1 % průměru všech obcí v kraji. Hodnota daňové výtěžnosti na úrovni ORP je ovlivněna zejména velikostní skladbou obcí v ORP.

Tabulka č. 5.10.16: Daňová výtěžnost obcí v obvodech ORP v KHK v roce 2009

ORP	DO FO (tis. Kč)	DO PO (tis. Kč)	DPH (tis. Kč)	DN (tis. Kč)	POČET OBYVATEL	DV (tis. Kč)	DV/OBYV. (tis. Kč/1obyv.)	POŘADÍ ORP
BROUMOV	33 485,44	36 478,65	57 979,17	8 979,85	17 076	136 923,11	8,02	8
DOBRUŠKA	39 828,37	40 967,22	66 427,80	12 395,37	20 052	159 618,76	7,96	10
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	53 222,69	63 140,13	96 181,56	20 401,32	27 435	232 945,70	8,49	3
HORICE	35 852,65	37 206,84	61 304,54	14 284,13	18 798	148 648,16	7,91	13
HRADEC KRÁLOVÉ	353 934,92	351 860,03	579 156,99	178 904,01	145 664	1 463 855,95	10,05	1
JAROMĚŘ	46 757,27	32 865,52	66 828,94	11 702,14	19 366	158 153,87	8,17	6
JIČÍN	94 293,87	121 472,18	158 827,17	48 050,76	47 384	422 643,98	8,92	2
KOSTELEK NAD ORLICÍ	45 709,83	53 932,17	75 762,77	12 304,30	25 126	187 709,07	7,47	15
NÁCHOD	117 928,66	113 782,56	206 754,63	24 932,14	61 509	463 397,99	7,53	14
NOVÁ PAKA	28 670,00	32 968,76	44 975,23	5 166,60	13 436	111 780,59	8,32	4
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	33 625,66	25 567,17	48 357,41	6 712,68	14 391	114 262,92	7,94	12
NOVÝ BYDŽOV	32 024,48	32 775,05	56 612,77	16 628,68	17 347	138 040,98	7,96	11
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	69 636,29	65 978,27	115 953,86	24 376,51	34 060	275 944,93	8,10	7
TURTOV	123 834,05	136 946,71	229 879,36	27 401,88	64 663	518 062,00	8,01	9
VRCHLABÍ	57 773,02	62 769,82	94 433,53	15 143,45	28 095	230 119,82	8,19	5

Zdroj: Bilance příjmů a výdajů obcí za rok 2006, ČSÚ

Poznámky: Vysvětlení zkratk je totožné jako u předchozí tabulky

PP FO = daň z příjmu fyzických osob, DP PO = daň z příjmu právnických osob, DPH = daň z přidané hodnoty, DN = daň z nemovitosti, DV = daňová výtěžnost celkem

5.10.4 Uzavřenost a otevřenost ORP

Uzavřenost a otevřenost ORP je možné sledovat podle vyjíždky resp. dojíždky za prací nebo do škol. Dojíždka za službami není v české statistice sledována. Data jsou k dispozici pouze z pravidelných censů obyvatelstva. K analýze byla využita data z posledního Sčítání lidu, domů a bytů 2001 (1. 3. 2001) o dojíždce a vyjíždce za prací do/z ORP v Královéhradeckém kraji. Počet vyjíždějící a dojíždějících je závislý na počtu obyvatel v jednotlivých ORP, z čehož plyne, že nejvíce vyjíždějících a dojíždějících bude v nejlidnatějších ORP – v případě tohoto kraje ORP Hradec Králové. Lepší vypovídající schopnost má saldo, podle něhož jsou záznamy v tabulce seřazeny. Dojíždka do ORP převyšuje vyjíždku ve čtyřech ORP – výrazně v Hradci Králové, v Rychnově nad Kněžnou, v Náchodě a ve Vrchlábí.

Tabulka č. 5.10.17: Dojíždějící a vyjíždějící do/z ORP v Královéhradeckém kraji

NÁZEV ORP	ABSOLUTNÍ ČÍSLA			PROCENTUÁLNÍ PODÍL			SALDO
	VYJÍŽDÍ MIMO ORP	DOJÍŽDÍ DO ORP	UVNITŘ ORP	VYJÍŽDÍ MIMO ORP	DOJÍŽDÍ DO ORP	UVNITŘ ORP	
BROUMOV	661	528	2 017	20,6%	16,5%	62,9%	-133
DOBRUŠKA	1 553	499	1 556	43,0%	13,8%	43,1%	-1 054
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	1 009	420	2 081	28,7%	12,0%	59,3%	-589
HOŘICE	1 364	325	1 325	45,3%	10,8%	44,0%	-1 039
HRADEC KRÁLOVÉ	4 279	8 183	10 952	18,3%	34,9%	46,8%	3 904
JAROMĚŘ	1 645	878	1 170	44,5%	23,8%	31,7%	-767
JIČÍN	2 635	1 192	4 991	29,9%	13,5%	56,6%	-1 443
KOSTELEC NAD ORLICÍ	2 935	701	1 797	54,0%	12,9%	33,1%	-2 234
NÁCHOD	2 492	2 935	7 030	20,0%	23,6%	56,4%	443
NOVÁ PAKA	961	380	836	44,1%	17,5%	38,4%	-581
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	1 706	911	715	51,2%	27,3%	21,5%	-795
NOVÝ BYDŽOV	1 247	380	1 418	41,0%	12,5%	46,6%	-867
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	1 283	2 247	4 549	15,9%	27,8%	56,3%	964
TRUTNOV	2 425	1 244	7 063	22,6%	11,6%	65,8%	-1 181
VRCHLABÍ	764	949	3 221	15,5%	19,2%	65,3%	185

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2001

Nejhůře na tom jsou ORP, u nichž je hodnota salda napsána červenou barvou – Hořice, Dobruška, Trutnov, Jičín a Kostelec nad Orlicí, kde vyjíždka daleko převyšuje dojíždku do ORP. Zajímavé je umístění 2. a 4. nejlidnatějšího ORP (Trutnov a Jičín), zde převažuje vyjíždka nad dojíždkou, pokud bychom ale hodnoty seřadili podle pohybů vnitřní ORP, byly by na předních místech, převažuje zde teda mobilita uvnitř ORP.

ORP v tabulce níže (vyjíždějící na 100 zaměstnaných) jsou již vzájemně porovnatelné. Výrazně nejvíce vyjíždějí lidé za prací mimo ORP Kostelec nad Orlicí. Poté následuje ORP Nové Město nad Metují. Naopak nejméně vyjíždí z ORP Vrchlábí a Hradec Králové.

Tabulka č. 5.10.18: Vyjíždka z ORP v Královéhradeckém kraji

NÁZEV ORP	CELKEM VYJÍŽDÍ		POČET ZAMĚSTNANÝCH V ORP	VYJÍŽDĚJÍCÍ NA 100 ZAMĚSTNANÝCH	
	MIMO ORP	UVNITŘ ORP		MIMO ORP	UVNITŘ ORP
BROUMOV	661	2017	7973	8,3%	25,3%
DOBRUŠKA	1553	1556	9284	16,7%	16,8%
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	1009	2081	12929	7,8%	16,1%
HOŘICE	1364	1325	8648	15,8%	15,3%
HRADEC KRÁLOVÉ	4279	10952	69651	6,1%	15,7%
JAROMĚŘ	1645	1170	8913	18,5%	13,1%
JIČÍN	2635	4991	22283	11,8%	22,4%
KOSTELEC NAD ORLICÍ	2935	1797	11374	25,8%	15,8%

NÁCHOD	2492	7030	29050	8,6%	24,2%
NOVÁ PAKA	961	836	6269	15,3%	13,3%
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	1706	715	6977	24,5%	10,2%
NOVÝ BYDŽOV	1247	1418	7551	16,5%	18,8%
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	1283	4549	16192	7,9%	28,1%
TRUTNOV	2425	7063	30702	7,9%	23,0%
VRCHLABÍ	764	3221	14218	5,4%	22,7%

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2001

V relativních číslech je dojíždka mimo ORP výrazná v ORP Rychnov nad Kněžnou a Nové Město nad Metují. Zajímavé je třetí místo ORP Hradec Králové. Naopak minimálně se dojíždí do ORP Trutnov, Hořice a Dvůr Králové nad Labem.

Tabulka č. 5.10.19: Dojíždka do ORP v Královéhradeckém kraji

NÁZEV ORP	CELKEM DOJÍŽDÍ		POČET ZAMĚSTNANÝCH V ORP	DOJÍŽDĚJÍCÍ NA 100 ZAMĚSTNANÝCH	
	MIMO ORP	UVNITŘ ORP		MIMO ORP	UVNITŘ ORP
BROUMOV	528	2 017	7 973	6,6%	25,3%
DOBRUŠKA	499	1 556	9 284	5,4%	16,8%
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	420	2 081	12 929	3,2%	16,1%
HOŘICE	325	1 325	8 648	3,8%	15,3%
HRADEC KRÁLOVÉ	8 183	10 952	69 651	11,7%	15,7%
JAROMĚŘ	878	1 170	8 913	9,9%	13,1%
JIČÍN	1 192	4 991	22 283	5,3%	22,4%
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	701	1 797	11 374	6,2%	15,8%
NÁCHOD	2 935	7 030	29 050	10,1%	24,2%
NOVÁ PAKA	380	836	6 269	6,1%	13,3%
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	911	715	6 977	13,1%	10,2%
NOVÝ BYDŽOV	380	1 418	7 551	5,0%	18,8%
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	2 247	4 549	16 192	13,9%	28,1%
TRUTNOV	1 244	7 063	30 702	4,1%	23,0%
VRCHLABÍ	949	3 221	14 218	6,7%	22,7%

Z hlediska vyjíždky studentů je situace na prvních dvou místech totožná jako u vyjíždky zaměstnaných obyvatel jen se vzájemným prohozením pozic. Minimálně se vyjíždí z ORP Hradec Králové a Nový Bydžov.

Tabulka č. 5.10.20: Vyjíždka studentů z ORP v Královéhradeckém kraji

NÁZEV ORP	CELKEM VYJÍŽDÍ		POČET STUDENTŮ V ORP	VYJÍŽDĚJÍCÍ NA 100 STUDENTŮ	
	MIMO ORP	UVNITŘ ORP		MIMO ORP	UVNITŘ ORP
BROUMOV	342	482	3 187	10,7%	15,1%
DOBRUŠKA	506	547	3 580	14,1%	15,3%
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	510	569	4 487	11,4%	12,7%

HOŘICE	421	439	3 094	13,6%	14,2%
HRADEC KRÁLOVÉ	2 247	3 160	24 240	9,3%	13,0%
JAROMĚŘ	606	443	3 434	17,6%	12,9%
JIČÍN	977	1 469	7 818	12,5%	18,8%
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	810	508	4 193	19,3%	12,1%
NÁCHOD	1 517	1 916	10 559	14,4%	18,1%
NOVÁ PAKA	366	206	2 482	14,7%	8,3%
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	540	282	2 569	21,0%	11,0%
NOVÝ BYDŽOV	283	573	2 894	9,8%	19,8%
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	729	893	6 212	11,7%	14,4%
TRUTNOV	1 122	1 652	11 159	10,1%	14,8%
VRCHLABÍ	610	646	4 865	12,5%	13,3%

U dojížděky studentů do škol je zvláštní pozice ORP Hradec Králové, kde je výraznější dojížděka do škol z okolních ORP než uvnitř ORP. To je dáno dojížděkou mimokrajských studentů na místní univerzitu. Na prvním místě je ORP Nové Město nad Metují s výrazným nárůstem před ORP Jaroměř. Na chvostu se umístily ORP Vrchlábí a Jičín, opět relativně velká ORP.

Tabulka č. 5.10.21: Dojížděka studentů do ORP v Královéhradeckém kraji

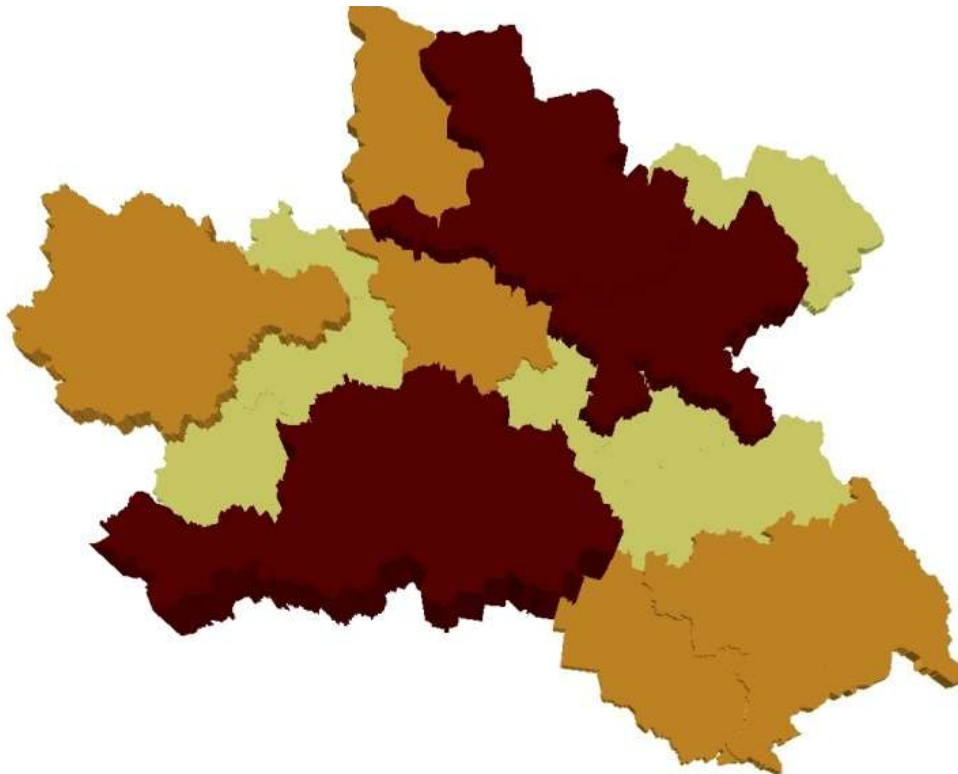
NÁZEV ORP	CELKEM DOJÍŽDÍ		POČET STUDENTŮ V ORP	DOJÍŽDĚJÍCÍ NA 100 STUDENTŮ	
	MIMO ORP	UVNITŘ ORP		MIMO ORP	UVNITŘ ORP
BROUMOV	143	482	3 187	4,5%	15,1%
DOBRUŠKA	265	547	3 580	7,4%	15,3%
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	222	569	4 487	4,9%	12,7%
HOŘICE	273	439	3 094	8,8%	14,2%
HRADEC KRÁLOVÉ	3 470	3 160	24 240	14,3%	13,0%
JAROMĚŘ	375	443	3 434	10,9%	12,9%
JIČÍN	249	1 469	7 818	3,2%	18,8%
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	194	508	4 193	4,6%	12,1%
NÁCHOD	784	1 916	10 559	7,4%	18,1%
NOVÁ PAKA	215	206	2 482	8,7%	8,3%
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	635	282	2 569	24,7%	11,0%
NOVÝ BYDŽOV	254	573	2 894	8,8%	19,8%
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	359	893	6 212	5,8%	14,4%
TRUTNOV	559	1 652	11 159	5,0%	14,8%
VRCHLABÍ	184	646	4 865	3,8%	13,3%

Koeficient funkční velikosti (KfV) území charakterizuje dané ORP z hlediska koncentrace primárních funkcí, mezi které patří funkce obytná, pracovní a obslužná. KfV je agregátním vyjádřením koncentrace těchto funkcí a je vypočten jako průměr podílů příslušného ORP na celé ČR podle tří základních výše uvedených funkcí obce. Z tohoto důvodu se zde již na prvních místech umístily největší ORP (z hlediska populace) Hradec Králové, Trutnov a Náchod. Na opačné straně se pak umístily ORP Nový Bydžov, Nové město nad Metují a Nová Paka.

Tabulka č. 5.10.22: KfV pro ORP v KHK

NÁZEV ORP	KfV
HRADEC KRÁLOVÉ	155,0
TRUTNOV	62,3
NÁCHOD	58,4
JIČÍN	46,0
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	32,4
VRCHLABÍ	26,3
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	25,2
KOSTELEEC NAD ORLICÍ	23,2
DOBRUŠKA	19,1
JAROMĚŘ	18,4
HŮRICE	17,5
BROUMOV	17,4
NOVÝ BYDŽOV	15,4
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	14,1
NOVÁ PAKA	12,5

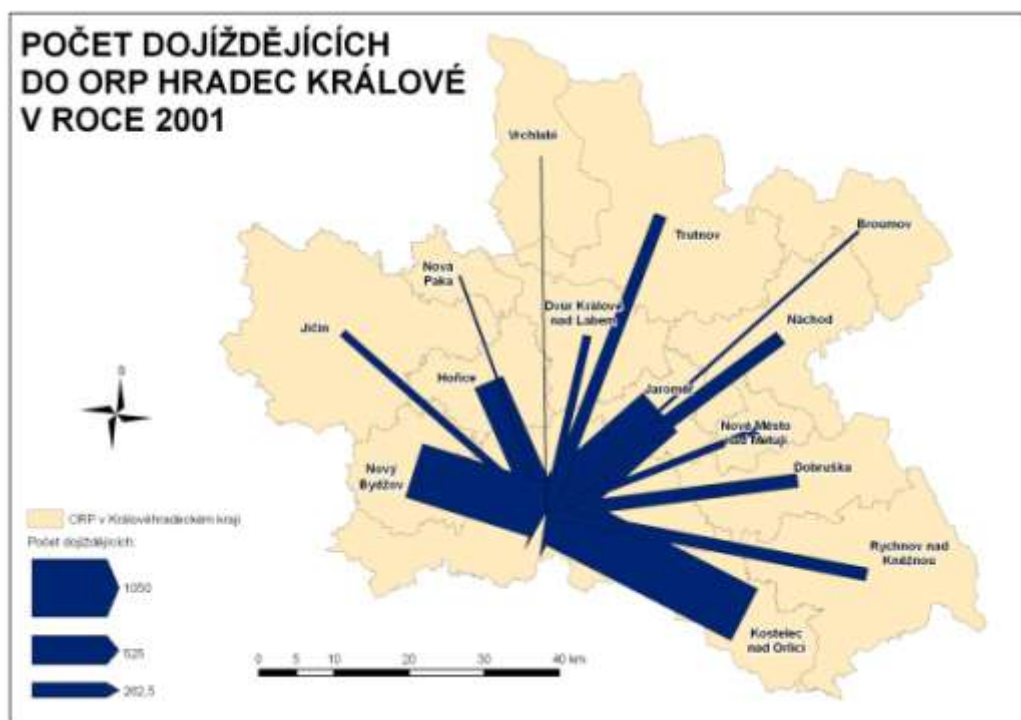
Obrázek č. 5.10.1: KfV pro ORP v Královéhradeckém kraji

Výsledky KfV jsou rovněž zobrazeny v mapě. Barvy jednotlivých polygonů odpovídají barvám v tabulce a výška polygonů odpovídají velikosti KfV.

Pro vizualizaci dojížděkových toků do ORP Hradec Králové se využila metoda stuhových kartodiagramů. Jsou patrné výrazné dojížděkové toky z okolních ORP, ale i z některých vzdálenějších ORP.

Obrázek č. 5.10.2: Stuhový kartodiagram dojížděky do ORP Hradec Králové

5.10.5 Indikátory

Tabulka č. 5.10.23: Vyhodnocení indikátoru Míra zaměstnanosti

ORP	MÍRA ZAMĚŠTNANOSTI	HODNOCENÍ INDIKÁTORU ÚAP 2011	HODNOCENÍ INDIKÁTORU ÚAP 2009
BROUMOV	65,52	0	-1
DOBRUŠKA	65,92	0	0
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	65,06	0	0
HOŘICE	63,09	-1	1
HRADEC KRÁLOVÉ	68,89	1	1
JAROMĚŘ	64,58	0	0
JIČÍN	64,87	0	1
KOSTELEK NAD ORLICÍ	64,07	0	0
NÁCHOD	67,92	1	-1
NOVÁ PAKA	64,60	0	0
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	67,94	1	1
NOVÝ BYDŽOV	61,28	-1	1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	66,07	1	0
TRUTNOV	64,77	0	-1
VRCHLABÍ	68,82	1	1
KHK CELKEM	66,44	1	

Hodnocení indikátoru: -1 = 64 a méně; 0 = 64,01 až 66 a 1 = 66,01 a více

Tabulka č. 5.10.24: Vyhodnocení indikátoru Míra nezaměstnanosti

ORP/ROK	EKONOMICKY AKTIVNÍ ¹⁾	MÍRA NEZAMĚSTNAN OSTI (%) ³⁾ 2009	VYHODNOCENÍ INDIKÁTORU
BROUMOV	8 823	10,4	-1
DOBRUŠKA	9 787	7,0	1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	13 860	10,3	-1
HOŘICE	9 196	10,6	-1
HRADEC KRÁLOVÉ	74 384	6,6	1
JAROMĚŘ	9 587	9,6	-1
JÍČÍN	23 706	9,0	0
KOSTELEEC NAD ORLICÍ	12 102	8,8	0
NÁCHOD	30 640	7,1	0
NOVÁ PAKA	6 630	9,3	-1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	7 231	7,3	0
NOVÝ BYDŽOV	8 204	9,6	-1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	17 148	7,3	0
TRUTNOV	32 889	10,3	-1
VRCHLABÍ	14 877	7,7	-1
KHK CELKEM	279 064	8,7	0

Hodnocení indikátoru: míra nezaměstnanosti 0 -7 = 1

míra nezaměstnanosti 7,1 – 9 = 0

míra nezaměstnanosti nad 9,1 = -1

Tabulka č. 5.10.25: Vyhodnocení indikátoru Počet uchazečů na 1 volné místo (2007)

NÁZEV ORP	POČET UCHAZEČŮ / 1 VOLNÉ PRACOVNÍ MÍSTO (31.12.2009)	HODNOCENÍ INDIKÁTORU ÚAP 2011
BROUMOV	29,8	-1
DOBRUŠKA	23,8	-1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	23,4	-1
HOŘICE	98,0	-1
HRADEC KRÁLOVÉ	12,7	0
JAROMĚŘ	24,5	-1
JÍČÍN	37,7	-1
KOSTELEEC NAD ORLICÍ	62,6	-1
NÁCHOD	10,9	0
NOVÁ PAKA	44,6	-1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	21,3	-1

NOVÝ BYDŽOV	23,6	-1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	19,4	0
TURTNOV	14,8	0
VRCHLABÍ	10,3	0
KHK CELKEM	17,5	0

Hodnocení indikátoru: počet uchazečů na 1 volné místo mezi 5 - 20 = 0
počet uchazečů na 1 volné místo nad 20 = -1

Tabulka č. 5.10.26: Vyhodnocení indikátoru Podíl nezaměstnaných nad 12 měsíců (2009)

ORP	PODÍL REGISTROVANÝCH UCHAZEČŮ NAD 12 MĚSÍCŮ r. 2009	HODNOCENÍ INDIKÁTORU
BROUMOV	12,47%	0
DOBRUŠKA	7,53%	1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	16,85%	-1
HOŘICE	16,94%	-1
HRADEC KRÁLOVÉ	12,90%	0
JAROMĚŘ	11,92%	0
JIČÍN	22,03%	-1
KOSTELEEC NAD ORLICÍ	11,08%	0
NÁCHOD	9,38%	1
NOVÁ PAKA	19,87%	-1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	7,71%	1
NOVÝ BYDŽOV	9,61%	1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	10,63%	0
TRUTNOV	18,38%	-1
VRCHLABÍ	17,60%	-1

Hodnocení indikátoru: počet registrovaných 0 -10 = 1
počet registrovaných 10 - 15 = 0
počet registrovaných nad 15 = -1

Tabulka č. 5.10.27: Vyhodnocení indikátoru Daňová výtěžnost

ORP	DV/OBYV. (tis. Kč/1obyv.)	POŘADÍ ORP	HODNOCENÍ INDIKÁTORU
BROUMOV	8,02	8	0
DOBRUŠKA	7,96	10	-1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	8,49	3	1
HOŘICE	7,91	13	-1
HRADEC KRÁLOVÉ	10,05	1	1
JAROMĚŘ	8,17	6	0
JIČÍN	8,92	2	1
KOSTELEEC NAD ORLICÍ	7,47	15	-1

NÁCHOD	7,53	14	-1
NOVÁ PAKA	8,32	4	1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	7,94	12	-1
NOVÝ BYDŽOV	7,96	11	-1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	8,10	7	0
TURTNOV	8,01	9	0
VRCHLABÍ	8,19	5	0

Hodnocení indikátoru: DV/OBYV. (tis. Kč/1obyv.) více než 8,31 = 1
 DV/OBYV. (tis. Kč/1obyv.) 8,01-8,30 = 0
 DV/OBYV. (tis. Kč/1obyv.) méně než 8,00 = -1

Tabulka č. 5.10.28: Vyhodnocení indikátoru Míra podnikatelské aktivity (2009)

KÓD ORP	NÁZEV ORP	REGISTROVANÉ EKONOMICKÉ SUBJEKTY	POČET OBYVATEL (2009)	MÍRA PODNIKATELSKÉ AKTIVITY (2009) = RES2009/POČ.OBYV 2009*1000 (‰)	POŘADÍ ORP	HODNOCENÍ INDIKÁTORU
5201	BROUMOV	3 190	17076	186,81	15	-1
5202	DOBRUŠKA	4 196	20052	209,26	14	-1
5203	DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	6 180	27435	225,26	9	0
5204	HOŘICE	4 463	18798	237,42	4	1
5205	HRADEC KRÁLOVÉ	37 142	145664	254,98	2	1
5206	JAROMĚŘ	4 055	19366	209,39	13	-1
5207	JIČÍN	10 739	47384	226,64	8	0
5208	KOSTELEČ NAD ORLICÍ	5 307	25126	211,22	11	-1
5209	NÁCHOD	14 314	61509	232,71	6	0
5210	NOVÁ PAKA	3 200	13436	238,17	3	1
5211	NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	3 371	14391	234,24	5	0
5212	NOVÝ BYDŽOV	3 662	17347	211,10	12	-1
5213	RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	7 447	34060	218,64	10	-1
5214	TRUTNOV	14 849	64663	229,64	7	0
5215	VRCHLABÍ	7 284	28095	259,26	1	1

Zdroj dat: ČSÚ

Hodnocení indikátoru: míra podnikatelské aktivity – méně než 220 = -1
 míra podnikatelské aktivity – mezi 220,1 - 235 = 0
 míra podnikatelské aktivity – více než 235,1 = 1

Tabulka č. 5.10.29: Vyhodnocení indikátoru Koeficient funkční velikosti (KFV)

NÁZEV ORP	KOEFICIENT FUNKČNÍ VELIKOSTI	HODNOCENÍ INDIKÁTORU
BROUMOV	17	-1
DOBRUŠKA	19	-1
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	25	0
HOŘICE	18	-1
HRADEC KRÁLOVÉ	155	1

JAROMĚŘ	18	-1
JIČÍN	46	0
KOSTELEEC NAD ORLICÍ	23	0
NÁCHOD	58	1
NOVÁ PAKA	13	-1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	14	-1
NOVÝ BYDŽOV	15	-1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	32	0
TRUTNOV	62	1
VRCHLABÍ	26	0

Zdroj dat: ČSÚ, SLDB 2001

Hodnocení indikátoru: KfV – méně než 20 = -1
 KfV – mezi 21 - 49 = 0
 KfV – více než 50 = 1

Tabulka č. 5.10.30: Vyhodnocení indikátoru Vyjíždka do zaměstnání mimo ORP

ORP	VYJÍŽDKA DO ZAM. MIMO ORP	HODNOCENÍ
BROUMOV	8,3	1
DOBRUŠKA	16,7	0
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	7,8	1
HOŘICE	15,8	0
HRADEC KRÁLOVÉ	6,1	1
JAROMĚŘ	18,5	-1
JIČÍN	11,8	0
KOSTELEEC NAD ORLICÍ	25,8	-1
NÁCHOD	8,6	1
NOVÁ PAKA	15,3	0
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	24,5	-1
NOVÝ BYDŽOV	16,5	0
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	7,9	1
TRUTNOV	7,9	1
VRCHLABÍ	5,4	1

Zdroj dat: ČSÚ, SLDB 2001

Hodnocení indikátoru: Vyjíždka do zaměstnání mimo ORP – 17 a více = -1
 Vyjíždka do zaměstnání mimo ORP – mezi 10,1 a 16,9 = 0
 Vyjíždka do zaměstnání mimo ORP – 10 a méně = 1

Tabulka č. 5.10.31: Vyhodnocení indikátoru Vyjíždka do škol mimo ORP

ORP	VYJÍŽDKA DO ŠKOL MIMO ORP	HODNOCENÍ
BROUMOV	10,7	0
DOBRUŠKA	14,1	0

DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	11,4	0
HOŘICE	13,6	0
HRADEC KRÁLOVÉ	9,3	1
JAROMĚŘ	17,6	-1
JIČÍN	12,5	0
KOSTELEEC NAD ORLICÍ	19,3	-1
NÁCHOD	14,4	-1
NOVÁ PAKA	14,7	-1
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	21,0	-1
NOVÝ BYDŽOV	9,8	1
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	11,7	0
TRUTNOV	10,1	0
VRCHLABÍ	12,5	0

Zdroj dat: ČSÚ, SLDB 2001

Hodnocení indikátoru: Vyjíždka do škol mimo ORP – 17 a více = -1
 Vyjíždka do škol mimo ORP – mezi 10,1 a 16,9 = 0
 Vyjíždka do škol mimo ORP – 10 a méně = 1

5.10.6 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Vzhledem k celorepublikovému poklesu růstu HDP se jeví výsledek kraje v r. 2009 jako pozitivní a zároveň se kraj umístil na 4 místě v rámci ČR.	Dělení kraje na centrum (Hradec Králové), ekonomicky silné ORPy, a zaostávající ORPy bez výhledu na účinné změny.
Čistý disponibilní důchod domácností má ve sledovaném období stabilní a vyrovnaný trend, přičemž se stále udržuje stejný podíl na celkovém ČDDD ČR	Nediverzifikovaná struktura zaměstnanosti se zaměřením na zpracovatelský průmysl.
Nízká míra nezaměstnanosti v porovnání s průměrem ČR	Podprůměrná daňová výtěžnost obcí Královéhradeckého kraje. KHK obsadil v roce 2009 8. místo v pořadí krajů ČR.
Silný a stabilní podíl sekundární sféry na zaměstnanosti a hrubé přidané hodnotě.	
Pozitivní ekonomické dopady má lokalizace vysokých škol v Královéhradeckém kraji.	
V absolutních číslech se celorepublikově (s výjimkou Jihočeského kraje) projevilo pokles produktivity práce, což se týče KHK došlo však k poklesu na úroveň 98,6 % úrovně r. 2008, což je třetí nejlepší výsledek v rámci ČR.	

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
Rozvoj přeshraniční spolupráce a rozvoj inovativních forem podnikání.	Míra investic a tvorba hrubého fixního kapitálu vykazuje trvale sestupný trend.
Nutná podpora podnikatelských aktivit v ORPech, které neposkytují základní funkce obslužnosti území, především v oblasti zaměstnání (např. cestovní ruch), školství a služeb.	Nejnižší míra ekonomické aktivity i zaměstnanosti je v Novém Bydžově, Trutnově a Broumově
Rozvoj spolupráce mezi univerzitou a podnikatelským sektorem.	Vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob (nad 12 měsíců) především ORPech Jičín, Nová Paka, Trutnov, Vrchlabí, Hořice
	Nízký rozvoj zaměstnanosti v a podílu na tvorbě HDP v terciálním sektoru.
	Nevyvážený vývoj území - koeficient funkční velikosti je nejhorší v ORPech Nová Paka, Nové město nad Metují, Nový Bydžov, Broumov, Hořice, Jaroměř.

5.10.7 Problémové oblasti

Oblast cestovní ruch

Královéhradecký kraj je tradičním cílem domácích i zahraničních turistů. Důležitou oblastí je rozvoj lidských zdrojů v cestovním ruchu a vzdělávání provozovatelů tur. infrastruktury. Dále jsou zde také vhodné investice bez územního dopadu (služby, produkty)

Oblast daňové výtěžnosti

Královéhradecký kraj z hlediska daňové výtěžnosti obcí ve srovnání s ostatními kraji (v přepočtu na jednoho obyvatele) byl v roce 2009 na 8. místě s tím, že dosahuje 86,94 % průměrné republikové úrovně (při nezahrnutí Prahy je to 98,2 % průměrné republikové úrovně). Příčinou daného pořadí se jeví zejména velikostní struktura obcí v kraji, kdy Královéhradecký kraj se podílí na počtu obyvatel ČR 5,3 %, ale celkový počet obcí v kraji pak tvoří cca 7,2 % z celkového počtu obcí v ČR. To ukazuje na menší průměrnou velikost obcí v kraji, což pak vzhledem ke způsobu rozpočtového určení daní (tj. v závislosti na velikosti obcí), ovlivňuje celkovou daňovou výtěžnost obcí v kraji.

V rámci Královéhradeckého kraje je pak daňová výtěžnost diferencována i mezi územními obvody, danými působnostmi obcí s rozšířenou působností (celkem 15 obvodů ORP). Nejvyšší daňovou výtěžnost dosahuje ORP Hradec Králové (122,5 % průměrné úrovně kraje), dále dosahují nadprůměrné úrovně obce v ORP Jičín, Dvůr Králové nad Labem, Nová Paka. Nejnižší úroveň je pak v obvodu ORP Kostelec nad Orlicí (91,08 % průměrné úrovně kraje). V postavení jednotlivých ORP z hlediska daňové výtěžnosti v kraji se tak projevuje existence velkých měst (vzhledem k větším koeficientům při sdílení daní pro tato větší města. Hodnota daňové výtěžnosti na úrovni ORP je ovlivněna zejména velikostní skladbou obcí v ORP.

Oblast okruh dojížd'ka, vyjížd'ka

Kostelec nad Orlicí a Nové Město nad Metují vyjížd'ka nezabezpečují potřebnou základní funkci a to jak u zaměstnanců, tak i u studentů. Tyto ORPy slouží pouze jako zásobárna pracovní síly pro velká centra a zvláště ORP Nový Bydžov je zcela navázán na Hradec Králové. Takto postižená místa nezabezpečují základní obslužnost území a udržitelný rozvoj v nezměněných

podmínkách je víc než problematický. V důsledku tohoto jevu se neustále posiluje centrum a zanedbávají okolní ORPy a to jak vlivem z centra tak i v myšlení lidí, kteří dojíždějí. Vznikají tímto také velké časové ztráty, které jsou zvýrazněny i zcela nedostatečnou infrastrukturou.

Oblast nezaměstnanost

Královéhradecký kraj má podprůměrnou nezaměstnanost, nicméně byly zde výrazné rozdíly. Především vyšší míra nezaměstnanosti byla v ORP Broumov, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Trutnov. Po posledních letech došlo k výraznému snížení těchto rozdílů, nicméně je nutné dále monitorovat tuto oblast. Problémem je vysoká sezónnost vývoje míry nezaměstnanosti v ORP Broumov, Hořice a Nový Bydžov. V těchto oblastech by se měl podporovat rozvoj nových pracovních příležitostí především v zimních měsících. Problémovost Broumova, Hořic a také Kostelce nad Orlicí je zvýrazněna počtem uchazečů na jedno pracovní místo. Oproti předcházejícím rokům došlo k výraznému zvýšení tohoto ukazatele.

6 VYHODNOCENÍ ROZBORU UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

6.1 VYHODNOCENÍ VYVÁŽENOSTI PILÍŘŮ (VIZ. OBR. VYHODNOCENI-PILIRU-KHK.JPG)

Podstatou udržitelného rozvoje je naplnění tří základních cílů:

1. **Sociální rozvoj**, který respektuje potřeby občanů;
2. Účinná **ochrana životního prostředí** a **šetrné využívání přírodních zdrojů**;
3. Udržení vysoké a stabilní úrovně **ekonomického růstu** a zaměstnanosti.

Pro vlastní vyhodnocení kvality území byla využita metoda stanovení ukazatelů (indikátorů), které udávají stav/vývoj daných skutečností v jednotlivých oblastech (v rámci zákonem stanovených témat). Tyto indikátory sice nemohou a ani se nesnaží popsat reálný stav/vývoj území v celém jeho rozsahu, ale jde spíše o popsání „vrcholu ledovce“, vybrání těch hlavních oblastí, které charakterizují stav/vývoj v jednotlivých pilířích udržitelného rozvoje území.

Pro vyhodnocení vyváženosti jednotlivých pilířů bylo využito pro jednoduchost, 3 - bodového systému, kdy každý vyhodnocený indikátor pro dané území ORP obdržel buď -1 bod (hodnocený jev / proces je negativní), 0 bodů (neutrální) nebo +1 bod (pozitivní). Sečtením všech bodů za všechny indikátory daného pilíře v hodnocené oblasti byl získán součet, jenž však ještě nereprezentuje sílu a stav daného pilíře, neboť v každém pilíři bylo pro vyhodnocení použito různého počtu indikátorů.

Aby bylo možné správně posoudit vyváženost pilířů, bylo nutné nejprve eliminovat rozdíly v počtu použitých indikátorů v jednotlivých pilířích, a to pomocí přepočtového koeficientu. Každému pilíři byla nejprve určena hodnota 100 bodů, které byly použity jako základní hodnota pro výpočet daného koeficientu. Poté byl stanoven maximální počet bodů, který může daný pilíř získat, a to na základě počtu vyhodnocovaných indikátorů v daném pilíři. Přepočtový koeficient pro každý pilíř byl následně vytvořen vydělením 100 bodů, stanovených jako základní hodnota pro výpočet koeficientu, maximálním počtem bodů, které může daný pilíř získat. Tímto přístupem se autoři přiklonili k takovému hodnocení, kdy váhy všech indikátorů v rámci jednotlivých pilířů jsou shodné. A váha všech indikátorů jednoho pilíře je různá od vah indikátorů ostatních pilířů, pokud má daný pilíř jiný celkový počet indikátorů. Současně všechny tři pilíře mají stejnou váhu (viz výše – 100 bodů). Tímto způsobem není upřednostňován žádný pilíř jako důležitější než další dva pilíře udržitelného rozvoje.

Vynásobením přepočtového koeficientu a součtu bodů dosažených v jednotlivých pilířích vznikla bodová hodnota, kterou již bylo možné použít pro posouzení vyváženosti pilířů v jednotlivých správních obvodech na úrovni obcí s rozšířenou působností. Ve všech pilířích se podařilo nashromáždit dostatečný počet dat, z nich zpracovat a vyhodnotit patřičný požadovaný počet indikátorů, jejichž váha se následně projeví ve vyhodnocení území jednotlivých ORP. Zvláště se vyhodnotí jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje a následně se spočítá a vyhodnotí celkový bodový zisk za dané správní území všech obcí ORP. Tímto způsobem se rozliší jednotlivé ORP podle celkového zisku bodů na pořadí od nejvýše hodnoceného území po území s největšími problémy a nedostatky.

Poznámka: Vlastní vyváženost jednotlivých pilířů může být dána vyrovnaným počtem získaných bodů v jednotlivých pilířích (jako lepší jsou brána hodnocení v kladných číslech). Lze také konstatovat, že u některých ORP byla nepříznivá situace v jednom pilíři vyvážena získanými body v jiném pilíři.

Následující tabulka nám ukazuje dosažený počet bodů v jednotlivých pilířích, přepočtový koeficient a přepočtenou bodovou hodnotu v jednotlivých ORP.

Tabulka č. 1 Přehled získaných bodů v jednotlivých ORP a v kraji

ORP	Počet dosažených bodů			Přepočtená bodová hodnota			Celkem
	ENV	EKO	SOC	ENV	EKO	SOC	
BROUMOV	2	-5	-1	28,57	-45,45	-14,29	-31,17
DOBRUŠKA	2	-2	1	28,57	-18,18	14,29	24,68
DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM	-2	-2	-3	-28,57	-18,18	-42,86	-89,61
HOŘICE	0	-4	-1	0,00	-36,36	-14,29	-50,65
HRADEC KRÁLOVÉ	-3	7	-1	-42,86	63,64	-14,29	6,49
JAROMĚŘ	-3	-5	1	-42,86	-45,45	14,29	-74,03
JIČÍN	-2	-2	-1	-28,57	-18,18	-14,29	-61,04
KOSTELEČ NAD ORLICÍ	1	-3	-3	14,29	-27,27	-42,86	-55,84
NÁCHOD	2	1	-1	28,57	9,09	-14,29	23,38
NOVÁ PAKA	1	-2	2	14,29	-18,18	28,57	24,68
NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ	0	-4	-3	0,00	-36,36	-42,86	-79,22
NOVÝ BYDŽOV	0	0	2	0,00	0,00	28,57	28,57
RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	1	-1	1	14,29	-9,09	14,29	19,48
TRUTNOV	2	-1	-2	28,57	-9,09	-28,57	-9,09
VRCHLABÍ	4	2	2	57,14	18,18	28,57	103,90
<i>Přepočtový koeficient (100 bodů/počet indikátorů v pilíři)</i>	14,29	9,09	14,29				
KHK CELKEM				71,43	-190,91	-100,00	-219,48

Pozn.: ENV = environmentální pilíř, EKO = ekonomický pilíř, SOC = sociodemografický pilíř

Za každý pilíř mohl každý ORP získat body v rozmezí –100 až +100, v součtu všech tří pilířů tedy v rozmezí od –300 až +300 bodů.

Vyhodnocení environmentálního pilíře

Z uvedené tabulky vyplývá, že z environmentálního hlediska jsou nejlépe hodnocena území obcí s rozšířenou působností Vrchlabí, Trutnov, Náchod, Dobruška a Broumov (bodový rozsah 28,57 až 57,14). Naopak jako nejslabší z hodnocených území se ukázala být ORP Hradec Králové, Jaroměř, Dvůr Králové nad Labem a Jičín (bodové ohodnocení v rozsahu od -42,86 po -28,57 bodů).

Z hodnocených 15 obcí s rozšířenou působností se 7 ORP umístilo pod nebo přímo na hranici 0 bodů. Dalších 8 ORP bylo v environmentálním pilíři hodnoceno kladně (bodové hodnocení 0 a kladné hodnoty).

Vyhodnocení sociodemografického pilíře

V sociodemografickém pilíři dosáhlo nejvyšší bodové hodnoty (28,57 bodů) hned několik ORP – Nová Paka, Nový Bydžov a Vrchlabí. Další 3 obce s rozšířenou působností (Dobruška, Jaroměř a Rychnov nad Kněžnou) dosáhly bodového hodnocení 14,29 bodů. Devět ORP, které byly v socio-demografickém pilíři hodnoceny negativně, mají bodové ohodnocení v rozmezí -42,87 až -14,29 bodů. Nejhůře jsou hodnoceny ORP Dvůr Králové nad Labem, Kostelec nad Orlicí a Nové Město nad Metují. Vlastní rozpětí bodových hodnocení socio-demografického pilíře se pohybovalo v rozmezí hodnot od -42,87 po + 28,57 bodů.

Z hodnocených 15 obcí s rozšířenou působností se většina (9 ORP) umístila v záporných číslech, nad hranicí 0 bodů se umístily 4 ORP.

Vyhodnocení ekonomického pilíře

V ekonomickém pilíři dosáhlo nejvyšší bodové hodnoty podle předpokladů a očekávání ORP Hradec Králové (63,64 bodů) a dále ORP Vrchlabí (18,18 bodů) a ORP Náchod (9,09 bodů). Neutrálně se ve výsledcích jeví ORP Nový Bydžov (0 bodů). Všechny ostatní ORP (11) dosáhly záporného bodového hodnocení v rozmezí (-45,45 až -9,09 bodů). Nejhůře byla hodnocena ORP měst Broumov a Jaroměř. Vlastní rozpětí bodových hodnocení ekonomického pilíře se pohybovalo v rozmezí hodnot od -45,45 po + 63,64 bodů.

Z hodnocených 15 obcí s rozšířenou působností se v ekonomickém pilíři se většina (11 ORP) umístila v záporných číslech, 3 ORP jsou hodnoceny kladně a 1 ORP s hodnocením 0.

Celkové hodnocení ORP

Sečtením dosažených přepočtených bodů v jednotlivých pilířích (viz výše uvedená tabulka) lze vyhodnotit celkové umístění jednotlivých obcí s rozšířenou působností v rámci Královéhradeckého kraje. Nejlépe se v tomto hodnocení umístila ORP Vrchlabí (+103,90 bodů), následovaná ORP Nový Bydžov (s velmi výrazným bodovým odstupem – dosáhla 28,57 bodů) a ORP Dobruška a Nová Paka (obě shodně 24,68 bodů). Kladná hodnocení měly dále ORP Náchod (23,37 bodů), Rychnov nad Kněžnou (19,48 bodů) a Hradec Králové (6,49 bodů). Na opačném konci se jako nejhůře hodnocené umístily ORP Dvůr Králové nad Labem (-89,62 bodů), Nové Město nad Metují (-79,23 bodů) a Jaroměř (-74,02 bodů). 2 ORP měla záporné hodnocení ve všech třech pilířích (Dvůr Králové nad Labem a Jičín), kladná, nenulová hodnocení ve všech třech pilířích měla jen ORP Vrchlabí, které se umístilo v celkovém hodnocení všech tří pilířů, jak už bylo uvedeno na nejlepším, prvním místě.

Skutečnost, že se celkové hodnocení ORP v kraji posunulo celkově do záporných hodnot není jednoznačně na závadu (i když to není známka ideálního stavu, respektive vývoje). Vzhledem k možnosti získání bodového hodnocení za ORP v rozmezí od -300 až +300 bodů se tedy hodnocení ORP v kraji pohybuje v nejhorším případě v 1/3 záporné části zvolené stupnice, v nejlepším případě pak v 1/3 kladné části zvolené stupnice.

Za celý Královéhradecký kraj, se jako nejslabší, při daném způsobu hodnocení, jeví pilíř ekonomický (-190,91 bodů) uprostřed hodnocení se nachází sociodemografický pilíř, soudržnost obyvatelstva je hodnocena v záporných číslech hodnocení (-100 bodů) Jako nejlepší se jeví environmentální pilíř (+71,43 bodů).

Zvoleným způsobem hodnocení udržitelnosti je možné celkově konstatovat, že sociodemografický pilíř s ekonomickým jsou ve svém záporném hodnocení v podstatě v rovnováze, poněkud silnějším se jeví pilíř environmentální. Závěrem je třeba připomenout, že celkový výsledek odráží zvolený způsob hodnocení, kdy je důraz kladen především na záporné jevy a problémové záležitosti.

Tabulka č. 2 Přehled indikátorů použitých pro vyhodnocení vyváženosti pilířů

PILÍŘ	TÉMA	INDIKÁTOR	ORP														
			BROUMOV	DOBRUŠKA	DVŮR KRALOVÉ NAD LABEM	HORICE	HRADEC KRALOVÉ	JAROMĚR	JÍČÍN	KOSTELEČ NAD ORLÍCI	NÁCHOD	NOVA PAKA	NOVE MĚSTO NAD METUJÍ	NOVÝ BYDŽOV	RYCHNOV NAD KNEŽNOU	TRUTNOV	VRCHLABÍ
ENVIRONMENTÁLNÍ	1	Podíl 1;2 třídy ochrany ZPF na plochách ložisek surovin	0	1	-1	0	-1	-1	1	-1	1	1	0	1	-1	0	1
	2	Výměra orných svažitých pozemků	-1	0	-1	1	1	0	0	0	-1	-1	0	1	-1	-1	-1
		Stav povrchových a podzemních vod	0	1	-1	1	-1	0	-1	0	0	1	1	-1	1	0	1
	3	Ovzduší	0	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0
	4	Podíl plochy velkoplošně zvláště chráněných území	1	1	-1	-1	-1	-1	0	0	1	-1	-1	0	1	1	1
		Kumulativní indikátor KES+USES	1	0	0	-1	-1	-1	-1	0	1	0	0	-1	0	1	1
5	Lesnatost	1	-1	1	-1	-1	-1	-1	1	0	0	-1	-1	1	1	1	
ENV celkem			2	2	-2	0	-3	-3	-2	1	2	1	0	0	1	2	4
EKONOMICKÝ	6	Kanalizace s napojením na čističky odpadních vod	0	1	-1	-1	-1	0	-1	1	1	1	0	1	0	1	1
		Plynofikace	-1	-1	0	0	1	1	-1	1	0	0	-1	1	-1	-1	0
	10	Míra zaměstnanosti	-1	0	0	1	1	0	1	0	-1	0	1	1	0	-1	1
		Průměrná míra nezaměstnanosti	-1	1	-1	-1	1	-1	0	0	0	-1	0	-1	0	-1	-1
		Počet uchazečů na 1 volné místo	-1	-1	-1	-1	0	-1	-1	-1	0	-1	-1	-1	0	0	0
		Podíl nezaměstnaných nad 12 měsíců	0	1	-1	-1	0	0	-1	0	1	-1	1	1	0	-1	-1
		Daňová výtěžnost	0	-1	1	-1	1	0	1	-1	-1	1	-1	-1	0	0	0
		Míra podnikatelské aktivity	-1	-1	0	1	1	-1	0	-1	0	1	0	-1	-1	0	1
		KFV	-1	-1	0	-1	1	-1	0	0	1	-1	-1	-1	0	1	0
		Vyjíždějící do zam. mimo ORP	1	0	1	0	1	-1	0	-1	1	0	-1	0	1	1	1
Vyjíždějící do škol mimo ORP	0	0	0	0	1	-1	0	-1	-1	-1	-1	1	0	0	0		
EKO celkem			-5	-2	-2	-4	7	-5	-2	-3	1	-2	-4	0	-1	-1	2
SOCIODEMOGRAFICKÝ	7	Indikátor vitality	0	1	0	-1	0	1	-1	-1	0	0	1	-1	1	0	0
		Indikátor migrace	-1	-1	0	-1	1	-1	1	1	1	0	-1	0	-1	-1	0
		Indikátor stáří	0	0	-1	0	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	0	1	0	0
	8	Vývoj bydlení	1	0	0	1	-1	0	1	0	0	1	0	1	1	0	0
		Vývoj struktury a životní úroveň domácností	-1	1	0	1	0	0	-1	0	0	1	0	1	0	-1	0
		Bytová výstavba	-1	-1	-1	0	1	1	-1	-1	0	1	-1	1	-1	-1	1
9	Intenzita cestovního ruchu	1	1	-1	-1	-1	-1	1	-1	-1	0	-1	0	0	1	1	
SOC celkem			-1	1	-3	-1	-1	1	-1	-3	-1	2	-3	2	1	-2	2

Pozn.: ENV = environmentální pilíř, EKO = ekonomický pilíř, SOC = sociodemografický pilíř

6.2 VYHODNOCENÍ HORIZONTÁLNÍCH VAZEB MEZI PILÍŘI

Metodou pro zpracování RURÚ je SWOT analýza. Silné a slabé stránky se stanovují na základě posouzení stavu hodnoceného území, příležitosti a hrozby představují vnější vlivy. K vypracování objektivní SWOT analýzy byl zvolen následující metodický postup:

1. fáze – dílčí tematické analýzy (na základě vypracování témat, případně karet jevů/procesů)

Cílem této fáze je monitoring konkrétního dílčího problému. Pro formální přehlednost byly ve většině případů vypracovány standardizované formuláře – karty jevu (procesu). Výsledkem rozboru jsou výroky dílčí SWOT analýzy silných, slabých stránek a příležitostí a ohrožení pro daný jev či proces v území. Dílčí analýzy jsou součástí tematických rozborů v této zprávě.

2. fáze – zapojení horizontálních vlivů a vazeb mezi pilíři a mezi jevy (procesy)

Pro vyhodnocení horizontálních vazeb mezi pilíři byla zvolena metoda, kdy je porovnáván vliv a průmět všech zjištěných příležitostí z dílčích analýz do dalších pilířů (environmentálního, sociodemografického a ekonomického). Tam kde dochází k ovlivnění, je stanoveno, zda jde o kladný vliv – příležitost (P), nebo záporný vliv – hrozba (H), neutrální vliv (N) (viz následující tabulka).

Tabulka č. 3 Vyhodnocení horizontálních vazeb mezi pilíři

PILÍŘ	TÉMA	SEZNAM PŘÍLEŽITOSTÍ ZE SWOT ANALÝZ ZE VŠECH TÉMAT	ENV	EKO	SOC
ENVIRONMENTÁLNÍ	1	Rekultivace území, kde je v plánu ukončení těžby - snížení střetů se zájmy životního prostředí.	P	H	N
		Vznik vodních rekreačních ploch, popř. zvýšení podílu ploch lesa	P	P	P
	2	Vyřešení napojení části ubytovacích zařízení v turistických oblastech na technickou infrastrukturu (voda, kanalizace, ČOV, plyn).	P	P	P
		Podpora modernizace a rekonstrukce stávající kanalizační sítě a rozvoje napojení obyvatel na veřejnou kanalizaci zakončenou v ČOV.	P	N	P
		Snižování spotřeby vody.	P	N	N
		Dodržování zásad správné zemědělské praxe pro snížení obsahu dusičnanů v podzemních a povrchových vodách.	P	N	N
		Ochrana a obnova přirozeného vodního režimu, revitalizace toků a vodních ekosystémů.	P	N	N
		Nastartování procesu KPÚ v oblastech s nepříznivým stavem vodního režimu a nízkým koeficientem ekologické stability.	P	N	N
		Finanční zdroje ze státního rozpočtu a fondů EU pro zajištění čištění odpadních vod a zásobování pitnou vodou, na realizaci projektů protipovodňové ochrany.	P	P	P
	3	Zlepšování čistoty povrchových vod v důsledku nové výstavby, modernizace a rekonstrukce ČOV.	P	N	N
		Vysoká úroveň plynofikace celého kraje může při efektivním využití přispívat ke snížení emisí látek znečišťujících ovzduší a zlepšení imisní situace v „dýchací“ vrstvě atmosféry.	P	N	P
		Realizace opatření vycházejících z programů KPSE, PZKO.	P	N	P
		Využívání nejlepších dostupných technologií v průmyslu a při vytápění domácností.	P	P	P
		Využívání vhodných typů obnovitelných zdrojů energie.	P	P	P
		Uplatňování zásad správné zemědělské praxe v zemědělství	P	P	N
		Regulace automobilové dopravy, budování obchvatů obcí a měst.	P	N	P
		Rozvoj nových technologií pro zpracování odpadu, např. výstavba kompostáren a ve vhodných lokalitách i bioplynových stanic.	P	P	N
		Zvýšení míry separace komunálního odpadu.	P	P	N
		Odstraňování a rekultivace starých ekologických zátěží.	P	P	N
		Využití prostředků z evropských fondů na výstavbu zařízení pro nakládání s odpadem a na odstraňování a rekultivace starých ekologických zátěží	P	P	N
	4	Kvalitní péče o chráněná území.	P	P	P
		V dlouhodobém výhledu možnost zlepšení stavu chráněných území – kvalitní evidence, nájemní smlouvy o péči, financování péče z dotačních titulů MŽP, ŽP.	P	P	P

		Snížení podílu orné půdy ve prospěch ekologicky stabilních ploch	P	H	N
	5	Ekologizace zemědělství zejména v chráněných územích.	P	H	N
		Postupné nahrazování hospodářských dřevin s předpokládanou vysokou citlivostí ke klimatickým změnám v pěstebních polohách, které neodpovídají jejich přirozenému rozšíření. Důsledné omezování negativního vlivu zvěře na přirozenou i umělou obnovu lesa v imisních oblastech.	P	N	N
		Podporovat mimoprodukční funkce lesa.	P	N	N
		Možnost individuální rekreace v lesích hospodářských	P	N	P
EKONOMICKÝ	6	Výstavba dálnice D11 jako dálniční osy regionu spojující Prahu – Hradec Králové – Královec (Polsko), modernizace rychlostní komunikace R35.	H,P	P	P
		Rekonstrukce stávající silniční sítě (silnice I. až III. třídy) a místních komunikací.	H	P	P
		Využití blízkosti mezinárodní železniční magistrály E40 v Pardubicích pro oživení hospodářství regionu.	N,P	P	P
		Vymezení koridoru ŽD2 pro vybudování kapacitní dopravní cesty, spojeným s modernizací, zdvoukolejněním, případně elektrizací tratí.	P	P	P
		Využití potenciál letiště v Hradci Králové jako veřejné mezinárodní letiště aglomeračního významu, popř. využití lokality i k jinému účelu.	N	P	P
		Dále rozvíjet proces integrace veřejné dopravy v Královéhradeckém kraji a zlepšit tak dopravní dostupnost v celém regionu.	P	P	P
		Zkvalitnit dopravní obslužnost území s cílem podpořit dojížděku do zaměstnání a tím snížení nezaměstnanosti.	N	P	P
		Zlepšení technického stavu vodohospodářské infrastruktury.	P	P	N
		Vytvoření podmínek pro řešení dalších zdrojů pitné vody.	N	P	P
		Podpora modernizace a rekonstrukce stávající kanalizační sítě a rozvoje napojení obyvatel na veřejnou kanalizaci zakončenou v ČOV. (Vztahuje se i k tématu 2.)	P	N	P
		Rozvoj nových technologií na zpracování odpadu.	P	P	N
		Zkvalitnění hospodaření s odpady a rozvoj využití odpadů a zavádění třídění odpadů včetně jejich separovaného sběru a konečného využití.	P	P	N
		Podpora využití odpadů pro výrobu tepla.	P	P	N
		Dokončení plynofikace ve vhodných lokalitách, rekonstrukce a modernizace plynových vytopen.	N	P	N
		Rozvoj zapojení plynárenského systému do integrované evropské sítě.	N	P	N
		Podpora úsporných systému využívání elektrické energie.	P	P	N
		Zvýšení pokrytí stávající spotřeby elektrické energie z vlastních zdrojů a zkvalitnění zabezpečení krizového zásobování energiemi.	N	P	P
		Rozvoj výstavby zdrojů obnovitelných energií (vodní minielektrárny, spalování biomasy, tepelná čerpadla).	H,P	P	N
		Podpora využívání ekologických způsobů vytápění.	P	P	N
		Nová výstavba a rekonstrukce zdrojů pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla.	H	P	N
		Podpora rekonstrukce a modernizace stávajících sítí VVN.	H	P	N
		Podpora výstavby důležitých optických tras.	N	P	P
		Rozvoj telekomunikační infrastruktury a informačních technologií k posílení investičních příležitostí v regionu.	H	P	P
Zkvalitnění přístupu veřejnosti k vysokorychlostnímu Internetu.	N	P	P		
10	Rozvoj přeshraniční spolupráce a rozvoj inovativních forem podnikání.	N	P	N	
	Nutná podpora podnikatelských aktivit v ORPech, které neposkytují základní funkce obslužnosti území, především v oblasti zaměstnání (např. cestovní ruch), školství a služeb.	N	P	P	
	Rozvoj spolupráce mezi univerzitou a podnikatelským sektorem.	N	P	N	
SOCIODEMOGRAFICKÝ	7	Výhodná geopolitická poloha.	N	P	P
		Pozvolna rostoucí počet obyvatel.	N	P	P
	8	Podpora bytové výstavby v atraktivních lokalitách, regenerace stávající bytové výstavby.	H	P	P
		Zajištění dostupného bydlení pro mladé rodiny.	N	P	P
		Zlepšení obytné atraktivity obcí.	N	P	P
	9	Využití potenciálu méně zatížených, turisticky zajímavých území pro účely cestovního ruchu. (Kladské pomezí, Podzvíčinsko, Hradecko).	H,P	P	P

	Zatraktivnění Hořicka, prostor pro vznik nové kulturně-historicko-sportovní zóny (Hořický Chlum - turistické stezky, galerie plastik v přírodě, přírodní koupaliště Dachovy, ...).	N	P	P
	Podpora rozvoje cestovního ruchu především v oblastech s horší dostupností a minimálním vybavením pro cestovní ruch (některá místa v okrese Jičín).	H	P	P
	Rozvoj individuální rekreace ve vybraných turistických oblastech (zejména podhorské oblasti Krkonoš a Orlických hor, Broumovský výběžek, Český ráj, ...).	H	P	P
	Obnovení provozu v Lázních Běloves a v rašelinových lázních v Železnici.	N	P	P
	Využití potenciálu krajiny pro rozvoj nových forem cestovního ruchu a pro zaměstnanost v terciéru.	H,P	P	P
	Lepší využití velkého rekreačního potenciálu kraje.	N	P	P
	Zapsání unikátního souboru plastik Matyáše Bernarda Brauna v památkové rezervaci Kuks na seznam světového kulturního dědictví UNESCO.	N	P	N

Poznámka : v některých případech, zvláště u environmentálního pilíře nebylo možno jednoznačně přiřadit, zda se jedná o jednoznačnou hrozbu nebo příležitost

3. fáze – závěrečná SWOT analýza za všechny pilíře

Údaje o příležitostech a ohroženích – horizontálně napříč pilíři, spolu se souhrnnými hodnoceními slabých a silných stránek pilířů, jsou podkladem pro závěrečnou SWOT analýzu pro dané území a každý pilíř – environmentální, sociodemografický a ekonomický (tato celková SWOT se nachází v příloze č. 1). Navíc byly vytipovány nejdůležitější výroky SWOT analýz pro jednodušší následnou práci s těmito výroky. (tato výběrová SWOT analýza je uvedena v Příloze č. 2)

7 ÚZEMNÍ STŘETY A PROBLÉMY V ÚZEMÍ

Problematika řešeného území v rámci ÚAP se soustřeďuje do popisu slabých stránek území, územních střetů, ohrožení v území a obecného popisu plošných problémů řešitelných v územně plánovací dokumentaci. Graficky reprezentuje tuto závěrečnou část ÚAP problémový výkres navazující na pracovní výkresy územních střetů a ohrožení v území.

7.1 SLABÉ STRÁNKY ÚZEMÍ

Slabé stránky, které nejsou samostatně obsahem problémového výkresu (výstup z ÚAP), ale promítají se do území, je potřeba zohlednit při dalším zpracování ÚPD. Kompletní přehled výroků ze SWOT analýz je uveden v příloze č. 1, výběr výroků je uveden v příloze č. 2.

7.2 ÚZEMNÍ STŘETY

Celá tato problematika je uvedena v samostatné příloze č. 4. - Územní střety záměrů v území Královéhradeckého kraje.

Grafickým vyjádřením střetů/problémů je problémový výkres.

8 ZÁVĚR

Okruh problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci je dán vyhláškou č. 500/2006 Sb. V rámci řešení RURÚ KHK je takto členěn i problémový výkres. Základem elaborátu jsou údaje a informace o jevech v území, které vstupují jako předmět nebo součást závad nebo střetů v území do vyhodnocení nebo popisu problémového výkresu. Jejich součástí jsou i záměry, které vstupují a zasahují do stávající struktury limitů a hodnot.

8.1 URBANISTICKÉ, DOPRAVNÍ A HYGIENICKÉ ZÁVADY V ÚZEMÍ

GIS vrstvy použité v problémovém výkrese KHK:

- poddolované území
- sesuvné území
- záplavové území Q100
- zastavěné území

Další problémy ve výkrese neuvedené:

REZZO 1(2,3) Zdroj znečištění ovzduší. Jedná se o velké, střední a malé zdroje znečišťování ovzduší, které se velkou měrou podílejí na emisích kraje v případě oxidu siřičitého, oxidů dusíku, amoniaku, oxidu uhelnatého a tuhých znečišťujících látek.

Zdroje zápachu Může se jednat o zemědělské provozy nebo např. o zařízení ke zpracování odpadu

Halda nebo odval Jde o způsob znehodnocení území.

Průtah silnice 1. třídy zastavěným územím

Jde o hygienickou závalu především ve vztahu k obytnému území a současně dopravní závala jako způsob nežádoucího zpomalení dopravy.

Úrovňové křížení silnice 1. třídy s železnicí

Jde opět o dopravní závalu ve smyslu zpomalení dopravy na silnicích 1. třídy.

8.2 OHROŽENÍ V ÚZEMÍ

Jde o výčet jevů, které působí svojí existencí jako možné ohrožení v území především ve vztahu k jeho dalšímu možnému využití. V krajském měřítku jsou takto vymezena území nad určitý rozsah (viz výkres).

Další problémy ve výkrese neuvedené (zjištěné na základě zpracování témat):

Zastavěné území v zátopové zóně Q100

Určená území, která jsou přímo ohrožena záplavou v případě stoleté vody.

(Území Q100 jsou samostatně znázorněna v kartogramu VR-3.jpg)

Orná půda se sklonitostí min. 10 stupňů

Údaj, který souvisí s potenciálním nebezpečím půdních erozí v intenzivně obdělávaných oblastech.

(Tato území jsou součástí kartogramu VR-2.jpg)

8.3 PROBLÉMY

Další informace – problémy - zjištěné na základě zpracování témat (z vyváženosti pilířů), které byly použity pro znázornění v jednotlivých kartogramech či mapách, které jsou součástí RURÚ:

- index migračního zisku (znázorněny ORP s nízkým indexem)
- intenzita bytové výstavby (znázorněny ORP s nízkou intenzitou)
- míra nezaměstnanosti (znázorněny ORP s vysokou mírou nezaměstnanosti)
- vývoj indikátorů bydlení (znázorněny ORP s negativním vývojem)
- výměra svažitě půdy nad 10 % rozlohy ORP (znázorněny ORP odpovídající popisku)
- ekologická stabilita území (znázorněny ORP s nízkou stabilitou)
- daňová výtěžnost (znázorněny ORP s nízkou výtěžností)

8.4 STŘETY V ÚZEMÍ

V příloze č. 4 byly jednotně zpracovány a v kartogramech zobrazeny všechny níže uvedené územní střety jednotlivých skupin záměrů v území s limity a hodnotami v území.

Tyto průniky, resp. již vytvořené územní střety, byly dále upraveny a v podob bodových značek vyznačeny v příslušných kartogramech a problémovém výkresu. Aby je bylo možno přehledně vyznačit na kartogramech a jsou označeny jedinečným číselným identifikátorem.

- Záměry dopravní infrastruktury, včetně územních rezerv
- Záměry technické infrastruktury, včetně územních rezerv

8.5 PROBLÉMOVÉ OKRUHY V ÚZEMÍ K ŘEŠENÍ

Environmentální pilíř

Je třeba přispívat k prevenci a snižování znečišťování povrchových a podzemních vod v důsledku zemědělské, průmyslové a antropogenní činnosti. Dále je nutné omezovat v záplavových územích aktivity, které zvyšují povodňová rizika.

Pro zjištění stavu krajiny z hlediska její vyváženosti a rovnováhy se krajina ohodnocuje koeficientem ekologické stability. Pro účely zpracování aktualizace ÚAP kraje byl tento indikátor modifikován a bylo kromě KES přihlédnuto i ke stavu ÚSES v příslušném ORP. Z hlediska tohoto kumulativního indikátoru představují ORP Vrchlabí, Trutnov, Broumov a Náchod krajinu stabilní, nejhůře jsou na tom ORPy Jaroměř, Nový Bydžov, Hořice, Jičín a Hradec Králové (území ekologicky nestabilní).

Zábor půd je většinou nevratným procesem, který podstatně omezuje plnění funkcí půdy a patří mezi nejzávažnější procesy poškozující půdní fond jako celek. Proto by se měly minimalizovat zábory zemědělské půdy (zejména s vysokým stupněm ochrany) a lesního půdního fondu v územích s nízkou lesnatostí.

Ekonomický pilíř

Hustota silniční sítě v regionu mírně převyšuje průměrnou hustotu silniční sítě v ČR (v roce 2010 zde bylo celkem 3 826 km silnic a dálnic, z toho pouze 17 km činil úsek dálnic a jen 437 km silnic I. třídy). Problémem však zůstává špatný stav a technická zanedbanost regionální silniční sítě odrážející se v nedostatečných parametrech, dopravních závadách včetně nedostatečné kapacity nebo kvality. Dálnice D11 je zatím pouze rozestavěná a chybí navazující rychlostní komunikace, je existující síť regionálních silnic značně přetížena tranzitní dopravou, což má výrazný negativní vliv na životní prostředí obyvatel i vzhledem k chybějícím obchvatům měst/obcí pro tranzitní dopravu.

Hustota železniční sítě na území kraje je 15 km na 100 km², což je nad celostátním průměrem. Problémem je nedostatečná kvalita železniční infrastruktury, technická zastaralost a

nedostatečná kapacita některých tratí a rovněž zastaralý vozový park. To se promítá i do rapidního poklesu výkonů železniční nákladní přepravy v posledních letech ve srovnání se silniční přepravou věcí (zboží) a tím i snížení podílu železniční přepravy na přepravních výkonech celkem.

V rámci vodohospodářské infrastruktury existuje celkově dobré napojení jeho obyvatel na veřejné vodovody. Jsou však i oblasti kraje, v nichž je nutná rekonstrukce stávající sítě a oblasti, kde je nutné vybudováním nových sítí ještě napojení obyvatel na veřejné vodovody zvýšit. Jako problém kraje se jeví obtížné získání dostatečně kapacitních zdrojů vody v blízkosti velkých sídel.

Situace v oblasti vybavení kraje veřejnými kanalizacemi a čističkami odpadních vod je již méně uspokojivá. Nároky na územní plánování si v kraji klade především nutnost dobudování připojení na veřejnou kanalizaci a nutnost rekonstrukce či výstavby čističek odpadních vod v několika správních obvodech.

Dalším problémem v kraji je příliš vysoký podíl skládkování jak průmyslového tak komunálního odpadu. Jako významný se jeví především deficit zařízení v oblasti separace komunálního odpadu, nakládání s objemnými odpady, nakládání se směsnými komunálními odpady a zařízení pro demontáž autovraků a elektrošrotu. Právě v systémech recyklace má Královéhradecký kraj velké rezervy. Nejvážnější situace v oblasti starých ekologických zátěží území je v okresech Trutnov, Jičín a Hradec Králové.

Plynofikace na území Královéhradeckého kraje dosahuje vysoké úrovně. V roce 2006 bylo na území kraje plynofikováno 272 obcí, což představuje 60,7 % obcí celého kraje. Územní problémy lokálního charakteru může přinést plynofikace a dostavba přípojek plynu na území obcí, které ještě nebyly plynofikovány, nebo tam, kde probíhá jejich rekonstrukce, či modernizace.

Královéhradecký kraj má podprůměrnou nezaměstnanost. Vyšší míra nezaměstnanosti byla v ORP Hořice, Broumov, Trutnov a Dvůr Králové nad Labem. Problémem je rovněž vysoká sezónnost vývoje míry nezaměstnanosti v ORP Broumov, Hořice a Nový Bydžov. V těchto oblastech by se měl podporovat rozvoj nových pracovních příležitostí především v zimních měsících. ;

V rámci kraje je daňová výtěžnost diferencována i mezi územními obvody, danými působností obcí s rozšířenou působností (celkem 15 obvodů ORP). Nejvyšší daňovou výtěžnost dosahuje ORP Hradec Králové, dále dosahují nadprůměrné úrovně obce v ORP Jičín, Dvůr Králové nad Labem a Nová Paka. Nejnižší úroveň je pak v obvodu ORP Kostelec nad Orlicí. V postavení jednotlivých ORP z hlediska daňové výtěžnosti v kraji se tak projevuje existence velkých měst (vzhledem k větším koeficientům při sdílení daní pro tato větší města. Hodnota daňové výtěžnosti na úrovni ORP je ovlivněna zejména velikostní skladbou obcí v ORP.

Výrazně nejvíce vyjíždějí lidé za prací a do škol mimo ORP Kostelec nad Orlicí a Nové Město nad Metují. Tyto ORPy slouží pouze jako zásobárna pracovní síly pro velká centra. Takto postižená místa nezabezpečují základní obslužnost území a udržitelný rozvoj v nezměněných podmínkách je víc než problematický. V důsledku tohoto jevu se neustále posiluje centrum a zanedbávají okolní ORPy. Vznikají tímto také velké časové ztráty, které jsou zvýrazněny i zcela nedostatečnou infrastrukturou.

Sociodemografický pilíř

Důležitým ukazatelem kvality života v regionu je přírůstek (resp. úbytek) obyvatelstva, který odráží populační klima a migrační aktivitu regionu. V Královéhradeckém kraji došlo k mírnému zvýšení hodnoty přirozeného přírůstku obyvatel oproti předcházejícímu sledovanému období. Poměr počtu živě narozených na každých tisíc zemřelých se pohyboval v letech 2000 – 2009 od 821 do 1 134. Přičemž přirozená měna se nejlépe vyvíjela ve SO ORP Jaroměř, Rychnov nad Kněžnou, Nové Město nad Metují, Dobruška.

Až do roku 1994 rozhodoval o velikosti celkové měny přirozený přírůstek. Za posledních 15 let je významněji vzrostlo migrační saldo a to s růstovou tendencí v posledních letech. Klesá váha občanů české a moravské národnosti, protože nemalá část migrantů je jiné národnosti.

Budoucí vývoj obyvatelstva a rozvoj kraje je rovněž předurčen věkovou strukturou obyvatelstva. Projevuje se tendence ke snižování váhy dětí v populaci Královéhradeckého kraje, a tedy stárnutí obyvatelstva. Nejmenší podíl dětí má SO ORP Nová Paka a Hradec Králové a největší vykazují Jaroměř a Dobruška.

Úbytek trvale obydlených domů a bytů a současný nárůst neobydlených bytů je vnímán jako riziko udržitelného vývoje. V letech 1991-2001 počet trvale obydlených bytů v kraji i ve všech ORP mírně rostl a největší nárůst trvale obydlených bytů byl zaznamenán v ORP Broumov a Rychnov nad Kněžnou. Počet neobydlených bytů se ve sledovaném období výrazně zvýšil ve všech ORP, největší nárůst byl zaznamenán v ORP Hradec Králové, Náchod, Nová Paka a Vrchlabí.

Celkově nejvýznamnějším problémem cestovního ruchu na Královéhradecku je dopravní síť - špatný technický stav komunikací, značení, kvalita a údržba cest pro pěší a cyklisty. Další významný problém představuje kvalita a struktura ubytovacích a stravovacích zařízení.

8.6 HODNOCENÍ KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE JAKO CELKU

Vyhodnocení environmentálního pilíře

Z environmentálního hlediska jsou nejlépe hodnocena území obcí s rozšířenou působností Vrchlabí, Trutnov, Náchod, Dobruška a Broumov. Naopak jako nejslabší z hodnocených území se ukázala být ORP Hradec Králové, Jaroměř, Dvůr Králové nad Labem a Jičín.

Vyhodnocení sociodemografického pilíře

V sociodemografickém pilíři dosáhlo nejvyšší bodové hodnoty (28,57 bodů) hned několik ORP – Nová Paka, Nový Bydžov a Vrchlabí. Další 3 obce s rozšířenou působností (Dobruška, Jaroměř a Rychnov nad Kněžnou) dosáhly bodového hodnocení 14,29 bodů. Devět ORP, které byly v socio-demografickém pilíři hodnoceny negativně, mají bodové ohodnocení v rozmezí -42,87 až -14,29 bodů.. Nejhůře jsou hodnoceny ORP Dvůr Králové nad Labem, Kostelec nad Orlicí a Nové Město nad Metují.

Vyhodnocení ekonomického pilíře

V ekonomickém pilíři dosáhlo nejvyšší bodové hodnoty podle předpokladů a očekávání ORP Hradec Králové (63,64 bodů), dále ORP Vrchlabí (18,18 bodů) a ORP Náchod (9,09 bodů). Neutrálně se ve výsledcích jeví ORP Nový Bydžov (0 bodů). Všechny ostatní ORP (11) dosáhly záporného bodového hodnocení v rozmezí (-45,45 až -9,09 bodů). Nejhůře byla hodnocena ORP Broumov a Jaroměř.

Celkové hodnocení ORP v rámci kraje

Nejlépe se v hodnocení umístila ORP Vrchlabí (-103,90 bodů), následovaná ORP Nový Bydžov (s velmi výrazným bodovým odstupem – dosáhla 28,57 bodů) a ORP Dobruška a Nová Paka (obě shodně 24,68 bodů). Na opačném konci se jako nejhůře hodnocené umístily ORP Dvůr Králové nad Labem, Nové Město nad Metují a Jaroměř.

9 POUŽITÁ LITERATURA A JINÉ ZDROJE

Integrovaný krajský program snižování emisí a Krajský program ke zlepšení kvality ovzduší Královéhradeckého kraje, Ekotoxa Opava s.r.o., schváleno Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje 24.6.2004

Vyhodnocení plnění Plánu odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje, 2009

Koncepce cyklodopravy Královéhradeckého kraje, SURPMO, inženýrská a projektová společnost a. s., březen 2003, aktualizace 22.10.2009, Centrum dopravního výzkumu, v.v.i.

Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Královéhradeckém kraji, Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory, schváleno zastupitelstvem Královéhradeckého kraje 3.11.2005

Koncepce ochrany přírody a krajiny Královéhradeckého kraje, Ing. Miloslav Šindlar a kol., 2004

Koncepce zemědělské politiky Královéhradeckého kraje, Regionální agrární komora Hradec Králové, Ekotoxa Opava s.r.o., září 2003

Plán odpadového hospodářství Královéhradeckého kraje, ISES s.r.o., duben 2004

Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje, Vodohospodářsko inženýrské služby spol. s r.o., 2004

Program obnovy venkova Královéhradeckého kraje

Regionální surovinová politika Královéhradeckého kraje, Česká geologická služba, Praha, ČGS – Geofond, Praha, říjen 2003

Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 - 2015, Centrum evropského projektování, leden 2007

Územní energetická koncepce Královéhradeckého kraje, RAEN s.r.o. Praha, 2003

Územní energetická koncepce Královéhradeckého kraje – akční plán, RAEN s.r.o. Praha, 2005

Analýza a vstupní úvaha k politice bydlení v Královéhradeckém kraji, ÚRS Praha, a.s.

Analýza a prognóza rozvoje bydlení v Královéhradeckém kraji – 2. etapa, ÚRS Praha, a.s.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje, KÚ Královéhradeckého kraje, únor 2006

Statistická ročenka životního prostředí ČR, 2009

Zprávy o životním prostředí ČR, 2007, 2008, 2009

Zpráva o stavu životního prostředí v Královéhradeckém kraji, 2006, 2007, 2008, Cenia

Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) – č. 183/2006 Sb.

Strategie udržitelného rozvoje ČR, Vláda ČR, listopad 2004

Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR, 11:1.2010

Politika územního rozvoje České republiky, 2008

Politika územního rozvoje České republiky. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Ústav územního rozvoje. Příloha časopisu U&ÚR – ročník IX – číslo 3/2006.

ČSÚ, Výpis Registr ekonomických subjektů

ČSÚ, SLDB 2001, Dojíždka a vyjíždka dle obcí

ČSÚ, VŠPS 2000 až 2009

ČSÚ, Regionální národní účty

ČSÚ, Lesnatost

ČSÚ, podklady ÚAP dle ORP 2007, 2008, 2009

ČSÚ, VDB

MF ČR, Bilance příjmů a výdajů obcí

Ročenka dopravy 2009, MD

Statistická ročenka Královéhradeckého kraje 2007, 2008, 2009, 2010

ÚHÚL, kategorie lesa, stupeň přirozenosti lesa v PLO

Internetové odkazy:

www.kr-kralovehadecky.cz

www.czso.cz

www.mmr.cz

www.env.cz

www.mze.cz

www.nature.cz

www.chmi.cz

www.pla.cz

PŘÍLOHA Č. 1: KOMPLETNÍ SEZNAM VÝROKŮ ZE SWOT ANALÝZ PRO VŠECHNY TŘI PILÍŘE

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
ENVIRONMENTÁLNÍ	1	Dostatečné zásoby stavebního kamene, štěrkopísku, sklářských písků a dolomitu - zajišťující suroviny na dlouhou dobu dopředu.	Nízké množství potenciálně využitelných částí nerostných surovin, zejména rud.	Rekultivace území, kde je v plánu ukončení těžby - snížení střetů se zájmy životního prostředí.	Střety se zájmy ochrany životního prostředí při rozšíření těžby – limity využití území.
		Krátké přepravní vzdálenosti vzhledem k hustotě těžby.	Velké množství sesuvných a poddolovaných území – omezení pro územní rozvoj.	Vznik vodních rekreačních ploch, popř. zvýšení podílu ploch lesa	Riziko šíření invazivních rostlin na nesprávně ošetřovaných plochách.
			Střety těžby (současné i potencionální) s ochranou přírody (chráněná území a NP).		Využívání vytěžených prostor pro ukládání odpadů
					Zábor kvalitních zemědělských půd
				Tvorba rozsáhlých vodních ploch vedoucích k radikální proměně typu krajiny	
	2	Rozhodujícími vodními zdroji Královéhradeckého kraje jsou podzemní zdroje.	Nejsou plněny cíle environmentální kvality povrchových vod z hlediska chemického nebo ekologického stavu/ekologického potenciálu.	Vyřešení napojení části ubytovacích zařízení v turistických oblastech na technickou infrastrukturu (voda, kanalizace, ČOV, plyn).	Klesající jakost podzemních vod vlivem znečištěných vod povrchových (Polická křídlová pánev).
		Dostatečné množství významných vodních zdrojů, vysoký podíl CHOPAV na území kraje. Dostatek kvalitní pitné vody v současnosti, ale i pro budoucnost. Není potřeba zajištění dalších nových zdrojů.	Nejsou plněny cíle environmentální kvality podzemních vod z hlediska chem. stavu.	Podpora modernizace a rekonstrukce stávající kanalizační sítě a rozvoje napojení obyvatel na veřejnou kanalizaci zakončenou v ČOV.	Znečištění povrchových vod vodní a větrnou erozí.
		Příznivý stav vodního režimu v krajině v oblastech s vysokým koeficientem ekologické stability, vysokou mírou zalesnění a nízkou svazitostí.	Existence lokálně znečištěných zdrojů podzemních vod v důsledku negativních dopadů hospodaření v minulosti.	Snížování spotřeby vody.	Rizika lokálních povodní v územích s velkým podílem sklonité orné půdy a nízkým koeficientem ekologické stability.
		Vysoký podíl obyvatel zásobovaných pitnou vodou z veřejných vodovodů (mimo Jičínka).	Nedostačující intenzita čištění odpadních vod. Královéhradecký kraj patří v současnosti k nejméně vybaveným krajům veřejnými kanalizacemi a čistírnami odpadních vod. Největší deficit napojení trvale bydlicích obyvatel na veřejnou kanalizaci a kanalizaci zakončenou ČOV je v územním celku Jičín.	Dodržování zásad správné zemědělské praxe pro snížení obsahu dusičnanů v podzemních a povrchových vodách.	Nerovnoměrná potřeba zásobení vodou a likvidace odpadních vod zpravidla v sezónních cyklech v důsledku vysoké návštěvnosti velkých rekreačních center v Krkonoších a Orlických horách.
			Mírně nižší procento zásobovaných obyvatel z veřejných vodovodů než je	Ochrana a obnova přirozeného vodního režimu, revitalizace toků a vodních	Povolení výstavby v územích ohrožených povodní.

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
			průměr za celou ČR; spolu s tím se projevují územní disparity.	ekosystémů.	
			Výskyt oblastí s nepříznivými podmínkami vodního režimu, s nízkým koeficientem ekologické stability, vysokým stupněm zornění a svažitosti, snížená přirozená retenční schopnost území.	Nastartování procesu KPÚ v oblastech s nepříznivým stavem vodního režimu a nízkým koeficientem ekologické stability.	Mírně nižší procento zásobovaných obyvatel z veřejných vodovodů než je průměr za celou ČR, spolu s tím se projevují územní disparity
			Často nejsou odděleny dešťové a splaškové kanalizace.	Finanční zdroje ze státního rozpočtu a fondů EU pro zajištění čištění odpadních vod a zásobování pitnou vodou, na realizaci projektů protipovodňové ochrany.	Masivní rozšiřování vrtů pro geotermální vytápění objektů, kterým se zpřístupňují podzemní vody možnému znečištění
					Napjatá bilance (kvantitativní) podzemních vod především v letním období, na které se podílí nevyváženě dimenzované povolené odběry i nelegální čerpání.
					Nedostatečná schopnost zajištění financování na rozvoj technické infrastruktury (kanalizace a ČOV).
					Nárůst množství dešťových vod v často poddimenzovaných kanalizačních soustavách v důsledku rozrůstajících se zpevněných ploch v sídelních oblastech.
3		K roku 2008 nebylo zjištěno překračování imisních limitů pro SO ₂ , NO _x , NH ₃ a krajských emisních stropů pro SO ₂ , NO _x , VOC a NH ₃ .	V obcích jsou zavedeny systémy separovaného sběru pro základní druhy odpadů.	Zlepšování čistoty povrchových vod v důsledku nové výstavby, modernizace a rekonstrukce ČOV.	Zvyšování intenzity dopravy může vést ke zvýšení emisí a imisních koncentrací látek znečišťujících ovzduší a hlukové zátěže ve městech, obcích a v blízkosti významných dopravních komunikací.
		V obcích jsou zavedeny systémy separovaného sběru pro základní druhy odpadů.	Zátěž pro životní prostředí představují emise z automobilové dopravy.	Vysoká úroveň plynofikace celého kraje může při efektivním využití přispívat ke snížení emisí látek znečišťujících ovzduší a zlepšení imisní situace v „dýchací“ vrstvě atmosféry.	Nárůst emisí z plošných zdrojů (REZZO 3) v důsledku používání nešetných technologií spalování a spoluspalování komunálního odpadu.
		Skládkovací kapacity vyhovující potřebám kraje. Míra separace a využití odpadu roste. (Vztahuje se i k tématu 6.)	Míra separace a následného využití komunálního odpadu je nízká oproti požadavkům SUR.	Realizace opatření vycházejících z programů KPSE, PZKO.	Nepříznivé meteorologické či jiné přírodní podmínky ovlivňující rozptyl látek znečišťujících ovzduší.
		Velmi malá část zastavěného území je v oblastech s vysokým rizikem výskytu radonu. Jen malá část kraje je klasifikována jako území s vysokým	Je využíváno pouze malé množství biologicky rozložitelného odpadu a většina ukládána na skládky.	Využívání nejlepších dostupných technologií v průmyslu a při vytápění domácností.	Občané nebudou ochotni spolupracovat při separaci komunálního odpadu – zvyšování produkce odpadu.

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
		radonovým rizikem.			
		Významné přebytky kvalitní pitné vody jsou zejména na Náchodsku (Polická křídlová pánev) a Rychnovsku (Litá), Jičínsko a Trutnovsko jsou kapacitou vodních zdrojů zcela soběstačné.	Relativně velké množství dosud nevyřešených starých ekologických zátěží – omezení využití území.	Využívání vhodných typů obnovitelných zdrojů energie.	Nerovnoměrná potřeba zásobení vodou a likvidace odpadních vod zpravidla v sezónních cyklech v důsledku vysoké návštěvnosti (kapacity pro desítky tisíc návštěvníků) velkých rekreačních center v Krkonoších a Orlických horách.
			Nedostatek technických kapacit pro nakládání s odpadem (vyjma skládek).	Uplatňování zásad správné zemědělské praxe v zemědělství	Vznik pachového znečištění z bioplynových stanic vlivem nesprávně navržené či provozované technologie.
			Královéhradecký kraj patří v současnosti k nejméně vybaveným krajem veřejnými kanalizacemi a čistírnami odpadních vod.	Regulace automobilové dopravy, budování obchvatů obcí a měst.	Omezení využití území vlivem neřešení problematiky starých ekologických zátěží
			Problematické plnění závazků vůči EU ohledně zásobování kvalitní pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod v aglomeracích nad 2000EO	Rozvoj nových technologií pro zpracování odpadu, např. výstavba kompostáren a ve vhodných lokalitách i bioplynových stanic.	
			Královéhradecký kraj je vybaven vodovody v obcích a městech (především Jičínsko, Královéhradecko) s mírně nižším procentem zásobovaných obyvatel (91,6 %) než je průměr za ČR (92,8 %).	Zvýšení míry separace komunálního odpadu.	
			Nevyhovující voda menších vodovodů (obsah dusičnanů) především na Jičínsku.	Odstraňování a rekultivace starých ekologických zátěží.	
			Nejhůře je vodními zdroji zabezpečené území Královéhradecka, které přebírá převážnou část potřebné pitné vody z Náchodska a Rychnovska	Využití prostředků z evropských fondů na výstavbu zařízení pro nakládání s odpadem.	
			Nadlimitní imisní koncentrace přízemního ozonu z hlediska ochrany ekosystémů a vegetace jsou monitorovány na 100 % chráněných území.		
4		Vysoký podíl území se zachovalou a rozmanitou krajinou – téměř čtvrtina kraje leží v systému zvláště chráněných území (severní a východní části kraje).	Z hlediska KES je kraj těsně nad hranicí udržitelnosti ekologické stability krajiny.	Kvalitní péče o chráněná území.	Nebezpečí postupující devastace lesů, zejména v horských oblastech.
		Rozsáhlé kompaktní oblasti lesů (ORP Vrchlabí, Trutnov, Rychnov nad Kněžnou,	Vysoký podíl zorněné půdy v nižších	V dlouhodobém výhledu možnost zlepšení stavu chráněných území – kvalitní	Přetrvávající trend zemědělského

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
		Dobruška, Hradec Králové)	polohách.	evidence, nájemní smlouvy o péči, financování péče z dotačních titulů MŽP, ŽP.	hospodaření.
		Relativně nízký podíl urbanizované krajiny		Snížení podílu orné půdy ve prospěch ekologicky stabilních ploch	Střety s výstavbou v krajině - dělení souvislých zachovalých ploch na menší části.
		Jednotná koncepce NR ÚSES v rámci kraje.			Přírodní katastrofy – přemnožení škůdců, záplavy.
					Nedostatek pozemků ve vlastnictví státu pro realizaci prvků ÚSES
					Otevírání ložisek surovin
					Úbytek nelesní zeleně
					Střety se zájmy vlastníků pozemků a nenaplnění plánů péče o ZCHÚ
					Tlak na turistické využívání atraktivních lokalit ve VZCHÚ
					Urbanizace volné krajiny
5		Nadprůměrná výměra zemědělské půdy	Horší půdní a klimatické podmínky pro zemědělství.	Ekologizace zemědělství zejména v chráněných územích.	Úbytek zemědělské půdy.
		Vysoké zastoupení kvalitních půd.	Nevhodná druhová skladba lesních porostů v imisních oblastech (v oblasti Krkonoš a Orlických hor převážně smrkové monokultury).	Postupné nahrazování hospodářských dřevin s předpokládanou vysokou citlivostí ke klimatickým změnám v pěstebních polohách, které neodpovídají jejich přirozenému rozšíření. Důsledné omezování negativního vlivu zvěře na přirozenou i umělou obnovu lesa v imisních oblastech.	Atraktivní území pro zimní sporty v horských oblastech, možné zábory lesního půdního fondu, zejména v LZO a LO.
		Nadprůměrné zatížení zemědělské půdy skotem, které dává předpoklad pro zajištění využití travních porostů.	Limitujícím faktorem obnovy lesa v imisních oblastech je v mnoha lokalitách trvalé poškozování nově zakládáných porostů lesní zvěří.	Podporovat mimoprodukční funkce lesa.	Nadprůměrná lesnatost v některých částech kraje může vést v těchto oblastech k ekonomické a sociální závislosti na lese.
		Stabilizovaná, s trendem mírného růstu, výměra PUPFL	Ne zcela přesná databáze ohledně kategorií lesa	Možnost individuální rekreace v lesích hospodářských	Úbytek nelesní zeleně
		Vysoký podíl lesů na území národních parků a nár. přír. rezervací vytváří předpoklad vysoké ekologické stability severní části kraje			

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
EKONOMICKÝ	6	Dopravně příznivá geografická poloha aglomerace Hradec Králové.	Absence přímého kapacitního dopravního napojení na sousední regiony.	Výstavba dálnice D11 jako dálniční osy regionu spojující Prahu – Hradec Králové – Královec (Polsko), modernizace rychlostní komunikace R35.	Pomalé dobudování páteřních komunikací regionu, nepropojení regionu na transevropské dopravní síť v odpovídajících parametrech.
		Hustá síť silnic a železnic.	Nedostatečná kvalita železniční infrastruktury, zastaralý vozový park.	Rekonstrukce stávající silniční sítě (silnice I. až III. třídy) a místních komunikací.	Vznik dopravních kongescí a kolapsů včetně zvýšení nehodovosti v případě nevybudování městských obchvatů spojených s trvalým nárůstem intenzity vnitrostátní i tranzitní dopravy.
		Kvalitní systém MHD v Hradci Králové.	Přetíženost stávající silniční sítě a nevyhovující stav silnic.	Využití blízkosti mezinárodní železniční magistraly E40 v Pardubicích pro oživení hospodářství regionu.	Negativní dopady budoucí dálnice D11 a rychlostní komunikace R35 na životní prostředí.
		Stále se zvyšující kvalita dopravní obslužnosti, budování IDS.	Chybějící obchvaty obcí pro tranzitní dopravu, nízký objem investičních prostředků v poměru k zanedbanosti silniční sítě.	Vymezení koridoru ŽD2 pro vybudování kapacitní dopravní cesty, spojeným s modernizací, zdvoukolejněním, případně elektrizací tratí.	Ponechání železničních tratí v narůstajícím deficitu údržby, popř. v nevyhovujících parametrech, útlum železnice a pokles rozsahu zejména osobní přepravy.
			Nedostatečná dopravní dostupnost a obslužnost venkovských regionů.	Využít potenciál letiště v Hradci Králové jako veřejné mezinárodní letiště aglomeračního významu, popř. využít lokalitu i k jinému účelu.	Vzrůstající trend přechodu nákladní dopravy ze železnice na silnici.
			Nízká kvalita služeb ve veřejné dopravě způsobující odliv cestujících z veřejné dopravy na individuální automobilovou dopravu.	Dále rozvíjet proces integrace veřejné dopravy v Královéhradeckém kraji a zlepšit tak dopravní dostupnost v celém regionu.	Omezená lokalizace přímých zahraničních investic v regionu v důsledku celkově nízké úrovně dopravní a technické infrastruktury regionu, nedostatečná připravenost rozvojových ploch.
		Vysoká úroveň napojení obyvatel na veřejné vodovody s kvalitní pitnou vodou. (Vztahuje se i k tématu 2 a 3.)	Problémy se zásobováním kvalitní pitnou vodou ze sítě veřejných vodovodů v některých okrajových oblastech kraje.	Zkvalitnit dopravní obslužnost území s cílem podpořit dojíždku do zaměstnání a tím snížení nezaměstnanosti.	Zhoršování dopravní obslužnosti v některých oblastech jako důsledek omezování a rušení nerentabilních autobusových a vlakových spojů.
		Nadprůměrná kapacita podzemních i povrchových zdrojů vody - očekávané přebytky kvalitní pitné vody i v budoucnu.	Nedostatečně rozvinutý kanalizační systém s napojením na ČOV v obcích do 2000 obyvatel.	Zlepšení technického stavu vodohospodářské infrastruktury.	Setrvávající tendence veřejnosti preferovat individuální dopravu před hromadnou.
		Skládkovací kapacity vyhovující potřebám kraje. Míra separace a využití odpadu roste.	Existence lokálně znečištěných zdrojů podzemních vod v důsledku negativních dopadů hospodaření v minulosti.	Vytvoření podmínek pro řešení dalších zdrojů pitné vody.	Nedostatečný stav veřejných financí na rozvoj technické infrastruktury.
		Zlepšující se čistota povrchových vod i v důsledku nové výstavby, modernizace a rekonstrukce ČOV.	Problematické plnění závazků vůči EU ohledně zásobování kvalitní pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod v aglomeracích nad 2000	Podpora modernizace a rekonstrukce stávající kanalizační sítě a rozvoje napojení obyvatel na veřejnou kanalizaci zakončenou v ČOV. (Vztahuje se i k tématu	Lokální rizika při nedokončení kompletních protipovodňových opatření.

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
			EO.	2.)	
		Nízká úroveň produkce nebezpečného odpadu.	Deficit zařízení v oblasti separace komunálního odpadu, nakládání s objemnými odpady, nakládání se směsnými komunálními odpady a zařízení pro demontáž autovraků a elektrošrotu.	Rozvoj nových technologií na zpracování odpadu.	Překročení hranice životnosti některých zařízení v oblasti vodohospodářské infrastruktury.
		Vysoká úroveň plynofikace celého kraje (60,7 % obcí kraje je již plynofikováno).	Vysoký podíl skládkování komunálních odpadů oproti recyklaci.	Zkvalitnění hospodaření s odpady a rozvoj využití odpadů a zavádění třídění odpadů včetně jejich separovaného sběru a konečného využití.	Možné problémy se splněním směrnic EU o čištění městských odpadních vod v aglomeracích 2000-9999 EO do roku 2010.
		Vymezení koridoru propojovacího plynovodu VVTL DN 500 PN 63 vedoucího z okolí obce Olešná v kraji Vysočina na hranici ČR – Polsko, a to do okolí hraničního přechodu Náchod – Kudowa Zdroj.	Relativně nízký podíl využití odpadu jako paliva nebo k výrobě energie.	Podpora využití odpadů pro výrobu tepla.	Nedostatek finančních zdrojů pro zajištění závazků vůči EU ohledně čištění odpadních vod a zásobování pitnou vodou, na realizaci projektů protipovodňové ochrany a splnění závazků ve vztahu k nakládání s odpady.
		Vymezené koridory (TP1 až TP9) pro navrhované VTL a STL plynovody a plochy pro technologické objekty zásobování zemním plynem v zásadách územního rozvoje kraje.	Nižší úroveň plynofikace v některých správních obvodech kraje (Broumov 42,9 %, Jičín 41,6 % a Trutnov 38,7 % plynofikovaných obcí v daných obvodech).	Dokončení plynofikace ve vhodných lokalitách, rekonstrukce a modernizace plynových výtopen.	Přetrvávající vysoká úroveň nakládání s odpadem systémem skládkování.
		Rozvinutý systém centralizovaných zdrojů tepla ve větších městech.	Nevyhovující napojení části ubytovacích zařízení v turistických oblastech na technickou infrastrukturu (voda, kanalizace, ČOV, plyn).	Rozvoj zapojení plynárenského systému do integrované evropské sítě.	Zpomalování rozvoje recyklace odpadů v některých sektorech (např. stavebnictví).
		Vymezené koridory navrhovaných vedení VVN včetně ploch pro TR TE1 až TE3 a TE3p.	Nekoordinovaný a neefektivní rozvoj zásobování některých lokalit energiemi.	Podpora úsporných systémů využívání elektrické energie.	Hrozba zpětné změny systému vytápění z plynu na fosilní paliva (při neúměrném zdražování cen plynu).
		Potenciál území pro využití obnovitelných zdrojů vodní energie.	Špatný technický stav rozvodných sítí tepla a v některých lokalitách i zdrojů tepla.	Zvýšení pokrytí stávající spotřeby elektrické energie z vlastních zdrojů a zkvalitnění zabezpečení krizového zásobování energiemi.	Překročení hranice životnosti některých zařízení v oblasti elektroenergetické infrastruktury.
		Potenciál území pro využití obnovitelného zdroje biomasy.	Dlouhodobá ekonomická návratnost využití tepelných čerpadel.	Rozvoj výstavby zdrojů obnovitelných energií (vodní minielektrárny, spalování biomasy, tepelná čerpadla).	Nedostatečný tlak na zavádění systému úspor v oblasti energetiky.
		Dobrá úroveň zásobování obyvatel i podnikatelských subjektů elektrickou energií.	Problematické využití obnovitelného zdroje v podobě sluneční energie - nízká plošná a zároveň velice proměnlivá intenzita slunečního svitu.	Podpora využívání ekologických způsobů vytápění.	Pomalý rozvoj využívání obnovitelných zdrojů energie.

Rozbor udržitelného rozvoje území – Královéhradecký kraj

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
		Kvalitní pokrytí celého regionu telekomunikačními sítěmi.	Nevyhovující technický stav, přenosová kapacita a stáří stávajících vedení vysokého a nízkého el. napětí v některých částech území kraje.	Nová výstavba a rekonstrukce zdrojů pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla.	Neřešení situace starých ekologických zátěží.
		Rostoucí využití moderních komunikačních technologií veřejností zejména v oblastech s vyšší hustotou obyvatelstva.	Nedostatečné využívání brownfields s nekvalitní nebo chybějící infrastrukturou.	Podpora rekonstrukce a modernizace stávajících sítí VVN.	Neřešená situace špatného stavu a nízké přenosové kapacity vedení nízkého a vysokého napětí v některých lokalitách.
			Nedostatečná dostupnost vysokorychlostního připojení internetu mimo velké aglomerace.	Podpora výstavby důležitých optických tras.	Přetrvávající deficit ve výkonu elektrických trafostanic v několika lokalitách.
				Rozvoj telekomunikační infrastruktury a informačních technologií k posílení investičních příležitostí v regionu.	Vysoké náklady na zavádění IT technologií na perifériích kraje.
				Zkvalitnění přístupu veřejnosti k vysokorychlostnímu Internetu.	Pouze zvolna se rozvíjející informační infrastruktura v oblasti cestovního ruchu.
					Zaostávání okrajových oblastí kraje ve využití moderních komunikačních technologií.
10		Vzhledem k celorepublikovému poklesu růstu HDP se jeví výsledek kraje v r. 2009 jako pozitivní a zároveň se kraj umístil na 4 místě v rámci ČR.	Dělení kraje na centrum (Hradec Králové), ekonomicky silné ORPy, a zaostávající ORPy bez výhledu na účinné změny.	Rozvoj přeshraniční spolupráce a rozvoj inovativních forem podnikání.	Míra investic a tvorba hrubého fixního kapitálu vykazuje trvale sestupný trend.
		Čistý disponibilní důchod domácností má ve sledovaném období stabilní a vyrovnaný trend, přičemž se stále udržuje stejný podíl na celkovém ČDDD ČR	Nediverzifikovaná struktura zaměstnanosti se zaměřením na zpracovatelský průmysl.	Nutná podpora podnikatelských aktivit v ORPech, které neposkytují základní funkce obslužnosti území, především v oblasti zaměstnání (např. cestovní ruch), školství a služeb.	Nejnižší míra ekonomické aktivity i zaměstnanosti je v Novém Bydžově, Trutnově a Broumově
		Nízká míra nezaměstnanosti v porovnání s průměrem ČR	Podprůměrná daňová výtěžnost obcí Královéhradeckého kraje.KHK obsadil v roce 2009 8. místo v pořadí krajů ČR.	Rozvoj spolupráce mezi univerzitou a podnikatelským sektorem.	Vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob (nad 12 měsíců) především ORPech Jičín, Nová Paka, Trutnov, Vrchlabí, Hořice
		Silný a stabilní podíl sekundární sféry na zaměstnanosti a hrubé přidané hodnotě.			Nízký rozvoj zaměstnanosti v a podílu na tvorbě HDP v terciálním sektoru.
		Pozitivní ekonomické dopady má lokalizace vysokých škol v Královéhradeckém kraji.			Nevyvážený vývoj území - koeficient funkční velikosti je nejhorší v ORPech Nová Paka, Nové město nad Metují, Nový Bydžov, Broumov, Hořice, Jaroměř.

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
		V absolutních číslech se celorepublikově (s výjimkou Jihočeského kraje) projevila pokles produktivity práce, což se týče KHK došlo však k poklesu na úroveň 98,6 % úrovně r. 2008, což je třetí nejlepší výsledek v rámci ČR.			
SOCIODEMOGRAFICKÝ	7	Národnostně vysoce homogenní část republiky. Nejen, že zde není žádná významnější národnostní menšina, ale samotné zastoupení české národnosti přesahuje 95 %.	Nadprůměrný počet nejmenších obcí s počtem obyvatel menším než 200 a současně i jejich vyšší populační váha.	Výhodná geopolitická poloha.	Nižší počet i populační váha měst s více než 20 tisíci obyvateli ve většině SO ORP.
		Zvýšení hodnoty celkového přírůstku obyvatel kraje v letech 2000 – 2009, v důsledku kladné hodnoty migračního salda a zvýšení přirozeného přírůstku.	Nižší (pod celostátním průměrem) zastoupení vysokoškolsky vzdělaných občanů.	Pozvolna rostoucí počet obyvatel.	Malý počet sídel s více než 10 tisíci obyvateli a zejména nulová populační váha v šesti SO ORP.
		Mírné zvýšení hodnoty přirozeného přírůstku obyvatel kraje oproti předchozímu sledovanému období.			Velmi malé zastoupení dětí v populaci.
				Vysoký podíl starých občanů ve věku 65 a více let.	
	8	Příznivý vývoj počtu trvale obydlených bytů - počet trvale obydlených bytů v kraji i ve všech ORP mírně roste.	V ORP Hradec Králové a Náchod vzrostl počet neobydlených bytů o téměř 50 %, v ORP Nová Paka a Vrchlabí o téměř 75 %. (zdroj SLDB 2001)	Podpora bytové výstavby v atraktivních lokalitách, regenerace stávající bytové výstavby.	Zrychlování růstu počtu neobydlených bytů.
		Rozdrobená sídelní struktura dává prostor pro výstavbu převážně rodinných domů.	Ekonomická nedostupnost možností bydlení zejména na Královéhradecku, vysoké ceny nemovitostí.	Zajištění dostupného bydlení pro mladé rodiny.	Nízká podpora výstavby rodinných domů zejména na venkově a rozvoj nájemního bydlení ve městech.
		Kraj se řadí na druhé místo v republice v počtu domácností s připojením k internetu.	75 % ORP kraje má zastaralý bytový fond. (zdroj SLDB 2001)	Zlepšení obytné atraktivity obcí.	Pomalá obnova staré bytové zástavby.
		Intenzita bytové výstavby se v letech 2007 - 2009 mírně zvýšila (o 0,2 bytu na 1000 obyvatel). Nejvyšší intenzita bytové výstavby byla zaznamenána v SO ORP Vrchlabí (6,5), Hradec Králové (4,9) a Dobruška (3,5).	Ve všech ORP roste podíl jednočlenných bytových domácností – nejvyšší nárůst mezi lety 1991-2001 byl v ORP Kostelec n. Orlicí, Nové Město n. M. a Rychnov n. Kněžnou.		Fyzická degradace bytového fondu.
	V ORP Broumov, Jičín, Náchod, Trutnov a Vrchlabí byl v roce 2001 podíl jednočlenných bytových domácností vyšší než v kraji a ČR.				

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
9		Rozmanitost atraktivit CR (přírodní, kulturní, historické, technické, ...).	Špatná kvalita dopravní infrastruktury a nedostatečná silniční dostupnost do jednotlivých částí kraje (zejména sever, severovýchod a východ kraje).	Využití potenciálu méně zatížených, turisticky zajímavých území pro účely cestovního ruchu. (Kladské pomezí, Podzvičinsko, Hradecko).	Při nadměrném rozvoji cestovního ruchu střety s ochranou životního prostředí.
		Mnoho nadregionálních atraktivit CR (Krkonosé, Geopark Český ráj, pískovcové skály, ZOO Dvůr Králové nad Labem., vojenská pevnost Josefov, Kuks, Janské Lázně, ...).	Absence dálničních a rychlostních komunikací v kraji (kromě D11, úsek Praha – Libiřany).	Zatraktivnění Hořicka, prostor pro vznik nové kulturně-historicko-sportovní zóny (Hořický Chlum - turistické stezky, galerie plastik v přírodě, přírodní koupaliště Dachovy, ...).	Zvyšující se podíl nevyužívaných ploch (tzv. brownfields) a značný rozsah investic na zelené louce zejména v turisticky atraktivních lokalitách.
		Krajinářsky a environmentálně hodnotná krajina (1 NP a 3 CHKO) s dobrými podmínkami pro rozvoj letních i zimních sportů.	Nízká obsazenost ubytovacích zařízení (čisté využití pokojů v roce 2010 dosahovalo 34 %).	Podpora rozvoje cestovního ruchu především v oblastech s horší dostupností a minimálním vybavením pro cestovní ruch (některá místa v okrese Jičín).	Nedostatečné investice do turistické infrastruktury, odliv návštěvníků z důvodu nedostatečně kvalitních základních (stravo-vacích a ubytovacích) a doplňkových služeb.
		Vodní plochy vhodné pro rekreaci - koupací oblasti Oborský rybník (v ORP Jičín), VN Rozkoš (ORP Náchod) a Tichá Orlice v ORP Kostelec nad Orlicí.	Pokles celkového počtu návštěvníků ve sledovaném období.	Rozvoj individuální rekreace ve vybraných turistických oblastech (zejména podhorské oblasti Krkonos a Orlických hor, Broumovský výběžek, Český ráj, ...).	Nevyhovující technický stav silniční a železniční infrastruktury = špatná dopravní dostupnost některých míst (např. Kladské pomezí, Orlické hory a Podorlicko).
		Vysoká návštěvnost kraje v letní i zimní sezóně.	Nedostatečná vybavenost středisek cestovního ruchu doprovodnou a ostatní sportovní a rekreační infrastrukturou.	Obnovení provozu v Lázních Běloves a v rašelinových lázních v Železnici.	Neudržování značených tras a stezek.
		Dobrá dopravní dostupnost území a dostatečná nabídka služeb cestovního ruchu.	Absence větších vodních ploch, hlavně na jihu okresu Jičín.	Využití potenciálu krajiny pro rozvoj nových forem cestovního ruchu a pro zaměstnanost v terciéru.	
		Vysoká nabídka ubytovacích lůžek (45 tisíc, 2. místo mezi kraji) a stravovacích kapacit.		Lepší využití velkého rekreačního potenciálu kraje.	Nadměrná výstavba především tzv. apartmánových bytů v horských a podhorských střediscích cestovního ruchu.
		Především severní část okresu Jičín patří mezi významné oblasti cestovního ruchu v republice a je nadprůměrně vybavena zařízeními cestovního ruchu.		Zapsání unikátního souboru plastik Matyáše Bernarda Brauna v památkové rezervaci Kuks na seznam světového kulturního dědictví UNESCO.	Sezónní přetížení atraktivních středisek cestovního ruchu.
		Růst počtu zařízení cestovního ruchu, především v oblasti Českého ráje.			
		Počet příjezdů hostů v kraji 6,5 % z celkového počtu hostů v ČR v roce 2010, na 4. místě po Praze, JMK a JČK.			
	Průměrný počet přenocování 1 osoby v ubytovacích zařízeních v roce 2010 v kraji – 4 noci (převyšuje průměr ČR – 3				

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
		<p>nocí) řadí se na druhé místo, za kraj Karlovarský.</p> <p>Velmi dobrá síť turistických značených tras v rekreačně nejatraktivnějších oblastech.</p> <p>Územím kraje probíhají dvě významné nadregionální cyklotrasy, zajišťující začlenění území do systému cyklotras České republiky.</p> <p>Výborné podmínky pro rozvoj cykloturistiky, v kraji je mnoho silnic III. a II. tříd s relativně malým automobilovým provozem.</p> <p>V porovnání s ostatními okresy kraje má okres Jičín a především ORP Jičín vysoký podíl rekreačních domů a bytů.</p> <p>Bohatství kulturních památek.</p>			

PŘÍLOHA Č. 2: SEZNAM NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH VÝROKŮ ZE SWOT ANALÝZ PRO VŠECHNY TŘI PILÍŘE

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
ENVIRONMENTÁLNÍ	1	Dostatečné zásoby stavebního kamene, štěrkopísku, cihlářských surovin, sklářských písků a dolomitu – zajišťující surovinu na dlouhou dobu dopředu.	Nízké množství potenciálně využitelných části nerostných surovin, zejména rud.	Rekultivace území, kde je v plánu ukončení těžby – snížení střetů se zájmy životního prostředí.	Střety se zájmy ochrany životního prostředí při rozšíření těžby – limity využití území.
		Krátké přepravní vzdálenosti vzhledem k hustotě těžby.	Velké množství sesuvných a poddolovaných území – omezení pro územní rozvoj.		Využívání vytěžených prostor pro ukládání odpadů
			Střety těžby (současné i potencionální) s ochranou přírody (chráněná území a NP).		
	2	Dostatečné množství významných vodních zdrojů, vysoký podíl CHOPAV na území kraje. Významný přebytek kvalitní pitné vody v současnosti, ale i pro budoucnost. Není potřeba zajištění dalších nových zdrojů.	Nejsou plněny cíle environmentální kvality povrchových vod z hlediska chemického nebo ekologického stavu/ekologického potenciálu.	Vyřešení napojení části ubytovacích zařízení v turistických oblastech na technickou infrastrukturu (voda, kanalizace, ČOV, plyn).	Rizika lokálních povodní v územích s velkým podílem sklonité orné půdy a nízkým koeficientem ekologické stability
		Příznivý stav vodního režimu v krajině v oblastech s vysokým koeficientem ekologické stability, vysokou mírou zalesnění a nízkou svažitostí.	Existence lokálně znečištěných zdrojů podzemních vod v důsledku negativních dopadů hospodaření v minulosti.	Dodržování zásad správné zemědělské praxe pro snížení obsahu dusičnanů v podzemních a povrchových vodách.	Nerovnoměrná potřeba zásobení vodou a likvidace odpadních vod zpravidla v sezónních cyklech v důsledku vysoké návštěvnosti velkých rekreačních center v Krkonoších a Orlických horách.
			Nejsou plněny cíle environmentální kvality podzemních vod z hlediska chemického stavu.	Ochrana a obnova přirozeného vodního režimu, revitalizace toků a vodních ekosystémů.	Napjatá bilance (kvantitativní) podzemních vod především v letním období, na které se podílí nevyvážené dimenzované povolené odběry i nelegální čerpání.
					Nárůst množství dešťových vod v často poddimenzovaných kanalizačních soustavách v důsledku rozrůstajících se zpevněných ploch v sídelních oblastech.
	3	K roku 2008 nebylo zjištěno překračování imisních limitů pro SO ₂ , NO _x , NH ₃ a krajských emisních stropů pro SO ₂ , NO _x , VOC a NH ₃ .	Míra separace a následného využití komunálního odpadu (zejména BRKO) je nízká oproti požadavkům SUR.	Realizace opatření vycházejících z programů KPSE, PZKO a POH.	Zvyšování intenzity dopravy může vést ke zvýšení emisí a imisních koncentrací látek znečišťujících ovzduší a hlukové zátěže ve městech, obcích a v blízkosti významných dopravních komunikací.
		V obcích jsou zavedeny systémy separovaného sběru pro základní druhy odpadů.	Relativně velké množství dosud nevyřešených starých ekologických zátěží – omezení využití území.	Využívání nejlepších dostupných technologií v průmyslu a při vytápění domácností.	Nárůst emisí z plošných zdrojů (REZZO 3) v důsledku používání nešetrných technologií spalování a spoluspalování komunálního odpadu.

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
OMICKÝ		Skládkovací kapacity vyhovující potřebám kraje. Míra separace a využití odpadu roste. (Vztahuje se i k tématu 6.)	Nevyhovující voda menších vodovodů (obsah dusičnanů) především na Jičínsku.		
				Regulace automobilové dopravy, budování obchvatů obcí a měst.	Vznik pachového znečištění z bioplynových stanic vlivem nesprávně navržené či provozované technologie.
	4	Vysoký podíl území se zachovalou a rozmanitou krajinou – téměř čtvrtina kraje leží v systému zvláště chráněných území (severní a východní části kraje).	Z hlediska KES je kraj těsně nad hranicí udržitelnosti ekologické stability krajiny.	Kvalitní péče o chráněná území.	Nebezpečí postupující devastace lesů, zejména v horských oblastech.
			Vysoký podíl zorněné půdy v nižších polohách.	V dlouhodobém výhledu možnost zlepšení stavu chráněných území – kvalitní evidence, nájemní smlouvy o péči, financování péče z dotačních titulů MŽP, ŽP.	Přetrvávající trend zemědělského hospodaření.
				Snížení podílu orné půdy ve prospěch ekologicky stabilních ploch	Střety s výstavbou v krajině - dělení souvislých zachovalých ploch na menší části.
	5	Nadprůměrná výměra zemědělské půdy.	Horší půdní a klimatické podmínky pro zemědělství.	Ekologizace zemědělství zejména v chráněných územích.	Úbytek zemědělské půdy.
		Vysoké zastoupení kvalitních půd.	Nevhodná druhová skladba lesních porostů v imisních oblastech (v oblasti Krkonoš a Orlických hor převážně smrkové monokultury).	Postupné nahrazování hospodářských dřevin s předpokládanou vysokou citlivostí ke klimatickým změnám v pěstebních polohách, které neodpovídají jejich přirozenému rozšíření. Důsledné omezování negativního vlivu zvěře na přirozenou i umělou obnovu lesa v imisních oblastech.	Atraktivní území pro zimní sporty v horských oblastech, možné zábery lesního půdního fondu, zejména v LZO a LO.
		Vysoký podíl lesů na území národních parků a nár. přír. rezervací, vytváří předpoklad vysoké ekologické stability v severní části území kraje.	Limitujícím faktorem obnovy lesa v imisních oblastech je v mnoha lokalitách trvale poškozování nově zakládaných porostů lesní zvěří.	Podporovat mimoprodukční funkce lesa.	Nadprůměrná lesnatost v některých částech kraje může vést v těchto oblastech k ekonomické a sociální závislosti na lese.
	6	Dopravně příznivá geografická poloha aglomerace Hradec Králové.	Absence přímého dopravního napojení na sousední regiony.	Výstavba dálnice D11 jako dálniční osy regionu spojující Prahu – Hradec Králové – Královec (Polsko), modernizace rychlostní komunikace R35.	Pomalé dobudování páteřních komunikací regionu, nepropojení regionu na transevropské dopravní sítě v odpovídajících parametrech.

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
		Hustá síť silnic a železnic.	Nedostatečná kvalita železniční infrastruktury, zastaralý vozový park.	Vymezení koridoru ŽD2 pro vybudování kapacitní dopravní cesty, spojeným s modernizací, zdvoukolejněním, případně elektrizací tratí.	Nedostatečný stav veřejných financí na rozvoj technické infrastruktury.
		Vysoká úroveň napojení obyvatel na veřejné vodovody s kvalitní pitnou vodou. (Vztahuje se i k tématu 2 a 3.)	Přetíženost stávající silniční sítě a nevyhovující stav silnic.	Využití potenciál letiště v Hradci Králové jako veřejné mezinárodní letiště aglomeračního významu, popř. využití lokality i k jinému účelu.	Nedostatek finančních zdrojů pro zajištění závazků vůči EU ohledně čištění odpadních vod a zásobování pitnou vodou, na realizaci projektů protipovodňové ochrany a splnění závazků ve vztahu k nakládání s odpady.
		Vysoká úroveň plynofikace celého kraje (60,7 % obcí kraje je již plynofikováno).	Nedostatečně rozvinutý kanalizační systém s napojením na ČOV v obcích do 2000 obyvatel.	Podpora modernizace a rekonstrukce stávající kanalizační sítě a rozvoje napojení obyvatel na veřejnou kanalizaci zakončenou v ČOV. (Vztahuje se i k tématu 2.)	Překročení hranice životnosti některých zařízení v oblasti elektroenergetické infrastruktury.
		Kvalitní pokrytí celého regionu telekomunikačními sítěmi.	Špatný technický stav rozvodných sítí tepla a v některých lokalitách i zdrojů tepla. Nevyhovující technický stav, přenosová kapacita a stáří stávajících vedení vysokého a nízkého el. napětí v některých částech území kraje.	Nová výstavba a rekonstrukce zdrojů pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla.	
	10	V absolutních číslech se celorepublikově (s výjimkou Jihočeského kraje) projevilo pokles produktivity práce, což se týče KHK došlo k poklesu na úroveň 98,6 % úrovně r. 2008, což je třetí nejlepší výsledek v rámci ČR.	Dělení kraje na centrum (Hradec Králové), ekonomicky silné ORPy a zaostávající ORPy bez výhledu na účinné změny.	Rozvoj přeshraniční spolupráce, rozvoj inovativních forem podnikání.	Míra investic a tvorba hrubého fixního kapitálu vykazuje trvale sestupný trend.
Nízká míra nezaměstnanosti v porovnání s průměrem ČR.		Podprůměrná daňová výtěžnost obcí Královéhradeckého kraje. KHK obsadil v roce 2009 8. Místo v pořadí krajů ČR.	Nutná podpora podnikatelských aktivit v ORPech, které neposkytují základní funkce obslužnosti území, především v oblasti zaměstnání (např. cestovní ruch), školství a služeb.	Nízký rozvoj zaměstnanosti a podílu na tvorbě HDP v terciálním sektoru.	
Pozitivní ekonomické dopady má lokalizace vysokých škol v Královéhradeckém kraji.		Nediverzifikovaná struktura zaměstnanosti se zaměřením na zpracovatelský průmysl.	Rozvoj spolupráce mezi univerzitou a podnikatelským sektorem.	Nevyvážený vývoj území - koeficient funkční velikosti je nehorší v ORPech Nová Paka, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov, Broumov, Hořice, Jaroměř.	

PILÍŘ	TÉMA	SILNÉ STRÁNKY (S)	SLABÉ STRÁNKY (W)	PŘÍLEŽITOSTI (O)	HROZBY (T)
SOCIODEMOGRAFICKÝ	7	Národnostně vysoce homogenní část republiky. Nejen, že zde není žádná významnější národnostní menšina, ale samotné zastoupení české národnosti přesahuje 95 %.	Nadprůměrný počet nejmenších obcí s počtem obyvatel menším než 200 a současně i jejich vyšší populační váha.	Výhodná geopolitická poloha.	Nižší počet i populační váha měst s více než 20 tisíci obyvateli ve většině SO ORP.
			Velmi nízké dlouhodobé hodnoty přirozeného přírůstku obyvatelstva, záporná hodnota celkového přírůstku obyvatelstva.	Pozvolna rostoucí počet obyvatel.	Malý počet sídel s více než 10 tisíci obyvateli a zejména nulová populační váha v šesti SO ORP.
			Nižší (pod celostátním průměrem) zastoupení vysokoškolsky vzdělaných občanů.		Velmi malé zastoupení dětí v populaci.
					Vysoký podíl starých občanů ve věku 65 a více let.
	8	Příznivý vývoj počtu trvale obydlených bytů - počet trvale obydlených bytů v kraji i ve všech ORP mírně roste.	V ORP Hradec Králové a Náchod vzrostl počet neobydlených bytů o téměř 50 %, v ORP Nová Paka a Vrchlabí o téměř 75 %.	Podpora bytové výstavby v atraktivních lokalitách, regenerace stávající bytové výstavby.	Zrychlování růstu počtu neobydlených bytů.
		Rozdrobená sídelní struktura dává prostor pro výstavbu převážně rodinných domů.	75 % ORP kraje má zastaralý bytový fond.	Zajištění dostupného bydlení pro mladé rodiny.	Pomalá obnova staré bytové zástavby a snižující se počet dokončených nových bytů.
		Kraj se řadí na třetí místo v republice v počtu domácností s připojením k internetu.		Zlepšení obytné atraktivity obcí.	Fyzická degradace bytového fondu.
	9	Vysoká nabídka ubytovacích (54 000 lůžek, 2. místo mezi kraji ČR) a stravovacích kapacit.	Špatná kvalita dopravní infrastruktury a nedostatečná silniční dostupnost do jednotlivých částí kraje (zejména sever, severovýchod a východ kraje).	Využití potenciálu méně zatížených, turisticky zajímavých území pro účely cestovního ruchu (Kladské pomezí, Podzvičinsko, Hradecko).	Nedostatečné investice do turistické infrastruktury, odliv návštěvníků z důvodu nedostatečně kvalitních základních (stravovacích a ubytovacích) a doplňkových služeb.
		Počet příjezdů hostů v kraji – 6,5 % ze 100 % ČR v roce 2010, na 4. místě po Praze, JM a JČ kraji.	Absence dálničních a rychlostních komunikací v kraji (kromě D11 Praha – Libiřany).	Obnovení provozu v Lázních Bělouves a v rašelinových lázních v Železnici.	Nadměrná výstavba především tzv. apartmánových bytů v horských a podhorských střediscích cestovního ruchu.
		Velmi dobrá síť turistických značených tras v rekreačně nejatraktivnějších oblastech.	Nízká obsazenost ubytovacích zařízení (čisté využití pokojů v roce 2010 dosahovalo 34 %).	Využití potenciálu krajiny pro rozvoj nových forem cestovního ruchu a pro zaměstnanost v terciéru.	Zvyšující se podíl nevyužívaných ploch (tzv. brownfields) a značný rozsah investic na zelené louce zejména v turisticky atraktivních lokalitách.

Seznam kartogramů:

VP – 1	Vyváženost pilířů – ENV, EKO, SOC
HPG - 1	Dobývací prostory
HPG – 2	Ložiska nerostných surovin
HPG – 3	Chráněná ložisková území
HPG – 4	Poddolovaná území a stará důlní díla
HPG – 5	Sesuvná území
HPG – 6	Ložiska nerostných surovin x 1.a 2. třída ochrany ZPF
HPG – 7	Radonové riziko x Zastavěné území
VR – 1	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
VR – 2	Svažitosť orné půdy
VR – 3	Záplavové území Q100
VR – 4	Vodní plochy v ORP
VR – 5	Rizikovitost útvarů podzemních vod – chemický stav
VR – 6	Rizikovitost útvarů podzemních vod – kvantitativní stav
HZP – 1	Vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší
HZP – 3	Staré ekologické zátěže
OPK – 1	Velkoplošná zvláště chráněná území a NATURA 2000
OPK – 2	Koeficient ekologické stability
OPK – 3	(Nad)regionální územní systém ekologické stability
ZPF-PUPFL – 1	Přírodní lesní oblasti
ZPF-PUPFL – 2	Stupeň přirozenosti lesních porostů
ZPF-PUPFL – 3	Lesnatost
VDTI – 1	Silniční síť
VDTI – 2	Železniční síť
VDTI – 3	Letiště
R – 1	Lázeňská místa a areály
R – 2	Cyklotrasy
R – 3	Turistické trasy
R – 4	Památková zóna, památková rezervace
R – 5	Památky, krajinná památková zóna
R – 6	Území s archeologickými nálezy